

ГЕОРГИ ТОМАЛЕВСКИ

УЧИТЕЛЯТ
БЕИНСА ДУНО

АлфаДир

Георги ТомалеВски

**УЧИТЕЛЯТ
БЕИНСА ДУНО**

20.XII.1925.

W

БЕЛЕЖКИ ЗА ЧИТАТЕЛЯ

Изпълнени с любов към своя Учител, предани и трудолюбиви ученици на Бялото Братство в България събраха някои материали за неговия живот, с което ми помогнаха да напиша настоящата книга.

Всичко казано в нея за рода, за необикновения път на учителя - баща - родолюбивия възрожденски свещеник Константин Дъновски, както за детството, юношеството, образованието и пътя на неговия син Петър Дънов, когото ние назоваваме с духовното му име Беинса Дуно - Учителят на Бялото Братство в България, а също за някои основни принципи на учението му не е достатъчно, за да се разбере неговото учение. Затова към казаното прибавяме неговия раздел „Разговори с Учителя“ и раздела, озаглавен „Мисли за любовта и закони“.

Твърдо и неизменно вярвам, че ще настъпят дни, когато изгладнялото и с опустошена душа човечество ще потърси и духовна храна. Тогава, когато ще е отминала отчасти врявата на една разгневена философия, учението на Беинса Дуно - най-съвършеното и най-приложимото в живота тълкуване на Христовото Слово, ще се яви като обилен благодатен извор, от водата на който ще утолят жаждата си всички, които търсят смисъл и утеха в своя живот. Беседите на Учителя ще бъдат първите пшеничени хлябове и първите освежителни глътки вода.

Считам за необходимо да кажа на читателя още нещо. Макар че някъде в текста съм споменал с няколко думи за начина, по който Учителят изнасяше своите беседи, ще засегна този въпрос още сега.

Учителят не правеше риторическо изкуство. Освен школските беседи той изнасяше беседи и за по-широка публика - така наречените неделни беседи. При тях той често отговаряше на въпроси, които са му били задавани от някои ученици или граждани, потърсили от него съвет за свои неразрешени въпроси. Тях той не обясняваше открито, но ги вмъкваше по един особен начин в словото си. Често той хвърляше светлина и върху събития, които вълнуваха обществото, или пък деликатно оправяше пътищата на такива, които, понаучили нещо от Божественото учение, прибързваха да се считат за наставници и учители.

Преизобилното богатство, което остави Учителят Беинса Дуно може и трябва да се предава по начин, който ще позволи на хората да го разберат. Ако трябва да се въведат в учението обикновени, малко образовани хора, на тях ще се приказва на езика на всекидневието - простичко и чистосърдечно. Тяхната пробудена душа ще разбере истината без усилие. Ако се говори на учени люде, стига този, който говори, да разбира тяхната наука, той ще облече словото си в друга дреха, независимо от това, че словото е същото, за което приказвахме с неучените лица. Ако говорим на французи, ще говорим на френски език, на немците - на немски, на китайците - на китайски, стига да не променим символа и мъдростта на животворното слово и да не го представим за свое. И евангелистите говориха по различен начин, но и у четиримата се ражда образа на неповторимия Божествен пратеник, роден във Витлеем.

Като се осмелявам да поема деликатната отговорност да напиша тази книга, която на места има жанра на белетристика, на строга историческа автентичност, а другаде - неизбежно на философско есе, добавям, че тя не е предназначена само и предимно за учениците на Бялото Братство, които години наред са живели с Учителя, слушали са беседите му, които считам относително най-автентичния извор, а и за външни люде, незапознати с учението, а само дочули за него от уличната мъква или прочели тук-там някоя несериозна и закачлива приумица.

Моята цел като автор на настоящата книга е да открия на четещата основните азбучни истини за учението на Бялото Братство в България и да създам в душите на духовно пробудените люде желание да се приближат до една рядко богата духовна съкровищница.

Авторът

УВОДНИ ДУМИ

Не съществуват паметници, от които може да се види кога е поставено писменото начало на човешката история. По този въпрос съществуват само догадки. Още по-малко се знае откога точно датират историята и културата, а най-много заблуждения съществуват относно това, дали има несъмнен белег за времето, от което е почнал съзнателният духовен живот на човечеството, или кога е поставено началото на тайните и явните духовни школи.

Това, което знаем със сигурност е, че от най-далечните едва уловими с острия усет на древните летописци епохи, та и до наши дни, човечеството е било посещавано от учители, които са донасяли в една или друга форма знанието за човека, за природата и за Великия Творчески и Универсален Дух - за Бога. Ние знаем за съществуването на Хермес, Рама, Кришна, Гуатама Буда, Зороастър, Лао Тце, Конфуций, Мойсей и накрая за най-високия и лъчезарен връх на духовното възвисяване, който е и най-великият дар за човека - Исус от Назарет, Който е Христос.

В настоящия труд ние нямаме възможност да се спираме на всички главни епохи от тайното знание, протекли до великия ден, когато възплътената Божия любов се появи на земята. Считаме също за свършено излишно да „опровергаваем“, казано по човешки, измислиците, че Той е само митична личност. Оставяме всеки според ръста на своето развитие и според духовната си нагласа да мисли и разбира истините по своему. Ние имаме вече достатъчно опит и смело можем да твърдим, че напразно усилие е да се обръща към светлината такъв, у когото не е пламнала жажда по духовна светлина и по-конкретно към светлината на Христа, у човек, в сърцето на когото Христос още не се е родил.

Духът на Христос посети нашата планета тогава, когато бе отбелязана най-последната точка от нисходящия клон от човешкото развитие. От този момент движението тръгна нагоре. Път чрез възхождение се нарича това движение, в който път се крие онова, което някои религиозни люде наричат „благодат“.

Ще добавим и това, че Христос донесе едно учение, на което в тези преминали близо двадесет века, ние сме научили едва азбуката.

Идването на този най-велик между Учителите стана при една външно неблагоприятна констелация на звездния свят за човечеството и за Неговата земна съдба. Не е случайно хрумване това да се празнува раждането на Христа в края на месец декември, когато слънцето се намира в най-ниската точка на еклиптиката и когато за северното полушарие на земята, което е предимно най-благоприятната почва за Неговото Слово, дните са най-къси, а нощите - най-дълги.

Преди Христа древните учители са давали на своите ученици правила за живота, учили са ги да познават вечните закони на природата, разяснявали са смисъла от появата на човека и необходимостта от неговия развой. Всичко това се давало в тайни школи, където учениците преминавали период на подготовка, различни упражнения, за да достигнат посвещение. Христовото учение, за разлика от това на древните учители, донесе на човека не само знание, което често подхранва и гордостта, но то му посочи един нов път - път на саможертва, любов и милост, а милостта е първото дете на любовта. Ето защо учението на Христа е не само най-святото, но и най-безопасното, тъй като то е оградено с щита на смирението, през който не могат да проникнат най-върлите врагове на възхода на душата - гордостта и жестокосърдечият.

Ако другите учители, които имат човешко родословие, представляват различни еманации на Великия Космичен Дух, Христос, няма човешки генезис, а е вселяване в тялото на Исуса, Велик Космичен Дух, идещ от Бога направо, от Неговото любящо сърце. Христос е първият, единственият и неповторимият учител на човешкия род, за който Създателят на всичко видимо и невидимо казва: „Този е Моят възлюбен Син, в Когото благоволих“.

Макар, че в християнската доктрина се говори за благодат, за съвършенство на човешкото „аз“ - монадата не се получава като незаслужен дар, а се придобива така, както детето научава буквите, за да стане господар на писмото, или както един музикант овладява своя инструмент, или изкуството да пее. Благодатта е нещо много по-дълбоко и обстойно, за което тук не ще говорим.

Както начинаещият цигулар, пианист или какъвто и да е музикант не може да научи всички особености на музикалното изкуство заедно с всичките изисквания на избрания инструмент, така и тези, които тръгват съзнателно по нагорния и често каменлив път на себеусъвършенствуването, не могат сами да овладеят великото изкуство и имат нужда от учител.

Много са пратениците на Небето, много са пътищата, посочени

от тях, но истинският, безопасният, макар и стръмен път, покрит с остри кремъци, е пътят на Христа. Такова е схващането на западните окултисти, розенкройцери, антропософи, такова е мнението и на видния посветен в тайните знания френски мистик Седир, такова е и учението на учителя на Великото Братство Беинса Дуно - духовен учител, посетил България през втората половина на деветнадесетото столетие. България - страна в Балканския полуостров, споменавана в страниците на историята като място на страдания, на героизъм, земя, в която са живяли учениците на Орфей, а после и богомилите, които станаха причина дори за реформацията, земя, която прие с разтворени обятия просветителите и светите братя Константин Кирил философ и Методий и която през Средновековието е била съгласно свидетелството на писмените и други паметници средище на висока духовна култура, в последно време притежава едно учение - един драгоценен бисер, който за тези, които не разбират от скъпоценни камъни, още няма висока цена. Все още го отминават небрежно със съзнанието на онези неграмотни хора, които поглеждат само кориците на скъпа и рядка книга, неподозирайки богатото съдържание, което тя крие в своите страници.

Вероятно като наследство от това древно минало тази страна стана удобна и плодородна почва, за да се яви на нея един от духовните учители, чието слово е храна за всички люде по света, защото представя широко и езотерическо тълкуване на евангелското слово. Този учител по ред причини премина с търпеливо смирение своя живот и спести да покаже пред народа, в който живя, всичкото онова, което той носеше и можеше да му даде.

Този учител, за когото са написани настоящите страници, ще назовем с неговото духовно име Беинса Дуно. Рожденото му име е Петър Константинов Дънов.

В София на улица „Опълченска“ още съществува една малка, скромна къща, сега превърната в музей, поради обстоятелството, че в северната ѝ част, отделена със стена, живя Георги Димитров - бележит деятел на международното работническо движение. В нейния малък двор и градинка откъм южната ѝ страна, винаги имаше една мека светлина, която ставаше по-блестяща, когато Учителят седеше наблизко до отворения прозорец - спретнат, изящен със сребърни коси и брада, с отмерени, понякога могъщи, а други път меки магнетични движения. Той говореше на хората, напълнили двора, които зимно време слушаха беседата, нагазили в дълбок сняг, без да чувствуват студ и някакво неудобство. Учителят не държеше речи, не наставляваше, не говореше това, което не трябва да се прави, не нарича-

ше хората грешници и не търсеше от тях лицемерни и външно изразени покаяния, но пробуждаше заспалия от векове и хилядолетия души.

Повече от половин столетие той работи над българския народ и затова трудно е да се схване цялото негово дело. Той работи с упоритост над душите, пораснали върху коравата българска почва. Всичко, което може да се намери в окултната наука, Той го предаде просто, разбрано, без външен ефект, без мистерии и така, както се дава на гладен човек чист пшеничен хляб. Учителят познаваше отлично източния окултизъм, от който с голяма леснина и проникателност отстрани всички неподходящи за западния натюрел неща, за да приближи слушателите до магията на свещената дума любов - същността и основата на Христовото учение.

Цялото огромно наследство на този забележителен маг би могло да се сведе, независимо от голямото му многообразие, до три основни начала: любов, която носи изобилния и пълен живот; мъдрост, която носи пълното знание и светлина; истина, която дава пълната и безгранична свобода. Най-главното, на което той наблягаше често в своите беседи, е да научи хората да любят Бога. Той е приказвал за науката и за изкуството, за подвига на изпитанията, но за нищо не е говорил така вдъхновено и категорично, както за необходимостта човек да възлюби Бога над всичко в света. Помисли ли човек за Великия Баща на живота, трябва да почувствува една топлина и вътрешна радост, каквато никой на земята не може да му даде. И макар че Творецът е необхватен в своето величие, Учителят казваше, че човек може да се приближи до Него така, както едно дете приближава своя баща.

Словото и животът на Учителя ще останат като утеха и пример не само за малката българска страна, в която се роди, но и един незабравим дар за всички хора по земята, душите на които са жадни за Божественото знание.

За да има този, който държи в ръката си настоящата книга, една по-пълна представа за Учителя Беинса Дуно, в последващия разказание ще се постареем да проследим в едри черти неговия живот и средата, от която той произлиза.

Родопското село Устово

Ако запитате старите жители на Устово за произхода на именованиято на тяхното селце, те ще ви го обяснят с образуването на устие при вливането на двете реки. Отговаря ли това на истината, трудно е да се каже. Приемливо е обаче да допуснем, че именно тук, в недра-та на горда Родопска, чрез тези две реки се дава символичен израз на онази тържествуваща борбеност на родопското население и превъз-могването на тъмните сили от светлото начало, вместо противопоста-вяне и взаимоунищожение на две поляризирани същности - чер-ното начало - злото и бялото начало - доброто. В този родопски кът природата е подсказала как чрез преливането на двете начала в една всеобемаща същност може да се получи единството на противоположностите. Двете реки, взаимно обединили се, образуват устие, ко-ето може да бъде схванато като символ на ново начало от по-висока степен.

В турските официални книги и между мохамеданското населе-ние в Родопите Устово се е наричало Четак или Читак и затова ня-кои¹ считат, че етимологически името Устово е произлязло от турс-ката дума четал (раздвоение, устие) още повече, че мястото, където се събират Бяла и Черна река е известно всред народа като „Четала“. Ето още една етимологическа версия, която по своя символизъм не би била далече от първото тълкувание.

Пролетта трябваше да настъпи, но далечните върхове на плани-ната, както и горният край на хълма, по който са накацали проглу-шените къщички на село Устово, още бяха заметнати с бялата пок-ривка на зимата. В здрача на едва пробуждащите се дни се виждаше как тук-там светкат малките квадратни очички на ония къщурки, в които стопаните са вече будни. На някои места пушат и комините и в безветреното утро възлизват към небето сини струйки дим.

Родопска е тайнствена планина. И когато мълчи в безбурните дни, наметната с огромни борови гори като с тъмнозелена гуня, или в нощите, когато над гигантската ѝ снага преминават звездните ста-да, пробуден някакъв слух в душата на човека долавя нейния говор,

¹Атанас Примовски. Бит и култура на родопските българи, изд. БАН, София, 1873 г., стр. 169.

въздишката ѝ заедно с едва дочут и отронен някъде звън на ношуващо стадо. Тези шумове, това дихание заедно с кроткия напевен звън идват от вечно будната, никога не затворила очи и в робското време душа на българския народ.

Константин Дъновски е роден в Устово, понастоящем квартал на гр. Смолян. Къщата, където прекарва детството си, е кацнала на една чука от южния склон на височините, които ограждат Устово от север. За да стигнете до нея, трябва да минете покрай църквата Св. Богородица, да заобиколите училището и да се отправите по малката уличка, която е толкова тясна, че е почти невъзможно да се достигне старата къща, където се е родил Константин Дъновски. Тя е 'разрушена, като от нея са запазени само каменните ѝ основи, върху 'които е надстроен нов етаж. Там сега живее семейството на Никола Игнатов Видов, родственик на Константин Дъновски.

Една от къщите в това населено с чисти, добродушни и умни люде село, е винаги между първите, които със светлинка прорязват мрачината на стопяващата се в здрача планинска нощ. Скромна благочестива фамилия живее в този дом. Един от синовете - Константин (роден на 20 август 1830 година) има буден дух и чист, непокварен нрав. Изучил той вече буквените знаци на кирилицата и още в зори, на мигащата пушлива светлина на боринката или на малкия светилник, чете книжки, взети за някоя и друга неделя от свещеника или от благосклонния служител при църквата „Свети Архангел Михаил“.

Първоначалното си образование Константин Дъновски получава в килийното училище в Устово. През това време особено влияние върху неговото развитие и интереси оказва един светогорски монах, при когото той се учи в Устовското училище. Тази преценка е направена лично от Константин Дъновски при разговор с проф. д-р Петър Ников. Освен това проф. д-р Ников изтъква влиянието на майка му, която съзнателно го насочва към духовен живот и мистично себевгълбяване. Това възпитание оказва силно въздействие при формирането на характера му. С особена благодарност и въодушевление, свидетелствува проф. д-р Ников, си спомняше Константин Дъновски за своя някогашен първоучител монах. Той е бил светогорски таксидиотин, възпитан в духа на строгите канони на монасите от Света гора. Напускайки отшелническата си обител, не напразно се установява в Устово, за да се отдаде на просветна работа и да даде духовната насоченост на младия Константин. Този монах е имал според тогавашните мащаби значителна библиотека. Добитите от него напътствия и внушения, по всичко изглежда са били от решително значе-

ние за по-нататъшното развитие на Константин Дъновски. Паралелно с мистичния дух този монах е повдигал и патриотичното чувство на младия Константин, заложено в страниците на „История славянобългарская“, написана от другия светогорски монах, който става факел на нашето възраждане. Не е ли правдоподобно да допуснем, че учителят монах на младия Константин Дъновски е бил непосредствен следовник на делото на Отец Паисий?

След като завършва първоначалното си образование в родното си село, Константин Дъновски се отправя за Пловдив, където учи в тамошното гръцко училище. Въпреки че тогава гръцката култура и наука са се считали за водещи, младият юноша търси корените¹ на българската просвета и скоро след това се отзовава в Пазарджик, за да продължи учението си при известния по това време просветител Никифор х. Константинов Мудрон от гр. Елена, който преподавал „висши“ знания на питомците си.

В атмосферата на такъв културен подем 16-годишният Константин Дъновски става учител в село Горно Райково, в непосредствена близост до родното му село, където учителствува една година. На следващата година той се премества и учителствува в родното си село Устово - едно от първите килийни училища в Ахъчелебийско, което заедно с църквата „Свети Никола“ води началото си от 1830 година. По едно съвпадение това е и рождената година на Константин Дъновски.

Още много млад, този уважаван от селяните си човек проявява неутолимо желание да чете, да изучава Светото Писание и да дава умни, винаги спасителни съвети на хората, които се допитват до него за разни неща. Нерядко този млад човек спасявал със своята съобразителност и далновидност люде от селото, подгонени и обвинявани в непокорство на турската власт. Защото тази власт е искала да направи Родопа най-послушното място от владенията на падишаха и да замени чистото благочестие на християнската ѝ вяра с фанатическото служене на исляма.

В тази устовска къща често, но скришом влизаха синове и дори внуци на верни българи, които се учеха на четмо и писмо от този просветен, обичлив и вдъхващ вяра млад човек. Той им разказваше за едно славно минало, за царете, велможите, разказваше им за солунските просветители светите братя Кирил и Методий, четеше им от псалтира и от евангелието и ги учеше както на добродетелите,

¹Д-р Петър Ников. Иконом Константин А. Дъновски, сп. „Духовна култура“, 1920 г., кн. 1-2 стр. 115.

които изисква християнската вяра, така и на родолюбие и устойчивост в запазване на народността.

Една много характерна черта на родопчаните от този край е тяхната тясна връзка с музиката. В цитираният неколнократно труд на Ст. Н. Шишков се казва, че „ако родопчанинът скърби, утешава се с песен, ако ли е весел и радостен, развлича се пак с песен. Било в гората за дърва, било на работа или разговор, родопчанинът започва с песен и завършва пак с песен. Песнопението характеризира типичния нрав на родопските жители". По отношение характера на родопската песен в този край същият автор дава следната преценка: „Напевът на песните е провлачен, романтичен, еднообразен и никак не прилича на напевите на другите български песни. Като веднага допълва, че „всички песни са взети от живота". Този музикалност на родопчанина събужда неспринудено асоциацията ни за чародейния певец Орфей, който преди няколко хилядолетия броди из същите дебри и усои, като укротява с песен дивите зверове и разговаря с птиците. Както ще видим по-долу, с големи музикални заложи е и Константин Дъновски, който възсъздава вдъхновени песнопения в източноправославното църковно служене. С не по-малко музикални заложи е и Учителят Петър Дънов, автор на много песни, които се пеят от неговите последователи.

Младият човек, който се отличаваше с буден ум, имаше и всестранен интерес както към живота на поробената рая, така и към близкото и по-далечно минало на народа, особено в родния родопски край. Научил се той още невръстен, че само няколко години преди раждането му султанското ираде заповядало на всички абаджии и гайтанджии в Ахъчелебийския край да не продават вълна на ниции чужди търговци, защото шаекът и гайтаните са били потребни за войската, особено за низамите. Седем-осем годишен бил, когато това ираде било отменено, а бедният народ близо десет години работил и ден, и нощ не за друг, а за тях, които го държали в робство. Не стигнало това, но над всичко отгоре гръцкият владика наредил до родопчани да плащат и владичина, защото така било установено от патриката в Цариград, който ловко се подмилквал на падишаха и дори му помагал. Ще правят, ще струват, но и тоя данък ще трябва да се събере от бедната кесия на народа, защото всеки отказ ще се счита за непокорство както към верските задължения, така и към султанската спогодба.

- С нашия ли тежък труд ще напълним султанската хазна? - каз-

¹ Ст. Н. Шишков. Устово - Ахъчелебийски окръг, Пловдив, 1885 г. стр. 18, 22, 23.

ваше Константин на хората, които идваха при него за едно и друго. - Да плащат гърците тази тежест на патриаршията. Стигат ни царските вериги.

Една част от селата в Ахъчелебийската каза (област) са могли да се запазят чисто християнски, други са приели мохамеданството, а трети са били смесени. Селата Устово, Райково, Долно и Горно Руеново оказват такъв непокланителен отпор на насилниците турци, че са успели да запазят вярата си¹. Едно от селата с най-чисто българско население, запазило вярата си, е било село Селище, сегашното Устово. То никога не се е огънало пред нашествениците.

Дух на непокорство, но заедно с него и дух на обич и мъдрост имаше в думите на Константин Дъновски. Народът се пробуждаше от робския сън, когато идваше в допир с него. Затова и малко, и голямо в Устово го търсеше и за съвет, и за утеха.

Населението от родопския край дълги години не можеше да види нито аршин от прочутите ахъчелебийски и дардеренски шаеци. Всичко отиваше за потурите, антериите и абите на султанската войска. Повече от седемдесет хиляди топа аба беше дадена от околиците на Ахъчелебийско и Дардеренско. Малко ли нещо е това?

И за тия неща ставаше дума, когато младите хора го посещаваха да ги учи на четмо и писмо. В ранните часове, когато всичко наоколо спеше, или пък когато изморените занаятчии, дървари и чобани почиваха по къщи и кошари, Константин приведен до светлинка, следеше как някой от младите чете славянското писмо.

„В начале сотвори Бог небо и землю - сричаше младият човек - земля же бе невидима и неустроена: и тма верху бездны: и Дух Божий ношашеся верху воды. И рече Бог: да будет свет: и быст свет."

- Не забравяйте ни род, ни своето слово българско, казваше Константин при завършването на урока. - Не изоставяйте и вярата Христова, за да не бъдат дните ви пусти и горчиви, дорде сте на земята.

По-късно през средните векове като израз на свободолюбие и правдивост родопските българи спонтанно изявяват симпатиите си и привързаността си към богомилите. При царуването на цар Петър (927 - 969) в Родопите се разширява извънредно много богомилската ерес². Родопските богомили открито обвинявали гръцкото и българското духовенство в поквара, извратеност и лицемерие, като мъ-

¹ Ан. Поптодоров. Из миналото на Родоп, ист. бележник за потурчването на родопските българи, сп. „Родопски преглед", 1931 г. кн. 1-2 стр. 11-12

² Атанас Примовски. Бит и култура на родопските българи, издание на БАН, София, 1973 г. стр. 12.

жествено са отстоявали нанасяните им удари от църковните отци и гражданските власти.

- И за даскал го бива, и за поп - говореха си помежду старите устовци.

Така минаваха дни, седмици, месеци. Пролетта довеждаше щърковете и лястовиците, а есента ги изпращаше. Когато през дългите зимни нощи младият човек не можеше да спи, често си мислеше: Добре ли е човек да преживее живота си марцина? Не е ли по-добре да го дадеш за своя народ, за своята вяра?

Запазването на чисто християнски села в този край на Родопите през цялото отоманско робство е било истински героичен подвиг, тъй като тази област е била в непосредствена близост до Цариградската порта и Одринския вилает. Въпреки тези неблагоприятни условия, жителите на Устово не са дали младенци за турските еничерски отряди. За героичният отпор срещу асимилагационния натиск за масово помохамеданчване на тези родопчани свидетелствува обстоятелството, че в Смолян - съседно село на Устово, е просъществувала самостоятелно българска епископия до 1669 г. Тази упоритост е характерна за българското население от тази област. Край на героичната отбрана на българската църковна независимост е бил поставен със съсичането на последния български епископ Висарион Смолянски¹. Тези бележки привеждаме за характеристика на патриотичната среда, в която се ражда и израства юношата Константин Дъновски.

Природата в Устово е чудесна. На могъщата Родопса са дадени всички красоти на Божието творение. Огромни планински масиви, вековни гори и шум на обилни води. А има и места с дълбока тишина, в която нечут глас говори на душата. Намереше ли малко свободно време между катадневната си работа, Константин ходеше из гората, чуваше провикванията на бързо прелитащите птици, унисаше се в говора на потока. В такива часове на размисъл още повече се усилваше у него жаждата да направи живота си смислен и да го подари за някое добро дело.

Раздвиженото национално самочувствие в скоро време приема форма на едно спонтанно народно противопоставяне срещу робската действителност. В кратко време разрастващият се протест на българския народ намира свои изразители, които го повеждат към революционен бунт и въоръжено въстание. Различните форми на по-

¹Христо Попконстантинов . Спомени, пътеписи и писма, издание „Христо Г. Данов“, Пловдив, 1970 г. стр. 195 .

тисничество стават причина да се обособят два революционни фронта - единият, насочен срещу султанския деспотизъм и спахийско-феодалната система на отоманските турци, който се изразява във въоръжената борба, и другият фронт, въставащ срещу гръцката цариградска патриаршия и народностното потискане на българщината. Вдъхновител на първия фронт става Г. С. Раковски, който тласка българския народ към въстание и под чието ръководство и организация се провеждат браилските четнически бунтове през 1841 г. и дейността на българската легия в Белград, формирани са и четите на филии Тотю (1862) и Панайот Хитов (1867), на Хаджи Димитър и Стефан Караджа (1868) и др., за да завършим с героичния подвиг на Христо Ботев. Това революционно движение в последствие минава под ръководството на Българския революционен централен комитет в Букурещ.

Другият фронт, на който воюват българските възрожденци, е публицистичното поприще на нашата патриотична интелигенция, изразяващо се в разобличаване на турските зверства срещу българския народ, от една страна, и борбата за отхвърляне на гръцкото църковно робство, упражнявано от Цариградската гръцка патриаршия и бунт срещу елинската асимилация, от друга страна. Естествен център на втората група възрожденци става Цариград, където начело застава Иларион Макариополски. Гръцкото духовно робство води началото си от Средновековието, когато турските власти, за да улеснят отношенията си към църковния и духовен живот на християнското население в Отоманската империя, признават за верски ръководители на това население гръцката патриаршия в Цариград в квартала „фенер“, от което води прозвището си Фенерското духовенство и производното от това - фанариоти.

Константин Дъновски се ориентира към втория възрожденски фронт, като отдава всичките си сили в борбата за отхвърляне на гръцката църковна зависимост. Той има щастието да пожъне успехите на преследваната цел, като доживява ликвидацията на фанариотската зависимост. Той е щастлив, както ще видим по-късно, да види и Освобождението на България. Без да скръсти ръце, неговият неспокоен дух след Освобождението се отправя към осъществяването на по-високи общочовешки идеали - обединението на славянството, която кауза той преследва до края на живота си.

Неведнъж и два в ума му се мяркаше мисълта да иде в манастир. Къде? Чувал бе той за Светогорския манастир, но това не беше нито дребна, нито лесна работа. Къде е Света Гора!...

Вуйко Йоргаки Зебилев

Понякога в живота се случват неща, които човек най-малко е очаквал. Младият Константин Дъновски може би дълго щеше да мечтае за едно пътешествие, ако не беше се появила нова изненада. Един ден в мегдания на Устово протропаха два коня. Единият от конете бе окичен с герданче, по което зънкаха две малки медени звънчета. Гласът им приличаше на мелодичния напев на родопските стада. От конете слязоха двама мъже - очевидно не от този край. Единият бе по-стар, по-рус и облечен както се обличат заможните селски люде, макар че носията му не беше тукашна. Другият бе по-дребничък, по-скромнен и изглеждаше, че е само придружвач. Като се позавъртяха малко на мегдания, те се запътиха към малката механа, види се да запитат за някого, но на пътя срещнаха стар мъж и жена, които също спряха очи на тях.

- Види се, че не сте тукашни - проговори старият човек. - Като че дирите някого.

- Вярно, не сме тукашни, но тукашни човеци търсиме.

- Кои?

- Знаете ли къде е къщата на Дъновския род - запита русият.

- У, как да не го знаем. Младият ли дирите?

- Който и да е от тях.

- Знаем, знаем - усмихна се старчето. - Все младия дирят всички. Паметно момче излезе. За всичко го бива. И от писмо, и от църковно слово разбира.

- Радвам се, че така ми говориш за моя племянник - каза чужденецът.

- Ти какъв си му, бе? - запита жената.

- Вуйко, вуйко съм му аз.

- Е, колко ще се зарадва момчето! - казаха едновременно двамата стари люде и обясниха най-подробно къде е къщата на Дъновската фамилия. Те искаха да кажат още много неща за младия Константин, но по-едрият мъж бързо им даде да разберат, че времето им е малко. Въпреки това обаче старият човек припна колкото му държаха силите, настигна гостенина преди да се бе качил на коня и го запита:

- От кой край си, българино?
- От Варненско, дядо, от морето.
- Ами какъв ти е занаята, бре сине?
- Бакърджия съм, дядо. Дюкян имам.

- Иди си със здраве - успя да изрече старият, а двата коня със ситния звън на пряпорците понечиха да се възкачат по нагорнището.

По майчина линия Константин Дъновски води началото си от стар овчарски род в Устово, известен под прякора Забилци. Името Забилци е получено от преди двеста години и е дадено на фамилията от местния паша за честно и стриктно изпълнение на задълженията при изплащането на данъците. Родоначалник на този голям овчарски род бил Георги Манолов, който на времето си стопанисвал около пет хиляди овци¹. Потомък на този род е бил Йоргаки Зебилев² вуйчо на Константин Дъновски по занаятие бакърджия, който ще видим, че играе значителна роля в живота на младия Константин.

*

Много мила, много радостна бе срещата на Константин с вуйко си Йоргаки Зебилев. Не стигна нощта да се наприказват братът и сестрата, вуйкото и племенникът. Почти всички не спяха, а Константин разказа на вуйко си за всичко, което ставаше в село. И за живота на семейството, и за хала на устовци му говори, и за гръцките берии, па и за сиромашията на тоя край. Разбра Йоргаки как живее народът тук, в тая планина и му дожаля за отворения, просветен и родолюбив младеж. Мина му мисъл, че не бива да го остави тук, макар че родителите му вече са доста стари, с мъка биха се отделили от него, при все че имаха и друга челяд.

Премина нощта. Спаха на пресекулки. Всеки размишляваше за нещо, а на утринта вуйко Йоргаки се обърна към Константина и му рече направо:

- Щеш ли да дойдеш с мене във Варна?

Сякаш огън премина през гърдите на младия човек. Той нищо не можа да отговори, а само отрони една дума.

- Ще си помисля, вуйко.

На втората вечер разговорът продължи. Когато всички си легнаха те двамата седяха до огнището, в което пръщяха борови съчки и си приказваха.

¹ Ат. Примовски. Бит и култура на родопските българи, Изд. БАН, 1973 г. стр. 288.

² Ат. Примовски. Медникарството в родопската област, изд. БАН, София 1955 г. стр. 41.

- Защо пък да не дойда? Иска ми се да видя и повече свят, но как да оставя това село, тия жадни за книги наши люде?

- Помисли си добре - рече вуйкото. - Там ще има също работа за тебе. Не само занаят ще изучиш, но и даскал може да станеш. Къде по българско сега няма жадни люде за книги? Решил ли си да бъдеш светлинка за народа, знай, че навсякъде е мрак, навсякъде ще светиш.

Размисли се Константин над тия думи и през нощта пресметна всичко в ума си. Като че повече надвиваше мисълта да тръгне с вуйко си. И без това за него тук ставаше доста притеснено. Нарочили го бяха някои патриаршески копои и кой знае какво можеха да му сторят. Не е лесно да си недоволен от султанските таксилдари, нито от патриаршеските, които не си даваха сметка, че ятаганът над техния народ е като тоя над българите.

А пролетта беше вече нахълтала в Родопя, звъняха капчуците по бакърените котли. Юрна се пролетният вятър над родната планина и по тучните поляни и в просеките на вековните смърчове и ели се усмихваха модро сините очи на минзухарите.

- Ще вървим, вуйко Йоргаки - каза една вечер Константин и вече стягаше своята премяна в козените си дисаги.

- Е, щом реши, ще вървим - отвърна Йоргаки - нека е за твой късмет и за добро на народа.

Годината е 1847. Тогава Константин беше на 17 години.

Въпреки че вуйчо Зебилев е чертаел пред Константин Дъновски съблазнителни перспективи за тихо и спокойно съществуване като занаятчийски работник във Варна, младият Константин разчитал да намери отклик на своите културни интереси и по-широки изяви в далечна Варна.

Напускането на родното селце, отправянето му към нови хоризонти отгръща нова страница от живота на Константин Дъновски. Това е вторият период от неговото житие, изпълнено с надежди и разочарования, с опити за отдаването на монашество и остър завой към непоколебим устрем за борба срещу неправдите и националната робия.

От Устово до Варна. Четиримата младежи

Макар да бе доста изморителен пътят от Устово до Варна, пътниците го преодоляха с търпение и издръжливост. Спретнат, с бозовите родопски потури, с калпак от овча кожа и облечен в шаечна салтамарка, както и с козешките дисаги, Константин Дъновски тръгна на път. И домашните му, и селяните, които го знаеха и го обичаха, много се нажалиха, че ги оставя, но нямаше какво да се прави. Те знаеха при това, че тука вече става трудно за него, защото клеветите бяха се доста умножили и вече приближаваше да стигнат до заптиите.

С малкия конски керван през дебрите и криволичините на планината, понякога придружавани от въглищари, които носеха въглища за Филибе, те излязоха на равнината, а още по-късно нагазиха и в проходите и ущелията на Балкана. Спираха по ханчетата, преспираха в приемници, където срещаха търговци, селяни и всякакви други непознати люде и после пак тръгваха на път. Из пътя вуйко Йоргаки повтаряше на Константин, че теглото на народа навсякъде е едно и също и че там в крайморския край има голяма потреба за даскали и свещеници. Говореше той за тези неща и когато бяха на открито, но когато стигаха в ханчетата, той даваше строга заръка да се не отваря дума пред чужди хора и ако някой ги запита какви са и къде отиват, да казва, че са бакърджии и са носили стока из селищата по тракийското поле.

Минаха дни в път. Макар някои учени люде да казваха, че е малка българската земя, все пак къде са Родопите, къде е Варна на Черно море.

Пролетта беше вече навлязла доста надълбоко и в Балкана. И дърветата, и цветята се пробуждаха, зеленееше вече букакът и край проточената пътека кукурякът и теменужките бяха разтворили цветовете. И птиците бе пробудила пролетта. И водите бе накарала да зашумят, а старият Балкан ту начумерен, ту усмихнат, въздишаше тежко, когато вятърът люшнеше перчема на горите.

Когато излизаха из гъстака и конете кротко стъпваха по меката пътека, вуйко Йоргаки се променяше, лицето му ставаше по-весело и тъй както се беше отпуснал на коня, запяваше някакви проточени

песни, на които Константин не можеше да долови думите - песни, които вуйко му беше запомнил от млади години. Константин чуваше тая жалба, скрита в песента, и сърцето му се натъжаваше. Може би пак за теглото на тоя народ български му спомняха те.

Дойде ден, когато пътниците излязоха из Балкана, преминаха и разклоненията на неговия край и пред тях се мерна крайморският град, който на Константин се видя много бял - сякаш светеше между ведрото синьо небе и изумрудената морска шир.

*

Още със стъпването си на варненска земя младият Константин Дъновски е поразен от покъртителна картина: Варненското дървено пристанищно скеле и всички сгради в близост до морския бряг били разрушени от току-що стихналата буря, незапомнена по своята сила. Първият му контакт с варненци той направил като присъстващ на благодарствения молебен, извършен на табията „Йени дуня“ („Нов свят“) срещу сегашния вълнолом.

Неотразимо впечатление при пристигането му във Варна - пише в своите спомени Константин Дъновски¹, му е направила всенародната и задушевна благодарност от българи, турци, гърци и гагаузи, отправена към небето за избавлението от морската стихия. Ураганът е бил толкова силен, че морските вълни с ярост са се хвърляли през крепостната порта „Скеля капусу“ и са помели много съоръжения и постройки.

Впечатлителната душа на Константин Дъновски свързва в съзнанието си картината на молебена за избавлението от природната стихия с дългоочакваното от векове освобождение на българския народ от отоманско иго и фанариотското опекуство. В избавлението от бурята той вижда символа за освобождението на своя народ и с оптимизъм чертае светлото бъдеще за културно-просветна работа и служба на своя народ.

Гръцкият елемент във Варна по това време е бил слаб, по-слаб дори от българския, който също е бил малоброен. Но с течение на времето и при активното сътрудничество на гагаузите, той се засилвал, за да се превърне в настъпваща елинистична сила за потискане на българщината и натрапване на гръцкото влияние. В 1847 г., когато Константин Дъновски идва във Варна, името българин почти не се е чувало, националният въпрос не се е поставял и не е ставало

¹ Спомени на свещеник Константин Дъновски, поместени във „Възраждане на българщината във Варненско“, Известия на варненското археологическо дружество, 1910 г., кн. 4.

дума за национални различия, при все че гръцкото възраждане е започнало да оказва вече и тук своето влияние. Всичко това става причина, щото пробуждането на българския националистичен дух във Варненско да започне по-късно от всякъде другаде.

Животът във Варна започна в началото трудничко, защото обстановка тук беше за младия Константин нова и съвсем различна от средата, в която той живя и работи в родното родопско село. Започна да учи бакърджийски занаят. Много часове от денонощието той прекарваше в дюкяна и работилницата на Йоргаки Зебилев. Сред шума и трясъка на бакърджийските токмаци, с които се изтегляха бакърените листове, неговата размисъл за бъдещето му не пресекваше. Усещаше той, че не свършва тука неговият път.

Макар зает с работа в бакърджийницата, Константин научава-ше всичко, което става в града и околната. В дюкяна идваха селяни от близките села, купуваха бакърени съдове или пък донасяха за поправка котли и тигани. Те разказваха за живота на народа. За зулумите по села и пътища, за грешните грошове, които плащаха като султанска вергия и за други парици, които смъкваха от тях разни служители на митрополията във Варна.

Все едно и също - мислеше си Константин - навсякъде заплата и патриаршески уловки за пари.

От разговорите с различни хора, които идваха в дюкяна, той долови, че животът по селата е и по-размирнен, и по-съзнателен от живота в големия град, където хората се излежаваха, търсеха си сгода, ядяха и пиеха, а по-заможните люде хич не се замисляха за това, че от ден на ден народът потъва в тъмницата на робския живот и че в тази забрава ще погине съвсем. Разбра младият човек, че хората по планината са по-други от тях, на които всичко се донася на крак. Планината учи човека на размисъл и неволята, която там е винаги по-голяма, го прави по-деен и по-самостоятелен. Вярно е, че и морето е хубаво. Униса се човек, когато гледа как идат и се разбиват в брега талазите му, представя си колко е голям светът и се удивява на мореплавателите, които в морската далечина търсят щастието си, но друго е когато лизне вятърът върховете на смърчове и гората се разшуми, като че почва да разказва нещо.

През неделните дни, когато трясъкът на бакърджийските чукове не беше махалата, когато чукачите преставаха да чукат като гладните човки на птици, Константин се разхождаше по високите ридове на варненския бряг, гледаше белите гемии, които отиваха или се връщаха от далечината и с любопитство следеше как разтоварват

гемии или някой голям пампор, доближил бавно брега.

Доста време Константин живя самотно в този чужди град, но постепенно той се опозна с всякакви хора, най-близки от които му станаха трима младежи на неговата възраст, които за разлика от други млади хора, живееха по-смислен живот. Те се събираха в неделни дни на високите хълмове край града, където имаше лозя и откъдето градът се виждаше като на длан. Бащата на един от тях, който се наричаше Тодор Хаджимаврудиев, беше търговец. Той пътуваше с гемии надолу по морето и беше стигал до Цариград. Имаше подчинени моряци риболовци и доставяше не само на Варна, но и на много места по санджака всякаква риба.

Тодор разказваше на момчетата, че дядо му е ходил на хаджилък и оттам е донесъл всякакви подаръци, икони и дори в къщата им там, при иконостаса е имало и венец, изплетен от тръните, които расли в Гетсиманската градина. Всички у тях уважавали този стар човек, който ги е учил на писмо. В дълбочината на родовете е имало и нещо гръцко, защото един от прапрадядовците бил някой си Мавридис. Семейството обаче, което живеело сред българската махала, забравило този прадядо и се сродило с българската участ, а и майката на Тодор била от чисто българските села във Варненската околия.

Тодор беше сговорчиво момче и с увлечение слушаше как Константин разказваше за Родопа, за Устово и за неговия живот там и как вуйко му Йоргаки го довел с кон във Варна.

Другият младеж беше арабаджия. Той работеше с колата на баща си и пренасяше от селата в града разни стоки, някои от които се преработваха тука, а други се натоварваха на гемии и малки кораби и отиваха в Стамбул или нагоре в добруджанските пристанища. Казваше се Белю Пинин. Беше едър, як мъжага и често надвиваше турски пехливани на панаира.

Третият младеж се казваше Петър Атанасов. Родът му беше от Провадия. Родителите - преселници във Варна, се занимаваха с отглеждане на птици и имаха малко дюкянче към края на града.

Имаше нещо, което свързваше този младеж с Константин Дъновски. Те винаги намираха разговори, които ги караха да се забравят и с часове, седнали на слънце при високите ридове или при скалите с варовитите пещери, откъдето морето изглеждаше широко, необятно, разговаряха. Тази шир сякаш ги зовеше и младежките им сърца трептяха в радостно предчувствие, когато гласно мечтаеха да тръгнат по света и да дирят щастието си.

Най-сдържан, някак по-съсредоточен и дори винаги малко загрижен беше Константин. Той също участвуваше и се увличаше в младежките набези в света, но беше неизменно предаден в идеята да се бори за правдата на своя народ, така жестоко стъпкван от поробителя.

Понякога Тодор донасяше някоя книжка от ония, които дядо му четеше неделен ден. Между книгите на стария хаджия имаше и гръцки, и други, написани със славянската кирилица. Имаше и някакъв вечен календар, от който дядото при затворен семеен кръг вадеше текстове с предсказание за това, че християните ще се отърват един ден от агарянската тирания.

Веднъж Тодор донесе един нагънат на няколко ката дебел лист, който приличаше повече на кожа, отколкото на хартия. Буквите му бяха написани с черно, а заглавието на всяка нова строфа - с карминено червена боя.

Разгънаха момчетата този пергамент и зачетоха. Тодор също разбираше славянобългарското писмо, но Константин, който го знаеше още от Устово, го разумяваше по-добре от другите двама. Петър като че съвсем не искаше да го разчита.

Беше неделен ден, когато младежите бяха кацнали високо над варовиците и бяха намерили на една малка полянка сенчесто дърво. Седнаха те под него и се разприказваха за живота на варненци, като не пропускаха да кажат, че между гръцките чорбаджии има такива, които не обичат българите. Те дружат повече с турците, а поповете от гръцката митрополия често се навъртат към хюкюмата¹ и кой знае какво говорят за по-бедните и по-скромни български люде, които са повече дребни занаятчии или аргати.

- Ние сме само да плащаме вергии² - обади се Белю Пинин. - Нас няма кой да ни защити, гръците си имат патрика в Цариград, който се е разбрал със султанските пазачи на хазната и затова тежките берии³ се падат на нас. С нашите пари, които те пращат в Цариград, поддържат приятелството между патриката и големците.

- Пък може и със самия султан - добави Петър.

- Ако бяхме сговорни - казваше дядо ми Хаджия, нямаше да сме на този хал. Ето, чети това - посочи той пергамента. На него пишело защо сме паднали под турско робство. За поука и пример е било написано това от хора, които знаели как стоят работите открай време.

¹ Представител на властта (тур.) - (б.р.).

² Данъци (тур.) - (б. р.).

³ Пари, които общината или църквата събира от населението (б.р.).

- Да го прочетем - каза Белю. - Щом като Тодор е могъл да го вземе от дядо си, защо да не научим нещо повече.

Разгънаха листа и Тодор го подаде на Константина.

- Ти като че най-добре ще го прочетеш - каза той.

- Добре, щом казвате така - отвърна Константин и като се облегна на дървото, зачете бавно и разбрано. Останалите младежи полегнаха по тревата, подпряха се на лакти и напрегнаха слух.

- „След като затвори очи Иван Александър - цар български и самодържец не само на българския народ, но и на гърци, братята Иван Страцимир, на който бе дадено видинското царство, и Иван Шишман, който владееше търновския дял на държавата, не си поминуваха в разбирателство и братска обич, а всеки сам за себе си водеше самостоятелна управа. Това бе добре дошло за нахълтващите турски орди, за да сломят по-лесно съпротивата. А то се знае открай време, че несговорните другари, приятели, търговци или управници, лесно попадат под ударите на врагове и завистници.

Станало така, че султан Мурад през лято 1375 ударил със своите многобройни пълчища на североизток в Тракия и завзел местата около Диамболис. След това турците се приготвили да ударят през южна Македония към Сърбия. Там те били посрещнати от сърби и босненци, които на няколко пъти нанесли и победи, но в края на тези продължителни битки турците взели отново връх и нахлули към Североизточна България.

Все в тези времена, когато султан Мурад загинал при Косово поле, а на престола се изкачил Баязид, новият господар решил да завладее българската земя. Последвали боеве и през лято 1393 паднал Търновград, а три години след това била покорена и видинската част на държавата и България паднала окончателно под турско робство.

Всеки мислел тогава, че е дошъл края на българите и българската държава за всички времена, но в покорената земя, в тъмницата на робството останали да светят като блещукащи светилници само манастирите, където ревностни служители пазели писмените паметници от всяко време и откъдето, както е знайно, всички са очаквали спасение.

Потекли тъмните робски столетия. През петнадесети и шестнадесети векове българската земя заприличала на турско селище. Почнали да израстват минарета вместо църкви. Добре, че народът български си е имал занаятия, добре че знаел да реже от дърво цветя и птици, добре че имало зографи и иконописци и че жените не забравили да шият своите премени и възглавници с всякакви шарилата, та

народът, макар и да сложил по принуда фесове на главата на мъжете, все пак запазил своя вид и песните си, и занаятите си. Така е било по трите области на българската земя: Мизия, Тракия и Македония.

Трябва да се знае, че в килиите на манастирите, издигнати в Халкидическия полуостров, имало е тайно брожение. Монасите, отдали живота си на служене Богу чрез молитви и чист живот, са били от всички краища на Балканския полуостров и все синове на поробените от агарянското нашествие народи: българи, сърби, гърци и румъни. Между тях е имало и някои братя, дошли от руските манастири.

Не е лесно да дойдат до единомислие люде с различни съдби и нрави. Но общата тежка участ сближава хората и заличава различията. Малко по малко с вървежа на времето у тези служители с будни умове и горещи сърца, се ражда идея да сторят нещо за поробените свои братя и да спасят както народността във всякоя от покорените страни, така и да укрепят вярата в Христа Господа нашего. Но какво могат стори монаси без оръжие, отдали живота си на благочестие, на кротост и добродетели? Единственото им оръжие би ще молитвата и непрестанната мисъл за свобода, отправена към небесната милост. На това оръжие малцина познават силата, защото сдружената молитва към Отца нашего и Господа Исуса Христа на заряннина, стигна до небесата, колкото и на нас, невидещите хора да ни се струва, че са далеко.

Добре и полезно е да се знае, че първият заговор за освобождаването от игото агарянско, е станал в Халкидика в Бялото море, който заговор, макар и ревностно прикрит в мълчание и молитва, е началото на всички по-сетнешни борби до нине.

Лето 1747 ще рече над 350 години от поробването ни."

Дълбоко впечатление направи на младежите текстът на този ръкопис, вероятно преписван и раздаван от ръка на ръка между верни люде.

- Каква вяра в скритите сили на народа ни, колко мъдрост в тези думи. Изненадан съм - рече Константин и погледна с ведър поглед в далечината.

Останалите момчета нищо не казаха, но всички бяха въодушевени за някакъв разговор, за нещо повече от това никому ненужно съществуване на хората, които в живота си не са сторили ни най-малка добрина на своя народ.

Тръгнаха си, защото неделният ден свършваше и всеки утре трябваше да почне своята работа.

Така неделя след неделя младежите се събираха, разказваха си кой какво е чул и разбрал през седмицата, обсъждаха станали в града неща и най-много се вълнуваха от това, че гръцките попове и владици, които идваха във Варна и поемаха делата на епархията, говореха, че няма друга църква и друга вяра на света освен елинската църква и който заговори за това, че някога и българите ще си имат своя църква, наричаха го дебелоглав и предател.

Така преминаха есента и зимата и се зададе новата пролет, която завари четиримата приятели, сключили помежду си твърдо разбирателство и дали клетвено обещание, че месец преди Великден ще тръгнат за Атон, като всичко, което можеха да спестят от своя труд, ще го запазят за пътуването. Те дори се уговориха с известния гемиджия Леонис-гръкът, който неведнаж със своята гемия е ходил в Стамбул. Спряха се на него, защото той имаше на всеки пристан приятели и ловко се промъкваше напред при всяко затруднение. Той и без това имаше намерение да тръгне тази пролет надолу към Бяло море. Защо да ги не вземе и да хване някоя и друга пара?

На път в морето

Наближи решителният ден. Гемиджията устоя на дадената дума. Поправи коритото на гемията като притегна дъските, сложи нови ребра и добре затисна и насмоли всички прозирки. Купи нови въжета и накрай смени и голямото платно. След това намери едно буре, което събираше близо сто литра и го напълни с вода. За храна той не положи големи грижи, защото знаеше, че младежите ще донесат достатъчно.

Премина и този последен неделен ден преди пътуването. През нощта нито Константин, нито другарите му можаха да спят. Всеки мислеше за този съдбовен понеделник, когато ще се отделят от българския бряг и ще заплуват към новата си съдба, подкарани от попътния вятър, за който опитният моряк казва, че ще се появи на утрешния ден.

Константин беше приготвил широка тъкана торба, в която бе натъпкал дрехите си и три големи хляба, омесени преди два дни при вуйко му Йоргаки, две книжки - молитвеници със славянско писмо и едни захлупци с извара, нашарени с червен пипер. Тодор Хаджимавродиев обеща да донесе цяла пита кораво планинско сирене, каквото носеха във Варна селяните от Коджабалканските села. Белю Пинин беше награвил разни сушени риби и една торба, пълна със стафиди и ошав, а Петър Атанасов носеше сухари и много сушени плодове. Към тия храни той бе прибавил и едно доста големичко гърне с мед.

Рано, преди още да се бе пробудил градът, гемиджията и четиримата пътници бяха вече пренесли на гемията своя багаж. Нито вуйкото Йоргаки, нито кой и да е от домашните на останалите младежи не излязоха да ги изпратят. Те се бяха наговорили да се сбогуват в домовете си, защото не биваше да се разгласява, че младите хора ще пътуват за далечната Света гора. Особено домът на Йоргаки трябваше да се варди от много нови подозрения. И без това хората смятаха, че той мъти водата на гръцката митрополия и приказва открито против поповете, които мамят селяните, вземат им владината и казват, че всяка дума в молитвата, казана на друг език освен на елин-

ски, не се приема от небето. Хората пък, които изпращаха от четирите къщи младежи за манастиря - един вид обещания и обречени за свята служба, знаеха евангелската истина, че е добре да не знае дясната ръка това, което прави лявата.

Пролетта тази година идваше съвсем кротичко. В морето още не бяха почнали ранните вълнения и гларусите все още спяха, сгушени в стрехите на крайморските къщи. Морето беше тихо и Леонис със задоволство забеляза, че в далечината нямаше онази тъмна ивица, която караше гемиджиите да не тръгват в далечни плавания.

Пътниците преминаха всички из своята махала най-безшумно и стигнаха морето, където в неразпръснатия още полумрак се очертаваше полюшвана от водата приготвената за път гемия.

Гемиджията Леонис отвърза въжето на лодката, притегли я до брега, даде въжето в ръцете на един от младежите и пренесе каквото още трябваше да се внесе в гемията. После като взе отново въжето в ръка, подкани младежите да влезат в лодката, нави въжето на ръка и сам скочи в нея. Сръчно взе веслата и бързо приближи лодката до самата гемия.

Не мина и четвърт час и всички бяха на местата си. Долният край на голямото платно бе преместено от Леонис така, че то веднага бе подхванато от северозападния ветрец и гемията плавно се понесе по водата.

- На добър път, Господ да помага! - каза гемиджията и се прекръсти.

- Амин! - казаха почти едновременно младежите.

Варна и българският бряг останаха вече назад. Тук-там блещукаха светлинки от къщите на ранобудни люде. От пристана, който оставаше малко встрани, се спущаха във водата къдрави потоци пламък. Леонис се суетеше напред-назад, превързал края на платното за едно от колчетата на борда, прехвърляше сандъците, навиваше въжетата и проверяваше дали е добре закрепено бурето с вода, защото той знаеше, че може да дойде и вълнение. После седна при командното въже, с което се местеше голямото платно и започна мълчаливо да следи движенията на гемията.

- Ако носите повечко пари - продума той, не е зле да ги позакътате по-надълбочко из дрехите или пък ги зашийте като кръпки на старите си парцали.

- Защо, кирио Леонис? - запита Тодор Хаджимавродиев.

- Все по-добре е така. Човек не знае къде кого ще срещне, когато е на път.

- Та ние не сме на друм, а в морето.

- И в морето можете да срещнете такива, които могат да ти бръкнат в джоба.

Позасмяха се младежите, но все пак един малък страх пропълзя у тях, защото този човек ги подсети, че в морето се срещат разбойници, не по-малко опасни от пладнешките харамии, които живеят из покрайнините на турските села.

Константин, който вярваше, че отива да служи на Бога и на народа свой, не се уплаши. Той седна малко по-напред върху един сандък, зави се с дебелия япанджак, който му бе дал вуйко му Йоргаки като дар от неговата жена и, като се загледа в далечената, където вече се очертаваше резедавата ивица на идещия ден, зашепна тихо:

- Отче наш, Който Си на небето...

Когато след два часа слънцето изгря едро, оранжево и сякаш окъпано във водата, когато се проточи трептящият огнен път в морската далечина, едно радостно вълнение премина през душите на пътниците и дори Леонис, който дотогава мълчеше, запя гръцка мелодична песен, която милваше слуха заедно с равния шум на водата пред носа на гемията, а вятърът тайнствено подсвирваше, като се плъзгаше по голямото платно.

През ума на Константин преминаха всякакви мисли. Неотдавна бе чел някои места от Деянията на апостолите. Спомни си онова място, където се разказваше за пътуването на апостол Павел по морето с кораба „Близнаци“, на който трудничко можа да си спомни името. Къде отивал вестителят на Христовото Слово? Кое го накарало да презре всички мъчения, унижения и да понесе и боя заедно с ругателните думи на неверниците? Любовта му към Христа, Когото не бе видял със земните си очи. Какво ли не прави тази любов! И думите, които апостолът отправи към римляните, си припомни и сякаш ги чуваше в лекото свистене на вятъра. „Никто же бо нас себе живет, и никто же себе умирает. Я ще бо живем Господеви живем; Господеви умираем. Убо живем, я ще умираем Господни е снѣ.“

И така през дни и нощи все още не възпрепятствувани от нищо, нито от буря, нито от разбойници, макар Черното море да се считаше като най-опасно и най-гневливо, пътниците приближаваха Босфора и големия град на турската империя. В този прочут град живее падишаха, там се точат ятаганите за непокорните глави на раята, там гръцкият патрика иска да събере под своя закрила всички християни, като отхвърля българското духовенство.

Изпитанието. Бурята.

Хитрият Леонис с помощта на свои приятели, каквито имаше по всички пристанища, успя да прекара гемията със своите пътници през всички митарства. Разбира се, за това помогнаха и череците¹ от алтъните, които младите хора бяха успяли да скътат за тези решителни дни. Както митничарите и разните пазачи по брега, така и шарещите гемийки на турски и гръцки рибари прикриха гемията на Леонис и тя не се разпозна между другите гемии и малки корабчета в голямото пристанище. Какво ли не могат да постигнат уметите, безстрашни, а при това много хитри моряци.

В Цариград открай време живеят много българи. Има тук търговци, заселени от много години, отворили магазини, където печелят добра пара, а немалко от тях работят с каквото могат и за своето отечество. Срещат се в Цариград люде, които са побегнали от родината, защото ги е подгонила властта за непокорство или пък затуй, че са отказали да дадат аба или шаек за аскера. В този град, където се срещат разни народности и вери, срещат се и пропагандисти на разни верски мисии, едно, за да проучат отблизо върно ли е това, което се говори за живота на поробените от Баязид народи, а от друга страна, да проповядват и печелят съмишленици за разни учения и църкви.

През 1840 г. по препоръка на българина Н. Дорев турското правителство се съгласило да изпрати в Лондон и Бирмингам на издръжка от евангелски мисионери няколко българчета от Самоков да се учат и да специализират в областта на металната индустрия. Константин, който заедно с другарите си по време на престоя в Цариград бе успял да обходи много кътчета и да научи доста неща, разбра какви са намеренията на търговците и мисионерите и макар че имаше възможност да влезе във връзка с тях, никак не се съблазни от немалкото изгледи за успех, защото носеше в душата си непроменената и здраво утвърдена воля да се отдалечи от блазнешката суета на живота в големите градове и да отиде в манастир.

След като разгледаха града и някои от неговите забележителности една сутрин те напуснаха гостоприемницата и като успяха да съгласят Леонис да продължи пътя, тъй като без него трудно биха се

¹ Една четвърт от бяла меджидия, пет гроша (б. р.).

промъкнали през Мраморното море и Дарданелите, те тръгнаха, все така прикривани между голям брой рибарски платноходи и лодки. Леонис, разбира се, турна в джоба още някоя и друга жълтичка, защото си мислеше, че в Солун ще направи някоя изгодна сделка.

От пристан на пристан с гръцкия и турския език гемиджията напредваше и вече платното на гемията се ветрееше из Бялото море. Макар че при напредналата вече пролет се очакваха повече вълнения, и Бялото море ги прие дружелюбно. Те заплуваха на юг, а после на запад към главната цел - Халкидика, където младите хора си мислеха, че ще заживеят привидно спокойния, но пълен с вътрешни подвизи живот на монашеството.

Едно морско пътешествие обаче е невъзможно да мине без трудности и изпитания. Не срещнаха препятствия нито при плаването по Черно море, нито в Цариград, но когато след дълги дни и нощи, спирайки по разни пристани, където Леонис все намираше начин как да се справи с някои неудобства, те минаха над остров Самотраки и решиха да се спуснат на югозапад към Светогорския полуостров, през нощта небето се смрачи, просветна нещо в хоризонта и от юг задуха внезапно страшно силен вятър. Не мина и половин час, вятърът се превърна в ураган и морето закипя като гигантски котел. Гемията започна застрашително да се издига и още по-ужасяващо да пада в отворената бездна между две вълни. Леонис вече изтърпяваше командата. По мокрите изпънати вължета бурята като върху струни свистеше злокобни химни. А платната плющяха и се увиваха, без да имат вече някакво значение при плаването.

Леонис успя да превърже някои от вължетата и остана при кормилото с малката надежда, че може да помогне поне малко при тази борба между живота и грозящата ги гибел. Лицето му беше бледо, ужасено и това усилваше страха у младежите, които във всяко отношение бяха по-неопитни от него. Гемията, старият изпитан моряк, както и четиримата младежи бяха вече изключително в ръцете на съдбата. Единственото нещо, което остана като мъничка надежда в този страшен час, беше това, че вятърът идеше от юг или по-точно от югоизток и гемията вместо да бъде тласкана навътре в морето, където за нея не би имало никакво спасение, се приближаваше към бреговете. Леонис прецени, че ако излязат читави на брега, то ще бъде някъде към Карабаир и Орфано.

С жаловит, понякога ужасяващ шум скърцаше корпусът на неговия плавателен съд и сърцата на бедните пътници изтърпяха от ужас, че всеки миг биха могли да станат жертва на бурята и то така близо до целта и след толкова преживяни мъки из дългия път. Мла-

дежите се оглеждаха с широко отворени очи, осъзнали че нищо освен небето не би могло да им помогне. Тогава те почнаха дружно да се молят кой както знае. От време на време между шума на вълните, които се разбиваха в гемията, се дочуваха думи: „И остави нам долги наши, яко же и мы оставляем..." Думите загиваха, изчезваха в свирепия вой на урагана, но мислите никой не можеше да спре. Те излитаха нагоре, несмущавани от бурята.

Преваляше нощта, но бурята все още не стихваше. Сякаш невидими конници се надпреварваха в смраченото пространство. Но когато тъмната малко се поразреди, пътниците забелязаха, че на север се издига хълм.

- Брегът! - извика Константин.

- Брегът! - повтори Леонис и другите.

- Може би ще стигнем до него, ако ни е писано да живеем.

- Каквато е Божията Воля - отговори Константин.

Гемията с голяма скорост се носеше към брега, който вече се виждаше добре, но отведнаж нещо изтреща, залюляха се хората и някой падна на мокрите дъски.

- Отвържете лодката от борда! - извика с всички сили Леонис - ударихме се в подводна скала.

Вече се беше доста разсъмнало, за да се види ясно, че от една странична дъска нахлуваше вода. Всичко в гемията бе разбъркано. Бурето се търкулна и едва не удари Леонис в гърба. Гемиджията освобождаваше веслата.

- Дигайте спасителната лодка, но не изпускайте въжето от ръце - викаше все така тревожно Леонис.

Младежите вдигнаха лодката по двама от двете страни и с голяма мъка я пуснаха във водата, а Леонис пое въжето в своите ръце. Така лодката беше задържана до потъващия вече корпус на гемията и всички влязоха в нея, макар с мъчителни усилия, тъй като вълните я мятаха на всички страни.

Гемиджията остана последен, той извърна глава и погледна за последен път любимата си „Калиопа" и скочи в лодката. Лицето му беше обляно във вода. Може би той плачеше за своята любима и верна приятелка, но никой не можеше да познае сълзите по мокрото лице.

Леонис загреба с всички сили и не минаха повече от двадесет минути и лодката спря в брега. Едно малко селце се мерна пред очите им, а до него и близо до мястото, където слязоха, беше устието на доста голяма река. По-късно те разбраха, че това беше Струма.

Изморени, мокри, изтерзани от бурята, те паднаха на коравата земя, която Константин целуна с благодарност.

Необикновената среща в църквата „Свети Димитрий“

Три дни спасените пътешественици останаха в селото, което се наричаше Чаязъ. Бедни рибари, които живееха в дървени и кирпичени къщички, им дадоха подслон и храна. На брега бе изхвърлена разбитата гемия, из която корабокрушенците търсеха и намериха по някоя от своите вещи. От раздраните платна селяните и децата си правеха навуца, а бурето, оцеляло по чудо, купи за нищожна цена един дюкянджия, който продаваше сушена риба.

Когато се поокопитиха, нахраниха и починаха, петимата пътници тръгнаха все покрай струмишкия залив по пътя между Богданската планина и Халкидическите възвишения, който водеше за Солун. По този път те щяха да стигнат по-рано, отколкото по-дългия път направо за Света гора.

И този път беше труден, но сравнен със страшната буря, от която като по чудо оцеляха, той им се видя много по-лесен.

Когато привечер след два дни пътешествие влязоха в град Солун, по тържествения звън на камбаните, който изпълваше въздуха, те се досетиха, че утрешният ден е голям празник. Скоро Леонис разбра, че три дни ги делят от Великден. Облада ги радостно чувство. Стори им се, че тези звуци, политнали над града, са приветствие за тяхното пристигане. Дори някакво благодарствено вълнение изпълни душите им за това, че съдбата бе милостива към тях и можаха да стигнат живи до града.

Два дни след пристигането, гемиджията Леонис се сбогува с младежите. Намерил - разказваше им той, свои познати и се условил на работа с рибарските гемиджии. Трябвало да припечели някоя и друга пара, да прибави спечеленото към това, което бе останало у него след тежкото пътешествие и да се завърне по някакъв начин в любимата си Варна. Младежите се разделиха омъчнени за това, че той пострада. Благодариха му за това, че излезе верен другар и не ги остави на някой пристан, а дойде дотук. След това четиримата разгледаха града, пазара, големите маази, пристанището и решиха да запа-

лят по една свещица в църквата „Свети Димитрий“ - Солунския светец, и да благодарят за това, че оцеляха след голямото премеждие.

Църквата „Свети Димитрий“ е прочута и великолепно украсена. Тя е гордост на град Солун и най-мило прибежище на верующите християни - различни по народност и съдба, макар и събрани по различни поводи в този град. Денят, в който четиримата приятели, тръгнаха да стават монаси, влязоха в църквата, наречена Касъма джамиси, беше велики петък. Влязоха те във величествения църковен кораб и останаха слисани от дълбоката тишина преди вечернята, а също и от красотата и въздействието, което имаше върху тях неговият изглед. Мълчаливо тържество изпълни душите им. Със свещено смирение пристъпи Константин в полутъмното пространство към олтаря, пред който бе поставено разпятието, тъй като според установения ред тази вечер службата се наричаше погребение Христово. Тук-там в дълбочината блещукаха кандилцата. Младежите приближиха до пангаря¹, купиха си по една свещица и ги запалиха на свещника пред разпятието.

- Господи, Иисусе Христе, Богородице майчице, и ти, свети Димитре, благодаря ви за това, че ми подарихте живот. Сега ви моля да ми помогнете да сторя туй, което съм намислил и не само ради спасението на моята душа, но и за народа наш български - поробен и вързан с вериги. За този народ и за Христовата вяра искам да подаря живота си като служител в някой от манастирите на Света Гора. Затова и дойдох тук. Може би така ще измоля милост за мене и за братята наши не саде в Устово и родната наша Родопа, но и за цялата българска земя и людете по нея, които протягат ръце към вас, незащитени от никого и само затова, че сме се родили българи.

Тишината на храма поглъщаше този шепот на Константин и сякаш ставаше все по-дълбока. На Константин се струваше, че някъде в този полумрак едно ухо слуша неговата молитва и разумява добре думите му.

Помолиха се и другите трима приятели, кой както си знае, и след като поразгледаха църквата, макар и не още съвсем осветена преди литургията, тръгнаха. Когато стигнаха до вратата, от която се излизахе в притвора на храма, посрещна ги един стар свещеник в дълго черно расо, среден на ръст, с бледо постническо лице и със светли пленителни очи. Той спря пред тях и младежите един по един му целунаха ръка.

¹ Масичка, където се продават свещи (б. р.).

- Откъде сте млади люде? - запита старецът с приятен, тих, но ясен говор. Старецът приказваше на български.

- От Варна, отче - отговаряха някак отведнаж младежите.

- От Варна? Познавам тези места. А за какво сте дошли чак тук? - бе следният му въпрос.

- Тръгнали сме за Света Гора, с Бога напред - отвърна Константин Дъновски - имаме желание да станеме монаси.

- Много добре и много похвално за вас - каза със задоволство старият свещеник и като повдигна глава, изглежда отново младежите с поглед, в който имаше и благост, и дълбочина, и който поглед сякаш пронизваше сърцата им.

Старецът отново се взря и сега по-внимателно с чистите си светнали във въодушевление очи в лицето на Константина - устовския родопчанин, и рече:

- Млади момко, имам желание да се видя с тебе утре на това място и по същото време. Желая да те попитам нещо и сам да ти кажа няколко думи. Ще дойдеш ли?

- Как не, отче, ще дойда с всяко благодарение за тази покана.

Тръгнаха си, в душата на Константин остана нещо като малък смут след този разговор. Но този смут не му донесе уплаха за някаква опасност, но едно вълнуващо, дори радостно предчувствие. Защо тъкмо към него се обърна този стар човек с пленителните си очи? Какво видя у него? А тримата останали младежи дори и не заприказваха за това. Може би си помислиха, че свещеникът ще заръча нещо за манастира и искаше да възложи това на одного от тях.

Разходиха се малко край морето - край утихналото вече Бяло море, и все с това чувство на благодарност, че съдбата беше благосклонна към тях и ги избави от бурята.

Другият ден бе великата събота преди Възкресение.

Премина нощта. Константин все още размишляваше за тази среща. Не можеше да си обясни какво видя старецът у него и защо пред всички не заговори за това, което искаше да поръча, а го покани на отделен разговор?

Когато на уреченото време Константин отиде в църквата, преди да се срещне със стария свещеник, слезе в подземие, където беше гробът на Свети Димитрий, запали свещица и се помоли. После отиде горе и разгледа църквата с голямо внимание. Домъчня му за това, че тази светиня на християнския свят се намира в чужди ръце. Така увлечен в разглеждане украсата на прочутата църква, както и в своите размишления, Константин долови, че вдясно от мястото, където

беше застанал, се отвори една от страничните врати на олтаря. Той погледна натам. Към него приближаваше старецът. Той стъпваше така леко, като че не вървеше по земята и дългото му расо докосваше мраморната настилка на храма.

- Бог да ти помага, синко! - изрече тихо и с мек глас старият свещеник, а този глас внесе нещо като полъхване на пролетен ветреца в душата му.

- Благодаря ти, свети отче - отвърна със смирено почитание Константин и целуна десницата му.

- Бог чу твоето молене - продължи старецът със същия кротък гласец, но сега в името на любовта Христова кажи ми точно откъде си и защо искаш да идеш в Света гора?

Развълнуван от тази среща, Константин вдигна глава и се вгледа в чудните очи на стария човек, присъствието на когото той чувстваше едва ли не като знамение в този чужд град.

- В Света гора отивам, защото реших да стана монах, отче. Какво друго мога да сторя на този свят сред людските греховни дела и сред нашата тежка робия? Роден съм в Устово, в Родопите. Учех там нашия народ, доколкото можах, на нашенско писмо и книга, а после с вуйко ми отидох във Варна. Мислех си, че там ще найда успокоение и смисъл на живота си, но и там е както всякъде. Тегли ме нещо към светинята на нашия народ - към Света гора, и затова Господ пощади живота ми, тъй като страшна беше бурята, която преживяхме. А и гемията се разби в скалите. Не е ли това поличба, отче?

През цялото време докато Константин говореше, свещеникът слушаше със спокойствие и с неизменно благо изражение на лицето си. Когато обаче разказът на младежа завърши, в краткото мълчание между изповедта на Константин и това, което той се готвеше да му каже, лицето му се промени. Напусна го спокойното изчакване, което имаше дотогава и в очите му заблестя пламък. Движенията му станаха по-енергични, по-властни, но с онова, което най-много порази младежа, бе едно светло сияние над главата, което просветна за миг и изчезна. Константин не можеше да съобрази дали това е действително или сън. Студени тръпки и непознат свещен страх пропълзя в снагата му и пот ороси неговото чело.

- Обични сине - започна старецът. - Ти наистина си избрал добрата част за тебе, но спасението на душата ти не зависи от мястото, където се намиращ, но от вярата към Христа - Господа. Не е отредено за тебе да станеш монах. Казах ти, че твоята мисъл е благочестива, намеренията ти - чисти и пълни с обич към нашия Създател и

към народа, от който ти идеш, но пътят ти е друг. Той е белязан преди да дойдеш на тази земя.

Константин слушаше като захласнат тези необикновени думи, които го поразяваха. Та нали, за да служи на Господа, той тръгна към Атон? Не стигнаха ли преживяните мъки в това пътешествие, за да стигне и получи прием в светата обител?

- И не мисли - продължи със същата мощ и убедителност свещеникът, - че всички онези, които са в Света гора, са праведни, защото там човек не би могъл да греши, както в света. Аз не ти говоря, защото искам да те отклоня от намерението ти, но желая да те уверя в името на Господа Вседържителя, че всякога, където и да си, когато и да е, трябва със страх и любов да изработваш своето спасение. Затова слушай моя съвет. Иди на мястото, което ти е определила Божията промисъл, защото това място е било и ще бъде, тъй да кажа, прегът на чудни световни промени. Очите ти ще видят всичко, речено от Господа, със залога, който ще ти връча за уверение.

След две-три минути мълчание Константин разбра от внимателния поглед на стария свещеник, че той чака неговия отговор. Тогава родопчанинът каза:

- Не съм против Волята Божия, която е свята.

- Не е достатъчно това, което ми рече. За да угодим Богу, необходимо е да се подвизаваме със силна вяра и в мисли и в молитви до последния си дъх. Ако е потребно, и душата си да положим за евангелието. Ако пък някой желае да принесе много плод, трябва да има съвършена преданост към Бога както Авраам, който без колебание искаше да принесе своя син като жертва, или пък като свети апостол Павел, който прие да бъде анатема от Христа за спасение на своите братя. Без такава самоотверженост не можем да се надеем, че Бог ще яви своята милост и помощ особено сега, когато всичките сили адови желаят да потъпчат православието и славянството. Но нека морето се вълнува. Докато на кормилото е Христос, корабът му няма да потъне.

Наново настъпи мълчание. Спря да говори вдъхновеният старец и зачака решителния отговор на младежа.

- Отче, - обади се Константин с възрадвано лице и решителен глас. - С помощта на Христа и твоите свети молитви приемам с готовност да последвам съветите ти.

Тогава старецът вдигна нагоре ръце и рече:

- Да бъде благословен Бог - Отец на Господа нашего Исуса Христа, който утаява от премъдри и разумни и открива на младенци...

Като изрече тези думи, старият божи служител сложи ръка в пазвата си и извади нещо, увито в бяла кърпа. Със същото това нещо той направи кръстно знамение към Константина, сложи го на камъка пред олтаря, който бе с лакът по-висок от пода, разви го, целуна го и покани и Константина да го целуне.

- Погледни - рече старецът, като посочи написания там знак. - Можеш ли да го разчетеш?

Константин погледна посоченото на бялата кърпа място и рече:

- Ако е число, то е 1747.

- Точно тъй - потвърди старецът. От тази година води началото си този свят престол - добави той и посочи с ръка кърпата - но аз ще ти разкажа нещо повече, за да разумееш всичко.

Старецът прибра разпространата бяла кърпа, върху която имаше отпечатан голям образ и около който бяха написани много слова, които в момента Константин не успя да разчете. После се прибра по-близо до олтарната стена и като извика по-близо до себе си младия човек, започна да разказва с тих, но дълбок тайнствен шепот:

- На двадесетия ден от месеца декември на 1846 година е било четиридесетницата от зверското изстребление на няколко души в този същия град от кръвожадни османлии. Останалата едничка жива майка вдовица на едно нещастно пострадало и благочестиво семейство, претоварена с неизразима скръб, заедно с няколко свои роднини потърсила помощ от Бога, както и утешение за непоносимата си скръб. Тя устроила всенощно бдение в църквата, наречена тогава Панагия Лагудияни. На това бдение била извършена агрипия от един седемдесет и седем годишен светогорски монах и аскет от Иверския манастир - иеромонах Теофаний. През тази нощ като знамение налетяла голяма буря, придружена със страшни гръмове и светкавици, та още малко и църквата щяла да се събори. Преди настъпването на зората бурята утихнала и в църквицата се явила чудна, необикновена светлина - сякаш било ден. Евангелието при литургията е било на привършване, когато в църквата се явили трима мъже и една прекрасна девойка. Дрехите и на тримата блестяли като слънце. Свещеникът останал като вцепенен и не посмял да помръдне. Девойката се приближила до него, погледнала го и рекла: „Преподобни отче, да бъде благоугоден Богу твоят път. В отговор на вашите молитви аз съм проведена с тези трима люде от покровителката на този храм пресвета Дева Мария - майката на Господа нашего Исуса Христа, да ви предам каква е Волята на Светаго Параклита за нашия окаян християнски народ.

Заради натрупаните грехове на християните, Бог, Който е дълготърпелив, биде разгневен. Преди триста години наблизко до град Варна християни извършиха голяма измама, която накара турския султан да вдигне очи и ръце към небето и да извика с голям глас: „О, Исусе, ако наистина си Син Божий, както те изповядват твоите последователи, направи съдбата между мене и тях, дето не спазиха клетвата си, с която се заклеха пред Евангелието." Тогава препълнената чаша на Божия гняв се изляла от небето и силата на християните отслабнала, а силата на османлиите се укрепила. Тогава освен град Варна те превзеха и Константинопол.

Но Всеблагият Бог не враждува во век. От премногого любов към рода човешки той пак се смили и най-много от застъпничеството на небесната царица и милостивата бранителка на християнския род Пресвета Дева Мария, както и от молитвите на праведните духове, между които на първо място тези трима - измъчените Димитрий и Мина, а на третия, чието име е утаено от мен, е благоволил да яви своя утешителен отговор, че до свършването на числото сто петдесет и три риби, писани в Евангелието, Всемогъщият Бог ще съкрати и дните на отоманската империя и ще я съсипе докрай. Всесилният ще възстанови ново християнско царство с православен вожд.

За да бъде това действителност, милостивият Бог по непостижимата своя премъдрост е наредил християните да се обърнат с молитва и покаяние пред него. Затова според числото на рибите, писани в Евангелието, да се направят нови жертвеници, на които да се принася в името на Исуса Христа - Сина Божии и Неговите заслуги - безкръвно жертвоприношение за опрощение на греховете, за мира и съединението вярата на християните и чистосърдечно просене помощ и сила от Светаго Духа, по-скоро да се сбъдне и изпълни писанието: „Едно стадо и един пастир." Началото нека бъде в Светия град Ерусалим от Светаго Сиона по море и по суша и на всяко място, дето се споменува Исус Христос".

Накрая деvojката се обърнала към своята майка и рекла: „Постигнатите на земята скръбни изпитания са станали по-непостижимите съдби божии и от премногого любов да ни подари вечно блаженство. Женихът на нашите души и тебе скоро ще повика на небето, да се радваме на вечния живот. Прочее бъди бодра в молитвите си и на всички нас Бог да направи път - амин".

След това тримата мъже и деvojката станали невидими.

След свършването на Божествената литургия, като излезли от черквата хората научили, че през нощта мълнията изгорили три турски

къщи с живущите в тях, а хората си думали: „Бог наказва злодеите“.

Отец Теофани, въодушевен от ревност Илиева по Бога, макар и в преклонна възраст, предприел да извърши всичко, което искал Бог и, без да се бави, се отправил за Иерусалим и се срещнал със самия патриарх от Светаго Сиона. След като се разговорил с него, отишъл в Константинопол и приказвал за станалото и с тамошния патриарх. Като се посъветвали помежду си, духовните лица приели като верен знак писаното в Евангелието за рибите, тъй като на елински език буквите на думата риба носят знаците: Исус Христос Божий Син, Спасител. Тогава в Константинопол бидоха отпечатани сто петдесет и три образа Божествени жертвеници според установения обичай и се нарекоха Антиминс. Първата служба станала в светия град Иерусалим на самия ден на велика събота със следното приложение:

„Мерзкое, Богохулное царство агарянско вскоре низпровержи и предажд благочестивим“. Всичко това е станало съвсем тайно поради страх.

Отведнъж на Константин дойде на ум това, което четоха върху пергамента във Варна. Види се хора бяха научили нещо за това Божие обещание, а някой благочестив българин бе написал това на пергамента, за да го четат поколенията и да живеят с вяра, че ще дойде избавлението. Така то е попаднало у дядото на Тодор Хаджимаврудиев.

Преподобний Теофан, след като ходил на свети Синай, отишъл и в Антиохия и до островите Патмос, Кипър и след двадесет годишно скитане се върнал в Света гора, където и починал.

Започнатото дело следвало с надежда в Божията милост, а ревностните Божии служители продължавали да се молят дано Бог съкрати времето, та и те да видят освобождението на християнския род.

Между многото ревнители е бил и патриархът Григорий в Цариград, който е предложил на свои събратя да прилагат в антиминсите и по нещо от мощите на Светаго Великомученика Мина и наредил да остават моления в празниците в навечерието на Рождество Христово, Богоявление, Велика събота, Петдесетница и Преображение Христово. Но патриарх Григорий бил предаден от свой близък сподвижник и обесен на ден Великден. С него заедно пострадали и други архиереи и свещеници - също избесени и изклани.

Едного само по чудо изварди Бога заради продължението на почнатото дело и той е уверен, че всичко обещано напълно ще се сбъдне в определеното от Бога време.

- Сега - продължи старецът - в тази тържествена минута аз чув-

ствувам с пълно упование на Бога едно облекчение на съвестта, а сърцето ми се прелива от непознато ангелско веселие. Като те наричам мое любезно чадо в Духа Светаго, имай го в пазвата си, при сърцето си.

Константин бе дълбоко затрогнат от този разказ на стария свещеник. Той не можа да продума нищо. Но по лицето му сияеше обаянието, което получи от чутиите думи, а очите на стареца бяха пълни с любов и доверие.

- Връчвам ти този свят престол Божий за уверение на най-голяма милост в името на пресветата Троица. Помни добре, че Бог, когато и да е, явява Своята премъдрост на всички, та дори на земните власти... Знай, Туркия ќе падне!

Старият каза още думи в уверение на това, че каквото попросим от Отца в Името Христово, ќе ни се подари и като се сбогува с Константин, изгуби се в дълбочината на храма „Свети Димитрий Солунски“, познат с името Касъма джамиси.

Към нова съдба.

Чорбаджи Атанас Георгиев

Когато Константин се прибра в гостоприемницата, където беше отседнал с другарите си, когато подробно и внимателно разгледа Антиминса, разбра какво съдържа той. Затворен в стаичката, в която се отдели, той прочете всичко и разгледа отпечатъка. Антиминсът представяше икона - Христос снет от кръста, а около него майка му, жените, учениците и Йосиф от Ариматея. Те всички го приготвят за погребението му. В тази икона се крие символика. Христос е разпнат и сега ще бъде погребан, за да дойде възкресението. И християнският свят е разпнат, сега е погребението му, но след това идва възкресение.

Първи разпространители на Антиминса са били монасите от Атонските манастири. Те са го считали като символ на надеждата - надеждата за възкресението. Думата „Атон“ на староегипетски значи слънце или изгрев. Атон е първият и единствен Бог на Египет. Дори имало е фараон, който се наричал Ехнатон.

Константин свързва прочетеното във Варна върху пергамента, донесен от Тодор, с онова, което му разказа старецът, и с това, което прочете върху самия Антиминс.

Истината е, че в манастирите на Халкидика живеят българи, сърби, гърци, румъни и руси. Повечето от тях са синове на поробения от турците народ. Тези монаси са отивали там поради даден от родителите им обет, че ще пратят първородния си син служител на Бога, който ще се моли освен за спасението на своята душа, но и за своя народ. В Атон ставало и организирано молебствие. Монасите се събирали тайно, като се молели за освобождението на християнските народи от агарянско иго.

Немалко е било и теглото на тези монаси, тъй като на няколко пъти манастирите са били ограбвани и опожарявани от турците.

Константин разбра, че Антиминсът се предава от ръка на ръка на верни и изпитани люде и почувствува гордост и благодарност към Бога, че съдбата го удостои да има и той до сърцето си този свещен знак и символ.

При един разговор с човек, когото среща в гостоприемницата,

отиваш за Атон, той разбра и това, че някои монаси от манастира били изпращани да събират помощи. Досети се, че много от тези монаси са били от изпитаните и верните на „заговора“. Много внимателно и ловко те са успявали да заангажират вниманието и сътрудничеството не само на духовни, но и на мирски люде за святото дело на свободата. Някои от тях вероятно са носели и Антиминса, но действували така умело, че тайната е била запазена до Освобождението от турско робство. Толкова са били верни, скрити и внимателни атонските монаси. Единственият провал е бил оня с патриарх Григорий, който бил издаден на турците от неговия протосингел.

Другарите на Константин - Белю Пинин, Тодор Хаджимаврудиев и Петър Атанасов продължиха пътя си за Халкидическия полуостров. Константин не счете за потребно да им разказва всичко, което се случи с него. Те вероятно си помислиха, че куражът напусна техния приятел и спътник, поради тежките преживелици из морския път, а пък монашеството може да му се е сторило трудно. Излязоха умни и корави в своето решение тези младежи. Ако е писано от Бога, те сами ще се ориентират там за всичко - помисли Константин. Дори и не поставиха открито въпроса за отказа му да продължи с тях.

Сбогуваха се сърдечно и се разделиха. Константин преседя след заминаването им два дни в Солун и като намери търговски кораб, който тръгваше за Цариград, заплати пътя според това, което му поискаха и така съвсем без нищо, а само с торбичката, която успя да намери в разрушената гемия на Леонис, потегли на изток.

Седнал на дървената пейка в парахода, той мислеше, че се пробужда от някакъв невероятен сън. Денят бе хубав, морето съвсем притихнало, а южното пролетно слънце изливаше над него радостно сияние. Понякога се замисляше за това дали добре стори, че се връща назад, но веднага си представяше вдъхновеното лице на стария служител и огненото сияние над главата му. Тогава отново добиваше кураж и притискаше с ръка сгънатия Антиминс в пазвата си, наблизко до сърцето.

На другия ден още рано взори се очертаваха вече на хоризонта силуетите на джамиите и големите сгради на Цариград.

В отоманската столица размислите върху онова, което се случи, не се промениха. Константин ходеше все така приятно замаян и пред очите му стоеше тайнственият образ на монаха. Дори величествената джамия на Сюлейман Великолепни с четирите извисени към облаците минарета и многото обковани в мед куполи, не привлече вниманието му. И Света София, за която бе чувал толкова пъти, и сине-

ещата се лента на морето при Златния рог не го отклониха от онова състояние, в което се потопи, докато пред него не се изправи човекът, който подсказа съдбата му.

Дълго обикаля той из търговския квартал, където бяха дюкянчетата и големите маази на търговците. Там той среща неколцина българи, които не можеха да разберат защо тръгна към Халкидика и защо се върна обратно. Пари ли нямаше, мъка за родното ли село го налегна или пък нещо друго, което те и в кратките разговори с него не успяха да узнаят.

Така изминаха още два дни и на третия ден, когато се отби в една мааза на български търговец, който купуваше и продаваше стока за вътрешността на Турция и който имаше уреден керван за пренасяне въглища от Кърклизе за Стамбул, той среща един човек, който сякаш беше натоварен да продължи това, което му бе предсказано в църквата „Свети Димитрий“.

- Ти ли си младежът, за който ми казаха, че пътувал за Солун? - веднага заговори непознатият.

- Аз съм - отвърна Константин и погледна човека в лицето.

Пред него стоеше облечен в шаечни дрехи мъж на около петдесет години - здрав, приличен, с открито лице и умни, свършено добри очи.

- Добре, че се видяхме. Казаха ми, че си тръгнал за манастирите в Атон, но си се върнал обратно, така ли е?

- Така е, байчо.

- Е, защо не отиде, за където беше се запътил?

- Поразмислих се за някои неща, домъчня ми за село и ми се стори, че в българско ще бъда по-полезен на народа.

Посви вежди непознатият, понаведе глава, погледна напред и мисъл някаква озари лицето му.

- Ти, млади момко, нали си грамотен?

- Да, грамотен съм. И в село учех младежите на азбукето.

- Това е много добре. Ела там настрани да отидем на пейката и да не пречим на минаващите муштери. Има да си поговорим с тебе.

Седнаха на дървената скамейка, оставена от чорбаджиите за гости, които има да си кажат някоя и друга дума насаме. Свали непознатият българин шарената и привързана с гайтани торба от рамото си, сложи я малко встрани при ъгъла и като прекара длан през черните си едри мустаци, проговори:

- От кое си село?

- О Устово, в Родопи.

- А, а! Чувал съм за тия села. Аз пък съм от другия край на наша-

та земя. Е, е! Там недалеко от морето, варненския санджак. Хатърджа се казва селото ми.

- Аз познавам Варна. И за селото ти съм чувал. Живях известно време във Варна при вуйко си.

- Така ли? Още по-добре. Чуй сега какво ще ти кажа. Ти тръгна по един път, а сега се връщаш. Мислиш ли, че ще те гледат с добри очи хората, като се върнеш обратно?

- Защо?

- Защото... ей така. Не обичат хората такива, които тръгват по един път, а после го изоставят.

- Имаше причини...

- Каквито и да са причините, не те съветвам да се върнеш в селото си. Във Варна може да отидеш, но не веднага, а малко по-късно.

- И аз не знам какво да правя. Искях да стана монах, като си мислех, че така ще бъде най-добре и за мене и за нашите хора и за това дете сме в робия.

- Ти сега може да бъдеш повече полезен, отколкото ако се бе по-калугерил.

- И друг така ми каза...

- Слушай мен, момко. Ти си още млад, но окото ми не лъже. Паметен човек си ти и ми се струва добре ще разбереш това, което ще ти кажа. Ти не ме познаваш, но няма да сгресиш, ако приемеш моя съвет. И аз съм с тия люде, които са много загрижени за нашите работи, за народните, искам да кажа. Имам си имот - земя и дом. Мога да преживея добре живота си. И турците не ме закачат, защото на тях не съм сторил зло, но може ли да е спокойна душата ми, като гледам как тънем в мрак и как отпада и народността, и вярата? Върху народността е стъпил турският крак, а върху нашата вяра - туркашният гръцки патрика.

Поспря за минутка човекът - поразмисли се и някак с благ тон продължи.

- Да не мислиш, че съм тръгнал по търговия, за печалба. Не такава мисъл ме доведе в Цариград. На тебе мога да ти доверя всичко. Ти ми се понрави още в първата минута. Искам всичко да ти кажа, но някак ми е трудно да говоря, защото е греховно човек да хвали себе си. За Божиите дела и за народните работи хвалба не бива, нито сам да прави човек за себе си, нито пък да позволи друг да го хвали. Но все пак трябва да ти кажа всичко, защото иначе не би разбрал за какво говоря и за какво съм намислил да те взема със себе си. Ей, младежо, като че Господ нареди да се видим. За народна работа дойдох тук, а като че е трябвало теб да срещна.

*ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΝ ΘΕΙΟΝ ΚΑΙ ΙΕΡΟΝ ΑΒΑΘΕΗ ΤΗ ΧΑΡΙΤΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΗΣ
 ΚΑΙ ΖΩΟΤΡΟΦΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΤΕΛΕΙΟΝ ΕΙΝΑΙ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΚΑΙ
 ΑΝΑΙΝΑΝΤΟΥΣ ΘΥΣΙΑΣ ΕΝ ΠΑΝΤΙ ΤΟΠΩ ΤΗΣ ΔΕΣΠΟ
 ΤΕΙΑΣ ΑΥΤΟΥ

*ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΥΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΩΜΕΝΙΚΗΣ ΠΑΤΡΙ
 ΑΡΧΕ ΚΥΡΙΣ ΚΥΡΙΣ ΠΑΙΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΟΝΗΣΟ ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΚΑΛΩΣ ΤΗΣ
 ΑΓΙΟΤΑΤΗΣ ΣΥΝΟΔΩΣ ΕΝΕΤΙΧΑΜΕΝ ΙΑΝΝΑΝ Α ΟΠΙΣΘΑ ΠΑΙΝΑ
 ΘΙΕΡΕΥΟΝ ΜΑΡΑ ΤΕ

probatum a com. super ff. si quis in

Антиминс - Всепрестоліе

- Така изглежда, байчо, защото и моята съдба е цяла приказка; кажи това, което си намислил, аз пък зная кое е хвалба и кое не.

- Радвам се, че ме разумеващ още от първите думи. Щом като си ходил във Варна и Варненско, без друго си чул за живота на народа там. Не си дете да не знаеш, че тукашната патриаршия прави всичко, за да си нямаме своя народна църква.

- Как да не зная това!

- Така, много добре, но българската църква е вече основана. Нашият духовен първенец Иларион Макариополски е рекъл, че българската църква е продължение на Търновската патриаршия и на Охридската архиепископия.

- Това не знаех, байчо.

- Казвам ти го, да го знаеш. Видиш ли тази торба? Увита в мукавена кутия в нея носех просба до Високата порта, с която жителите на Варненския вилает молят да бъде призната българската църква и да бъде позволено на нашето духовно началство да урежда всичките си работи по епархията.

На Константин направиха особено впечатление тези думи. Мина му веднага през ума, че има някакво съвпадение между работата на този човек, дошъл в Цариград не по търговия, и неговата предстояща работа, за която му бе изяснено в Солун. Не е ли това - рече си той - ръката и разума на провидението?

- Е, с какво мога аз да ти помогна, байчо?

- Ще ти кажа, но най-напред ще те науча как да ми казваш. Името ми е Атанас Георгиев. Всички ми казват чорбаджи Атанас, но аз на чорбаджилъка си не държа. То си е само дума. Родното ми село е Голица, Месемврийско. Преселих се аз от това село в Хатърджа, на което по-рано казваха Деде Бунар. Напуснах родното си село веднага след Кримската война, към 1829 година. Семейството ми е също в Хатърджа. Не съм зле, зачитат ме хората, но аз не съм от много мирните.

- Какво искаш да кажеш с това?

- Като походиш малко с мене, ще разбереш.

В това време от вътрешната страна на дюкяна се чува гласове. Там имаше нещо като преградена стаичка със стъклен прозорец, в която се събираха по-близки приятели на стопанина, пиеха кафе и разговаряха за разни работи. Оттам излязоха трима също така възрастни мъже, добре облечени. Двамината бяха в по-нови дрехи, а третият бе по-простичко облечен. Той имаше широк ланец на шаечната жилетка с килнат малко встрани фес и с игриви хитри очи.

- Елате да се запознаете с един младеж от нашите места - провикна се чорбаджи Атанас на хората, с които видно беше от по-рано

познат.

- Кой е той - запита един от двамата мъже, които имаха по-чорбаджийски вид.

- Родопчанче е, но е живяло във Варна.

- Така ли? - запита същият.

- Да, живял съм известно време при вуйко си и работех в бакърджийския му дюкян - обади се Константин.

- А после?

- Е, после... ей така. Дойдох насам с намерение да ида до Атон, но случи се така, че трябваше да се върна.

- Разкая ли се?

- Не, друго нещо...

- Да оставим това - пресече разговора чорбаджи Атанас, като видя, че младежът се смущава. Друго е по-важно. Родолюбив, умен младеж е той и е писмен. Чете и пише по славянското писмо.

- Това е много хубаво. Ашколсун, младеж!

- И ми кажете, лошо ли ще е да го взема с мене? Нали и без това търся даскали.

- Как да е лошо! - каза един от двамата мъже. - Тебе, чорбаджи Атанас, съдбата ти го изпрати.

- Как мислиш за това, което ти дума чорбаджи Атанас? - запита първият господин, а по-дребното старче с ланеца, като сложи на носа си едни очила с пиринчени рамки, загледа го, като че ще го купува и му рече:

- Хей, младежо! Днес късметят ти дойде на крак. Ако питаш мене, не губи нито минута и тръгвай!

- Нали все пак човек трябва да поразмисли.

- Не е за мислене тази работа. Не виждаш ли, че съдбата нагласява тук всичко? Пък ако не знаеш кой е чорбаджи Атанас, аз ще ти разкажа.

Като каза това, той сложи ръка на рамото на младия човек и го доведе до приградената стаичка.

- Слушай мене - започна сухичкият човек с будните подвижни очи - не се отделяй от чорбаджи Атанас. Той е не само добър човек, но и знатен българин. Всичко, което е направено във Варненския санджак, е негово дело. Ако все още се намират свестни и будни българи из оня край, пак на него трябва да благодарим. И езици знае човекът, и думата му е на място. Той сам ще отвори училище. Ей така, на свои разноски. Дава ли всеки парите си за людските деца? Но той го прави. Мило му е за народа, за езика, за вярата. Както е

започнал работите и църква българска ще отвори. Казвам ти, иди с него. Щом си грамотен, ще те направи даскал, а после и поп ще станеш. Нали знаеш черковното писмо?

- Зная го. И от Псалтира чета и от всяка църковна книга.

- Тогава всичко е наред. Чорбаджи Атанас затова е дошъл тука толкова далече. Той търси между писмените синове на нашите люде тук младежи, за да ги отведе във варненския край. Но нашите тука по-мъчно се отделят от децата си. Особено пък ако животът им върви добре.

Наново се замисли Константин върху чутите думи. Стори му се, че всички са се наговорили да му говорят едно и също нещо.

Раздвижиха се хората в другия край на дългата мааза и се готвеха да тръгнат. Чорбаджи Атанас им показваше нещо увито в дебел табак, което пак сложи в торбата.

- Е, наприказвахте ли се с бай Михаил? - запита един от господата.

- Наприказвахме се - отвърна Константин. - Разправи ми човекът за всичко.

- Не само му разправих - обади се сухичкото старче, но съм сигурен, че работата ще стане.

- Дано! - отвърна чорбаджи Атанас.

- А - подвикна пак човекът и се наклони към Константин - забравих да ти кажа, че чорбаджи Атанас знае турски, гръцки и румънски. През онова мурабе¹, което водеха турците с руснаците, той беше като преводач на руските войски. Те без него не можеха да се справят. Казвам ти, да знаеш с какъв човек имаш работа.

Докато се прибираше в своя хан, Константин все мислеше за това, което чу от тези люде. Та нали и той говореше в Устово за тези неща? Не е ли настъпило време да направи сам това, за което е приказвал и мечтал? Не е ли настъпил денят, когато ще трябва да премери силите си с гръцкото влияние в онзи край, който по всичко личи става за него съдбовен?

- Не ми се вярва, че се разделяме за дълго - каза чорбаджи Атанас на младежа, когато си подадоха ръка при ъгъла на една от чаршийските улици.

- И аз мисля така, чорбаджи Атанас.

- Но аз забравих да те питам за името - каза Атанас.

- Константин Дъновски се казвам, а моето село е Устово в Родопите. Не зная точно кой санджак е, но чини ми се да е Ахъчелебийско.

¹ Бой, война (б. р.).

Село Хатърджа

Село Хатърджа, което някога се наричало Деде-Бунар, не се отличаваше по външния си вид много от другите села във Варненския край. Това обаче, което веднага направи впечатление на Константин, беше изострената будност на хората и голямата почит, с която те се отнасяха към чорбаджи Атанас.

Още с пристигането в селото, този човек въведе младия момък в своя дом, където трябваше временно да престои, докато отпочине от дългия път. Патриархалната обстановка, честният и дълбок религиозен живот на семейството, смиренното, с което се отнасяха домашните към бащата, много се хареса на Константин. Между хората, които живеяха тук, и тия, които влизаха и излизаха по всякакви работи, молби и грижи, най-силно впечатление му направи кротостта, послушанието и свенливостта на младата дъщеря на чорбаджи Атанас Добра, която на пръв вид изглеждаше с четири-пет години по-малка от него. Тя вършеше всичко съвсем сръчно и безшумно, че беше истинско удоволствие да я наблюдава. И друго нещо удивляваше младия човек. Той не можеше да си обясни голямата разпоредителност, с която чорбаджи Атанас вършеше многобройните и всякакви по вид работи. Той се разпореждаше по земеделските грижи, даваше съвети на чобаните и слугите за добитъка, прашаше работници по различни места с най-различни поръчения, като помагаше къде какво трябва да се върши. Между тези работи при него идваха хора - първенци от селото, с които приказваше или открито, или насаме, като ги викаше в горницата на големия си дом.

Константин разбра, че тука кипи живот. Неговият покровител беше душа и двигател на българщината в този край. Той бе превърнал доста села от Варненската околия в пламтящи от родолюбие огнища - много по-будни и много по-решителни в своите действия от хората в град Варна. Докато в големия град имаше апатия, дори заспиване, което добре се използваше от гръцкото духовенство, често в съюз с администрацията, по селата главите на хората бяха по-изправени и вниманието по-будно. Сега за Константин стана ясно, че всичко това се е движело от едно командно място - къщата на чорбаджи Атанас в Хатърджа, а кормчията бил самият той.

По сведения от свещеник Константин Дъновски¹ семейството на Атанас Георгиев чорбаджи е от македонски произход. Баща му Георги е бил родом от Призренско², откъдето през третата четвъртина на 18 век, заедно с други свои съселани се преселва в село Голица, Несебърско. Засега липсват сведения за причините, които заставили тези групи македонски българи от Призренско да емигрират, за да се настанят в най-източната част на полуострова. Времето на тяхното преселване съвпада с раздвижването на балканските християнски народи - българи, сърби, гърци, албанци, които проявяват първите признаци за национално възраждане и народно просвещение. Интересно съвпадение е, че по това време Паисий Хилендарски се отправя от Света Гора към Котел, за да предаде лично на Софроний Врачански в 1765 г. „История славянобългарская“, която се преписва и разнася от ръка на ръка.

Бащата на Атанас Георгиев Чорбаджи - Георги, когото гърците наричали Йоргаки, бил един от първенците в село Голица и имал силното желание да изучи сина си Атанас. В селото обаче нямало училище, та го отправил за наука в близкото село Еркеч. Енорийският свещеник на това село бил отец Михаил, който обучавал в къщи си на славянско четмо и писмо няколко селски момчета. Дядо Георги завел при него сина си Атанас и го предал да го учи.³

Атанас Георгиев ходил наред две зими да се учи при отца Михаил. В скоро време той се ограмотил, а също така заучил и няколко черковни тропари. Това не задоволило обаче дядо Георги. Той пожелал сина му Атанас да изучи и гръцкото писмо, затова отишъл с него в гр. Месемврия и го записал в гръцкото училище, като го настанил да живее у един негов приятел. Тук в продължение на две години младият Атанас изучава основно гръцкия език. Не стига само това, баща му - дядо Георги, пожелал сина му да изучи и турски език, за която цел условил един ходжа да му стане учител. В скоро време младежът Атанас вече бил овладял писмено и третия език.

Настанали размирни години и Атанас трябвало да се прибере при родителите си. През 1820 - 1821 г. по време на гръцката завера турското правителство не оставяло на мира българските първенци по села и градове, както и тези по селата Еркеч и Голица. Заподозре-

¹Известия на варненско арх. Д-во, кн. 4, 1910 г., стр. 11, забележка 3.

²Нека отбележим, че през XII и XIV в. в гр. Призрен е кралската резиденция (виж Краткая географская энциклопедия т. III, Москва, стр. 294).

³Иконом Иван К. Радов. Атанас Чорбаджи (Хадържаклията), сп. „Паметник“, 1895 г., кн. 6, стр. 549.

ни в заверата, били подведени под отговорност отец Михаил, дядо Георги заедно с други селски първенци от Голица. Вързани, всички те били закарани в град Месемврия при пашата. След затвор и изтезания те били изправени на съд и осъдени на смърт. Присъдите се изпълнявали бързо, като осъдените били хвърляни в морето. Първа била изпълнена присъдата срещу отец Михаил и някои други свещеници и миряни, които намерили своята смърт в бездните на Черно море. Към втората група подсъдими бил причислен дядо Георги, който заедно с всички други бил осъден също така на смърт. Според процедурата по изпълнението на смъртните присъди, пашата присъствувал лично на самото място. В момента на изпълнението на присъдата, когато трябвало осъдените да бъдат качени в лодка и откарани в морето, от невиделица врхлетяла страшна буря, която уплашила пашата, който в изстъпление извикал: „Баашладъм калам християнларън джанларъм" („Аз ви опрощавам, останете, вие християни, близки души"). Така по чудо дядо Георги бил спасен от смърт, което той отдава на Божието покровителство.¹

След усмиряването на гръцката завера настъпило затишие, което не било за дълго време. През 1827 - 1828 г. се започва руско-турската война и руските войски, преминали Дунава, настъпват по най-източните територии на полуострова. Пред неприятелската угроза турците подлагат на разорение българските села и прогонват населението. Безпризорни българите плъзват из планините, за да дирят спасение. Същото направили и жителите на селата Голица и Еркеч. До свършване на войната те скитали, където им очи видят. Синът на дядо Георги - Атанас, който както видяхме е владееел говоримо и писмено няколко езика, бива привлечен от руските войски като преводач, с които отива до Одрин. След подписване на Одринския мир (1828 г.) една част от бежанците се завръщат обратно по старите си места, а други емигрират в Русия. Дядо Георги и семейството му заедно с група съселяни напускат Голица и се запътват за Бесарабия, където имали свои роднини, заселени там преди 1812 г. Достигнали до село Кайнаджа, близо до Варна, една част от групата, в което число и семейството на дядо Георги, решават да се установят в село Хатърджа (сега село Николаевка, Варненско) при свои близки роднини. Във връзка с това преселение на българите проф. д-р Л. Милетич в книгата си „Старото българско население в Североизточна България" пише: „Между преселниците във варненско най-видно място за-

¹Известия на Варненското археологическо дружество, кн. 4, 1910 г. , стр. 12.

емат колониите на Еркеч и Голица"¹, като добавя, че „еркечени и голичани се настаняват в с. Николаевка, бивше Хатърджа", което по това време наброява към 140 къщи.

Село Хатърджа предлагало по това време добри условия за стопанска работа. Наблизо имало не само добри орни площи, но и обширни гори. Скоро дядо Георги спечелва доверието на своите съселяни и бива избран за муфтия - кмет на селото.

Както дядо Георги Чорбаджи, така и син му Атанас Георги Чорбаджи обаче са били изпълнени със съзнанието, че възложеното им чорбаджийство и кметствуване им повелява не само да не се възползват от създаденото обществено положение, но и дори да жертвуват свои лични средства, за да услужат на своите съселяни. За да характеризираме дейността на Атанас Георгиев Чорбаджи и мнението, създадено в обществото за него, ще преведем писаното от Илия Р. Блъсков, уредник на сп. „Паметник", в кн. 2 от 1895 г., където се казва: „По време на черковния въпрос, когато от всички наши поглавни градове се изпращаха представители в Цариград, намери се дядо Атанас Георгиев Чорбаджи от село Хатърджа, избран от Варненско, да отиде в Цариград и на свои лични разноски в продължение на шест години да представлява българите от варненско, без да бъде честит да дочака разрешаването на въпроса. Нашите тогавашни вестници не знаеха как да се изхвалят пред света с този доста уважаван старец. Целият български народ произнасяше с възторг неговото име..." В кн. 6 на г. 1-ва от 1896 г. на същото списание „Паметник" Илия Р. Блъсков като послеслов към специално посветената статия за живота и делото на Атанас Георгиев Чорбаджи пише следното: „Няма ги вече тия стари сили като дядо Атанас и надали нашето общество ще види някой път такива старци, които да заслужат уважението си между младите..."

Атанас Георгиев Чорбаджи има двама сина - Петър и Злати и една дъщеря - Добра. Последната впоследствие става съпруга на свещеник Константин Дъновски.

Атанас Георгиев Чорбаджи се оформи като ярък закрилник на слабите и безпристрастен съдник при местни спорове. Той покровителствува българите, които биват малтретирани от турците и гръцките духовници. Чрез застъпничеството си и отстояване интересите на своите съселяни, той става известен във Варна и Варненско, като

¹ Д-р Л. Милетич. Старото българско население в Североизточна България, София, 1902 г, стр. 147-150.

печели симпатиите не само на българите, но и на турци и гърци.¹ Той съумява да се сближи с първенците, да създаде тесен контакт с тях, като непрестанно е във връзка с будните родолюбиви българи от цялата околия.

Чорбаджи Атанас използва всички свои връзки и подготвя чрез умели разговори с първенци гърци и турци своя избор за мухтар (кмет) на селото, а селяните от своето и околните села - да съдействуват за отварянето на първото българско училище, разноските по направата и уреждането на което заплаща той.

Така вървяха дни, седмици, месеци. Константин Дъновски, който спечели със своя чудесен характер обичта и доверието както на Атанас, така и на цялото семейство, а постепенно и на селяните от Хатърджа, усилено се готвеше за даскал. Той работеше на нивата, в двора, около добитъка, защото не обичаше мързела и готованството, но през свободните часове залягаше на четмото и писмото, на черковната история и на сметките.

- Готви се, Константине. Наближава времето, в което това, за което се бе запътил към манастира, да го правиш тук за народа - казваше с лека усмивка Атанас. - Скоро ще бъде това.

Когато мръкнеше и Константин се прибереше в своята стаичка, отредена за него на горния кат, той четеше, молеше се и размишляваше за това, което му предстоеше да извърши в живота си. Струваше му се, че някаква написана с огнени букви съдба го направляваше в неговия път. Още от Устово почна всичко това, когато се зае да учи младежите на славяно-българско писмо. В утринните часове, когато и хората, и планината бяха още в сън, той говореше за тежката съдба на народа и как солунските свети братя Кирил и Методий дадоха писмо, на което сега можем да четем словото Божие. От тогава ние станаме народ наравно с всички писмени народи и наследници на Христовото Благовестие.

Сега наближаваше времето да стане учител на тези добри, верни, но още непросветени селски люде, които ще научат от него онова, което им трябва и да не се срамуват, че са българи. А как ще отговори той на гръцките духовници и даскали, когато му рекат, че той няма право да върши това? Тогава той ще им каже: „Не е ли речено в Свещеното Писание, че Христос ще прибере около Себе Си поярвалите в него юдеи, а след това ония жадни души на разсеяните по света синове божии“.

¹ Проф. д-р Петър Ников. Българското възраждане във Варна и Варнено, София, 1934 г., стр. 43-44.

Атанас Георгиев Чорбаджи пазарява младия Константин за 500 гроша годишно и храна. След това е трябвало да се намери помещение. И на това находчивият Атанас Георгиев Чорбаджи намира леснината. Той накарва да разтребят и замажат заницата (килера) от къщата му, където са се държали разни къщни дреболии - туршии и др. Там, в тия трудни условия за работа младият Константин Дъновски започва своето просветно дело, като набира 10-15 деца от селото. Така през 1847 г. той става първият български учител не само в село Хатърджа, но и в цяла Варненска околия, тъй като българското училище в това село било първо в околията.

Така той работеше усърдно, изучаваше църковния ред по книги, които чорбаджи Атанас му носеше, превеждаше му ги от гръцки, като му подхвърляше, че един ден и в църквата ще служи.

Често Константин дочуваше разговори между чорбаджи Атанас и посетители, които все още бяха плахи за идеите и размаха на първенеца от Хатърджа.

- Как ще позволят от митрополията във Варна ние да градиме черква? - казваше гостенинът.

- Кой ще ги пита! - отговаряше рязко Атанас. - За вярата Христова трябва само предано сърце, а за църквата е необходимо побезстрашни люде и един престол, върху който да бъде поставен святият Антиминс.

- Добре, ще направим църквата, ще сложим олтаря, а кой ще ни даде Антиминса, без който не се освещава храм?

- Имаме си Антиминс - казваше с победен глас Атанас, който вече знаеше съвсем подробно случката в църквата „Свети Димитрий“ в Солун и за Волята на Господа Бога и Христа и майката Христова да освободят народа български от агарянско иго.

- Пък и пари трябва, чорбаджи Атанас - обаждаше се с малко по-смекчен, но още колеблив глас господинът.

- Ще си намерим и пари. Още от сега ще пуснем подписка. И ктитори ще се найдет, пък каквото не достига, от мене ще е.

Тръгна подписката из село Хатърджа и постепенно в касата на изборното настоятелство падаха грошове. При радости и скърби, при имени дни или празници, при кръщавки или погребения, дори при скромните селски тържества, други грошове, откъснати от катадневните потреби на хората, падаха в нарочно скованата кутия за помощи и увеличаваха събраното за изграждане на българска църква. Народът в Хатърджа взе вече съдбините си в своите ръце и чорбаджи Атанас казваше, че когато чуе да дрънне в кутията пуснатият грош или понякога и сребърна монета, знае, че вражда още

един камък в църковната сграда и че е изтекъл още един ден, който ни приближава до деня, когато вместо „Кирие елейсон“, ще чуем: „Зъступи и спаси помилуй и сохрани нас, Боже твоею благодатию“.

Селяните с любопитство отивали да гледат и слушат как децата им се учат да четат и пишат. Още повече те се възпламенили от делото на младия даскал, когато децата започнали да пеят някои църковни песни и тропари. Щом Атанас Георгиев Чорбаджи разбрал, че селяните са готови да го слушат, повикал ги на второ събрание, където им предложил да си построят училище и параклис, в които да се черкуват. Сега вече всички единодушно одобрили предложението. Без много протакане построят била започната. Като се разчуло, че се строи в село Хатърджа сграда за църква и училище, гърците и гръкоманите направили това достойние пред властите и дошла заповед от Варна за спирането на строежа. Трябвало Атанас Чорбаджи да отиде незабавно в града, да се срещне с турските големци и да ги измоли да му се даде разрешение за строеж. Разбрало се, че всичко е само гръцка интрига и злосторничество. Дядо Атанас Георгиев Чорбаджи успял да убеди варненските управници да разследват случая. Назначена била комисия, която да отиде на мястото. Така и станало. Отишла комисията в село Хатърджа, видяла какво се строи и кръстила построятката „Папаз-еви“, което значи попска къща, защото имала един комин. Комисията допуснала строежа и си заминала. В скоро време била завършена, като половината от нея била заделена за църква, а другата половина - за училище. Необходимо било сега да се получи разрешение от гръцкия владика Порфирий и от пашата за осветяване на църквата. И това желание на дядо Атанас Георгиев Чорбаджи се изпълнило. На 26 октомври 1858 г. се издал царски ферман за осветяването на църквата, при която церемония присъствувал сам и гръцкият владика Порфирий. Църквата била наименована Свети Атанасий Александрийски, която и до днес съществува и се използва за църковно служене.

Свещеник Константин Дъновски и гърците

През 1858 г. в село Хатърджа се случиха едновременно три събития: беше вече изградена новата църква, която макар и много скромна на вид, радваше душите на селяните от това будно село, на което бе отсъдено да застане начело на българското възраждане във Варненския санджак. Нито народът, нито историята ще забравят името на чорбаджи Атанас Георгиев, който стана стожерът, около който се движеше всичко и в ръцете на когото беше кормилото на българското възродително дело в този край.

Впоследствие в единия край на църквата, която представляваше продълговата и ниска постройка, беше отредено помещение за училището, отделено от църквата само с една тънка стена. Там децата на родолюбивото село щяха да изучават кирилицата, да четат редове от псалтиря и да смятат отначало до десет, а после и до сто. Там ще слушат разказите на младия даскал Константин Дъновски, който така увлекателно знае да разказва за миналото на нашия народ, за славата на царе, войска и писменост.

Третото, макар и затворено в дома на чорбаджи Атанас събитие ще се приеме добре от много хора. Бащата беше сгодил дъщеря си Добра за Константин и беше получил съгласието на двамата варненски свещеници да дойдат и да извършат полагаемата се церемония.

Константин Дъновски беше вече стъпил на свои нозе. Имаше дом и близки, започна народна и мечтана от него работа и за другар в живота си щеше да има кротката, свенлива и предана душа Добра, с която скоро щеше да се венчае.

*

Не мина и цяла година от изграждането на църквата-училище, будното село Хатърджа първо последва решението на Цариградските българи да се отделят от патриаршията. Главен помощник и дясна ръка на Атанас Георгиев стана Константин Дъновски - неговият зет, който е вече учител и свещеник в селото. За голяма радост на чорбаджи Атанаса и на всички в селото младият Константин се окача още по-ревностен и по-делови и от своя тъст. На няколко пъти той ходи във Варна, среща се там с близките люде от рода на вуйко си Йоргаки, намери по-събудени българи и сформира в града българска училищна община, след което и там бе открито първото

българско училище.

За известно време свещеник Дъновски е назначен в митрополската църква „Свети Атанас“. Той прие това назначение с оглед на свои замисли. Това му положение го улесняваше да бъде по-близо до варненци, на които той искаше да премахне вродената им мудност и нерешителност. Често при литургията той си позволяваше да произнася някои ектения на славянски, а дори имаше случай, когато той прочиташе на църковно-славянски и евангелието.

Гръцката администрация знаела за възраждането и подема на българския дух по другите български земи, но не могла да допусне, че и в гр. Варна, който се считал за сигурен и безспорен гръцки център, ще започне да се заражда същият опасен за гърцизма процес. Гръцките и турските власти искали да задушат всяка подобна проява още в самия ѝ зародиш. Това принудило свещеник Константин Дъновски да напусне активната си черковнослужителска дейност в храм „Света Богородица“ и да се прехвърли като служител във Варненската митрополия. Разбира се, това е станало само благодарение на големите симпатии и благоволение на гръцкия владика Порфирий.

Раздвижване на тягостната атмосфера над българите във Варна и Варненско се почувствува след идването във Варна като руски вице-консул на Александър Викторович Рачински.

Александър В. Рачински пристига във Варна през декември 1859 г. Възторжен славянофил и по-специално българофил, той бил добре запознат с борбите на българския народ за национално освобождение още от времето на своето пребиваване в Македония¹.

Измежду представителите на европейските държави във Варна отпреди Освобождението Рачински става най-ярък защитник на българщината, като е полагал най-големи старания за защита интересите на онеправданите по онова време негови еднокръвни братя българи от преследванията на турци и гърци. Тази негова дейност се простира и по времето на неговото пребиваване в Македония. С идването си във Варна той поема в свои собствени ръце грижата за цялостната защита на българското население².

Идването на Рачински във Варна съвпада по време с фактичeskото отхвърляне от страна на Иларион Макариополски в Цариград властта на гръцката патриаршия и борбата за независима българска национална църква. Това значително облекчило дейността на Рачин-

¹ „Цариградски вестник“, бр. 469, 19.12.1852 г., където се казва: „А. В. Рачински е познат чрез своите научни издирвания на древни български ръкописи в манастирите на България.“

² Известия на Варненското археологическо д-во, 1910 г., стр. 5-7.

ски и внесло самоувереност сред раздвижените духове на българите.

Още с пристигането си във Варна Рачински установил най-близки връзки със свещеник Константин Дъновски, Атанас Георгиев Чорбаджи и други видни български патриоти. Закрилата на руския представител вляла нова сила в българското национално-освободително движение. По-будните българи все по-тясно се сплотявали, за да осъществяват своите патриотични мероприятия. Нещо повече, Рачински се включва много активно в общуване с българите и най-вече с Атанас Георгиев Чорбаджи, като му става едно от най-доверените лица. За да се види тясната им връзка, достатъчно е да се отбележи, че двамата, преоблечени като обикновени търговци на вълна, пропътуват цяла източна България, за да съберат сведения за състоянието и теглата на българското население.

С всички средства, с които разполагал, Рачински се опитва да направи нещо във връзка със свещенослуженето на български език. След дълго настояване от страна на Рачински гръцкия митрополит Порфирий позволява на свещеник Константин Дъновски да служи в църквата „Свети Георги“ на славянски език, където се черкувал руският консул. Това започнало да се практикува всяка събота от март 1860 г. Бил избран съботния ден, тъй като са разчитали на заетостта на гражданите и се е смятало, че няма да има голямо посещение в църквата. За голяма изненада обаче на гръцкия владика точно през съботните дни църквата „Свети Георги“ се препълвала с черкуващи се българи.

Друга инициатива, която провежда Рачински, е построяването на параклис, където да се черкува консултът. За този параклис намираме сведения, дадени от Георги Димитров в книгата му „Княжество България“¹, където се казва: „През 1861 г. със съдействието на руския консул във Варна Рачински и със средствата на убития в руско-турската война от 1828-1929 г. генерал Воронцов се построява в дома на руския консул параклис, където се е служило на черковнославянски.“

След смъртта на Варненския гръцки митрополит Порфирий към 1864 г. свещеник Константин Дъновски напусна църквата при митрополията и се върна в Хатърджа. През тази същата година се роди и синът му Петър. Денят е 11 юли, 1864 година.

През месец януари на следната година първенците на Варна разбраха какво може да направи ревностният българин Константин Дъ-

¹ Георги Димитров „Княжество България“, първа част, стр. 259.

Свещеник Константин Дъновски

новски и го поканиха да стане свещеник на новата българска църква. Константин прие поканата и като се надяваше, че с това ще внесе нова животворна струя за българите, той нареди да се пренесат от Хатърджа в града иконите, одеждите и всички останали потреби за църквата „Свети Архангел Михаил“. Откриването стана на 17 февруари 1865 г., преди да пристигне новият гръцки владика Йоаким. Владиката пристигна на 27 февруари същата година - десет дни след като свещеник Константин Дъновски стана служител в новооснованата българска църква.

Изненадата, че във Варна е основана българска самостоятелна църква е много неприятна за владиката Йоаким. Той не желае да постъпи грубо и нетактично и затова намисли да спечели борбата с ловък подход. Той се опита да склони българите доброволно да закрийт църквата „Свети Архангел Михаил“, като им обеща най-спокоен и равноправен живот на верующи християни в гръцката църква, а същевременно направи постъпки пред турската власт българският свещеник Константин Дъновски да бъде изпратен на заточение в Света гора. Нито за едното, нито за другото владиката не успя да осъществи своя план.

Работата на иконом Дъновски напредваше. Пред нищо не се спираше той, защото у него лумнаха неподозирани сили. Той живееше с мисълта, че е настъпило времето да изпълни всичко това, което му предрече старият монах в Солун и правеше всичко, за да се осъществи пълното откъсване на българското училище и църква от влиянието на Цариградската патриархия.

Докладите на митрополит Йоаким до Цариград вървяха един след друг, но и победите на българщината във Варна следваха една след друга.

В един от тези доклади се казваше: „... Десет дни преди пристигането ми тук, българите превърнаха една стая на своето училище в параклис, в който един свещеник Константин от село, по произход българин, вече свещенодействуваше...”

А в друг следващ доклад: „Свещеникът Константин, за когото писах преди една година, е вече глава на тукашните българи и тия от околните.”

По-долу стои текстът:

„Свещеникът на параклиса Константин Дъновски действа твърде безсрамно и скандаловозно и предизвиква общо разбунтуване на духовете против съществуващия ред в църквата и против нас.”

Своето безпокойство от дейността на протоiereя Констанди, както го наричат тогава гърците, владиката изказва с думите: „Два-

ма монаси от Св. Кутулмушкия манастир в Света Гора дошли във Варна да събират помощи. По това време протойерей Констанди освещавал българския параклис и светогорските монаси участвували в това освещение."

Накрай, за да охарактеризира като много опасна дейността на тоя размирен свещеник, митрополит Йоаким пише:

„Откритата тук църква в българското училище, която съществува беззаконно, е станала огнище на ония, които тласкат към възбунтуване цялата епархия."

А в друг доклад следното:

„Главно от преди години, а систематически от пристигането ми, тукашните многобройни първенци и братя в Христа български заедно с един свещеник на име Констанди, съставили в града друга суверенна църква, като вършат всичко онова, което Божествените и свети канони отдават на каноническия кириарх. Както в митрополията, така и в църквата си, те събират редовен съвет под председателството на поменатия свещеник, с когото разглеждат всички духовни и други дела на българите... От около деветдесет села, канонически подчинени на варненската гръцка епархия, едва десет, обитавани от чисти гърци, признават святата гръцка митрополия, а останалите не се подчиняват. Този духовен председател управлява целия клир на неподчиняващите се села, църквите, училищата и всичко, което се отнася до тези християни. Той назначава местни свещеници, учители и подобни. Съди съпружески спорове, издава разводи и позволителни за брак, освен това освещава църкви, събира безпрепятствено владината, за което е свикал през юли общо събрание от свещениците и първенците на българските села."

За да бъде ясно какво е значението на протойерея Константин Дъновски, трябва да се има предвид обстоятелството, че първенците от село Гюн-Доуду - Варненско, са изпратили до българската църква „Свети Архангел Михаил" във Варна следното съобщение:

„Подписаните селяни от Гюн-Доуду молиме българската църква във Варна, която като знае, че сме вече отделени от гръцката патриаршия и сме в мараза, а също и българското общество да представлява селото ни пред хюкюмата за всички работи. Българската черква във Варна е наша майка. Тя да ни варди в духовните ни черковни работи."

Поради своето огромно влияние, което има над населението във Варненския вилает, свещеник Константин Дъновски е наречен „Деспот ефенди български".

Гръцкият варненски владика пише на цариградската патриар-

шия и следното: „Затова умолявам Негово Светейшество да благоволи и издействува височайша заповед за отдалечаването на този служител (свещеник Константин Дъновски) в някой от Светогорските манастири. С това ще се премахне най-голямото зло и ще се обуздават другите.“

Без да обръща внимание на доносите и обструкциите, преодолявайки всички пречки, свещеник Константин Дъновски продължава неуморно своята дейност.

На 15 август 1866 г. във Варна се събират на събор под председателството на свещеник Константин Дъновски всички български свещеници и селски чорбаджии от епархията, в който събор се изработил и приел „Привременний законник“. Този законник поставя Варненската църковно-училищна община начело в целия санджак (област), а нейния председател - в случая свещеник Константин Дъновски, става неин черковен глава. Той уреждал правата и задълженията на свещениците от епархията и отношенията на градовете и селата към общината. Така се създала една тройна централизация, която е била тъй необходима за случая. Всичко това утвърдило свещеник Константин Дъновски не само като борец, просветител и свещеник, но и като административен ръководител и вдъхновител на всички родолюбиви инициативи. Неуморно той обхождал селата на цялата епархия, за да урежда църковните им работи и да освещава нови храмове, присъединявайки ги към българската църква.¹

През 1969 година свещеник Константин Дъновски се връща в село Хатърджа, където продължава своята дейност до 1871 г. Две години и няколко месеца по-късно той бива наново повикан във Варна да поеме стария си пост на ръководител на Варненската българска община. Оказало се, че и архимандрит Панарет се оплакал със същите трудности от финансов характер и не могъл да направи нещо повече от онова, което се вършело дотогава. Освен това между архимандрит Панарет и Варненската българска община възникнали някакви недоразумения, което предизвикало неговото отзоваване през март 1870 г. По предложение на Иларион Макариополски председателството на общината било наново възложено на свещеник Константин Дъновски, който продължил със същата ревност да се грижи за варненските българи.

В началото на 1870 г. свещеник Константин Дъновски бива избран за пратеник от Варненската епархия като делегат на народния

¹ Проф. д-р П. Ников. Българското възраждане във Варна и Варненско, София, 1934 г., стр. 211-214.

събор в Цариград.

От началото на 1871 г. свещеник Константин Дъновски организира ученическото дружество „Просвещение“, а по-късно се открива подписка за издигане здание за девическо училище. Като логически завършек на неуморната дейност на свещеник Константин Дъновски е образуването на Варненско-Преславската епархия, за митрополит на която бил избран и ръкоположен на 2 декември 1872 г. архимандрит Симеон.

На 17 март 1873 г. варненските българи издигнали за председател на епархийския смесен съвет свещеник Константин Дъновски.

Успехът на варненските българи обаче не бил пълен, защото турските власти признавали не народностите, а църквите или по-точно казано, народностите са били представяни в лицето на тяхната църква и на църковните им водители. Тъй като варненската българска църква официално все още била подчинена на гръцката цариградска патриаршия, последната ги представлявала пред властите и винаги ги злепоставяла. Варненският гръцки владика, като представител на варненските православни християни, всъщност бил официален представител и на варненските българи. С пробива, направен от Иларион Макариополски в Цариград и отделянето на българската църква от Вселенската патриаршия, настъпва съществена промяна. Докато българи и гърци се черкували общо в гръцките църкви, всички кръщения, сватби, погребения, панихиди и пр. също така се извършвали от гръцки свещеници. Чрез отделянето на българската църква от гръцката патриаршия, всички треби, за които става дума по-горе, както и самата служба се извършвали отделно в новоорганизираните български църкви. И точно тук, в тази важна стъпка за българското националноосвободително дело във Варна и Варненско свещеник Константин Дъновски повече от всеки друг е принесъл неocenim принос. При това трябва да се има предвид, че той е действувал съвършено сам, без да има близката подкрепа на Атанас Георгиев Чорбаджи, който по това време бил в Цариград. Освобождаването на българите във Варна от цариградската патриаршия допринесло твърде много за общото национално разведряване и подемане с по-голяма сила на борбата за политическа свобода от турско иго. При всички случаи ние трябва да признаем, че важна предпоставка за повдигане на революционния дух срещу политическия гнет на турците е изиграла извоюваната победа за църковна независимост.

През 1876 г. свещеник Константин Дъновски започнал да служи и в руския параклис в руското консулство във Варна. Неговата дото-

гавашна дейност за укрепването на българщината, като инициатор на всички родолюбиви акции на българите от Варненско, както и връзките му с руското консулство, му навлекли големи неприятности пред турските власти. В началото на Руско-турската война (1877 г.) той бил задържан от турците и като опасен за властта човек бил хвърлен в затвор, където прекарал 7 месеца. Повод за затварянето му е било обстоятелството, че служи в руския параклис като свещеник на руското консулство. Изправен пред военния турски съд, едва не са го обесили. Положението му е било значително усложнено и поради отправените атаки срещу него от страна на варненските гърци. Благодарение застъпничеството обаче на холандския консул във Варна, чиято жена по народност била руския, свещеник Константин Дъновски останал жив. С навлизането на руските войски в Добрич, той бива освободен от затвора.

Освобождаването на България заварва свещеник Константин Дъновски начело на Епархийския смесен съвет, погълнат от грижи за уредба на народностните работи в епархията.

Писмо, написано от свещеник К. А. Дъновски до сестра М. Казакова

Вероятно сестра Казакова, която е ревностна последователка на Учителя, е задала писмено въпроси на свещеник Константин А. Дъновски. В бележките, които са взети от един препис на това писмо, свещеник К. Дъновски отговаря на сестрата със следните редове:

1. Антиминсът ми е даден при гроба на Св. Димитрий в град Солун в 1854 г. в деня на велика събота. След десет дни, когато се върнах в Цариград, научих, че съединените флоти на Англия и Франция бомбардирани Одеса.

2. В 1860 г. дойде за консул във Варна Рачински. Аз му казах, че в морето между Св. Димитрий и Св. Константин има потънала камбана. Камбаната извадиха. Тя тежеше 14 пуда.

През зимата същият отиде в Русия и през март на 1861 г. се завърна във Варна и донесе всички принадлежности за църква. На 12 април 1861 г. се отвори и освети църквата „Св. Николай Мирликийски“ в дома на Залъмоолу.

3. На 19 февруари 1866 г.(?) изпратих телеграма до императора, в която му донесох за благословението в 1747, 1820 и 1854 г., не получих отговор.

Св. К. Д.

Момчето Петър

Най-малкият човек в семейството на Константин Дъновски, момчето Петър, растеше в обстановката на село Хатърджа - обстановка на строга българска патриархалност и спокойствие, което нерядко биваше нарушавано от долитащи тревоги, които бащата предизвикваше поради ревностното му участие в църковните борби. Гръцките духовници не можаха да преглътнат това, че пред очите им духовният терен се завладяваше от един енергичен, фанатично влюбен в своята мисия свещеник.

Бащата често биваше викан във Варна да дава отговор за делата си не само пред църковни големци, но често и пред властите, тъй като подстрекателствата и интригите срещу него бяха от всякакво естество.

Момчето, което бе вече навършило шест години, разбираше, че вярата в Бога е нещо много сериозно и изисква от страна на човека много твърдост, безстрашие и постоянство, за да я опази непокътната от посегателството на чужди ръце. Но нали Бог е един на небето? Защо гръцките свещеници и владици забраняват на българите да се молят на своя език? Та нима Бог не разбира молитвата, на какъвто и език да бъде произнесена.

Още тогава в ранните години на детството в душата на това необикновено умно и чувствително момче се изправяше противоречието между вярата в Бога и фанатизма на хората, които искат да присвоят правото да призовават неговата милост поради причини, които още тогава му се струваха съвсем неоснователни. Националната вражда, която нахлува и във вярата, беше още непозната на малкото момче. То я разбра малко по-късно и тя стана предмет на неговата размисъл, за да открие още твърде рано нейното безсмислие особено в Божиите дела.

Малкият Петър често даваше доказателства на близките си, че знае да мисли и то необикновено дълбоко за малкото си години. Ако наблюдателността на домашните му не беше така много поглъщана от всекидневните грижи и работи, те биха видяли много странни и изненадващи прояви. Малко по-късно, когато момчето стъпи в юно-

шеската възраст, то показва особена чувствителност и способност да вниква във всичко, което става наоколо. През един от ония дни, когато неговата по-голяма сестра изживяваше голяма мъка поради това, че я сватосаха за човек, когото тя не желаше, в къщата стана една дребна, незначителна случка, която отново показва необикновеното във вътрешния живот на момчето. Братът и сестрата седяха сами в стаята и си приказваха нещо съвсем тихо. Отведнаж от таванската греда, дето бяха окачени кочаните с царевица, един от тях падна и царевичните зърна се пръснаха в стаята.

- Како - рече малкият юноша. - Както се пръска царевицата, така ще се пръсне това, което гласят за тебе. Ти няма да се омъжиш за този човек, когото са ти избрали. - И защото наистина така стана, както предрече малкият Петър, домашните взеха да се взират в държанието му и да се вслушват в неговата дума.

Хората обикновено трудно свикват да се вглеждат в постъпките и думите на малките деца. Ако те - родителите и близките, бяха придобили това изкуство, тогава те щяха да разчитат по тези откъслечно казани неща и спонтанно извършени постъпки цялата картина на един следващ по-нататък развой на младия живот. В къщи, в училището, при играта със своите другарчета, по някои привички, които се повтарят периодично възрастните стига да имат изработена наблюдателност, биха узнали много неща за съдържанието, което се крие в мълчаливата детска природа и биха научили безпогрешните пътища, по които трябва да се насочи един живот.

Наследил ума, борческата и непримирима душевност на бащата, който умее да преодолява препятствия и да дири чрез християнското си благочестие пътя за тържеството на своя народ, взел от другата страна кроткият нрав и благородство на майка си, потомка на един просветен и властен баща, какъвто е бил чорбаджи Атанас, младият Петър е прибавил и нещо друго, донесено със своето раждане. Една превишаваща годините му мъдрост, която е учудвала от време домашните му и една съзерцателност, която е била характерна черта още от най-ранните му години.

Ако бащата или кой да е друг възрастен и разумен човек би влизъл по-често в разговор с това необикновено дете, те (особено бащата) много по-лесно щяха да си обяснят в онези по-късни години, защо възмъжаващият и просветен млад човек търси и избира пътища, които изненадват хората, привикнали да живеят в установени конвенционални форми.

Малкият Петър бе почнал учението си в набързо построената

черквица в Хатърджа, но по-късно, когато известни служебни обстоятелства изпратиха свещеник Константин Дъновски да иде за известно време в Нови Пазар, с него отиде и Петър.

В Хатърджа - в оня край на черквицата, където беше оставено отделно място за училище, Петър започна своето образование. Там научи да чете буквите на черковнославянското писмо и да срича нещо от Псалтира. В Нови Пазар обстановката бе по-добра. Там имаше по-добре уредено първоначално училище и по-опитни учители. Младият Петър напредваше не толкова от по-добрата обстановка, отколкото от навика му да мисли, да прониква във всичко. Той се отличаваше от другите деца и винаги гледаше да бъде далече от шумните им игри. Младежката му любознателност търсеше нещо ново, но нямаше откъде да го вземе, освен от природата, която обичаше и усърдно наблюдаваше.

Семейството на свещеник Дъновски, освен най-голямата дъщеря Мария, имаше още едно момче Атанас, което беше с година-две по-голямо от Петър. Това момче носеше това име вероятно заради името на дядото Атанас, бащата на Добра. Този Атанас, дете на същите родители, беше основно различен от своя брат.

Така все повече усамотен, любознателен и търсещ, Петър завърши основното училище в Нови Пазар. Това нещо съвпаднаше и със завръщането на семейството в Хатърджа.

В обстановката на село сега нямаше за малкия Петър нещо ново, но в нея бяха живи спомените за най-първите училищни дни. Мило беше всичко там. Овощките ухаеха сякаш по-хубаво, слънцето бе станало по-светло, а хората - по-приветливи. Както навсякъде, така и тук, момчето беше оставено на свобода. Сестра му Мария и брата му Атанас не можеха да му помагат. Той вече знаеше повече от тях. Майката, която също беше грамотна и много паметна жена, защото чорбаджи Атанас се беше погрижил да я поизучи, беше много ангажирана с домашната работа и не намираше време да се занимава с него. От друга страна, неговата любознателност оставаше за нея из ден в ден все по-затруднителна.

Когато дойде да почне новата учебна година, бащата реши да препрати Петър във Варна. Да завърши там - казваше той - останалите класове, а после да видим къде. Това, че трябва да учи, беше само по себе си предreshено.

За ученическите години във Варна, където премина класовете, след които той би могъл да продължи в средно училище, няма много сведения. Тези години, които съответствуват на възрастта от прогимнази-

ята, са годините, които човек преминава от детство в юношество. Това е една преходна възраст, когато младежът се формира физически и когато се установяват някои от основните белези на душевността.

Разбира се, Петър, поради своя нрав, а и за това, че иде от патриархална обстановка в село, е все така затворен в себе си, мечтателен и задълбочен. У него се оформят някои дарби, които се пробуждат сами по себе си непринудено и естествено. Той учи уроците си, но научава от тях неща, които другите не виждат и не проумяват. Навикът и неговата склонност да мисли му помагат да прави изводи от дребни на вид явления, които крият в себе си законите на живота. Тези закони за пробудения дух на младежа са много ясни и в тях той вижда намесата на мъдрост.

Още от тези години на ранната младост, години, които много от момчетата изживяват в романтични авантюри, юношата Петър научава изкуството да се съсредоточава и да дири в явленията „разума“ на света. Още тогава той полага основите на своя мироглед. Животът му следователно се отличава доста много от живота и постъпките на неговите другари и съученици.

Все пак той дружи с момчетата, има внимателно и разумно отношение към тях и понякога ги изненадва с качества, каквито не подозират, че притежава.

Разказват за една игра в морето, когато Петър със своите другарчета отишъл да се къпят. Немирните момчета, които всякога виждали своя съученик сериозен и замислен, решили да се пошегуват с него и във време на къпането няколко от тях се нахвърлили върху него и натиснали главата му под водата. Тази игра-закачка се практикувала често и нападнатата жертва бивала изваждана над водата, когато вече почвала да буйства, което било признак, че се задушава. Този път варненските немирници не усетили, че приятелят им Петър се съпротивлява. За това те го държали под водата много повече от обикновено. Уплашени, че другарят им може да се удави, те бързо го извадили, но останали крайно изненадани, когато той се появил с такава усмивка на лицето, която искала да каже: „Още колко време аз бих могъл да стоя под водата! Защо се уплашихте?“

От този разказ, чут от човек, живял във Варна, и предаван от уста на уста, личи, че Петър Дъновски още от детинство е познавал тайната на дишането, която скритом практикувал и е бил вече усвоил изкуството да задържа въздух в себе си продължително време.

Така се изнизваха годините една след друга. Юношата възмъжаваше, но продължаваше да живее още в периода, когато се възприе-

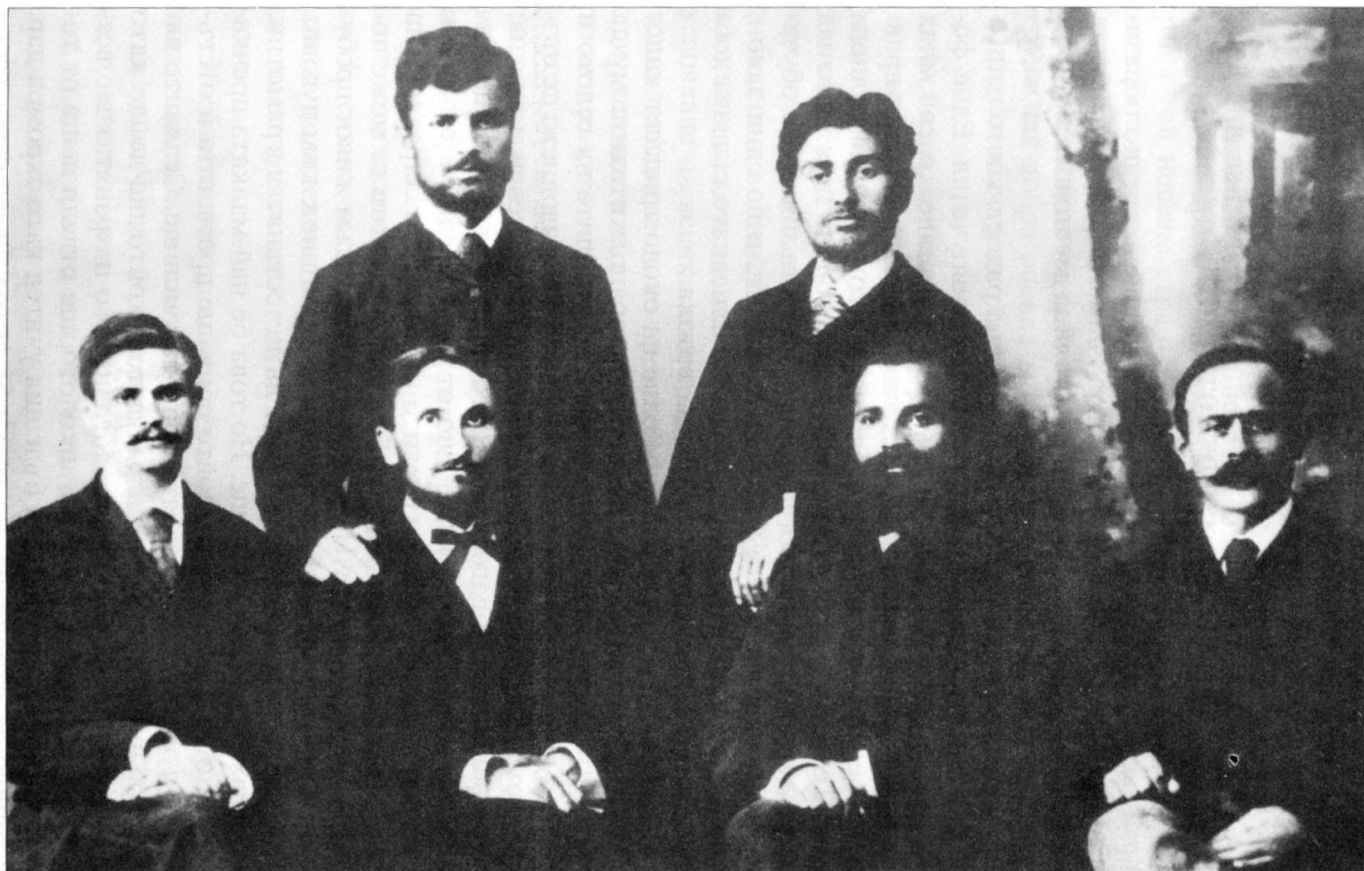
мат впечатленията от света, изучават се природата и човека и се съзерцава безграничното, великото, необятното. Звездното небе над него не го подтикваше към изучаване така, както анатомите изучават мъртвите кости на скелета, но възбуждаше удивление със своята безпристрастност, хармония и закономерно следване на небесните явления. Сякаш всичко ставаше по един идеален, предварително начертан план. В тоя изобилен живот на природата младият човек виждаше Божественото начало, свързваше го с разказа за сътворението в началото на Библията, като още тогава разумеваше, че този разказ е символичен и следователно свещените писания не бива да се четат повърхностно, а да се търси в тях дълбокия смисъл.

Средното евангелско училище в Свищов

За голямо съжаление на това място ние трябва да останем единствено със заглавието, макар че този период от живота на Учителя крие в себе си много ценни истини, които биха очертали неговия образ с релефността на ония постъпки, които са характерни за тази възраст.

Това, което можем да кажем тук и което имаме основание да считаме за сигурно, то е, че Учителят се приобщи за известно време към методистките евангелски среди не да прави кариера като духовник от някоя деноминация, но да изучи техния живот и да види кое е по-добро и по-приемливо за едно по-малко помпозно богослужение в сравнение с други църкви и обряди. Освен това известно е, че при методистите от евангелските църкви съществува един строг порядък, повече въздържание, по-сурова дисциплина. Много от наставленията на методистката църква насочват човека към природосъобразен живот. Учат го на понасяне несподобите на живота и строго изпълнение поетите обещания и обязанности. Разбира се, и при всяка друга църковна организация се поставя като основна задача изпълнението на тези неща, но това тук остава някак незабелязано в течение на самия граждански живот. Вярно е, че и в православната църква има строго дори сурово монашеско подвизаване, но за него се изисква и специална обстановка и специален режим. В православиято и католицизма има манастири, където хората, отдалечени от шумния живот, вършат подвига на самоотричането, но пък там са възможни поради еднообразието и скуката известни непрепоръчителни и неприятни отклонения.

Учителят по всяка вероятност, а това е много близо до ума, като се има предвид начина, по който той провеждаше по-късно беседите си, е харесал и приел опростената форма за формиране на едно духовно общество, като, разбира се, духът, вътрешното съдържание е съвсем ново, негово и специфично. По-нататъшното развитие на нещата, както ще видим в настоящата книга, потвърждават напълно такова допусане.

*Завършилите Богословското училище в гр. Свищов през месец юни 1886 г.
Отляво надясно на долния ред: Иван Димитров, Петър Василев, Бане Тодоров, Иван Тодоров;
на горния ред: Христо М. Бъчваров и Петър К. Дънов*

Учител в село Хотанца

Петър Дъновски има вече диплома за завършено средно образование в Свищов. Завършен е един етап от живота и образованието. Той обаче не се връща във Варна за постоянно местожителство, а остава учител в село Хотанца, Русенско.

Трудно би могло да се предаде чувството на радост, което изпитвали малките деца, посрещнали за първи път своя учител. Една фотографна снимка от това време ни показва удивително красив млад човек с дълбоки, умни, но благи очи. От тази снимка лъха един нравствен колос - едно човешко съвършенство, което привлича силно и неотразимо. Този чист, прекрасен младеж, изпълнен с идеали, влиза при децата с любов и със своята цигулка. Той ги възпитава и обучава по своему, по начин, който той носи в себе си, и по един закон, който привързва детето към знанието без насилие, като създава добри привички и една несъкрушима трайна връзка.

Хотанца е малко непретенциозно селце на около тридесет километра от Русе. Сухото и безводно място накарало жителите му да направят два дълбоки кладенца - единият за жителите на селото и странниците, а другият - за добитъка. Знайно е, че безводието не създава добър поминък. Водата прави живота привлекателен и красив, тя е, която увеличава и благосъстоянието на хората. Ето защо Хотанца навремето бе известно като едно от много бедните села. Тук говорим за едно време, когато жителите на това село се радваха на очакваната с векове свобода и бързаха да дадат колкото се може повече израз на тази радост. Новият топъл повей към живот пробуди у тях както навсякъде из българската земя, копнеж към духовна светлина. Селяните желяеха децата им да не останат неграмотни, макар че нямаха сграда за училище. Но това бе най-малката пречка. Намери се един добър българин, който обичаше просветата и отстъпи една доста голяма стая от своята къща за училище. Селяните нямаха и достатъчно пари да възнаградят тоя, който ще дойде като учител в селото, но затова пък бяха готови да го нахранят, като всеки дом, откъдето е излязло дете за школото, ще отдели нещо от това, което има, за да го поднесе на бъдещия учител като скромнен дар. Нямаше гориво за отопление, но всеки бе готов да изпраща всеки

ден с детето си по няколко дръвца за огъня. Беда бе, че къщата нямаше голям двор, но пък наблизко започваше полето и гъстата дъбова гора. Това бяха условията на бедните хотанчани, които обявиха между близки и далечни, та чак и в Русе, че чакат да дойде учител.

Един ден в селото пристигна млад, спретнато облечен човек с граждански дрехи и малко куфарче. Под мишницата на свободната ръка той носеше странна цилиндрична кутия, в която се намираше неговата цигулка. Той ще даде първата светлина, първото знание на доста внушителна група деца, между които се намираха и такива, които са оставили зад себе си своето детство. За тази пъстра по възраст група най-добра оценка могат да дадат онези съвременни педагози, които са обучавали сборни класове.

Без външно вълнение, но с дълбока увереност, с ведър поглед, в който се чете благодет, но и енергия, застана очакваният учител и поведе децата, пък и по-възрастните по стръмния път отначало към малкото и после и към по-голямото знание. За него не беше трудно да научи децата на четмо и писмо, но преди да им даде тия знания както за живота, така и за природата, той често ги извеждаше навън в полето и в близката дъбова гора. Той превръщаше часовете извън класната стая в часове не само за книжно знание, но и за нагледно усвояване на всички достъпни за тях природни закони. Когато трябваше занятията да се провеждат в класната стая, учителят влизаше при учениците си със своята цигулка. С притаен дъх и смаяни, защото за пръв път виждаха музикален инструмент, различен от гайдата и гуслата, те слушаха песничките, които учителят им свиреше и които те бързо и с радост усвояваха. Отначало песничките бяха мелодични напеви, прилични на ония, които могат да се чуят по седянки и сборове, но действащи направо на детските сърца. И до днес още се говори, като предавана от човек на човека приказка, как децата след тези часове напускаха класната стая без обичайния шум и глъчка. Те сякаш си отиваха преобразени. Това направи силно впечатление на родителите, които по-късно, като се сближиха повече с учителя, имаха възможност да чуят гласа на цигулката му и в своите домове.

Учебните дни преминаваха в чудесно разнообразие както в класната стая, така и навън. Познати са на всекиго буйствата на ранната възраст. Често се разиграват невинни наглед, но нежелателни сцени, а някога дори и побой. В такъв случай децата търсят да се оплачат на някого, като най-често изтичват до своя учител, за да търсят неговата намеса.

Единственото, което учителят искаше от своите възпитаници,

бе никога да не лъжат и да не клеветят своите другарчета. Той държеше извънредно много да не се развива у тях чувството на отмъщение и децата почнаха да се самовъзпитават и се бояха да се оплакват едно от друго. Най-много учителят наблягаше на добрите взаимни отношения.

Тази своя черта като възпитател Учителят запази до края на земния си живот. В окултната школа учениците му разбраха, че едно от най-неприятните неща за него беше да слуша техните оплаквания или каквото и да е осъдително изказване на който и да е, за който и да е от тях. Това нещо беше толкова чуждо за него, че той по някакъв магичен начин го бе отстранил.

Между другото учителят се бе изказал, че това е специфична черта на българския човек, когото бе основно изучил. Всички беди, нещастия и катастрофи в историческата съдба на българския народ са произтичали от несъгласието и от злокачествената критика, която хората дори от най-високите върхове на държавната йерархия са вършили един спрямо друг.

Заминаване и следване в Америка

През един августовски ден на 1888 г. един млад човек стоеше на палубата на океанския параход и гледаше в далечината, където океанът докосваше неясните очертания на хоризонта. Той беше с хубави замислени очи и с необикновена чистота в погледа. Облечен беше скромно и багажът му се състоеше само от един доста износен, но спретнато обвит с калъф куфар, който се намираше в помещението за багажа. В ръце той имаше малка ръчна чанта, в която се намираха най-необходимите подръчни вещи, две-три книги и едно евангелие на английски език, издание на Британското библейско дружество и още едно - на български език от онова време, когато рядко издаваните книги се печатаха с малко наивния и мил следосвобожденски език и правопис.

Параходът на компанията за презокеански пътувания беше пълен с пътници от всякакви народности, които отиваха в Америка - примамващия континент на доларите, за печалби. Може би единствен пътник в този голям параход, който бе свършено чужд на това, което привличаше хората в задокеанския свят, бе младият българин Петър Константинов Дъновски. Неговите намерения бяха толкова различни от намеренията на другите пътници, че ако той би ги изказал пред тях, те щяха да ги посрещнат или с недоверие или с насмешка.

Положението на този млад прекрасен човек беше както положението на всички, дошли на земята с мисия небесни пратеници преди него. Той трябваше да огледа, да проучи, да се осведоми за живота в своето време, да схване стремежите на хората и преди да посее семето, което ще даде плод, да разбере каква е почвата на божествената нива.

Този още млад човек знаеше много неща за живота, за природата, за Бога. Той носеше тези знания като дар от небесната родина, но той трябваше да ги събуди наново в този свят, където бе изпратен да хвърли обилното семе на едно учение, в което Божествената и Христова любов, мъдрост и истина трябва да се разгънат в широки рамки и да се проговори на хората на техния език. Тъкмо този език и този порядък трябваше да провери и проучи той както в отсамния,

Студент в Съединените щати

така и в задокеанския свят.

Америка гъмжи от църкви, от деноминации, от проповедници. Младият учител от Хотанца трябва да види с очите си, доколко тия църкви и проповеди влияят на човека, доколко те носят непромениено и в своята първична сила и чистота Христовото учение. Този, който се готви за работа сред хората, трябва да познава човека и да го познава и във физическия му строеж така, както носи в себе си познанието за духовното му начало. За тази цел той записва медицина, от сборните науки на която взема онова, което му е най-потребно. Успоредно с това той изучава теология - такава, каквато се преподава във висшия теологически институт на методистката евангелска църква.

Защо прави той това? За лекар ли се готви или за евангелски пастор? Какво научава той от медицината? Какво от методистката теология? Дали онова вълшебно изкуство да лекува по-късно болните и при това с най-прости средства, той научи от лекциите на медицинския факултет? Или пък словото, с което той пробуждаше, лекуваше и посаждаше свещената духовна жажда в душите на хората, той научи от моделите за пасторски слова в теологическата школа? Не, той там видя хората, опозна методите и прецени ръста на тогавашното изкуство да се лекува. Той се опозна с хората от целия свят, защото в теологическия институт следваха евангелисти от целия свят включително и от Япония и други някои азиатски страни.

Ние вярваме, че лечебната сила, която той прояви по-късно в България над много хора, които, смазани от безсилие, ставаха на крак не от никакви сложни лекарства, а от една чаша топла вода, която той им даваше със собствената си ръка, той научи не от медицинския институт, както не от теологическия институт научи изкуството да върне на отчаяни хора кураж и нова воля за живот. Тези божествени качества той не донесе от Америка.

От 1888 до 1895 г. Учителят престоява в задокеанския континент, след което поема път обратно към родината.

За силата на учителевото слово може да се съди по въздействието, което има то върху душите на ония, които го слушат. Има един ненапълно осъзнат алхимизъм в думите, които казва един безкористен вдъхновен и чист човек. Те не отминават като пусти звуци край хората, а пробуждат душите. За това силно безизкуствено слово на учителя разказва един старозагорски адвокат на една сестра от Бялото Братство.

Сестра Р. К. от Стара Загора през 1920 г. имаше книжарница. Веднъж в книжарницата дойде известният в града адвокат И. К. -

доста възрастен човек, който запита сестрата вярно ли е, че тя е последователка на учението на Бялото Братство.

- Да, вярно е - отговори сестрата. - Защо питате?

- Защото аз познавам вашия учител от Америка. Той беше много по-млад от мене, но като българи ние често се срещаме.

Заинтересувана за подробности от живота на учителя в Америка, сестра Р. К. помоли своя познат да разкаже нещо повече за младите му години, като се надяваше да чуе неща, които биха били много по-различни от това, което тя сега знаеше за него.

- Какъв беше той като младеж? - запита сестрата. Имаше ли той буен темперамент и от какво се интересуваше?

- Нищо от това, което е свойствено на младостта, не показва той. Беше много скромен, тих и задълбочен в учението.

Аз обаче не бях доволен от неговото държане, защото като много красноречив и умен той не искаше да направи чрез ораторското си дарование голяма кариера. Знаете ли, госпожо, какво значеха тия дарби преди шестдесет години в Америка? Милионер можеше да стане. При това той свиреше много увлекателно на цигулка. Вместо това той си остана все така беден, без да обръща внимание на големите си възможности, които се откриваха пред него.

Сестра Р. К. слушаше, унесена в този разказ, който за нейна радост продължи.

Ние като студенти често излизахме на групови екскурзии, посещавахме високи места, където растяха големи дървета. Студентите много обикнаха господин Дънов и всякога сядаха на купчина около него. Те знаеха, че той ще им разкаже нещо хубаво. Когато шегите и закачките, свойствени на младежта, стихваха, той почваше да ни говори за красотата на природата, за необятността на вселената, като се стремеше тези свои разкази да ги сроди с мисълта за величието на Бога. „Погледнете - казваше той - звездното небе. Каква мъдрост, каква хармония се крие в него и при това каква разумност. Същото това можем да открием в поточето и в цветята около него. Помислили ли сте върху това кой и защо създава тази красота?“

- А друго нещо за него? - настояваше сестра Р. К.

- Имаше случаи, когато той се отделяше съвсем неусетно от нас и дълго отсъствуваше от групата. Тогава ние тръгнахме да го търсим, изпълнени с любопитство къде е отишъл и какво прави самичък. Случваше се да го открием седнал на някакво красиво отдалечено място, отправил поглед в далечината или пък със затворени очи и вгълбен в себе си да размишлява. Друг път сме го откривали да се моли. В такъв случай той дори не ни усещаше и ако някой си

позволяваше да го побутне, той трепваше от изненада, а върху лицето му имаше израз като на човек, който се събужда от дълбок, но красив сън.

Сестра Р. К. слушаше възрастния човек и по бузите ѝ се стичаха сълзи на умиление. Старият човек я погледна и учуден я запита:

- Защо плачете, госпожо?

- Ей така. От вашия разказ. Много съм ви благодарна, господин К. Аз винаги така съм си мислила за моя Учител. Милионери има много на този свят, но той е единствен.

Старият юрист бавно стана от стола и поглеждайки с учудени очи към уважаваната в града Р. К., тръгна към своя дом.

Дали този човек е знаел всъщност кой е бил неговият състудент в Америка?

*

През време на студенството в Америка с Учителя се случиха доста забележителни неща. Един ден той срещнал намиращия се също в Америка българин Величко Граблашев, който бе известен навремето като ревностен член на спиритическото общество. Името му Граблашев е познато и като име на автор, който по-късно издаваше книжки по спиритизъм и ясновидство. Учителят познаваше много добре склонността на Граблашев към подобни занимания както и неговото забележително любопитство. Поради тази причина или за нещо друго, което на нас не е известно, той решил да го въведе, макар и не напълно, в една тайна, която, от една страна, ще засили вярата му в съществуването на неща, скрити от очите на всекидневното, а от друга - да му даде повод за размисъл.

- Желаете ли - запитал Учителят - да направим една малка и хубава екскурзия?

- Разбира се - отвърнал Граблашев, като знаел, че с Учителя навсякъде е интересно, още повече, че може да научи нещо от света на необикновеното.

Споразумели се, назначили време за среща и след няколко дни тръгнали на път. Вървяли пеша, изкачили се на едно високо плато, след което влезли в огромна гъста гора с дървета от много десетилетия. Вървяли през гората и стигнали до една широка поляна, сред която имало езеро. На отсामната страна на езерото видели лодка, в която седял и чакал човек, който очевидно бил лодкарят. Когато наближили брега, непознатият станал, излязъл от лодката и с израз, както и с държане, в което личало почит и голямо внимание, показал Учителя и неговия придружител да влезат в лодката.

Лодкарят почнал да гребе и не след дълго те се озовали на нас-

рещния бряг, където имало постройки. Посрещнали ги непознати хора и на Граблашев направило впечатление, че те мълчали и посрещнали Учителя също така с голямо внимание. Поканени от домакините, Учителят и Граблашев влезли в една постройка, където им била предложена закуска и където те отпочинали от пътя. След всичко това гостите били отведени в друго помещение, което представлявало неголям салон. В средата имало дълга маса, около която били наредени тринадесет стола. На дванадесетте от тях насядали ведно с Учителя други единадесет души, а тринадесетият стол останал празен.

Преди да влязат в този салон, Учителят предупредил Граблашев, че не бива да задава никакви въпроси, а само да слуша.

Това, което се приказвало на това събрание сред девствената гора, не е известно, защото нито Учителят, нито Граблашев по-късно казали нещо по него. След събранието те се върнали обратно.

Изминали няколко дни, любопитният Граблашев решил да иде сам на това място, без да се обади на Учителя. Тръгнал сутринта, навлязъл в гъстата гора, като се стремял да върви по същия път. Вървял, скитал се из девствения лес много часове, но нито следа от езерото, от къщите и от хората. Граблашев се загубил в гъстата гора и не намерил поляната, като не задоволил своето неукротимо любопитство.

Без да притежаваме конкретни сведения, имаме основание да допуснем, че Учителят е имал среща с лица, принадлежащи на розенкойцерската окултна школа.

Отново в България

Годината е 1895. Родната страна е същата, каквато я остави преди седем години. Разбира се, нещо се е променило, но то е толкова малко, че едва се забелязва. След Америка, след този гигантски ръст на градовете и замайващ темп на живота, България му се видя като страна за отмора, макар че за него сега започваше най-сериозната отдавна замислена работа. Младият, едва навършил тридесет и една години Петър Дънов, се залавя със своите любими френологически измервания. Една от основните му задачи бе да опознае основно народа си, сред който ще посее своето учение. Българинът трябваше да му бъде съвсем ясен и преди да хвърли семето на Божественото слово, той се залови да придобие ясно виждане за неговия среден натюрел.

Не са малко годините, които той посвети на тази предварителна и крайно прецизна работа. Много градове и села обходи със своите мерни инструменти - с линейката, транспортира и таблиците, графите на които бяха предварително напечатани и които той попълваше с най-голяма точност. На тези инструменти помагаше могъщата духовна проникновеност, която се покриваше с получените дължини и ъгли.

Смирено, със страхопочитание добрите хора, които не знаеха нито принципите на френологията, нито намеренията на този чудесен човек, се подчиняваха на неговите странни действия, защото вярваха, че с тях той ще проникне в душите им, ще им каже много полезни напътствия и ще очертае самия им живот.

- Имам ли късмет? Ще успеем ли в работата си и каква е моята съдба? - питаше човек на средна възраст, който бе опитвал много пътища, за да постигне материално благополучие.

- Късметът ти зависи от тебе - отговаряше му кротко и учтиво ученият човек.

- Опитях много пътища и получавах наполовина от това, което очаквах - казваше търговецът, като се надяваше, че ще получи някаква чародейна формула за материален прогрес.

- И пътищата си ги извървял наполовина, драги. Ти си от тия, които не изкарват нещата докрай.

След завръщането от Съединените щати

- Къде пък видя това? - отвърща човекът и виновна усмивка се мярва по лицето му.

- Нали затова те измервам, за да те позная.

- Гледай ти, каква е била твоята наука...

Друг път един дюкянджия от търновските села, привел зачервен врат, очаква този „доктор“, че е най-знатният човек в селото, защото неведнъж бе чувал, че комуто каквото е казал, е самата истина.

- Та какво ще кажеш за мен? - пита маститият търговец, след като „докторът“, както го наричаха хората, записа в един лист това, което измери.

- Да ти кажа ли искаш?

- Кажи, кажи, ама правичката, нали?

- Ако ти кажа правичката, няма ли да ми се разсърдиш?

- Кажи го, кажи го!

- Ти май не обичаш да връщаш това, което си взел назаем. Има ли такова нещо?

- Кажи по-нататък.

- Ако ти кажа, ще се огорчиш, а моята работа не е да съдя хората.

- Нищо. Кажи го.

- Не си лош човек. Имаш добри намерения, но като дойде да ги изпълниш, променяш решението си. Решил си да върнеш на човека това, което си взел, но парата сякаш се залепва за дланта. Не можеш да я отделиш от ръката си. Помислиш, помислиш и хайде в твоя джоб.

По лицето на човека минава нещо като смут и недоволство. Не може да отрече той тези неща, но се засилва и малко по-троснато подвиква:

- Та саде аз ли правя така? Ти не знаеш какви ги има в нашето село. Мангър не ти дава, а влакното цепи не на две, а на четири.

- Ти не гледай тях. Гледай себе си. Това, което те вършат, се пише в техния тефтер.

- Къде е тефтерът? Кой каквото докачи на тоя свят, това му остава.

- Не е така, ти говориш само думи, но сам знаеш, че не е така. Нали понякога ти казват насън някои неща, а като се събудиш, речеш си: Сън! Кой да вярва на сънища? Не сънуваш ли понякога дядо си?

- Е, да! - казва човекът, възвива глава и поглежда в лицето „доктора“. В очите му има малка уплаха и недоумение. - Ти пък и сънищата ли ми знаеш?

- Дядо ти е обичал да си похапва и попийва повечко, давал е па-

ри под лихва, а лихвата е била горе-долу колкото главницата. Сега се мъчи там, дето е отишъл, и понякога ти казва: ти не се води по мене. Оправи работите си, та и моите да се оправят.

- Така ли?

- Така, така, пък ти и мене послушай и живеи така, че да не те гонят и настигат злите помисли на тези, които си огорчил.

Търговецът става, пооглежда се, иска да каже нещо, да протестира или да признае, но езикът сякаш се е схванал.

- Сбогом, докторе. Право ми каза ти, но аз се чудя откъде знаеш тези работи. За мене може и да са ти казвали някои, но пък за сънищата... чудна работа!

Веднъж без да мери, без да изчислява и записва, „докторът“ или „даскалът“, както някои наричат младия син на поп Константин Дъновски, казва на една жена от Сливен:

- Твоите очи ще се отворят. Дарба имаш, сестро, но заобичай снаха си повечко, защото ако се отнасяш все така остро и с недоверие към нея, така ще постъпят други с твоята щерка. Никой човек не бива да прави грехове, а особено такъв, който има деца, защото и те ще опитат това, което правиш на другите деца.

Жената го гледа, а в очите ѝ сякаш святкат огънчета. Тя е смутена и не знае какво да каже. Най-после се решава и проговорва:

- Мъчи ме някакъв дявол, даскале. Казвам на себе си: гледах момчето, мъчих се, докарах го до тези години и отведнъж ми го грабнаха. Потъна той в оня чуждия род, а аз останах с момичето сама. Идва снахата при мене, държи се добре, а аз се ядосвам, без да зная защо. Като че някой ми я натрапи в живота. Говоря ѝ, дори и съвет ѝ давам, но така, без обич.

- Заобичай я и ще видиш колко ще си доволна. Твоята ненавист към нея стои като завеса пред очите ти и затова не можеш да я видиш добре. Доброто у нея не можеш да видиш. Ако се опиташ да видиш доброто, завесата ще падне. Изгони този дявол на ревността от сърцето си. Тази омраза не е твоя. Един тъмен дух ти пречи, за да не се изяви твоята дарба и за да не тръгнеш по Божиите пътища.

Жената си отива хем озарена от тази среща, хем учудена как така този човек надникна и видя що има в сърцето ѝ.

Измерванията стават все повече и хората вече знаят, че някакъв учен човек ходи по градове и села и с мерките, които взема от главата, определя характера на човека и предсказва бъдещето му.

Минава време, затворен в една скромно мобилирана стая, Учителят готви няколко публикации по френология. - Да има какво да прочетат хората по този въпрос - казва той.

ОБЯВЛЕНИЕ

Настоятелството на Русенското благотворително Др-во „ДОВРИНА-ИОСИФЪ I“

Има честь, да обяви на почитаемата

Русенска публика, че

Въ полза на

МАКЕДОНО-ОДРИНСКИТЪ БЪЖАНЦИ

Въ Недѣля на 23 т. м., въ 10^и ч. сут-

ринята въ салона на

ДОХОДНОТО ЗДАНИЕ

Г-нъ ПЕТРЪ К. ДЪНОВЪ

(Извѣстенъ по психологическитъ си и антропометрически изследвания на Българина) който е държалъ редъ сказки въ столицата и по главнитъ градове на България,

Ще държи сказка:

по изучаванieto характеристикъ и способноститъ на човѣка възъ основа устройството на организма, мозака, развитието на черепа и физиогномията.

Сказката ще бѣде богато илюстрирана съ

РЕДЪ ОТБРАНИ ТИПОВЕ.

Цѣни на мѣстата: Кръсло 60 ст.; I

III м. 20 ст. II галери

Визетитъ ще се продаватъ при входа

Русе 21 Ноемрий 1903 год.

Русе, Печатница-Русина

отъ

ФРЕНОЛОГИЧЕСКА КАРТА.

Опредѣленіе на умственитъ способности и отличителнитъ характерни черти,
Физиологическо развитіе и душевно състояние

ИКА

г. Н. К. Тимчевъ

отъ Калоферъ на II с. 1

гр. София Ноември 1903 год.

П. К. Дъновъ

Готови са пет статии, които публикува последователно в списание „Родина“, г. 3, броеве 1, 3, 6, 7 и в година четвърта, бр. 2 и 3. Годишите са 1901 и 1902.

В тези пет статии Учителят даде най-същественото от това, което са дали френолозите на онова време. Той обаче не прие всичко от официалната френология, а продължаваше своите измервания, като търсеше научно-статистическо потвърждение на основните френологически принципи. Едва в 1908 г. в книжарницата на Д. Голов - близък приятел и същевременно ученик на Учителя, се появи в превод от английски книгата „Принципи на френологията“, преведена от Иван Пенев - бивш министър на просветата. Това е първата книга в България, чрез която се получиха по-широки сведения за френологическата наука и за онова, което Учителят споменава в своите пет статии.

Поради това, че материалът в тези статии е крайно съгъстен - статии, в които той искаше да даде най-необходимите за начинаещите френолози принципи както на френологическата, така и на физиогномическата наука, тук даваме само някои от главните им точки.

Първа статия: В нея се разглежда човешкото лице като огледало, в което се отразяват душевните вълнения. Освен това в статията се говори, че формата на главата съответствува на вътрешното развитие на мозъка. Тази квалификация става по схемата на д-р Гал. По-нататък в седем точки се излагат основните принципи на френологическата наука, както и историята на нейното появяване.

Втора статия: В нея се дават някои наблюдавани факти, свързани с изводите, направени от измервания, тъй като срещу френологията са били изказани ред мисли на недоверие в нейните истини.

Тук се дават сравнително сведения от измервания на черепа, направени сред племена на изостанали и паралелно с тях на по-развити в културно отношение народи. В същата статия се съдържат материали за връзката между количеството и качеството на мозъчното вещество и умствените способности у човека.

Трета статия: В нея се разглеждат темпераментите в съгласие с подразделението, дадено от Хипократ и характеристиката им от д-р Спурзеум.

Четвърта статия: Тя разглежда устройството на черепа и мозъчното вещество. Спира се на полушарията, лобовите, както и на устройството и предназначението на малкия мозък.

Пета статия: В нея са изложени разпределенията на умствените способности по една френологическа карта на д-р Гал и д-р Спурзеум.

Има и една друга причина, поради която Учителят избира българския народ и българската земя за своята мисия като духовен наставник на човека в неговото развитие. Българският народ има в недрата на плодородната си земя всмукани като скъпоценни флуиди влиянията на три могъщи духовни култури - едната от времето на Орфей, живял в Родоп, по-късно богомилското учение, развило се в могъща обществена и духовна сила в средновековието и делото на светите солунски братя Кирил и Методий. Учителят знаеше, че нищо от онова, което е преживял един народ, не си отива, без да остави своите видими и невидими белези. Макар понякога затворен и привидно отчужден от външните ефекти, които са знак за дружелюбност и спонтанен ентузиазъм, българският народ е белязан с орфическия начал и затова той и днес дава сериозни признаци да стане един от най-музикалните народи в световния архипелаг.

На второ място, макар и верен на религиозните си традиции, този народ търси философско оправдание за тях. Той е показал неведнъж, че не се задоволява само с ритуала и навиците на религиозния култ, а търси скритата правда в него. Тази е причината, че сред всички народи на Балканския полуостров, единствен българският народ е богат с най-различни духовни и всякакъв вид други нравствени учения. И друго нещо има, което утвърждава не толкова материалистическото, колкото духовното му начало. Това, че и в миналото този народ единствен разтвори най-радушно обятията си за славянските просветители - солунските братя, даде им най-високата почит и оценка и ги направи свои народни отци. Като следовник на светлината, която те донесоха, като забележителен учител на българския народ е и Климент Охридски, тачен от българския народ като пръв негов учител в южните краища на българската родина.

Всичко това е едно несъмнено богатство у българския народ, което послужи на Учителя на Бялото Братство да заработи на тази земя и сред този народ, който макар и да е под знака на Козирог и под влиянието на Сатурн, умее да пази това, което е разбрал и заобичал и да упорства в устояването му.

След като приключи своите френологически изследвания към 1900 г. - началото на столетието - Учителят започна да говори на народа и създаде забележителните свои беседи, в които отначало съвсем внимателно и методично започна да разкрива истината за живота и да подготвя слушателите си за по-дълбокото разбиране на окултната наука и главно на езотерическото християнство.

Преди това, още в 1895 г. той издаде своята книга „Наука и възпитание“, чрез която успя да въведе голяма част от слушателите си в

потребността да търсят скрития смисъл на свещените писания и в това, което ни дава положителното, експерименталното и достъпното за нашите триизмерни възможности знание.

Преди спомената 1900 г., която бележи заедно с началото на века и началото на неговата по-задълбочена и забележителна дейност, могат да се кажат някои важни моменти за живота му.

През март на 1897 г., в живота на Учителя настъпват събития без никакъв външен ефект. На езика на езотерическата наука то се нарича посвещение. Това е един свещен миг или час, когато пратениците от небето, от каквато и степен да са и с каквато мисия да са дошли, биват посвещавани от същества, за които ние не можем да приказваме.

В тази среща те ясно виждат своя път и получават указания за това, което предстои да сторят. По такъв начин духът на едно въплътено същество осъзнава единството си с Великия Дух, който го е съпроводил на земята. Доколкото можем да бъдем осведомени, този момент Учителят е нарекъл ден на изпълнение обещанието Господне.

За такъв момент от живота на различните учители се говори в езотерическата литература, а за най-великия и най-светлия от Божествените пратеници - Христос, религията на християнските народи сочи кръщаването на Исуса в река Йордан, когато не на събраните там люде, а само на Йоан пустинника, наречен Кръстител, се даде възможност да види Духа Господен във вид на гъльб и да чуе гласа, който извика: „Този е Моят Син възлюбен, в когото благоволих“.

Между забележителните дати на Учителя трябва да се отбележи и тази, когато той написа и издаде книгата „Заветът на цветните лъчи“. Ние не знаем точно колко време е било потребно да излезе тази книга, но най-вероятното допускане е, че тя е започната след 7 март 1897 г. - годината на неговото посвещение. На една от страниците са изписани следните букви и една цифра: В.Щ.С.П.Р. и Г.И.Х.С.Б. 15.А.Т. Това са първите букви на един текст, който трябва да се чете така: „Винаги ще съм предан роб на Господа Исуса Христа Син Божий. 15 август Търново“.

Може да се разчете по сигнатурата, написана на църковно-славянски, че препечатването е станало през 1912 г., но кога е излязло първото издание, не е известно.

За тази книга можем да кажем следното: за нейното съставяне Учителят е работил дълго време върху текста на цялата Библия. Той не само проучва библейското слово, но търси и дълбокия скрит смисъл в него. Грижливо подбира онези пасажки, които съдържат скрит вътрешен смисъл и ги нарежда в порядъка на цветните лъчи на свет-

лината-слово. За него не беше трудно да разчете скритото в свещените слова на библейските пророци и по-късно в посланията на Христовите ученици и апостоли. Познавайки добре структурата на „светлинните светове“, с други думи - духовната светлина, Учителят даде едно ново откровение за връзката между физическата светлина и онази вътрешна светлина, която е първо заменена с богатата и прекрасна дума в българския език виделина.

Както за Христа ние получаваме елементи от вдъхновеното слово на евангелистите и от посланията на апостолите, така и за всички учители ние научаваме по нещо съществено от различни апокрифи, останали за тях.

Пак през същата 1897 г. някакъв свещеник, който се интересувал малко повече от другите служители на църквата и търсел по-дълбокото разумяване на евангелското слово, успял да вземе по някакъв неизвестен за нас начин един ръкопис на Учителя и издал малка брошура, която озаглавил „Тайните на духа“, или „Хио-Ели-Мели-Месаил - глас Божий“, като думите Хио-Ели-Мели-Месаил е взел от място, което не е известно на пишещия тези редове.

Настъпват четири години, които Учителят преживява в пълно уединение, а вероятно в себевглъбяване, неминуемо за тези, които се раждат на някоя планета с мисия да донесат нови истини на потъващите в духовна тъма човешки същества. Раждането на новото столетие Учителят посреща с приготвен в душата си Божествен план и с нови сили за делото, което го очаква. Той съзерцава природата, вниква дълбоко в законите на физическия свят, долавя с безпогрешен усет закономерностите на явленията и се ориентира напълно в тайните на планетата Земя, която разкрива пред будния му взор това, което таи от другите.

Това потъване в чудесата на природния живот и тайната, която носи всеки в своята душа, го подтиква да напише и издаде книгата „Науката и възпитанието“. Чрез тази книга Учителят иска да даде на все още изостаналия в научно отношение български народ някои истини от науката, които той свързва с истините на тайната наука. Тази книга изигра на времето си голяма роля.

В своето уединение и съсредоточеност той получава някакво необикновено вдъхновение, което възстановява на лист под заглавието „Седем разговори с отвъдния свят“, което остава като четиво за най-предани и доверени ученици.

Такъв период е бил необходим. Този период на вътрешната ориентировка е преминал за Учителя на различни места в България. Имало е дни, когато той се е уединявал в красиви и безлюдни пла-

нински места, заслушан в неразбрания за всекиго вълшебен говор на природата, изразен или чрез шума на гората, или с ромона на планинския поток

В тези часове са се разкривали за него всички тайни на живата природа, говорът на хилядолетията, безкрайните възможности на великите творчески сили, които по-късно намериха място в неговите беседи и школки лекции. Това е времето, когато Учителят видя ново Бога - сега във всяка тревица, във вековните дървета, в дълбокото и загадъчно мълчание на канарите, по които стои написана хилядовековната история на земята. Той чу говора на тия векове в нежния шепот на планинските води и извори и в планинския ветрец, който шуми в листата.

При това положение връзката между законите на природата и живота и законите на тайната Божествена наука са във взаимна зависимост и пред Учителя се открива широкото поле за неговата мисия. Начинът, по който ще се изпълни тя, бе очертан. Очертани са беседите, които ще държи, съборите, които ще се състоят, езикът - оня чудесен достъпен език, в дълбините на който, за този, комуто очите са отворени, се крият най-великите тайни, е готов.

В тези години, когато се пробужда най-дълбокият кът на космическото съзнание, свойствено за посветените, Учителят преповтори за себе си всички истини за човека, природата и Бога. Той подканяше по-късно своите ученици и слушатели да не подминават с безразличие и равнодушно явленията в природата, учеше ги да се вглъбят в земните пластове и да проумяват силите, които са действували в различните геологически епохи при устрояването на земната кора. Той често споменавахе в беседите си за единството между минералното, растителното и животинското царство, като свързвахе с тях и появата на човека, Учителят създаде едно съвсем ново разбиране в природознанието, защото извън онова, на което ни учи науката за еволюцията в природата, той посочи ръста и вида на онази специфична „душевност“, която притежават видовете на всяко от тези царства на природата.

Времето около първия събор на Братството

В град Сливен живее и работи един високо просветен българин. Той е един от онези незабравими люде, които живяха дълго с духа на възрожденството и представят една скъпоценна европеизирана украса сред все още не особено просветеното множество на градовете.

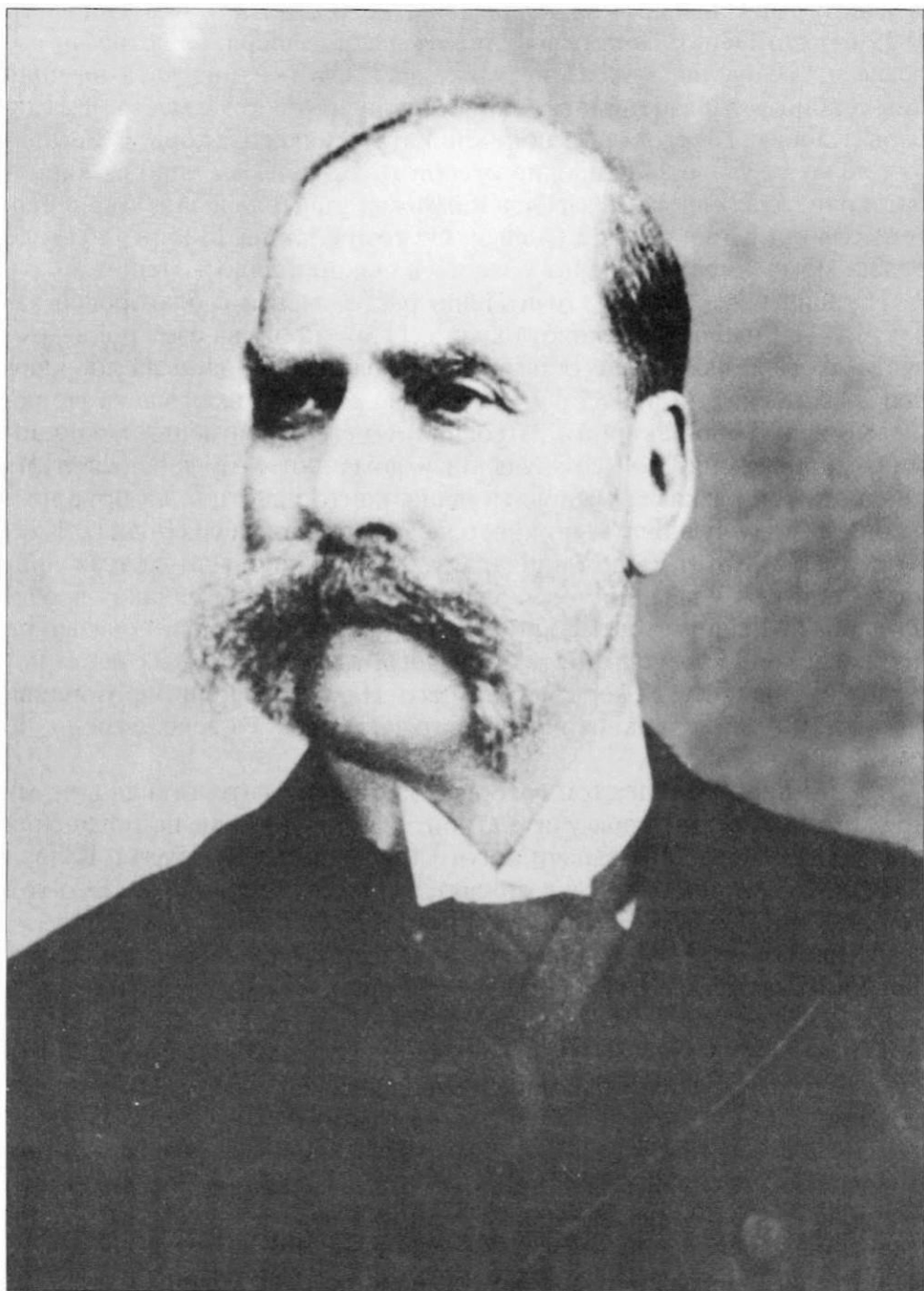
Доктор Миркович, за когото става дума, е един от потомците на високо патриотичния род Миркович. Той има внушителна осанка и от него лъха непринуден аристократизъм, макар че зад себе си има преживяни години в Диар Бекир, заради дейност, насочена срещу вековните поробители на българския народ. Рождената дата на доктор Миркович е най-вероятно 1828 г., като се има предвид, че той е завършил медицина в Монпелие в 1856 г.

Доктор Миркович е един от най-старите лекари в България, неколкостранно награждаван за заслуги както към народа, така и за заслуги в медицината.

Един ден през 1860 г., когато овошките в сливенските дворове са вече в буйния си разцвет и зеленина, из града се носи къде шепнешком, къде малко по-смело една новина, която за сливенци е вече потвърдена от това, че пред къщата, където живее докторът, спира едно старо ландо от тия, с които в по-големите градове се возят важните господа. Къде ще пътува докторът? - питат се сливенци. Не след дълго време по-видните граждани и такива, които знаят да мълчат, разбраха, че д-р Миркович заедно с Драган Цанков ще заминава за Италия, където двамата просветени родолюбци ще поставят пред главата на католическата църква - тогавашния папа - въпроси във връзка с духовната и политическата свобода на българския народ.

Доктор Миркович е любимецът на сливенци. Те се гордеят с него. Знаят, че освен със своята професия като лекар, той е известен и с голямата си култура. Нали той е авторът на една от най-старите български граматики и е родоначалник на природолечението и хомеопатията. Докторът започна по-късно да издава списанията „Нова светлина“ и още по-късно, към 1903 г. и списанието „Виделина“.

Годишите на затворения в робия народ минават мъчително. В село Петра, Силистренско, живее бедното но честно и благочестиво

Д-р Георги Миркович

семейство на една скромна, добра и чистосърдечна девойка. Още през 1829 г. дядо Пеню, бащата на единствената дъщеря, се готви да побегне в Бесарабия, защото не може да гледа безчинствата на чифлик-сейбиите и разбойниците, които вилнеят по тези места. Те заграват добитъка, стоката и покъщнината, а някога и хора. В Бесарабия не му се удаде да отиде, но отвори му се път към едно от карнобатските села, където се заселва и омъжва дъщеря си за добър и честен селянин Киро, роден в Сливен. От този брак на 13 юли 1866 г. се ражда момче, което наричат с името на единия дядо - Пеню.

Станал вече младеж, този Пеню расте умен и с благороден характер. Той наблюдава живота край себе си и обиква своя род и отечеството си така, че още седемнадесет годишен се записва доброволец във войската и в 1885 г. участва в сръбско-българската война.

Когато Пеню завършва 21 години, с него става нещо необикновено. Дори самият той се учудва, а и домашните му забелязват, че понякога той разказва чудновати неща, които наистина на пръв поглед изглеждат чудновати, но които не zakъсняват да се сбъднат. Какво е това? - питат се домашните му. Халюцинации ли са тези приказки или пък у младия човек започва да се изявява някаква вродена дарба? Младият човек върши всичко разумно, а това показва, че проявите му не са нещо нередно в него, а са резултат на нещо по-висше от проявите на хората край него. Някои хора с по-прозорлива мисъл и интуиция, каквито се срещат навсякъде, са вече уверени, че той има ясновидство.

В ред предсказания той говори и за себе си, като твърдял, че му предстои да срещне своя учител, който ще го постави на истинския път в развитието му и заради когото той е дошъл на земята. Казвал е, че ще си замине рано от този свят, което се сбъднало, защото той починал на 27 януари 1918 г. едва петдесетгодишен.

Животът на Пеню Киров се развивал така, че той наистина срещнал Учителя, преместил се да живее в Бургас и се счита като основател на Бургаското братство.

Третият от първата тройка ученици, съдбата на които е да бъдат единствените посетители на първия духовен събор, е Тодор Стоименов.

През месец май на 1872 г. в град Пазарджик се ражда в бедно, живеещо в оскъдица семейство, едно бледо слабичко момче, което нарекли Тодор (Теодоси). Хората дори не вярвали, че този нежен организъм на новороденото ще оцелее, но детето живяло, гледало с малките си очички света и така стигнало до една година.

Но нали всяка жива Божия твар има и своя съдба, случило се

Пеню Киров (отляво) с Тодор Стоименов (около 1915 г.)

така, че малкият Тодорчо заболял от едра шарка и паралич, които болести оставят един дефект в дясната му ръка, който останал и до края на живота му. Още като дете Тодорчо проявявал необикновена любознателност и домашните му били принудени да слушат как той чете с тънкото си звънливо гласче своите уроци в бедничката стая. Забелязали те и голямото вълнение, което го обхващало при четенето на ония места от урока по история, където се описвали важни събития. Когато прочитал онези редове, в които се говорело за освобождението на България, станало едва преди около 7 години след неговото раждане, гласът му замирал в трогателно вълнение.

Тодор е вече юноша на седемнадесет години. Положението на семейството не позволява той да продължи учението си и затова се залавя да помага на баща си в кожарския занаят. Момчето страда за училището, тъй като е възлюбило четенето и писането, но е принудено да остане при баща си в работилницата.

Но както всяко нещо, така и съдбата на Тодорчо е променлива. Така се стичат обстоятелствата, че младежът, влизайки в осемнадесетата си година, постъпва като писар в Пазарджиклийската община. Това е работа, която му приляга повече и той я върши с по-голямо удоволствие от това, което е вършил в кожарската работилница.

Така изминават три години и когато юношата става двадесет и една годишен, заминава за Бургас, където успява да постъпи като секретар в Бургаския окръжен съд. Град Бургас е вече център на духовен живот, тъй като там се подвизават просветени люде, които с жажда търсят отговор на вечните въпроси за невидимия свят, за смъртта и безсмъртието на душата. Образувано е общество, в което влизат доктор Миркович, Пеню Киров, Сотир Щерев, Цанев, Паскалев, Стойчев, Илия Зурков, Велчев, Гарвалов, Апостолидис, Димитър Македонски и хаджи Стоянка Галчева. Те всички са запознати с Учителя, който бавно ги извежда от неясната, малко мъглява и смайваща, а понякога и опасно илюзорна атмосфера на спиритизма, за да ги поведе по пътя на ученичеството, където има яснота, наука, закони и благородно усилие за изграждане на добродетелен живот, в който няма сектантство, суеверие и фанатизъм.

Тодор Стоименов влиза в този духовен кръг и се запознава с Учителя, тръгва по начертания вече път и не се отделя от него до края на живота си.

*

До дните на първия събор е изминат значителен път. На тримата най-предани ученици - Доктор Миркович, Пеню Киров и Тодор Стоименов се пада радостта да бъдат свидетели и участници на този

забележителен по своята оригиналност събор, който влезе завинаги в ненаписаната и свята история на Бялото Братство в България.

Между тримата братя протичат дни на сърдечно общуване.

Понякога техните срещи ставали само между тях, а понякога при тях присъствувал и Учителят. В тези разговори Учителят ги е подготвял за предстоящия първи събор. Сам Стоименов е бил много изненадан, когато Учителят му предложил да отиде от Бургас до Варна с такова крехко здраве и слаба физика.

- Ще отидеш - казал му Учителят, - но на връщане ще минеш по други пътища и на един кръстопът ще срещнеш човек с бели дрехи, който ще ти покаже пътя за Бургас.

Стоименов до края на живота си е разказвал за този човек с белите дрехи, когото той наистина срещнал по пътя за Бургас и който човек му посочил най-добрия и най-късия път до Бургас.

Приятелите често чуваха този разказ на Тодорчо Стоименов дори до деня 22 октомври 1952 г., когато той напусна земята.

В разговорите между тримата първи ученици и приятели се разбулвали редица истини по духовния живот. Разговорите позволили да се отстранят много заблуди, наслоени вследствие едно неправилно разбиране на духовния живот. Пред тримата приятели и братя реалността се открила такава, каквата е. Отпаднали някои философски концепции на древни и настоящи мислители, на редица теологически комплекси, отпаднат буквоедството и догматизмът. Светът, в който ги въвежда Учителят става нова атмосфера на техния живот, а делото му - тяхна съдба. Нараства привързаността и в тях се ражда една неподозирана апостолска преданост, която Учителят вижда и оценява.

Първият събор на Бялото Братство

Град Бургас в 1900 година. Както всички провинциални градове, така и Бургас, затворен безбурно в своето катадневие, в занаятите, търговията и оня по-широк размах, който морето дава на живота, посреща последната година на столетието и се готви да навлезе в двадесетия век.

В това неминуемо за всеки човек вълнение, когато прекрачва си-нура между два века, пристига съобщението до Пеню Киров и Тодорчо Стоименов, че са поканени във Варна за първия събор на Бялото Братство, „който ще се осъществи във Варна“. Стоименов е особено развълнуван от това съобщение и намира начин да се отбие в стаята, където работи Пеню Киров в същата сграда на Окръжния съд, където и двамата са чиновници.

- И аз така получих такова съобщение - казва Пеню Киров, очите на когото светят от същата радостна възбуда.

- Чудесно! - С възторжена усмивка се провиква иначе сдържаният и мълчалив Тодор и след като разказва с няколко думи на своя брат и колега колко е щастлив, замисля се и почва с малко по-миньорен тон да обяснява на Пеню, че ще бъде трудно и двамата да поискат отпуск в едно и също време.

- Наистина, че е малко трудничко да стане това, но на мене ми е весело и ми се струва, че всичко ще се нареди добре.

- Заедно ли да отидем при председателя или поотделно? - запитва Тодор - Може би е по-добре заедно, та изненадата му да мине изведнаж.

Замисля се Тодор за минута и предлага:

- Ние бихме могли да си намерим заместници. Работата ни е повече писарска и административна и лесно би могъл да я върши за известно време и друг.

- Така е, но все пак добре е да се подготвим кой какво ще му каже, пък и за заместник може да му споменем.

Решават да преспят тази нощ и срещата с началството да стане на другия ден.

Преминава една малко тревожна нощ, но все пак всеки изпитва една вътрешна, безбурна радост.

На другия ден и двамата вече са в канцеларията на председателя. Стоят изправени пред бюрото му с виновно усмихнати лица и чакат отговора.

- Нямам нищо против - отговаря той бавно и замислено, като с едната си ръка премята една мукавена кутийка с кабърчета. В кутийката похлопват металическите кабърчета, а по добродушното лице на началството се чете усилието му да намери разрешение на това неголямо, но все пак неприятно затруднение. Между причините, които те му казват, че са ги довели до решението да поискат от него тази услуга, стои и важното за тогавашното време обстоятелство, че Тодор Стоименов желае да присъствува на юнашкия събор във Варна, а той е член на Бургаското юнашко дружество.

- Оставям на вас да решите въпроса - казва смирено деловодителят Киров, но в думите му трепти съкровено желание да иде във Варна, което за него е от жизнено значение.

- Ето какво - малко проточено проговорва най-сетне началството. - Тъй като моята работа изисква аз също да напусна града за една седмица, ще наредя да се спре за десетина дни разглеждането на насрочените дела. В съда ще работи само деловодството, писарите и архивата. Ще поставим обява, че всички насрочени за въпросната седмица дела ще се гледат по същия ред както бе съобщено, но от следващия след седмица понеделник.

Сякаш птица проиграва в сърцата на двамата служители и по лицата им се появява сияеща усмивка. Председателят, стар съдия и опитен в живота човек, е изненадан от тая по детински трепнала радост у тия двама чиновници, за които отдавна той има мнение, че са едни от най-честните и най-ревностни служители.

- Така ще бъде - казва той в заключение на трудничкия и за тримата разговор. - Сега сте свободни, считайте се в едноседмичен отпуск.

- От сърце ви благодарим! - казва Тодорчо и с необичайна за него устременост тръгва към вратата на канцеларията.

- Това направи Учителят! - прошепва Пеню на Тодора.

- И аз така мисля.

Пътят до Варна. Съборът. Изненадата.

Пеню Киров и Тодор Стоименов тръгват от Бургас за Варна.

Вървят братята като апостоли и дългият над сто и двадесет километра път те изминават с повишено самочувствие. Мисълта, че отиват на събор, им вдъхва кураж, независимо от изпитанията на такова едно пътуване. По това време - 1900 година - страната, едва пробудена от турска робия, все още не е била много сигурна територия за такава екскурзия, а и портите на селските дворове след залез слънце продължавали да бъдат подпирани. Тези неща обаче не смущават Пеню Киров, който похлопва за ношуване там, където вътрешният му глас е подсказвал. Пътниците посещават колибите на разни овчари, отиват и спят в заслони и пият вода от поточетата в крайните разклонения на Балкана. Пътуването е било цяла школа, особено за по-младия Тодор Стоименов, който много рядко е напускал града. Малко преди Варна, на около петдесет километра от града, горещината и неподходящото шаечно облекло оказали своето влияние на Пеню Киров, изминал доста тежък и изморителен път. Той спрял до една рекичка да почива и да се поосвежи, като помолил Тодор Стоименов като по-млад и по-малко уморен да продължи и да се срещне на уреченото място с д-р Миркович, който идвал от Сливен. Така и станало. Учителят посрещнал сърдечно Тодор Стоименов и д-р Миркович, а късно във вечерните часове същия ден пристигнал и Пеню Киров.

На следващия ден започнал съборът. Учителят заедно с д-р Миркович се погрижили да превърнат в „салон" една по-голяма стая, която запълнили със столове. На уречения час тримата пътници заели своите места, като от време на време поглеждали към вратата, откъдето очаквали да се появят останалите поканени на събора. Вратата се отворила и за тяхна голяма изненада влязъл Учителят сам с Библия в ръка и застанал до покритата с бяла покривка маса, като подканил тримата събрани към изпълнение на съборната програма.

Учителят и тримата съборяни прочели най-напред молитвата, след това Учителят прочел глава от Евангелието и започнал своята беседа върху избрани от главата стихове. Езикът, на който приказвал, бил съвсем достъпен и ясно проличавало как евангелският раз-

каз се облича в символи и се приближава до езотерическото разумяване на великото слово. Душите на тримата първи съборяни ликували. Тази беседа за тях била не само неocenim дар, но и голяма чест, тъй като е била произнесена само за трима души. Ведно с въодушевлението и радостта тримата ученици все още недоумявали защо ги няма другите съборяни. Нали на събора се стичат много хора? Дали няма някоя друга причина, която им е неизвестна?

Когато беседата била вече към своя край, Учителят, доловил вече мисълта им, казал:

- Днес сте трима, но ще станете много. Вие обаче не знаете, че и сега салонът е пълен. Посетители, които вие не виждате, са заели празните места и слушат заедно с вас беседата. Решено е първият събор на бялото Братство в България да започне с трима посетители, които после ще станат хиляди...

С препълнени от радост и възторг сърца тримата ученици напуснали „салона“ с надежда, че това дело, на което те са първите скромни ученици, ще даде обилни плодове и ще помогне на всички жадни души да намерят свещения път към истината.

Едно от най-забележителните неща в този събор е трогателното поведение на скромност и толерантност, както и бащинската топлина, проявена от Учителя. За да не лиши Тодорчо Стоименов от удоволствието да види юнашкия събор, който се провеждал по същото време във Варна, съгласил се да иде с тримата ученици на една от юнашките игри, които се изпълнявали масово на открито. Учителят извеждал тримата си ученици рано извън града, държал им там беседата, това ставало обикновено на Ташлътете, откъдето посрещали изгрева на слънцето, а няколко пъти след пладне ги придружавал до юнашкия събор и гледал с тях масовите юнашки упражнения.

В тази първа и с историческо значение за развитието на обществото Бяло Братство в България среща се поставят основите на едно дело, което когато и да е ще даде своите животворящи плодове.

След първият събор през 1900 година следват няколко събори. Сведенията за тях са бегли и се отнасят главно за срещите от 1906 до 1908 година. Първият събор, за който знаем повече е проведен през 1909 година. В протоколите освен имената на присъстващите се срещат оригинални и ценни мисли. Ето някои от тях:

„Пътят на ученичеството, който е път на развитие, има слизание и възлизание. Целта на този път е да се постигне истината, а истината - това е всичката мъдрост, всичкото знание, което човек получава чрез страданията в живота. Ученикът трябва да знае, че ако няма

слизание и страдание, няма да има възлизане. Който не може да слиза, не може да се усъвършенствува и да расте.

Когато човек страда, същевременно страда и Бог. Това трябва да се разбира така: Щом една душа страда, тези страдания се отразяват и у Бога, поради което Бог се заема да помогне на тази душа. За да влезете в Царството Божие, трябва да станете като децата. Така е казал Христос. Без това човек не би могъл от време на време да надникне в тоя рай, но и да стане постоянен негов жител. То е все едно човек да иде на гости в една чужда държава, без обаче да е станал неин поданик. За да станете поданик на небето, трябва да се родите от Духа. Тогава небето ще бъде готово да изпълни всички ваши желания.

Но някога у някой ученик се явява желание да стане учител. Тогава той се спъва, защото има само един учител. Всички останали са ученици. Затова е казано: „Бог на горделивите се противи, а на смирените дава благодат. Гордостта е духовна болест. Горделивият търси своето право там, където то не съществува.“

- Има - казва Учителят в една от съборните беседи - голяма разлика между смирение и мекушавост. Смирението е качество на душата, а мекушавостта е страх.

А на друго място пояснява:

„В пътя на ученика се явяват различни състояния. Когато е в добро настроение, той е под влиянието на небето, а лошото настроение показва, че той е изпаднал под влиянието на черната ложа. Тази ложа му дава такива черни и мрачни мисли, каквито човешкият ум не може да произведе.“

На едно от събранията, състояло се на 16 август 1909 г., Учителят дал на присъстващите 24 души следните три закона:

1. Люби Господа Бога твоего с всичкото си сърце, с всичката си душа, с всичкия си ум и с всичката си сила. В Него ще намериш твоето здраве, твоето блаженство.

2. Люби ближния си като себе си. Така ще намериш основите на твоето повдигане.

3. Бъди съвършен, както е Отец твой съвършен. Така ще намериш връзките на вечния живот - извора на всички блага.

По горните три закона Учителят е дал и подробни разяснения.

На една от срещите, станала на 17 август, Учителят казва: „Човекът е цар, когото в случай на грях детронират. Когато човек сгреша, тогава той е впрегнат от духовете, а живее ли за Господа, той впряга духовете да му служат. Следователно духовете заробват, духовете могат да работят за човека, за да бъде той свободен.“

Друг съществен извод от разгледаните въпроси в срещата на същата година е следният: Както отделният човек, така и цялото човешко единство, се развива. Развитието засяга възгледите, разбиранията на хората относно вечните неща, относно великите, неизменните закони на битието. Това, което е различно в различните времена, са само средствата, с които се тълкуват и изясняват тези закони.

По времето на Христа, поради ръста на тогавашното общество и самата цивилизация, духовната култура е съвсем друга и апостол Павел е говорил истините по един начин, но след изминалите вече близо двадесет столетия, ние ще говорим за същите неща с други думи и с оглед на ръста, до който е стигнало човечеството. На някого може да мине през ума въпроса: Какво ще представлява светът след двадесет милиарда години? Положението на човека тогава спрямо човека днес ще бъде в отношение, каквото е отношението между човека и жабата. Но ако обликът и човешката еволюция се мени, законите на живота и принципите остават неизменни. Това нещо Учителят е изразил накратко със следното изречение:

„Светът се е изменил много от Павлово време, но по дух е останал същият, както е бил тогава. И нашите съвременни страдания някога ще изглеждат дреболии, защото това, което днес ви спъва, тогава ще изглежда играчка, не по-значителна от куклите на малкото дете. Ето защо необходимо е да познавате своето положение и да се не възгордявате, защото духовете ще ви бият немилостиво. За какво пък можете да се гордеете сега, щом още не сте господари на вашите мисли и чувства? Тъй каквито сте сега заедно с вашето високо самомнение, ако ви турнат на един сериозен изпит, ще пропаднете и ще видите колко сте още слаби и несигурни.“

За много важни и съществени неща е говорил Учителят на тази среща, от които ще цитираме само избрани неща.

„Пазете се от слабостта да си заповядвате един на друг - казва той. - Пазете се, защото който налага на друг своята воля, друг пък ще му налага неговата воля. Знайте, че основата, върху която е построен пъкълът, е насилието.“

„Тревогите и смущенията на тоя живот са сенки, привидения, които нямат никаква реалност. Затова е много важно да овладеете изкуството да променяте своите мисли, от което ще се промени настроението. А щом умееш да промениш настроението си, ще промениш своята мисъл.“

На друго място в беседите е казано: „Не яж от адамовото дърво, а опитай плодовете от дървото на живота. Това дърво е Христос. Всичко един ден ще изчезне, ще останат само твоята душа и Бог. Бог те

чака на небето. Той те призовава със своето обещание."

В утринната беседа на 18 август Учителят между другото казва:

„В живота ще дойдат мъчнотии. Те могат да бъдат във физическото, в астралното или в умственото тяло. Ученикът трябва да побеждава тези мъчнотии, защото неприятели на нашата душа има в трите полета."

„Да призоваваме Господа и да не обръщаме внимание на ония шепнения, които идат от черната ложа. Онзи, който люби Господа, не може да бъде спънат от ничия сила в развитието му. Господ е единственият, който е най-близо до нас. Той е на небето, на земята и вътре в самите нас."

Една от интересните мисли на Учителя тази година е следната:

„Най-напредналите духове между славянството са светите братя Кирил и Методий и цар Борис покръстителят." Учителят е загатнал, че Свети Иван Рилски се явил втори път в плът пак в България.

Годините от 1909 до 1915

Изминали са само 37 години от освобождението на България от отоманско иго. Животът, битът, уредбата и нравите на народа са горе-долу същите, каквито той е имал през робските години. Българинът има една черта, която съставлява и една от добродетелите му. При каквито и условия да се намира, каквито и режими да тежат над главата му, той не променя домашния си бит и навиците си.

Може да му говорят всякакви оратори и съмнителни книжовници за неговото добро, но той пропуска думите им през много едросито и задържа само някои от тях. Той запомня това, което е предварително преценил за себе си и тук-там това, което е оценил по сърце. Това е причината, поради която някои мислят, че българският човек приема всичко, търпи всичко и вярва на всичко, което му се казва. Че търпи, това е истина, но че вярва е голям въпрос.

За българина казват, че няма религиозно чувство. Това не е съвсем истина. Той е склонен да приема вярата в известен смисъл дори и във формата на своеобразен мистицизъм, но на поповете много не вярва. Той прави с тях хумор. Тази резервираност му е пречила да вникне в словото, защото никой не му го е казвал ясно, „по човешки“, както се говори между народа.

Тази е причината, че много люде из народа, където стъпи Учителят, отвориха сърцата си за неговото слово. Грамотни граждани, чиновници, занаятчии, запазили благочестието на своите родове, и жадни за истината селяци със здрав природен разум, а по-късно и млади хора, завидно интелигентни синове и дъщери на патриархални семейства, приеха думите на Учителя като нова свежа струя в живота си и се наредиха между останалите да слушат пълното с живот слово.

В такава смесена, нехомогенна по произход и култура, по обществено и материално положение, но хомогенна по духовния си строеж аудитория Учителят пося семената на една по-нова и по-опростена външно, но по-задълбочена вътрешно форма на Христовото Слово. Казвам Христовото Слово, защото учението на Бялото Братство се отличава от някои други многовидности на окултизма по това, че в основите си, макар да приема трите постулати на окултната наука -

еволуцията, прераждането и закона за кармата, остава задълбочено и езотерично тълкуване на Евангелието.

Макар че по тези основни принципи на учението ще стане дума и по-нататък, нека още отсега да кажем, че всички религии и учители до появата на Исус от Назарет, Който е Христос, включително и целият „стар завет“ в Библията е подготовка за идването на Христос. Учителят на Бялото Братство научи своите ученици да вярват не само в „Христа разпнатого“, но и във вечно живия Христос, Словото на Когото се мъчат с големи усилия върху себе си да го направят практика във всекидневния си бит. Те са научени да мислят, че учителите на човечеството до Христа са възвишени човешки души, превъзмогнали всичко, извървяли трудния каменист път на еволуцията и станали светила на дадени народи, но Христос е дошъл направо от сърцето на вечния, всъдъщ и необхватен в човешката размисъл Творец.

Христос е Син Божий! Той е една синтезирана същност на Твореца, за да може да мислим по някакъв начин за този Творец, тъй като без Христа никога не бихме се домогнали със своята размисъл до безпределното, което има безкрайно много дименсии и необозримо величие.

Така работи Учителят от 1900 до 1915 г., когато България ще се намеси в Първата световна война. По-късно тези събори бяха подновени от 1922 г., която остана като една от забележителните години в живота на Братството, тъй като през тази година Учителят откри окултната школа. Тази школа пое в себе си всичко, което предстоеше да се извърши от Братството, а то е така грамадно, толкова мъгъщо и старателно скрито от тривиалните погледи и приказки на всички хора на тогавашното и по-късните поколения, които нямат понятие от духовен живот.

1909 година. Широка стая - одая, с типична скромна провинциална мебелировка в дома на честни и предани български люде. Присъстващите са насядали или по миндерите, постлани с тъкани или влакнести черги, или по дървени столове. Веригата - както се нарича бройката на поканените да присъствуват на събора, е от двадесет и седем души мъже и жени. Преминали са ранните утринни часове. Молитвата е прочетена, изпяти са две или три песнички, все така едногласно, с предано чувство на обич и смирение.

Учителят седи зад малка покрита с бяла тъкана покривка масичка. На масата е Библията, от която той вече е прочел глава и почва да говори по някои избрани стихове. Той е бодър, вдъхновен. Косите му са в началото на онова посивяване, от което лъха благо-

родство и достойнство.

„Смирението - казва той - за което става реч в прочетения стих, не е нископоклонничество, а велика добродетел. Човек без смирение е като гол планински връх, на който нищо не расте. Може да има слънце, но на тоя каменист връх нищо не се ражда. Само понякога там може да прелети орел и нищо повече. Оня, който има смирение, знае великата тайна на слугуването. Който знае добре да служи на другите, е най-близо до любовта. Слугувайте на всички ваши близки. Слугувайте на жена си, на децата си, на всички. За да обърнете към Бога един горделив човек, потребно е да го свалите от високото му място в долината на смирението."

По-нататък Учителят казва: „Сиромашията и болестите са символи. Богатството и здравето са също символи. Грешникът прилича на вълк. Колкото повече го храниш, толкова повече той хапе и става зъл." „Грехът е онази сила в природата, която демагнетизира атомите. Здравето има отношение към тялото, щастието към душата, а блаженството към духа. В плътта, в света и в дявола трябва да търсим своя враг."

„Не се заемайте да се борите с плътта, с греха и с дявола. Единственото, което можете да направите вместо да се борите, е да поставите на лошата мисъл и изкушението една добра мисъл. Намразиш ли някого, ти без дори да съзнаваш това, му изпращаш лоши мисли. В такъв случай събери се с приятел, поведението на който е диаметрално противоположно с живота и поведението на оня, който си намразил. Тогава добрите мисли и чувства, които храниш към добрия човек, ще влязат в борба с лошите мисли и чувства, които пращаш към неприятния за тебе човек и така ще останеш неуязвим."

Едно от най-лошите качества у човека е лицемерието. Ако държите в себе си затаена мисъл, кажете я. Лицемерието е храна на дявола. Не му давайте своите блага."

1910 година. Две от мислите, казани на срещата през тази година, са следните: „Волята у човека, която е необходима за преодоляване на появяващите се препятствия, е сила. От френологическо гледище във волята влизат като елементи твърдостта, упоритостта, смелостта и настойчивостта."

Втората мисъл, която може да се счита и като принцип в учението, е, че грешниците се мъчат, тези, които се стремят да напреднат, се трудят, а тези, които помагат на ближните си и съдействуват за тяхното развитие, работят. От тази последна сентенция в словото на Учителя следва да се изяснят същинските съдържания на думите мъчение, труд и работа. Според тази класификация на Учителя много

малко люде на този свят работят. Изглежда, че в тази еволюционна градация човечеството е достигнало най-много до труда.

1911 година. Срещата през тази година, за разлика от миналите две срещи, е наречена събор. Заседанията на събора стават в колибата на Войнов, а в колибата на бостанджиите е формирана горница и трапезария. Съборяните през тази година са 31 човека. След като Учителят прочита нещо от материалите на първото събрание, дава наставление да прочетат 14 глава от Йоана, като дава и ред тълкувания и напътствия. При това той надълго обяснява значението на молитвата като средство за влизане в общение с Бога. Той посочва и примери за силата и могъществото на молитвата. Говори за чудесните молитви на Мюлер и Тайлер. Накрая Учителят дава наставления за изграждане образа на ученика и някои разяснителни бележки за някои принципи в същността на учението.

1912 година. На тазгодишния събор, който се състоя от 12 до 21 август пак във Велико Търново, присъствуват освен поканените миналогодишни съборяни, още нови 17 души.

Характерното в този събор е разглеждането на книгата: „Заветът на цветните лъчи“, издадена повторно през същата 1912 г. И сега продължават напътствията за изграждане образа на ученика в духа и изискванията на новото учение. Тези напътствия са дадени в конспективна изисканост.

1914 година. През миналата 1913 година по ненапълно изяснени причини събор не е имало. Вероятно положението в България във връзка с фаталната междусъюзническа война не е било подходящо за подобни събрания.

Срещата през 1914 година става от 10 до 18 август пак в Търново. И на тази среща Учителят въвежда учениците в същността на Христовото учение, истините на които са основните принципи на окултната школа, която Учителят открива по-късно - през 1922 година.

1915 година. Срещата в град Велико Търново трае от 4 до 8 август. През тази среща става дума за създаване класове и разпределяне на учениците в тях.

На 8 август 1915 година Учителят бива повикан в комендантството поради обявеното военно положение и съборът е прекъснат.

За словото на Учителя и за някои принципи на учението

Прави впечатление, че в живота и в дейността на Учителя играе роля един период от 22 години, който се повтаря. Неговата дейност започва с откриването на първия събор само с трима ученици през 1900 г. Двадесет и две години по-късно - през 1922 г. - той открива окултната школа, която просъществува на физическото поле 22 години - до 1944 г., през която бе закрыта и в която година - на 27 декември, Учителят напусна земята.

Цели двадесет и две години Учителят държа школни беседи. Едни от тях бяха предназначени за общия клас (сряда), а другите - за класа на младежите (петък). Другите беседи, които той държа, бяха предназначени за външни хора - така наречените неделни беседи. Близко половин столетие той работи върху коравия чернозем на българската нива за духовно издигане на тези, които имат в себе си естествено и спонтанно пробудена жажда за духовен живот и възход. На един приятел още в ранните години на дейността си Учителят пише: „Господ ме изпрати да видя Неговите деца."

В начина, по който Учителят държеше своите беседи, се виждаше неговата забележителна скромност и непринуденост. Когато се появяваше на подиума и седнеше при масата, постлана с бяла покривка, учениците чувстваха, че при тях е дошъл техният баща, който носи със себе си прекрасни зрели, животодайни плодове. Всеки от слушателите чувствуваше, че той има съкровено желание да прелее нещо ценно, скъпо и неповторимо в душите на тези, които го слушат, а не да демонстрира своето знание, а още по-малко да покаже някакво ораторско изкуство. За това тези прекрасни срещи с хората той не нарече нито речи, нито проповеди, нито поучения. Той им даде най-хубавото, най-естественото име - беседи. Колкото церемониал може да има в случая, когато майката отваря нощвите и дава на гладното дете чист пшеничен хляб, толкова церемониал имаше в беседите, от които хората си отиваха, наситили своя глад и напълнили душата с една чиста, необяснима и на вид безпричинна радост. Тази е причината, че един случайно попаднал на тези беседи слушател или четец, може да остане малко изненадан от това, че той

Беседа в салона на Изгрева, София

няма да намери в тях клишетата на професионалните оратори, че една реч или каквото и да е изложение трябва непременно да бъде сковано в неминуемите и скучни уводи, изложения и заключения. Такъв слушател може да бъде дори малко шокиран от това, че мисълта понякога отскача от нишката на поетата посока, но учениците знаеха защо става това. Та не отскача ли така мисълта на бащата, който седнал при наредената софра със своята челяд, зърне с очи оня от синовете си, който не само че не е изпълнил поръчението на баща си, но е направил някаква пакост? Не се ли изненадват другите синове и дъщери, когато бащата, без да споменава име, почне да разказва, че имало някъде един непослушник, който бързо забравя това, което му е поръчано, но прави обратното? Той не само наранил себе си със своето немирство, но причинил вреда и на другите. Останалите на софрата може да не разберат за кого е това назидание, но знаят, че някой от тях е този, за който става реч.

Имаше и случаи и те бяха много, когато Учителят трябваше да отговаря на въпрос, зададен му през седмицата от някой ученик. Тогава, зърнал ученика между слушателите, той правеше умело една модулация между основната мисъл и вмъкваше в нея необходимия отговор.

В тези така построени беседи все пак като гранитен отломък стоеше главната мисъл и основната линия, но най-скъпоценното у тях са неповторимите и никъде несрещани бисери, които биха отворили очите на човека за цял живот. Така и в многообразието на цветната поляна, през която понякога минаваме нехайно, човек може да открие онова растение, онази билка, която носи спасението му от някое дългогодишно страдание, но на никоя поляна природата не поставя латинските надписи над своите лечебни треви и никога не ги посажда в серии, съобразно с някакво ръководство. Всеки гладен, жаден, страдащ и търсещ сам открива онова, което трябва да намери, онова, от което се нуждае най-много.

Известно е колко високо Учителят зачиташе творбите на изкуството, книгите от световната литература, за които Той неведнъж споменава в своите разговори, за великите ваятели и най-вече за гениялните музиканти, но в своята работа той имаше други задачи. Той трябваше да изпълни своето поръчение - мисията си, за която бе дошъл на тази земя и в тази страна.

Много трудно е да се обясни кое е онова, което създава жизнената връзка между човека, който дава, и оня, който взема. Истината е проста, но трудността е в това, че хората нямат еднакви нужди и еднакво ниво на своето развитие. Дава онзи, който има, и дава преизо-

билно, а взема оня, който се нуждае. В една концертна зала, където се изпълняват произведения от върховете на класическата музика, не всички слушатели, макар между тях да има и просветени хора, са еднакво музикални и еднакво приемат произведението. Ще нахранят душите си тези, които идват гладни за музика, тези, които имат насъщна нужда от нея. Останалите ще възприемат музикалното изпълнение с вежливо снизхождение. И са редки случаите, когато между слушателите има и такива, които са дошли от учтивост към този, който ги е поканил.

Така е и със словото на посветените, които са дошли на земята с поръчение да разведрят душната атмосфера на живота и да напомнят, че съществува нещо повече от това, което виждаме със земните си очи.

Всеки знае как теориите в науката, бидейки стъпала за възхода на научната мисъл, се приемат за известно време, а после се отричат. Една теория събаря друга и първата отива в забвение. Това е храната, за която в Евангелието се казва, че се „разваля“. Учителите на човечеството идват да поднесат храната, която „не се разваля“ и да покажат, че сенките на живота не са реалността.

Ако един събеседник с чувствителна душевна организация би имал щастието да бъде в по-близък контакт с Учителя и да приказва с него по някакъв въпрос, би бил достатъчен само един час, за да усети необикновеното в неговото присъствие. В духовното „поле“ на неговата същност противоречията намираха бързо разрешение. И не само от думите, които ще чуе натовареният с някакви грижи или съмнения събеседник, а от самото присъствие на Учителя, което е в същност алхимическото претворяване на състоянието. Така както на човек, който преминава от хладна, смразяваща сянка в огряното от слънце място, става по-топло или както една магнитна стрелка в друго магнитно поле с интензитет по-голям от интензитета на земното магнитно поле заема едно ново положение, така в присъствието на Учителя строят на една мисловност може да се промени и онова, което до този момент е било песимизъм и разочарование, може да се превърне в надежда и доверие.

Има факти и явления в живота, за които не се прави анализ. Той е безполезен, тъй като съставките на явлението са от друг ирационален порядък и не се долавят от нашата раздробяваща мисловност.

При всичките необозрими за нас възможности на Учителя, той показваше пред нас само онова, което ние можем да проумеем. Той говореше външно простичко, без да търси словесни ефекти и без никаква мистификация. Така той искаше да мислят, да приказват и да

постъпват неговите ученици, когато се наложи това. Би било кошунство да се правят от Божественото учение „необикновени сцени". Истинските ученици на Учителя на Бялото Братство са чужди на мистичното актьорство. Чужди са на маниера на някои, потънали във водите на собственото си тщеславие хора, които загърнати в морави мантии, с придобити маниери на чародейци, с изкуствено задълбочени погледи, искат да минат за всезнаещи маги, достигнали върховете на висшето окултно познание. Истинските ученици по нищо не се отличават от честните и скромни люде на всекидневието, освен по безшумно проявените добродетели на безкористието, смиреннието и чистотата, както и по оригиналната си творческа мисъл.

Сам Учителят не правеше външни изненадващи неща, които биха изглеждали като чудеса. Той не обичаше да говори за чудеса, защото му звучаха като някаква игра на жонгльори. Чудесата около него ставаха мълчаливо и сами по себе си. Той не създаде и никаква обрядност. Съвсем чужди му бяха сектантските привички, преднамерената поза, бърбенето на някакви „непознати езици". В своя живот и своето слово той даде ярък пример на това, което апостол Павел писа в своите послания:

„И сега, братя, ако дойда при вас и говоря незнайни езици, какво ще ви ползувам, ако не ви говоря с откровение, или с познание, или с пророчество, или с поучение? И бездушните неща, които издават глас, свирка или китара, ако не дадат отчетливи звукове, как ще се познае това, което свирят със свирката или с китарата? Защото ако би издала тръбата неопределен глас, кой би се приготвил за бой? Така и вие, ако не дадете с езика си вразумителни речи, как ще се познае това, което говорите?"

(Първо Коринтияном 14/6-9)

Чудесата, които запомниха не любопитните люде, а неговите ученици, са вътрешни чудеса, разбираеми за тези, които са се освободили от вкус към „сензациите на окултната наука", разпространявана от популярни разказвачи на „необикновени неща" и вестникарски новинари. Тези истински и невидими чудеса бяха разбрани от такива, за които приобщаването към Божественото учение е било такава жизнена потреба за душата им, както за умирающия от жажда пустинен обитател е съдът, в който му се поднася чиста изворна вода.

Когато става дума за чудеса, чрез които някои хора се приобщават към идеите за съществуването на Бога, тогава трябва да добавим, че тези хора, които са станали верующи поради „чудесното и необикновеното", имат малка заслуга и нищожна полза от тази вяра. Ако трябва да се дирят само свръхфизични феномени и свръхес-

Тук винаги очакваха появяването на Учителя с надеждата да получат съвет, помощ или отговор на вълнуващи въпроси

тествени състояния, ние бихме могли да се обърнем и към науката. Не бива да си мислим, че на хората, които се занимават с наука, не им е идвала на ум мисълта да открият скритите причини на някое необикновено явление и да направят такъв експеримент, който да изглежда като чудо. Техните опити нямат, разбира се, нравствено-поучителен характер, но те са полезни за някои духовни хора, които трябва да разберат, че необикновеното ново не ни приобщава към Твореца и че те не ще ни отведат до дверите на световните тайни.

Ако е въпрос за чудеса, оня, който ги търси и обича, нека прочете някое от писанията на пътешественици за далечния Изток, които са имали случаите да видят, как някой от учениците на йогическата наука са правили смайващи неща. Мнозина от наблюдателите пътешественици са били верующи, но вярата си във възможностите на човека да познае Божественото начало те са носили в себе си и това, което са видяли, не е нито отнело, нито прибавило нещо към тяхната вяра. Ако пък между пътешествениците е имало атеисти, те не са станали верующи. Това, което са видяли, те са си го обяснили по своя начин, тъй като най-често хората в такива случаи търсят някакъв скрит фокус.

На това място ще приведем нещо от мисловния опит на един английски учен, който занимава четците с въпроса дали физическите предмети могат да стават невидими. Невидимостта е проблем, който се среща не само в приказките, но и в научната мисъл. След като човекът навлезе по-дълбоко в микросвета на атома, стана съвсем ясно, че веществото, от което са изградени материалните тела, е много ажурно и че в едно твърдо тяло има кухини, през които може да се „провре“ друго тяло, без да се промени структурата на нито едно от двете тела. Работата е в туй, че атомите на едното тяло и атомите на другото тяло трябва да притежават еднопосочност (поляризовани трептения) в обикалянето на техните електрически обвивки. Тогава чак няма да има сблъскване на атомите и едното тяло ще премине през другото така, както преминават сноп нишки през зъбците на един гребен. Едното тяло ще премине през другото и ще стане невидимо. Ние си задаваме въпроса: един маг, един посветен в тайната наука, не е ли в състояние да постигне това; не само в свещените книги - Библията и Евангелието, се говори за такова изчезване на човек, който станал невидим дори сред множеството, но такива неща биха могли да демонстрират и съвременни факири и чародейци. Невидимост показват и паноптикумите на събори и тържества по чисто оптически метод.

Ние знаем, че посветените могат да преминават от свят с един

вид дименсии в свят с друг вид така лесно, както ние преминаваме през отворена врата. Дори нашето преминаване е по-трудно и изисква повече време от мигновеното „прескачане“ от третото в четвъртото измерение.

В Евангелието на много места, особено в евангелието на Йоана се говори как Христос на няколко пъти е изчезвал пред очите на тези, които са искали да го уловят, защото както се казва там „не бе дошло още времето“. И Исус Христос обаче никъде не поучаваше своите ученици на подобни изкуства. Той им говореше за смирение, за търпение, за любовта и блаженствата, които се постигат чрез усърдие и страдание. Той не показва това свое изкуство и когато римските войници го приковаха на кръста, защото той знаеше, че тъкмо заради този кръст, на който чрез саможертвата възстанови нарушения закон, той дойде на земята.

И защото Учителят на Бялото Братство бе положил основите на своето учение върху Словото на Христа, и който няколко пъти, макар много внимателно повдигна крайцеца на триизмерната завеса, не показва всичко онова, което можеше и знаеше. Ние сигурно толкова можехме да понесем. Той ни поучаваше на добродетели, на висока духовна нравственост, защото това е повече от всяко „чудо“, повече от всяка магия.

Когато Учителят поднасяше на хората истината за живота и чертаеше пътищата за развитието, тези истини биваха възприемани от слушателите му така, както се възприема хляба, който ни храни, без да се прави химически анализ на съдържанието му.

Тайната на въздействието беше в това, че думите, които той казваше, бяха написани с могъща сила. Дори обикновените, така наречени светски хора, знаят каква е разликата, когато прочетат едно стихотворение и когато го чуят на някой рецитал от гениален артист, който освен другите елементи, влага в думите нещо от своята жива душа. Ето защо такива сензационалисти, които търсят доказателство за Бога в свръхестествените явления и спиритическите сесанси, във виденията и факирските чудеса, когато се приближат до учението на Бялото Братство казват: „Тези неща ми са познати, кажете ми нещо необикновено“.

Да се научиш да мислиш, да се научиш да се храниш и спиш, да научиш да превъзможваш себе си и да превръщаш отрицателните мисли в положителни, да работиш за прогонване от себе си себичността, егоизма, страха и суеверието, за някои фантасти на духовна почва са „познати“ неща. Това познанство прилича на туй, когато гладен човек се запознава с храната - с хляба и с плодовете, като ги гледа през

дебелите стъкла на някоя витрина. Хлябът трябва да се възприема от гладния, водата от жадния, въздухът трябва да се диша, ароматът на цветята да се усети от обонянието, а Христовото учение, върху което е изградено и словото на Учителя, трябва да стане всекиминутна практика на живота.

Напразно търсят окултни сили тези, които не са изградили в себе си духовно нравствения човек, докато животът не ги е опитал със своите огньове, докато, както казва Учителят, „те не са хвърлили коравите и остри камъни на своята себичност в горящата пещ“ - варницата, за да се получи от тях бяла вар, с която ще избелят живота си“.

Дори и когато приказваше за неща от съдбоносна важност, Учителят приказваше тихо, без афекти и интонация, която би била дори подходяща за случая, без да даде вид, че той е погледнал дълбоко в причината на нещата и че се връща от един свят с такива измерения, където това, което трябва да стане, е вече станало. Когато някой болен се оплакваше от своите страдания, Учителят му предписваше изненадващо прости неща, а оня, след като ги изпълнеше, оставаше учуден от получените резултати. Имаше случаи, когато Учителят не отговаряше на зададените му от болния въпроси. Вместо да го наставлява какво да прави, той ставаше от стола и донасяше на посетителя някоя ябълка, круша, мандарина или чепка грозде в зависимост от сезона, когато ставаше този разговор. Какво се криеше в този акт, какво беше въздействието на тези плодове никой не знаеше, но болните оздравяваха.

Имаше болести, които той отказваше да лекува. Една премного изстрадала сестра, която изпитваше адски мъки, той не излекува. Макар и с угрижено лице, Учителят каза, че болестта, която има тя, е така неминуема поради натрупала се карма, така необходима за нейното развитие, че никакъв лекар и никакъв маг не ще ѝ помогне. Единственото, което той препоръчваше за нея, бе да бъде посещавана, да ѝ се помага при всекидневните нужди, и да ѝ се говорят утешителни думи, както и да се молят за нея. Успоредно с това той излекува един тежко схванат, сгърчен на кълбо човек, изпитал всичката съвременна медицина и изгълтал килограми медикаменти. Изцелението настъпило след като Учителят му препоръчал да копае в градината си дори и с една тесла. Схванатият постепенно почнал да се изправя и след три месеца бил напълно здрав.

Този случай напомня на скрития символ в Евангелския разказ за болния, който е чакал тридесет и осем години при къпалнята Витезда край Иерусалим. Христос не го излекувал моментално, но го запитал: „Искаш ли да оздравееш?“ - „Искам, Господи - отвърнал

На Изгрева в полите на Витоша. Вдясно от Учителя е Боян Боев

болният - но няма кой да ме натопа във водата, след като ангелът я раздвижи." Този болен бил от категорията на тези, на които е възможно да оздравеят. Болестта бе вече извършила своето, но за него бе необходимо да прояви един малък тласък и да прояви воля. Христос му казва: „Вземи одъра си и върви!" То ще рече, остави това състояние на инертност и очакване и направи сам първата стъпка.

Животът на Христа - учи Учителят - е показателен за всеки човек, който трябва да върви в духовния път на възхождане. Учениците на Бялото Братство трябва да бъдат далече от лековерните и лениви сектанти, които се боят да направят трудната стъпка и казват: „Ние повярвахме в Христа и сме спасени". Когато им се възрази, какво е това спасение, те отговарят: „Нали заради нас, повярвалите, Христос бе разпнат на кръста?" Мнозина от учениците на Бялото Братство са срещали в живота си такива сектанти, които разправят, че от еди коя си година, месец и ден са „вече спасени", а други казват „новородени". Гледаш го новороден, пък живее по стария начин. И между учениците може да се намерят такива, които още сериозно грешат, но разликата е в това, че те правят усилия да променят живота си и страдат, когато не успяват. При това те никога не казват, че са спасени или новородени, защото за новораждането Учителят е дал едно определение, което е равносилно на един голям съдбоносен и героичен подвиг в живота.

Вероятно е някому да хрумне следната мисъл: Щом като учението на Бялото Братство върви по Христовото учение, не е ли Христос едничкият Учител и евангелското слово не е ли достатъчно, за да налучкаме истинския път в живота? Такава мисъл е правдоподобна, но тя се нуждае от изяснение. Нека си послужим със следния пример: да си представим един музикант-изпълнител, който е избрал Бетовен като най-любим компонист, музиката на когото е решил да направи своя съдба. Той може да вземе всичко, написано от Бетовен, но не би могъл да постигне решението на своята задача, ако не намери учител, който да го въведе в могъществото на Бетовеновото творчество. Такъв учител е неминуема потреба, тъй като без него той ще остане само с възхищението си от великия творец, но няма да стане негов изпълнител и съучастник със своето индивидуално разбиране и индивидуално докосване до клавиатурата на пианото. Този негов учител естествено няма да го учи на друго освен на Бетовеновото творчество, но ще го въведе в него с повече разбиране и с по-сигурни стъпки.

Ние бихме могли да изясним това и със следното абсурдно изказване. Защо са необходими учители на малките деца, когато не те, а светите Солунски братя Кирил и Методи са дали азбуката?

Всички съществували досега учения и школи, които стоят на ста-

новището, че ученикът преди всичко трябва да придобие добродетели и чистота, водят към простите на вид, но велики истини на Евангелието. Но забележете: Христос не създаде чудодейци, но апостоли. Даровете да изцеляват болни и дори да възкресяват мъртви, които някои от тях имаха, не останаха докрай тяхна показателна същност, а само им послужиха неколккратно при изключителни случаи, когато небето допускаше да се изяви Духът. През останалото време те бяха „работници на нивата“ - скромни носители на Неговото благовестие, които в края на краищата не се дематериализираха, както биха очаквали много „окултисти“, но платиха личната си карма. „Апостолските деяния“ не са пълни с факирски чудеса, а са дневник на едно всеотдайно мъченичество и подвиг да занесат Христовото утешително и жизнедайно Слово на всички люде по света, защото те носеха Христа в себе си с неизразима любов. В апостолството си те не проявиха нито веднъж горда и побеждаваща власт, към която ги насочваше тълпата, както и любителите на „необикновените неща“, защото те искаха да останат верни на своя Учител, който нагледно и по човешки изживя Голготската трагедия.

Това е причината да казваме, че учението на Бялото Братство напълно се родее с Христовото учение. То е едно и също учение, пренесено в нашето време и изразено с езика на съвременността. Така си обясняваме и безпримерната скромност и привидната затвореност в себе си на един маг, който не изхаби нито една микроскопическа частица от мировата енергия за празни ефекти, тъй като той носи съзнание, че словото, което изгради и остави, е положено на същата основа, на която бе поставено то преди близо две хиляди години.

Учението на Бялото Братство е толкова ново, колкото и старо. Щом е Божествено, то е старо, а щом още не е приложено в живота, то е ново.

Всичко казано дотук за рода, за странния път на бащата на Учителя - родолюбивия възрожденски свещеник Константин Дъновски, както за детството, юношеството, образованието и пътя на Учителя Беинса Дуно до дните, когато Той откри окултната школа и покъсно, когато Той напусна земята, не е достатъчно, да се разбере неговото учение. Затова в следващите страници до края ще дадем в кратки резюмета места от неговото обширно животодайно Слово.

Авторът на тази книга живее с надеждата, че онези от бъдещите четци, които ще я вземат в ръка, след като в душите им се е пробудила свещената духовна жажда, ще проумеят, че Учителят на Бялото Братство умее да говори и за най-великите и жизнени въпроси с най-голяма яснота и с онази простота, която е характерна за гениалните творци.

С Учителя на Витоша край х. „Еделвайс“ (27.VIII. 1944 г.)

Да звучиш добре

За изясняване на някои закони в духовния живот Учителят си служеше с необикновено сполучливи, оригинални и мъдри аналогии. Той можеше да намери най-сполучливите примери от живота, с които да илюстрира онова, което беше дори абстрактно и за което трудно би могло да се намери съответна форма.

Той казваше, че неразбраните неща крият в себе си като в предпазна обвивка съкровени истини. Човек обаче трябва да има търпение и воля да ги открие, за да стане всичко ясно.

Когато неразбраните неща бъдат осветлени от разума и мъдростта, те стават очевидно ясни.

Когато един геолог застане пред разрязаните от настойчивата воля на водата земни пластове, той в началото нищо не разбира. След време обаче, когато съобрази всичко, на което го е научила неговата наука, за него почват да стават ясни процесите, станали в отдалечените геологически епохи от историята на земята.

Така винаги чрез известното се открива неизвестното, като се познава някаква връзка между тях. Така е в математиката, така е във всички науки. Едно изречение остава съвсем неизвестно и безсмислено, ако не поставим глагола. Този глагол осмисля всички останали думи, защото той ги поставя в известна зависимост и действие. Когато чуете някоя дума от непознат език, вие сте в пълно незнание, но когато научите значението ѝ, тогава тя носи определен смисъл.

Така стои въпросът и за смисъла на живота. Да питаш какъв е смисълът на живота, е все едно да питаш какъв е смисълът на музиката. За един музикант този въпрос не съществува, тъй като той живее непрекъснато в нейната претворяваща сила. Такъв въпрос може да зададе невежа, който никога не е усетил очарователната сила на тоновете. Така и за смисъла на живота запитват такива, които са духовно бедни и никога с душата си не са почувствували величието на жизнения процес, който се извършва край тях. Такива хора изживяват всичко механически. Те гледат на явленията само отвън и никога не се запитват за двигателя на тези явления както и за тяхната закономерност.

Когато гледаме увити в пликче струните на една цигулка и поставени във витрината на магазина, ние не познаваме тяхната стой-

ност. Но ако тези струни са опънати върху цигулката на гениалния цигулар и ако върху тях той изпълни творението на друг гениален композитор, тогава чак ще разберем тяхната цена. Така ние гледаме на неизявения божествен живот, скрит във всяко сътворено нещо. Така гледаме на житното зърно, което храни човечеството от хиляди, хиляди години. И на човека ние гледаме така, преди да сме видяли у него пробудените творчески сили.

Има хора, които се съгласяват, че има смисъл живота на обществото, но не могат да проумеят смисъла на отделното съществуване. Какво е човекът сред множеството? Не се ли губи той като прашинка в целокупния огромен поток на живота? Оттам идва незачитането на отделния индивид, а това е погрешно. Ако е така, тогава и нашата земя като място и школа за развитието, е също незначителна и нищожна прахолинка във величавата сграда на галактиката. Тя е толкова малка, че дори в сметките само на слънчевата система нейните размери се пренебрегват, без обаче да се пренебрегва и омазовава мястото ѝ между планетите. Учителят учеше своите ученици, че задачата, която има всеки човек, повикан върху арената на земята, е да представлява една от струните на божествената арфа. Щом сте такава струна на Великия инструмент, не казвайте, че животът ви няма смисъл. Така проповядваше той. Каквото тон издавате, знайте, че трябва да звучите чисто и ясно. Благодарете за всичко, което се случва с вас. Благодарете за страданията, за негодите, оскръблението и малките радости, които са ви подарили часовете и минутите на вашия живот. Това показва, че не сте в пликчето, което стои на рафта или на витрината на музикалния магазин, а сте опънати на арфата на Великия Майстор. Ръката му непременно ще ви докосне.

Вашата свободна воля, за която толкова често приказват философите - детерминисти или индетерминисти, е да звучите добре. Ако сте създадени така, че трябва да звучите в тон „ми“, не правете усилие да звучите в друг тон. Вие непременно ще останете да звучите в своя тон, но постарайте се да звучите добре и чисто. Това е единственото, което зависи от вас. То е същевременно и най-доброто за развитието ви.

И друго нещо трябва да знаете - казваше Учителят. - Върху арфата на Великия Майстор има още много струни. Заедно с тебе понякога един след друг или пък вкупом като акорд ще звучат и други тонове. Все едно, че разговаряш с тях, за да се образува мелодията, сътворена от Великия Компонист. Отделното звучение на тоновете е много важно, тъй като всеки от тях влиза в мелодията. Всичко следователно трябва да бъде чисто, красиви и изящно. Може на някого да се види малка и незначителна неговата роля, може да каже, че не е важно как звучи, тъй като той е само едно скромно „ми“, но

тогава най-много греши. Той забравя, че е частица от общото и е отговорен за неговия цялостен вид. Другиму пък може да мине погрешната мисъл, че не е свободен, а напълно зависим и лишен от собствена инициатива, но това с голямо заблуждение. Такъв трябва да знае, че тъкмо неговото звучение е задачата на живота му - това звучение са неговите мисли, чувства, постъпки, на които той е господар. Човек не е без инициатива като отделно същество, но в живота на цялото той няма друга по-голяма и по-важна задача.

Често в живота ни идат страдания. Този, когото те са настигнали, трябва да знае, че не звучи добре. Той трябва да си представи, че арфистът е взел ключа и започнал да изпълва струната, докато се получи чистото „ми“. Тънкото ухо на виртуоза долавя всичко най-прецизно. Този музикант не може да позволи на струната да звучи както си иска, защото тя се е разпуснала от топлина или се е свила от студа. Струната трябва да звучи с определения брой трептения и нищо повече.

Всеки музикант трябва да научи великото изкуство да говори на хората със своята музика. Всеки художник трябва усърдно да работи дотогава, докато линиите и багрите станат послушни на неговия замисъл. Поетът пък - да нареди думите на човешкото слово така, че те да изразят най-добре вдъхновението на сърцето му.

Това ще рече да си веруещ. Веруещият не е механически изпълнител на обряди, които дори и не проумява. Веруещият трябва да се разговори с Господа така, както се разговаря с приятели. Ако е музикант, веруещият трябва да се разговоря с Господ така, както се разговаря със своята цигулка. Веруещият звучи добре в Божествения оркестър. Той разбира волята на своя Отец и Отец е доволен от него.

Хубаво е да си веруещ - казваше Учителят, - но думата веруещ да не бъде само едно понятие, на което ние познаваме само повърхностното съдържание. Вярата е такава могъща сила, пред която нищо не може да устои. Да имаш вяра, не значи да вярваш в нещо, тъй като всеки вярва в нещо, но да имаш съвършено непоколебимо знание. Вярващият не се колебае и за това, в което вярва, той има в себе си пълно доказателство. Вярващият прилича на дърво с корени, стъбло, клони и листа. Това дърво дава плод, бори се с бурите и птиците се приютяват в него. На веруещия може да се разчита. Приятелят, на когото вярваш, е готов да направи за тебе всичко без колебание. Преди дори да си изрекъл мъката си пред него, той знае от какво се нуждаеш.

Човекът на вярата е безстрашен и могъщ. Той не е от тези, които като направят две крачки, се връщат назад. Неговите сили са толкова могъщи, че и смъртта му се види нищожна. Колко от тези, които

се наричат верующи, притежават тези сили? Верующият прилича на човек, който е видял с очите си това, за което твърди, макар че това „виждане“ да е станало не с физическите, а с вътрешните очи.

Така или иначе, чрез противоречия или с откровение, тръгналите в свещения път на живота трябва да излязат от тъмнината. За всекиго трябва да изгрее неговото слънце. В светлината на това слънце трябва да намерите реална мярка за всичко във вашия живот. Всеки трябва да знае своя истински ръст, да знае колко може да иска и колко може да носи. Не се подценявайте, нито се надценявайте.

Сега вие учите буквите на великата наука. Приличате на децата, които не знаят за какво ще им послужат тези букви. Както отделните тонове в музикалното произведение, отделени един от друг, не знаят нищо за красотата на мелодията, която ще образуват, така и ученикът на тази божествена наука, по чийто път е тръгнал, не знае всичките въпроси и всички планове на вечността. Ученикът не знае кое е неговото място във Великото Едно, но върши с любов възложената му работа. С други думи ученикът се стреми да звучи добре.

Вие трябва да научите изкуството да поискате, но щом като още не сте постигнали това изкуство, кажете: Господи, да бъде Твоята Воля. Дай ми това, което е най-потребно за мен, за моето развитие, и това, което ще ми помогне за осъществяването на Твоето Свято Дело.

Внимавайте и когато дойдат страдания. Вникнете в тях и се помъчете да намерите причината за тяхното появяване. И ако се уверите, че звучите добре, знайте, че прецизният цигулар изпъва струната, за да стигнеш до трептенията на своя собствен тон.

Животът на всекиго от вас е задача. Той е уравнение с много неизвестни. Чрез връзката между известното и неизвестното ще откриете неизвестното. Такава е връзката между радостта и страданията, такава е връзката между постъпките и последствията им. Всяко страдание в живота е едно от неизвестните в уравнението. То може да се открие така, както математиката решава задачите. И геологът, за когото споменахме в началото, чрез връзките, които дава неговата наука, почва да разбира процесите и да си съставя правдива картина за онова, което е ставало със земните пластове преди хиляди години.

Всяко неразбрано нещо след време става разбрано чрез връзките между известните и неизвестните величини.

Човек живее и се развива. Началото на своя живот той пресмята от рожденната си дата, но никой не знае истинското начало. То се губи във вечността. Човешката монада върви към усъвършенствуване. Възкачва се, но върхът всякога остава недостигнат. Това е и най-хубавото в живота. Там е красотата и величието му.

При това положение не остава нищо друго, освен да звучим добре.

Беседа за силите

В много от своите беседи Учителят казваше, че между законите на физическия свят и тези на духовния, съществува пълна аналогия. Разликата е в това, че разбирането и прилагането на тези закони в различните полета е различно. Различието е само по форма, а не по вътрешния смисъл, който е един и същ.

От неговото слово ние разбираме, че понятието сила, взето като пример, не е напълно изяснено дори и в механиката на физическия свят. Тук, на земята силата винаги е свързана с веществото, но тъй като веществото не създава, а само изявява силата, излиза, че силата е нещо извън нейното дефинитивно определение. За силата във физическия свят ние съдим по ефекта на нейното действие и дори по този ефект е определена и единицата за тяхното измерване.

От друга страна, ние казваме в обикновения говор, че у някои хора съществува „силен“ поглед. Тук ние не знаем в какво седи силата на погледа и вероятно пак по ефекта на тази сила съдим за нейната стойност. Ние знаем от практиката, че един поглед може да предизвика понижение или повдигане на духа у човека и затова в духовната наука се казва, че в погледа не трябва да се внася отрицателно съдържание. Същото важи и за мислите и чувствата. В същата наука се казва, че никой не е освободен от отговорността за съдържанието, което влага в своите мисли и чувства. Както за обществения ред съществуват органи, които дирят сметка за това, че си повредил нечие имущество или си причинил страдание на някой гражданин, така и в по-горните светове има специални уреди, които отбелязват качеството на човешките мисли, добронамереността на чувствата и доколко с тях ние хората увреждаме или подпомагаме развитието на тези, към които ги отправяме.

Учителят твърдеше, че съществуват духовни закони, които се покриват със законите на физическия свят. Например между еднаквите психични елементи се поражда отблъсквателна сила, каквато сила има в електричеството и магнитните явления. Често се среща двама учени да не се търпят. Рядко явление е да се обичат двама певци или двама юнаци. Българинът макар и грубичко в своя словесен фолклор справедливо с изразил този закон с поговорката: „Два пет-

130

ела не пеят на едно и също бунище".

Доброто и злото са положителните и отрицателните сили в живота. Понякога дори е трудно да ги различим, защото мъдростта на тези, които ръководят развитието, ги облича в най-разнообразни форми. Повърхностно доловените неща не изразяват още истината. Хората знаят, че има добро и зло, но те не са свикнали в една подробност, а именно, че има положително и отрицателно добро, както положително и отрицателно зло.

Един пример: има случаи, когато като направите едно добро, повдигате човека, но има и случаи, когато едно направено добро те смъква надолу. Закон е: не правете добро на престъпник, не го улеснявайте в намеренията му да извърши злодеяние. Това е отрицателно добро, привидно добро, защото истинското добро никога не носи лоши резултати. Също така има зло, което е привидно, тъй като то носи положителни резултати. За пример един човек ви пречи и настойчиво не ви позволява да минете по моста, до който сте стигнали. Той дори извършва насилие върху вас, защото настоявате да минете през този мост. Този привиден насилник знае, че мостът е зареден с взрив и след няколко секунди ще бъде вдигнат във въздуха. Злото, което той ви причинява със своята забрана, е едно маскирано добро, което в настоящия момент може да бъде изявено единствено по този начин. Запомнете следното - казва Учителят. - Преоблеченото агне във вълча кожа, не е зло. Зло е, когато вълкът наметне агнешка кожа.

Само положителното добро е несъмненото добро и само отрицателното зло е несъмненото зло. Според едно тълкуване истинското добро, което наричаме положително добро, е извършено от едно любящо сърце, а несъмненото зло е също замислено от сърце, в което отсъства любовта.

Силите в природата трябва да се уравновесят. Не се ли постигне такова уравновесяване, получават се взривове. Това е вярно както за отделния индивид, така и за живота в обществото. Злото в света, срещу което ние роптаеме, е оставено да съществува, тъй като то възпитава човека да расте, като в края на краищата винаги доброто побеждава. Ученикът трябва да бъде разумен, а разумният се познава по това, че еднакво използва и доброто, и злото все за добро и за развитието на човешката монада. Доброто и злото са резултат на неизвестни сили, които чертаят пътищата и съдбините на развиващите се души.

Бедността е зло, но е скрито богатство за този, който знае как да го използва. Мнозина ще помислят, че това е за успокоение на бед-

няка. Да се мисли така е невежество. Кой беден, като се е борил със съдбата си, е станал богат? И кой богат, събрал богатството си с насилие, е станал щастлив? Бедността отвън е отрицателно, неблагоприятно и трудно поносимо положение, но отвътре е положително. Тя крие много богатства. Богатството отвън е положително, благоприятно, но крие често пъти големи вътрешни опасности. Истински богат е този, който не разчита на своето богатство, а истински сиромаш е този, който е осиромашал в своята душа.

Полезно знание притежава такъв, който умее да си служи разумно със силите на природата. Съвременната техника е поставила много от тези сили в служба на човека, но все още човекът не е техен господар. Той би станал такъв, ако паралелно с използването на лоста и механиката, би изработил и лоста на своя духовен живот. Моралният гръбнак на всеки човек е оня лост, с който той повдига и понася тежестите на живота.

За разбирането на всички тези неща е необходима подготовка. На всички хора не може да се говори с един и същи език. На този, който е завършил първо отделение, ще му говорите по един начин, що се отнася до разбирането на някои научни проблеми. На един гимназист - с друг език, а на академика - с трети. Към всеки от тях трябва да имаме еднакво уважение като към същество, тръгнало в пътя на развитието, но езикът, с който ще се разбираме, ще бъде различен. Истините на духовния живот могат да се разбират само от такива, които са дошли до тях по най-различни, но свои, специфични пътища. Към тях те имат изработена известна чувствителност, с други думи, резонират на тях. Турците имат пословица, която казва: На този, който може да слуша, и комарът да му свирне, ще го усети, но този, който не знае да слуша, и зурла, и даул да му блъскат в ухото, пак не ще те чуе и разбере.

Природата не дава нищо даром. Тя дава силите си, за да бъдат използвани в определена работа. Тези сили трябва да бъдат изразходвани системно и мъдро за развитието на човека, а не с тях да се произвеждат експлозиви. На всеки човек, който е злоупотребил със силите на природата, сметката му е задължена и той ще плати за това, когато и да е.

Не се грижете за големите, за световните дела. Тях има кой да следи и завърши. Вие свършете онази работа, която е възложена на вас. Вършете добре и ония работи, които наричате земни и които не винаги са ви приятни, но извършването на които калява вашата воля. Ако успеете покрай тях да спечелите един приятел по Божието дело, те са полезни. Дали пишете с писалка или копаете на лозето

или нивата, винаги дръжте в съзнанието си мисълта, че вършите Неговото дело. От значение е не толкова външният облик на работата, но съдържанието, което влагате в нея, и мисълта, с която я вършите. Не се извинявайте с условията. В каквито и времена да се намирате, реализирайте вашите идеи в малки дела, които никой не може да ви забрани. Няма пречка в света, която би ви отнела възможността да направите някому едно малко, дори микроскопично добро.

Обикновено хората, които не желаят да си дадат труд и да пороботят съзнателно за своето развитие, казват: „Бог ще промисли за всичко. Няма за какво да се безпокоим.“ Че Господ промисля за всички, това е вярно, но знаете ли как Той мисли за човека? Той, Който ни е дал всички възможности, праща при нас един вестител, който ни казва: „Стани и почни да работиш!“

Така е, защото онзи, който е решил да стане съзнателен ученик на светлината, сам трябва да решава своите задачи.

Наблюдавайте и се учете

Както може да се чете по линиите на природните форми - казва-ше Учителят в школните лекции, - така може да се чете и по движе-нията, които извършват всички живи организми и човекът. По тези форми и по тези движения се разпознават мислите, желанията и стре-межите на човека, както инстинктите, жестокостта, плахостта, хит-ростта и всичко останало у животните. Този закон е валиден и за растителното царство, както и за минералите, но малко са хората, които се съгласяват с това.

Нищо не е случайно, твърди тайната наука. Когато едно посаде-но дърво расте при неблагоприятни условия, то върши при своя рас-теж най-различни, незабележими за окото движения. С тях то прео-долява препятствията, които среща при своето растене, и когато по-расте, човек може да види „мъката“ на това дърво, с която то е прео-долявало препятствията и се е издигало над земята.

И у човека има белези, които показват дали животът, който е водил досега, е бил труден и дали този човек е притежавал воля да преодолява трудностите, които са го посрещали на пътя. Трудности-те от външно естество и трудностите от вътрешно естество са раз-лични. Различни са и силите, и белезите на тези сили. Само едно нещо око може да ги разпознае. Много от учениците, както и от обик-новените хора, не обичат да се учат. Те искат да им се даде всичко наготово. Напразно, в света ние се учим чрез наблюдение и опит. Дори ако наблюдавате линиите и израза на собственото си лице и като знаете отчасти своите склонности и навици, вие имате вече дос-татъчни условия за едно полезно упражнение. По такъв начин вие можете да изправите някои лоши черти у вас. Може би ще си помис-лите, че няма какво да изправяте. Не се лъжете. Ако беше така, ня-маше за какво да ви изпращат в училището на този свят.

Какво придобива ученикът от изучаването на тези неща в приро-дата? Преди всичко той се уверява, че посредством мисълта, с която ние се натъкваме на някакви мъчнотии, бихме могли и да излезем от тях. Във всеки лабиринт от противоречия има изход, през който търпеливият може да излезе.

Когато наблюдавате човека, вие ще познаете дали той е доволен

или страда. Вие ще придобиете изкуството да разберете качеството на неговото страдание и ще знаете как да му помогнете. Най-малкото, което ще направите, е да му кажете, че на земята е невъзможно без страдание. Както земята не е гладка топка, така и животът на нея не е възможен без препятствия. Какъв живот е този и какво училище е нашият свят без мъчнотиите, които трябва да преодоляваме?

Линиите по лицето на човека се появяват и в неговия почерк. Почеркът е графично изображение на състоянието и духовните склонности, както и на цялостния натюрел на един индивид. Почеркът е един несъзнателен осцилограф за физическите и душевните процеси. Този, който знае да чете почерка, ще види всичко за човека. По този път се е появила и науката за почерка - графология.

Ще настъпят времена в развитието на човешките раси, когато ще станат съвсем излишни препоръчителните документи и характеристиките за хората. Чувствителността и деликатното интуитивно домогване на бъдещите хора до същността на нещата ще бъдат достатъчни, за да може те да познаят напълно оня, който е застанал пред тях. До известна степен такава способност съществува и у всеки човек в зародиш, но времената, в които живеем, не способствуват да се доверим на нея.

За много хора днес нашите твърдения изглеждат като легенди и фантастични сказания, но ние говорим за съвсем реални неща. Човек носи със себе си три документа, които съдържат най-изчерпателно неговата характеристика. Това са: лицето на първо място и двете му ръце. Написаното върху тях не е измама. Като прибавим към това движенията, походката, гласа и израза, който е белег за душевната нагласа, можем да сме сигурни, че познаваме вече този човек.

Ако по една кост, намерена при някои разкопки, опитният палеонтолог може да възстанови целия скелет на животното, защо по един белег върху човешкото лице да не може да се възстанови цялостната психологическа картина на един жив човек?

С казаното до тук не се дават готови рецепти. Това не е позволено. Същественото е ученикът да работи върху себе си, да наблюдава, да прави изводи и да учи усърдно великото писмо на живота.

За живата природа

Един от най-богатите извори на знанието, които има човек, е природата. Потребно е обаче да видим разума, вложен в тази природа. Това е най-ценното, защото не природата, която можем да разглеждаме външно като туристи, а целесъобразността и законите в нея възпитават човека и го подсещат, че светът, в който живеем, се управлява от разума и всемогъществото на един Универсален Творчески Дух. Истината, която всеки търси по най-различни пътища, не се дава на готово като щампа или като хапка, която майката слага в устата на гладното дете, а се дири и открива самостоятелно. Истината не лежи пред нас като готов извод. Тя е скрита в процесите, от които трябва да се изтръгне. Затова на човека са дадени очи, уши и всички останали сетива, затова му е даден разум и интуиция, за да дойде сам до тази истина. Знае се от опит, че колкото по-дълбоко и по-съзнателно прониква човек в природата, толкова е по-близо до истината.

Но природата е необятна, ще каже всеки. Как да я обхванем? Да, тя с необятна, но за тебе в даден момент е важно онова късче от нея, с което влизаш в съприкосновение. В това късче от природата е скрито онова, което е необходимо за твоето развитие. За пример на земята има много вода, но за тебе е от значение тази вода, която сега държиш в шепите си и с която утоляваш своята жажда. И въздухът, който вдишваш и издишваш, е по-важен за тебе, отколкото целият въздушен океан.

За пример наблюдателният и разумен ученик ще установи, че онзи човек, който има хармоничен умствен и емоционален живот, има и правилно дишане. Божествената наука е установила, че желанията и чувствата в човека са течения, които идват отвън - от периферията към центъра на живота. Теченията пък на мисълта са обратни - от центъра към периферията. Това значи, че желанията се възприемат, а мислите се изпращат. С други думи, чувствата и желанията са вдишване, а мислите издишване.

Дишането е основа на всичко и представя от физиологично гледище много важен процес. Дишането, ако не постоянно, то поне в

известен интервал от време през денонощието, трябва да бъде съзнателно. Кислородът на въздуха пречиства кръвта, но успоредно с това пречиства и нашите желания. Това е една истина, макар още неприета от официалната наука. При издишването пък ние прочистваме нашата мисъл. Ако някой човек успее да направи дишането си съзнателен процес, той е разрешил голяма част от своите задачи.

Защо е полезно и необходимо да изучаваме природата? Тъкмо в природата ние откриваме законите за живота и мъдростта на Създателя. Ние свободно можем да се доверим на нея, тъй като сме част от нейното единство. По-горе взехме като пример дишането. Сам по себе си този процес е физико-химичен. Физическото е това, че белите дробове и входовете към тях действуват като помпа. Но влезе ли въздухът в тях, започва обмяна на химическите вещества - приемането на кислорода и изхвърлянето на въгледвуокиса. Дотук свършва физическото проникване в процеса на дишането, но по-нататък оня процес, при който става освобождаване на нашите чувства и мисли, не е проучен и, макар че е факт в живота, не се приема като установено научно знание.

За семплата материалистическа философия, създадена да улеснява човека, всичко спира дотук - до физико-химическите процеси, но за очите, които могат да виждат по-надълбоко и за един по-висш разум с по-голяма проникателност, физическите процеси и химическите реакции, които са явления на веществото, както и процесите на мисловния и емоционалния духовен живот, се намират в единство. Ние го наричаме единство в целокупния Божествен живот, а някои по-напреднали учени, освободени от материалистическия фанатизъм, го наричат психофизически монизъм.

В недостатъчната подготовка на днешния свят, в ограничените рамки на съвременното знание наблюдаваните явления в природата се тълкуват едностранно и неправилно. Ще настъпи обаче ден, когато тези явления ще се обединят в едно цяло. Изследователите ще бъдат принудени да признаят много факти, които днес се отричат поради недовиждане и предубеждение. Същите тези факти тогава ще придобият съвсем друг облик. В това време науката и истините за живота ще бъдат едно и също нещо. Както днес човекът не може да се познае поотделно от работата на анатома, физиолога, хистолога, нито пък само от психолога, а от всички заедно, така и до Истината в живата природа не може да се иде само по отделните пътеки на различните научни дисциплини, а като се съберат в едно постижението на всички тези науки. Така бъдещият човек ще тръгне към опоз-

наване на света.

Ако един човек с ограничени възможности да задълбочава в големите проблеми на живота - човек, лишен от усета за по-горни и недостъпни за него измерения, създаде една философия, тя с много малко ще надхвърли ръста на животинския живот. Редно ли е тогава такава „философска система“ да стане ръководно и задължително начало за всички хора?

Живата разумна природа не позволява никому да нарушава нейните закони. Щом е истина това, че всичко, което се съдържа във вселената, го има и у човека, тогава направляващата сила, която бди за изпълнение на законите в „големия свят“, ще бди и за правилното им изпълнение в „малкия свят“. Яви ли се някакво нарушение на тези закони, задачата на човека е да ги възстанови. Възстановителната сила в такъв случай се явява молитвата. Молитвата е апел на душата към разумния свят да изпрати майстори, които да поправят дефектите на нашата „инсталация“. Не се ли поправят тези дефекти, появяват се болестите. Щом понякога боледувате, не питайте за причината, но проверете състоянието на вашите мисли и чувства. Как може човек да бъде добре, щом таи в себе си отрицателни мисли и чувства. Те са като ръждата, която яде желязото.

Но, аз да съм добре! Какво друго ме интересува - говори невежият, този, който не знае законите на единството. Ние отговаряме: За да си ти добре, трябва и другите да са добре. Хората не знаят - прави извод Учителят, - че приличат на съседи, които отглеждат градини. Щом водата в браздата на единия градинар тече, тя ще потече и в другата градина. Щом животът на твоя ближен не върви добре, и твоят живот не ще тръгне много добре, а още по-малко човек има основание да мисли, че животът му ще върви добре, ако сам той е причина за бедата на неговия ближен. Ако хората можеха да видят колко са свързани техните съдби, биха били крайно внимателни в своите постъпки.

Страниците на човешката история са пълни с борби, които хората от паметивека водят за своето освобождение. Те не знаят обаче, че истинското освобождение идва само тогава, когато човек познае истината. Тя е единственият път към свободата. Всяка друга свобода вън от истината е едно ново робство.

Ако в един град има обща инсталация за отопление или за осветление и ако някой неразумен гражданин от лошо чувство към своя съсед развали проводника за топлината или за електрическия ток, тогава и в неговия дом не ще има нито топлина, нито светлина. Как-

то за невежия гражданин не е ясна тази връзка, така и за невежия в духовния живот не е ясна връзката между отделните люде и съдби.

Учете се от живата природа - казва Учителят. Усвоявайте нейните закони, велики и неотменими, и знайте, че те са аналогични със законите, които владеят в духовния живот на човека. Ученичеството се състои в непрестанна размисъл, в прилагане на наученото както към себе си, така и в безкористното подпомагане на своите ближни.

Истинското знание е само приложеното знание.

Теменужките

Учениците на Бялото Братство произхождат от всички класи, слоеве, религии и националности на човечеството. Като се почне от селяните с бозовите потури и червените пояси, с белите забрадки на селските жени у нас, и се стигне до учени, професори и хора на изкуствата, до дами и момичета от различни възрасти тук и в чужбина, живели в атмосферата на градския живот - всичко това се обединява върху великите неизменни, божествени принципи на любовта, мъдростта и истината.

Знае се, че идеите на хората в този свят имат различна колоритност, насоки и интензивност. Една идея с по-висок интензитет надвива над ония с по-нисък интензитет. Това е причината, че когато в света се появи някоя нова идея, поддръжниците на старите разбирания полагат всички усилия да повишат емоционалната фреквенция на своите идеи, за да се явят те в по-висока гама от проявилата се нова идея. Това обаче са изкуствени неща с малка трайност и малък ефект.

Учениците на Бялото Братство не са за никакъв хаотичен анархизъм. Те ценят със съответна цена нацията си, както и всички други определености на човека, необходими и все още валидни за живота на земята. Сам Учителят е давал няколко пъти неповторимо мъдри указания на някои български управници, без обаче всякога да е бил послушан. Само фаталните последици от това непослушание са доказвали правотата на неговата мисъл.

Но когато същите тези ученици слушаха Неговото Слово, потопени в атмосферата на неговата аура, тогава изчезваха всички отлики на земната координация. В салона на Братството можеше да има друговеци и хора от други народности, от други класи, от друго съсловие. Тези определености съвсем избледняваха и дори се стопяваха съвсем, защото могъщите вибрации на Божественото начало се налагаха над всичко със своята сила. В такива минути, когато всеки отделен индивид е в съзвучие с частица поне от величието на Всемирния Творчески Дух, хората недоумяват как е възможно за такива дребни, незначителни и изкуствено създадени отлики да се пролива кръв и да се нанасят такива адски страдания.

В обществото на Бялото Братство можеше да влезе всеки без никакви церемонии и специални проверки. Проверката извършва самият живот, който изяснява всичко и то така, че онези елементи, които не са резултат на свещената жажда за знание и духовен възход, сами по себе си отпадат. Безграничната свобода, която Учителят даваше на своите ученици, ставаше понякога причина неулегнали и неутвърдени в идеите „последователи“ да правят неправилни стъпки, които невежествената тълпа прехвърля дори върху чистия и светъл образ на Учителя. Много непросветени граждани, не проучили и не разбрали нищо от окултната наука, незапознати с школите от изток и от запад, не чули нищо за Хермес, Питагор, Платон, както и за тайната наука на Изтока, неосведомени за теософията, антропософията и розенкройцерите, недокоснали се още до принципите на парапсихологията, не могат да разберат, че Учителят на Бялото Братство е един от тези, които продължават започнатото от векове и хилядолетия дело, насочено към духовното повдигане на човечеството.

Учителят на Бялото Братство не обичаше агитация с идеите на Божественото учение. Той считаше такъв вид проповядване на люде, у които не е пробудена свещената жажда, за недостойно. Хората, които идваха при него, не бяха събрани от стъгдите с агитационни речи. Те сами го намираха така, както жадният пътник в зноя на летния ден търси и намира чешмата с планинската вода или самия извор в дебрите на планината.

Един показателен пример за това е разговорът на брат М. 3. - възторжен и предан брат, с Учителя. Това стана на Изгрева през един хубав ден през лятото.

Понесъл в себе си радостта на човек, намерил своя път в живота и нахранил душата си със зрънца от Божественото знание, М. 3. почукал на вратата на скромната приемна стая на Учителя.

- Какво те вълнува сега? - запитал Учителят своя посетител след недълго мълчание.

- Учителю, - започнал М. 3. - желая да ида в провинцията да върша работа.

- Какво ще правиш в провинцията?

- Ще нося Вашето Слово. Ще нося благата вест за любовта.

Позамислил се Учителят за няколко секунди и запитал:

- А как смяташ да работиш?

- Ще издигна трибуна...

- Не, не така! - казал сериозно Учителят. - Това са стари отживяли методи. Те са опитани и не дадоха никакви резултати. Има дру-

ги методи.

М. 3. гледал Учителя със свещен трепет и все пак недоумявал защо пропадна неговият план.

- Тогава кажете как да работим? - обадил се М. 3.

- Ти нали ходиш по планината? Вярвам, че си се спирал по някои хубави поляни и си дишал въздуха, напоен с аромата на теменужки.

- Да, Учителю.

- Ти си поемал този чудесен аромат, без да виждаш теменужките. Може би по-късно погледът ти да е паднал зад някой храст - там, където се гъделичавали малките ароматни цветенца, които ти пращат този аромат. Ето така, както теменужките ще работим. Нашите светли мисли, благородните ни чувства и полезните безкористни дела са като аромата на теменужките.

- Този ли е единственият метод? - запитал М. 3.

- Има и други методи. Ако ти срещнеш една душа, която търси, кажи ѝ две думи - запали в нея свещеното пламъче и я остави.

- Не е ли това много малко?

- Не е малко, дори е много, защото тази душа е свързана с други души, които също ще се просветят. Такъв е законът.

- Чудесно е това, Учителю! - възкликнал М. 3.

Учителят го гледал с усмивка и бащинска любов.

Когато М. 3. се връщал с преизпълнена от ликуване душа, той повтарял полугласно:

- Като цветята, като теменужките, скрити зад храстите, които изпълват въздуха с аромат!

Някои основни истини

В началото на настоящата книга се каза, че през всички времена сред човечеството са се появявали учители, които по различни пътища и методи са помагали на човека да тръгне в пътя на духовния възход. Всички те са били под духовното ръководство на Божествения Дух. От Него те са получавали откровения за тайните на световите и на живота, който протича в тях. Не всички от тези учители са направили от тези откровения стройна система, която да има научен характер и която би дала обяснение на всички явления в природата и живота. Пръв Хермес е, който след едно специално посвещение, успя да даде на тази вечна мъдрост, дошла от Божествения свят, строго определена научна формулировка. Той прозря тази мъдрост, проникваща цялото битие, и я формулира в седем принципа, с които се обясняват всички процеси и явления както в природата, така и в живота, който протича по различен начин във видовете на всички царства от амебата до човека. Според Учителя в древния Египет бяха формулирани принципите на Божествената наука.

Заради тези вечни принципи, чрез които стана възможно да се изучава Божествената мъдрост, Хермес се счита за баща и родоначалник на това, което наричаме окултна наука. Тази е и причината, че мъдрите и напреднали в духовното знание люде от Изтока, макар че имаха откровения, идваха в Египет да научат мъдростта, която Хермес изяви в своите вечни принципи. С тях те обогатиха своите религиозно-философски разбирания, като с това се даде тласък на браманизма, ведантизма, а също и на учението на Заратустра, които макар и създадени преди Хермесовата школа, се нуждаеха от една стройна и хармонична система.

Херметичната мъдрост озари със светлината си целият древен, а и съвременен духовен живот. Няма нито един мислител или школа, които да не са повлияни по един или друг начин от идеите на Хермес. Като се започне от Орфей, Мойсей, Питагор, Платон и се стигне до класиците - основатели на съвременната наука, като Галилей, Кеплер, Нютон и до наши дни. Под влиянието на херметизма са се появили манихейството, неоплатонизмът, гностицизмът, арабската култура, богомилството, розенкройцерското духовно движение, ан-

тропософията. Съществуват ясни белези и в притчите на Соломон, че той е познавал и е бил повлиян от хермесовата философия и мъдрост. Известно е, че обществото на есеите не е друго освен херметическата школа на Израил.

Христос чрез великия принцип на любовта доказва правотата на Хермесовото учение. В юношеските си години Исус е бил при есеите и не толкова да научи от тях Божествената мъдрост, а да я възкреси и припомни, защото Той я носел жива в себе си, дарена му от Отца.

Годините на Исуса от срещата му в храма, когато е учудвал учениците фарисеи със знанието си и когато Той е бил на дванадесет години, до кръщението Му в Йордан, се губят в Евангелието. Тъкмо през тия години се осъществява срещата му с братята и учениците на тази школа.

Развитието на тайната наука е вървяло по най-различни пътища, променяло се е, придобивало най-различни варианти, обличало се в символи и обреди, докато при юдаизма е достигнало най-високата точка на монотеизма - единобожието. Тъкмо от тая най-строга и най-компромисна форма, в която беше изключено създаването на каквито и да са варианти за разбирането на истината, се роди и най-великата свобода в лицето на Исуса, Който е Христос. Това явление е най-великият момент от еволюцията на човешкия дух, защото в тая най-ниска точка на слизване във веществото, не дойде един обикновен учител, а Христос - Божият Син.

Христос донесе любовта като най-висш дар на човешкия род, тъй като той замени познанието на Бога чрез сложните науки на числата и тълмежа¹ на звездните небеса, което е второстепенно, с първостепенното - любовта към Бога и ближния, родена в непорочното сърце и изявена в живота като спасяваща и действена сила.

В тринадесета глава на Йоан, където се говори как Исус изми краката на учениците на Тайната вечеря, трябва да се дири дълбокият смисъл, вложен в тоя разказ. Краката - това са добродетелите на човека и ученика. И когато Симон Петър не е искал от свенливост да позволи на Учителя си да му умие краката, Исус му каза: „Ако ти не ми позволиш да умия краката ти, нямаш дял в моето дело и моето Слово." И добави: „Когато краката са умити, всичко е умито."

Исус, Който владееше до най-непостижимото за човека съвършенство и тайните науки, знаеше, че те нищо не биха ползували човека, ако той няма чистота и преданост. Без тия добродетели ангел

¹ Тълкуване, обяснение (б.р.).

да си, ще сгрешиш. Христос не поиска от учениците си техните умо-
ве, да провери дали имат знания, а погледна сърцата им. Три пъти се
обърна той към своя ученик Петър, който символизира нашата епо-
ха, и го запитва:

„Симоне, сине Йонин, любиш ли ме?“

„Любя те, Господи!“ - отвърна Симон Петър.

„Тогава паси агънцата ми“ - рече Христос.

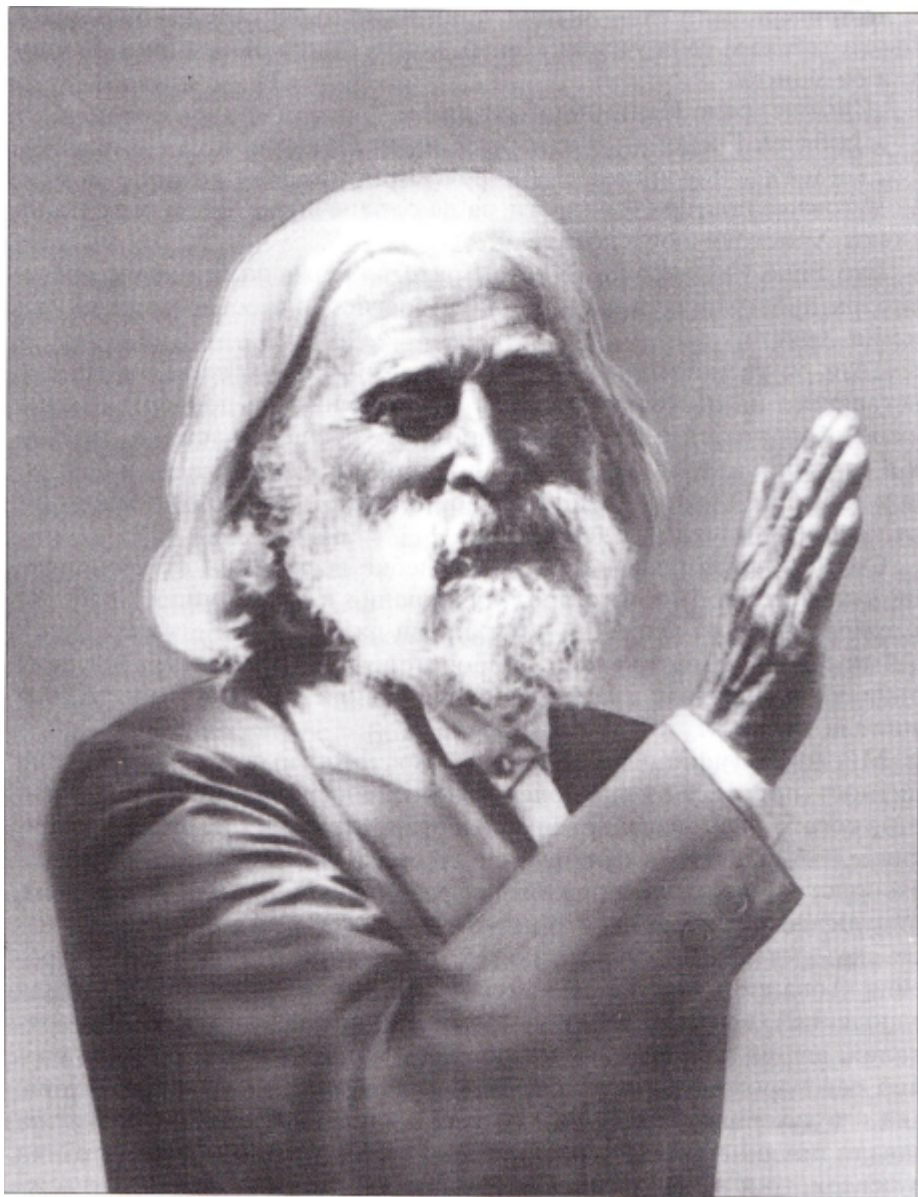
И това се повтори и потрети, за да се запечата в ума и сърцата на
всички Христови последователи.

Ето защо учението на Бялото Братство може да се нарече преве-
дено, разпространено в един по-широк регистър и осъвременено уче-
ние на Христа.

Тези от учениците на Бялото Братство, които се заловиха със
съставянето на настоящата книга, си позволиха да подчертаят едно
важно обстоятелство и да го препоръчат горещо на всички, тръгна-
ли в духовния път. За него е ставало дума и на друго място в настоя-
щата книга за Учителя Беинса Дуно, но тук отново то се подчертава
като основно начало в учението.

Става дума за опасността, която дебне всеки един от учениците
или духовните хора, които чрез упражнения и настойчивост работят
за придобиване на психични сили, преди да са им „измити краката“,
т. е. преди да са затвърдени добродетелите и духовно-нравствения
гръбнак на характера и преди да са направили смиренното като своя
защитна крепост.

Много от учениците на Бялото Братство имат съвсем реална
опитност, получена от наблюдение и от анализиране на случаи в жи-
вота, когато хора, неизвървели подготвителния, а в същност истин-
ския и най-съществен път на ученичеството, в смирение, чистота и
безкористна любов са упражнявали различни, можем да ги наречем,
принудителни спрямо своето естество методи и са придобивали ня-
кои свръхестествени ефекти, които те са считали за небесни откρο-
вения. Това е ставало не само тук, целият свят е изпълнен с такива
„чародейци“, които минават за посветени, но бързо са показали три-
виални, алчни, нечисти прояви, дори прояви, с които са внасяли гор-
чиво разочарование както в добронамереността на духовните хора,
така и в духовния живот. Такива самозвани и тайнствени „маги“ са
ставали причина да върнат някои пробудени души в мрачната сянка
на неверието и грубия атеизъм. Разбира се, голяма вина за „отглеж-
дането“ на тия съмнителни величия имат самите лековерни хора,
които търсят доказателства за съществуването на Бога и невиди-
мия свят не в безмерната и мъдра наредба на природните и нравстве-

*„Няма по-хубаво нещо в света от това
да срещнеш своя учител ”*

ни закони, а в някои „смайващи“ явления. Такива хора приличат на ония посетители на цирка, които в ловкостта на един илюзионист виждат осъществено невъзможното.

На учениците от Бялото Братство не е позволено да замайват умовете на хората с подобни неща и ако някой си позволява да прави това, той престава да е войник на Христа, който воюва с вяра, търпение и сам по себе си се нарежда във фалангата на другия фронт, на който не давам тук истинското име.

Ето защо не само в Евангелието, но навсякъде, където са се появявали истински служители на светлината, се прави първата препоръка на стъпилите в пътя, която има отношение към различаването. В Евангелието се казва: „Изпитвайте духовете“. А в други книги има текст: „Първото качество на ученика е да се научи да различава“.

*

Учителят е оригинален и самобитен в своите принципи. Когато говори за любовта, той е съвършено категоричен. Без тази любов - казва той - не може да се направи нито стъпка напред в духовното развитие. Науката той признава като път към достигане на някои истини, но път аналитичен и бавен. Беседите му обхващат всичко, което срещаме в живота, но за нищо не е говорил той така категорично и същевременно вдъхновено както за любовта към Бога. Само с тази любов човек престава да е духовно мъртъв и е жив сред мъртвилото на безлюбието. Той ще го „проумее“ в сърцето си така, както детето познава тия, които го любят по безкрайното доверие, което има то за тях.

Словото на Учителя съставлява огромно богатство и завидно духовно наследство. Върху него ще работят хората на бъдещето както в научно-философско поле, така и във всички изкуства. Една голяма част от това слово е вече извън границите на България, получило е висока оценка от просветени духовно люде и е намерило място в писанията на компетентни тълкуватели и в няколко световноизвестни библиотеки.

За тези, които не познават живота на Бялото Братство и начина, по който Учителят провеждаше своята работа, ще кажем някои малки подробности.

Беседите Учителят държеше в салона на „Изгрева“, а преди това в други салони в София, а най-напред в двора на малката къща на улица „Опълченска“ 66. Преди беседата той прочиташе глава от Библията или по-често от Евангелието. След това следваше молитва и някоя от братските духовни песни. При свършване на песента Учителят избираше някой стих от прочетената глава и построяваше вър-

ху него своята беседа.

Дълбоки, мъдри принципи и напътствия остави той в своето слово. Понякога са необходими само някои кратки цитати и мисли от словото му, за да станат отведнъж ясни и най-трудните неща. Той казваше, че е време хората да разберат живота в неговата същина. А към същината на живота се отива, когато човек смогне да се отдели от дребнавостите, тъй като човек най-трудно се приближава към истината, когато е дребнав. Учениците на Великия Живот трябва да излязат от обикновените условия. Обикновените условия са необходими тук, на земята, но само временно. Ако човек успее да излезе над обикновените условия, той ще придобие новото и ще влезе в Божествения живот. Обърне ли се към Бога, той е вече влязъл и е направил няколко сериозни стъпки. Какво представлява земният живот? Това е среда, състояние, в което човек всеки момент може да прояви доброто. В Божествения свят нещата стават моментално, а в човешкия свят е необходимо време. Ако научим и приложим първото правило на Божествения свят - любовта, ние вече сме в училището на природата и познаваме нейните правила и закони. Без любов няма никакво постижение. Без мъдрост няма никаква светлина, без истина няма никаква свобода.

Колкото и труден да изглежда човешкият живот, той е един свещен дар, даден от Бога. Величието на този дар ще се разбере, когато се научим да изпълняваме законите на битието. Тъкмо за да ни покаже тия закони, се яви Христос.

Учениците трябва да знаят, че в света съществува един велик план, който постепенно се осъществява. Не винаги нещата стават според мислите и желанията на хората. И затова каквото и да се случи, човек трябва да съдействува за изпълнението на този план.

Новият човек носи в себе си осъществен един велик космически синтез. Той не е човек, който има само сърце и чувства, не е такъв, който има само сух аналитичен разум, не е безволев и мекушав. Една от големите задачи на учителите, които слизат на земята, е да помогнат на хората да осъществят в себе си такъв космически синтез. Има два момента, които са много важни в живота на земята: първият момент е пробуждане на човешката душа и вторият е разцъфтяването на човешката душа, когато е вече изграден хармоничният човек - равностранный триъгълник на любовта, мъдростта и истината.

Учителят на Бялото Братство в България имаше да се справя с един онаследен духовен поглед на душите, въплътени в тази страна, намиращи се под консервативния пазител на старото - Сатурн, гос-

подар на съзвездието Козирог. На тази земя, на която Учителят изяви своето учение, старият сатурнов консерватизъм и по-рано е бил пречка за осъществяване учението на Орфей, както и по-късно на богомилството, което трябваше да емигрира от своята родина.

*

В своите беседи, а много често и в частни разговори с любознателни и запознати с математиката лица, Учителят изнасяше много истини на Божествената наука с примери и постулати от математиката. В много беседи, особено в младежкия клас, той говореше за математиката като за символична наука, която в своите аксиоми крие основните истини за живота и разкрива както по аналитичен, така и по геометричен път много тайни. Тук ние нямаме възможност да кажем всичко, което той е казал в беседите. Ще предадем само една част от един разговор с математик, в който разговор Учителят дава изяснения във връзка с някои установени закони.

Знае се, че за основа на „Началата на Евклида“ служат системи от тридесет и пет определения, пет постулата и шест аксиоми. На петата аксиома, която гласи: „Цялото е по-голямо от своите части“, Учителят направи следното допълнение: „Частта не може да бъде по-голяма от цялото, но частта може да бъде като цялото.“ И друго: Знае се, че две числа (две координати) определят положението на една точка в равнината - координатна система. Обратно - на една точка от равнината (повърхнината) съответствуват две координати (измерения).

Аналогично - три числа определят положението на една точка в пространството и на една точка от пространството съответствуват три координати (измерения). Но може да се говори за пространство и точки от четири, пет шест и т. н. измерения, откъдето (граничен преход) съществува и точка с безкрайно много измерения. Учителят върху това даде следното обяснение: „В безконечното пространство (такова с безкрайно много измерения) можем да поставим конечна точка. Но в конечното пространство не можем да поставим безконечна точка.“ Ние тълкуваме тази мисъл по следния начин: Конечното (ограниченото) може да съществува в безконечното (Божественото), но Божественото с безброй много измерения не можем изцяло да вместим в конечното (ограниченото).

По-нататък: „Сянката е следствие на светлината. Да отричаш великото, значи да отричаш причината, а да приемеш следствието - сянката. Сегашната човешка наука е наука на последствията, наука на сянката. Има светлина без сенки, но не съществува сянка без светлина.“ С тези последни свои твърдения Учителят подчертава верността

та на тревожния сигнал, оставен от великия Платон, който казва: „Спасете явленията!“

Вероятно е мнозина от тези, които са прочели това забележително завещание на великия древен философ, да не могат да проумеят какво е искал да каже той с него. Хората на философската мисъл винаги нагаждат нещата така, че подобни и безсмъртни сентенции да оправдаят техния светоглед. Знае се, че Платон е философ идеалист. С диалектиката като познавателен метод, турната в обръщение през нашата епоха, някои обясняват и доказват вероятността на материалистическото учение. Платон - баща на диалектическия метод, доказваше с него съществуването на творческото начало. Как ние трябва да разчитаме неговия завет?

В своите беседи Учителят даде много ценен материал за начина, по който трябва да разбираме ред истини или сентенции от мъдростта на миналите векове. Между тях е и поменатата сентенция на Платон, която цитираме по-горе. „Спасете явленията!“ - е казал великият философ на ония идеши след него поколения, които пристъпват към явленията в природата и живата с пробудено съзнание. Те са, които ще разберат, че във всички времена ще се появяват такива, които са съзнателни или несъзнателни служители на тъмнината. Пробудените души, които ние наричаме „синове на виделината“, ще проумеят, че други синове и дъщери човешки ще дадат такива тълкувания на законите, с които тълкувания ще отклонят човешката мисъл от първичната красота на творението и ще отрекат самия творец. Тези магии на сенките ще насочат умовете на хората не към ръцете, които от „калта“ ваят красивите форми на живота, а към самата „кал“, на която ще препишат достоинства на Всемирния Творчески Дух. Пример за това в наше време е отговорът, който се дава на питането: „Как да си обясним разумната закономерност и мъдрост на природните закони?“ Те, служителите на мрака, отговарят: „Това е свойство на материята.“

Днес, когато очарованото око на естествоизпитателя наблюдава световната хармония и закономерностите на това, което се извършва пред нас, когато това око долавя великото единство между необозримия свят на свръхгалактиките и чудото, което става в клетката, както и в неизброимо многото комбинации на полимерите от аминокиселините, където се крие тайната на живота, служителите на безнадеждността и страданието, понесли закваската на първия грях, наречен горделива завист, бързат да отнемат надеждите във вечния живот и приписват всичко това на „свойство на материята“. А би ли имало веществото такова чудесно свойство, ако нямаше кой да му го

даде? Платон, който имаше поглед, пронизващ през всички светове и всички столетия, изрече предупредителния и тревожен сигнал към ония синове на бъдещето, които ще застанат като верни и непоколебими войници на виделината, без да са се записали някъде, без да са декларирали своето присъствие.

Дали хората около Учителя - този „модерен маг“, са смогнали да постигнат добродетелите, за които говори той, това е друг, отделен въпрос. Развитието на човека е бавен процес. Както при лекаря отиват болни хора, жадуващи за здраве, така при учителите отиват несвършените, но жадни за знание. Нещо повече, много от несвършенствата и погрешките на някои приближени към Братството люде се приписват на учението на Учителя. Тези неща обаче са пръски от калта на човешкото невежество. Тези, които хвърлят кал по светлите извори на словото, приличат на децата, които хвърлят кал или прах нагоре, без да знаят, че всичко това пада на главата им.

Учителят създаваше на учениците си малки на вид, но пълни със смисъл, символика и красота навици. Често устройваше общи вечери, преди почването на които се прочиташе молитва и някои текстове от Евангелието. В задушевната атмосфера на тези трапези се извършваше един чудесен алхимизъм на взаимно опознаване. Храненето - този съществено важен за живота акт на приемане енергии от природата, е средство, което Учителят бе избрал като най-подходящо за братско общуване между учениците. Прекрасният изглед на изобилната плодова трапеза винаги дава чудесен, пълен с живот и бодрост отпечатък в съзнанието на човека.

Учителят учеше своите ученици на чист и природен живот. Насърчаваше ги да ходят по планината, да се лекуват със слънце, чист въздух и да употребяват чиста безмесна храна. Той осъждаше леността и на много места в словото си е казал, че това, което религиозните хора наричат спасение, се добива така, както споменахме и погоре - с усърдието на един музикант да овладее своя инструмент.

Учителят на Бялото Братство бе дошъл на земята с една положителна мисъл, която изявяваше неизменно както в своите беседи, така и в частните си разговори. Каквото и да станеше с него или около него, с Братството или с далечните светове, той го трансформираше с гамата на един абсолютен оптимизъм. И за най-незначителните неща, с които го занимаваха неговите посетители и ученици, както и за големите събития, Той казваше, че всичко е станало за добро. Боледува ли някой, Учителят му помагаше, но му казваше, че тази болест е дошла за добро. Господ не оставя своите деца.

„Никога не отминавайте един затлачен извор" - казваше Той. - Спрете се, почистете го, оправете пътя на водата, за да се оправят и вашите пътища. Свикнете да внасяте порядък в места, където има безпорядък. Насочете потоците към градините, към лозята и насадените лехи."

За да покаже на дело тия свои истини, той участвуваше в копането на лозето, в подреждането на градината, в почистването на овощните дървета, в покриване с плочи на заслоните, работеше в изграждането на чешми.

*

Учителят даде категорично изяснение за ролята на жената и майката в живота на хората. Под думата „майка" ние доловихме, че не трябва да се подразбира само биологичната родителка, но нещо друго - по-възвишено и по-духовно. По този проблем той изяснява:

„Когато детето идва на земята, разумната природа е приготвила едно сърце, което да го обича с беззаветна любов. Това е майката.

Детето се ражда безпомощно, слабо, с много нужди, които само не може да задоволи. Ето защо природата го заобикаля с нежността и самоотричането на една жена, в която се въздига майчината любов. Съществуването на тази любов ни показва, че providението в този свят съществува и че за всички същества има една грижа, която полага Великото Разумно Начало на живота.

Чрез майката говори природата, чрез нея говори сърцето на света. Майката е израз на тази разумна природа, която е Великата Световна Майка. Огънят в сърцето на земната майка се поддържа от тази Велика Майка. Майчината любов е единствената неоспорима любов между хората и е гаранция за бъдещето на човечеството. Докато в сърцето на майката гори свещеният огън, запален и поддържан от майката на цялата вселена, възходът на човечеството е осигурен."

От казаното по-горе става ясно, че любовта на истинските майки има неземеен произход. Тя не е любов от този свят, тя иде от далечните небеса, от сърцето, което живее в хармонията на всемира и управлява света.

Любовта на майката е спонтанна и независима от това дали детето е даровито или не, дали е умно или глупаво, дали е красиво или грозно. Това са външни неща, с които майчината любов не се съобщава. В Божествената същност всички люде са еднакви и майката както никой друг със своята интуиция вижда в своето дете това, което ниции други очи не могат да видят. Любовта в нея гледа и преце-

нява най-вярно, защото знае това, което никои друг не знае.

За да се създадат благоприятни условия за детското развитие и за да може жената в тоя свят да стане истински съсъд на мировата обич, Учителят казва: „Жената още от малка трябва да живее чист и възвишен живот“. Това е необходимо, за да се предаде на детето едно добре организирано тяло, правилно развити нервна система и всички органи. Това се отнася и за бащата, защото родителите са тези, които създават телесната организация за духовния развой на монадата душа.

Възпитанието на децата трябва да започне от периода на бременността. Животът на майката, нейните мисли, чувства, постъпки и настроения се отпечатват в развиващия се зародиш. Мисълта е сила. Един истински психолог може да прочете естеството на мислите, с които живее човек. Те се отпечатват на неговата физиономия. От майката зависи в голяма степен да създаде онова, което тя желае, в характера и в качествата на своето дете. Отрицателните мисли, завистта, жестокостта, коравосърдечието са състояния, които не може да не се отразят върху заченатия плод.

Спасението на човечеството е в ръцете на майката. Майките трябва да се откажат да раждат престъпници.

Един ден от летуването на рилските езера

Като едно от съществениите и забележителни изяви в живота на Бялото Братство е летуването на Рила при Седемте езера. Ние казваме летуване, но времето, прекарано там, най-често през месец август, не е обикновен курорт, а време, през което заедно с почивката от катадневния труд, учениците, общувайки с планината, продължават своето ученичество и в някои моменти дори по-интензивно отколкото в града.

Един от учениците на школата дава следното описание под горното заглавие, което тук предаваме почти без изменение.

„Изумруденосини са Седемте рилски езера. За тях разказват с възторг тези, които са прекрачили последното каменно стъпало на дългата и стръмна планинска пътека. Това е един малък каменен площад, огладен в далечни времена от буйните води и ледените отломъци. Където и да погледнеш от това стъпало, окото ще се зарадва на неописуемата красота, каквато може да предложи само една висока планина. Окото веднага бива грабнато от мълчаливото очарование на циркуса, издълбан от упоритото длето на ледници., когато над нашето полукълбо е царувал страшен мраз. За тези времена ни напомнят късовете снежни преспи, които плуват по бистрите и сладки води на езерата.

Здрава, чиста, хармонична и наситена с чиста мисъл и светлина е атмосферата на тези рилски езера. Здравето тук укрепва, душата се вдъхновява, а духът политва, за да достигне творческите извори на битието.

Невидимите архитекти с непостижимо естетическо умение са подредили един неръководен храм с просторни салони за лекции, с акустични зали за вдъхновено пеене, с поляни за паневритмия и с един каменен великан - Молитвения връх, откъдето всяка сутрин учениците очакват с благоговение раждането на деня заедно с милувката на първия слънчев лъч. Панорамата, която се открива от този каменен престол, е величествена. Далече пред погледа се простира широка и просторна долина, спокойно притихнала между могъщи склонове, обрасли с елегантната и нежна красота на борови гори. По-далече напред към хоризонта се редуват една след друга

планински вериги и възвишения, които скромно са заели места около величествената Рила.

Случва се след редица дни, през които светлината щедро раздава великолепието на своите багри, да дойдат дни, когато плътна завеса от мъгла скрива сътворения свят. Тогава само Молитвеният връх остава скрит и възвисен към небето. Такива дни наричаме „библейски“, защото напомнят разказа за сътворението.

Учителят е назовал някои от езерата със стари непознати имена на още по-стар и непознат език. Махарзи е името на първото езеро. Елбур е второто езеро, където е и лагера на Братството. На третото езеро е дал името Балдер-Дару. Четвъртото езеро носи познатото име Близнакът, петото - Махабур, шестото има форма на сърце и затова носи името Сърце, а седмото е названо Шемхаа.

Понякога е достатъчно да пошепнеш тези имена, за да се почувствува в един одухотворен свят, където обитават същества от повисока еволюция, които обичат езерата и вземат по някакъв начин участие в живота и школата на Бялото Братство. Дали тогава край тези езера не се осъществява една обща аудитория, в която си дават среща учениците на Учителя от далечни светове?

Всяка сутрин Молитвеният връх очаква тези, които искат да вземат участие във величествения прелюд към симфонията на деня. С внимателни и бавни стъпки учениците крачат към върха по тясната пътека на каменната катедрала. Изненадите на времето не са в състояние да ги откажат от участието в посрещането на деня. Ако дъждовните капки се превърнат в снежинки или ако буреносните облаци заканително подсецат за буря, пак учениците са на своя пост.

Обикновено съзерцанието при изгревните минути е потопено в пълно мълчание. След като се покаже първият слънчев лъч, над изгряващия връх се понася шепота на молитва, а след това и тиха песен.

Словото на Учителя винаги е предхождано от прочит на стихове или цяла глава от Свещеното писание. Следва след това беседата, изслушана с дълбоко мълчание и напрегнат интерес. Думите, изречени с магнетичния тембър от спокойния глас на Учителя, милват и оставят трайна, незаличима следа в душите на тези, които са дошли да се учат.

Новото, което се ражда в душата на човека, след като е изслушал беседата на Учителя, може да бъде едно малко добро, втъкано в обикновеното ежедневие, може да бъде просветление на неизяснени проблеми, може да е някаква творческа идея или героичен импулс.

Когато отзвучи и последната дума от беседата, всички изправени на крака изпяват заключителната песен, произнасят молитвена-

Езерото на съзерцанието

та формула и един по един слизат по каменистата пътека, за да продължат програмата на лагерния живот.

Изиграването на първите шест гимнастически упражнения се последва от подкрепителна почивка, след която при добро време се образува по-голям или по-малък кръг от двойки, които чакат да прозвучи музиката на Паневритмията. Често Паневритмията се изиграва на тревистите поляни до езерото Балдер-Дару или край езерото Махабур. Немалко пъти тази игра се извършва над приветливото Езеро на чистотата. Малък струнен оркестър изпълнява паневритмичната музика.

Ако денят е неделен или някакъв календарен празник, Учителят подема разговор, който може да се приеме като продължение на утринна беседа.

От тези разговори обикновено отсъствуват дежурните, които приготвяват общия обяд, след което настъпват часове на свободни занимания, разговори, гостувания по палатките или разходки край езерата.

Често около „сръчните ръце“ и „здравите мишци“ се събират приятели, за да вземат участие в подобряване на общия вид на лагера: укрепват се каменните стъпала, разчистват се пътеките или се осъществяват поставени от Учителя строителни задачи. Така се изгради доста голям заслон, покрит с плочи, направиха се мостове от гранитни блокове върху някои рекички, изтичащи от езерата, каптираха се изворчетата над езерата Елбур и Махабур, за да се появят рядко красиви и оригинални чешми с бял кварц, донесен отдалеко от самите ученици. Тези чешми и до днес радват туристите в тази прекрасна местност на Рила.

Благоустрояването на лагера е фокус на общите усилия, а работата, която се извършва там, е определена от Учителя, метод за утвърждаване единството и хармонията.

Привечер, когато денят преваля и високо над върховете блеснат небесните светила и лунната светлина облече в синкав воал канарите и острият зъбери, животът стихва. Смълчаните езера сякаш медитират, отразили вечерния светлик в мистична красота. Тогава край буен огън, лумнал в специално приготвено огнище, разговарят, а често и пеят лагеруващите братя и сестри. Около този огън понякога Учителят говори кратки беседи, а най-често там стават импровизирани концерти, рецитали, разказване на спомени или опитности. Краят на тези концерти е винаги хорово пение, което пробужда задрямалото ехо в далечните скали и най-после общата молитва, която възхожда нагоре към трепкащите кervани на късните съзвездия.

Незабравими мигове край езерото на чистотата

Учителят и учението на Бялото Братство във впечатления и спомените на неговите слушатели

„Познавам го от 1930 г., но и преди това съм слушал много за него и не от други, но от хора на моето семейство. Всички говореха с уважение за него.“

Така пише един от почитателите на Учителя, по-късно негов ученик.

„Баща ми, майка ми, както и дядо и баба го познавали от времето, когато обикалял градове и села в България и е правил френологически и антропологически изследвания. Приближен до Учителя в това време (1905-1910 г.) е бил Петко Гумнеров от село Церово - Пазарджишко, от когото и моите родители са могли да научат много характерни за Учителя факти.“

Обект на изследвания и проучвания от страна на Учителя е бил и баща ми. Той помнеше и знаеше много неща из тоя период от работата му. Неговото здраво оформено мнение беше, че Учителят е оригинален, задълбочен, независим, недогматичен и обширен ум.“

Друг източник на сведения - пише в писмото си същият почитател - намерих в лицето на Стоян Кръстев Ватралски - състудент на Учителя в Америка. Ватралски бе дръзко обективен. Той бе при това даровит. В Харвърдския университет бе спечелил за своя литературен труд голяма награда. Разбиранията му бяха разбирания на оформен индивидуалист. Като знаех за тези негови качества, като имах предвид колко той бе взискателен, прецизен и невъздържан критик независимо от това, че в основата на своя светоглед той беше християнин, очаквах да изрече думи с някои критични забележки дори по някои съвсем дребни поводи от съвременното учение на Университета.

Когато един ден го посетих с мой приятел и го помолих да ми разкаже нещо за Учителя, той излезе за минутка-две и изнесе от кабинета си книжката, озаглавена: „Кой и какви са белите братя“.

В тази книжка брошура той бе изложил съвсем обективно впечатленията си от „Изгрева“ и беше дал смело определение на учени-

Стоян Ватралски

ето на Бялото Братство, като го наричаше „смело“, „радикално и истинско християнство“.

Направи ми силно впечатление това, че Ваталски като християнин писател, при това сурово обективен и критичен, даваше в своето съчинение израз на хубавото, непосредственото и не търсеше съзнателно и преднамерено отрицателни страни в учението, което охотно правеха мнозина съвременници на Учителя.

Все около същото време имах и няколко интересни разговори за Учителя и с други негови състуденти - пастора Димитър Николов Фурнаджиев. Пастор Фурнаджиев беше също така изтъкнат евангелистки деятел - един буден българин от Пиринска Македония. Той бе дългогодишен представител на българския евангелизъм в световния съвет на християнските църкви в Швейцария и дълго време представител на „Българското евангелско благотворително дружество“. Това дружество издаваше известния на голяма част от българския народ вестник „Зорница“ - един от най-старите български седмичници, започнал своето просветителско дело още от турско време. Пастор Фурнаджиев беше и най-дългогодишният работник на амвона на най-голямата евангелистка църква в България „Първа евангелска църква“ в София на улица Солунска.

Пастор Фурнаджиев познаваше Учителя още от студентските години в Америка. Той добре си спомняше, че още тогава Учителят е имал изработено ясно и определено духовно становище. Това е било един задълбочен християнски мистицизъм. При това Учителят още тогава осъзнавал духовната си мисия.

От пастор Фурнаджиев узнах, че Учителят още в младите си години е проявил изключително задълбочаване във философските и общодуховните проблеми. За личността му той също се изказа най-ласкаво. Това, което чух от пастор Фурнаджиев, за мене тежеше много, тъй като беше преценка не от случаен човек, а от високо културен представител на евангелизма у нас, още повече от човек, който, погледнато съвсем по човешки, нямаше интерес да хвали друг деятел от същото духовно поле.

Това, че Учителят е завършил в Свищов средно богословско училище, а след това в Медисън - Университет за евангелска теология, че начинът, по който изнася беседите, които започват с молитва, с прочит на текст от евангелието и че беседата завършва пак с молитва, показва, че той е преценявал наблюдаваните форми на външния израз в разните църкви и че външната школовка в Братството повече напомня на евангелизма, отколкото на други някои култове.

Всички тези неща обаче колкото и да са външно свързани с евангелските традиции, не пречат на един буден наблюдател да долови веднага онова в неговата дейност и слово, което е съвсем ново, различно, оригинално и с друга дълбочина, измерения и насоки.

*

Между многото неща, които могат да се кажат като характеристика за Учителя, понякога от голямо значение са впечатленията на хората, които се срещат за първи път с него и които са запазили в спомените си някои макар и дребни на вид, но твърде важни и показателни за духовния му образ неща. Като характерен образец за такава преценка ще посочим тук едно писмо на Д. К., в което има ценни елементи от непредубеденото впечатление на един културен наблюдател.

Ето текстът на писмото:

„Драги Х.,

Пиша настоящето писмо в отговор на запитването ти, какво мога да кажа за Учителя на Бялото Братство, за словото и учението му. Писал си ми и друг път, че имаш голям интерес към всичко това, но аз се въздържах да те осведомявам, защото знаех, че най-често хората имат по-скоро любознателност и дори само любопитство, отколкото духовен глад.

През един дъждовен есенен ден на 1930 г. се отправихме с един мой близък приятел към края на „Борисовата градина“, както се наричаше тогава големият парк при най-високото място, което наричат „Изгрева“. Там трябваше да се срещнем и лично да се запознаем с Учителя. Щом влязохме през широката дървена врата в двора пред салона, ние видяхме Учителя, който имаше светло плетено кепе на главата си. Той даваше указания на дюлгерите, които поправяха един навес до салона. Погледът и вниманието му бяха все към работниците. Когато приближихме към него, той ни посрещна много любезно, но при тази среща разменихме с него много малко думи, защото един друг червендалест посетител бързо и енергично говореше с него и като ръкомахаше темпераментно, искаше да го убеждава за нещо и така отнемаше възможността на другите да поведат разговор с Учителя. От тази първа и важна за мене среща, аз запазих и до днес учудването си от изключителното търпение на Учителя, който можа цял час при ръмвящия дъжд, без ни най-малък жест на отегчение да изслуша жаркия събеседник.

Преди това лично запознаване с Учителя, аз се бях осведомил за учението му от доста източници - близки на мен хора, които са го

познавали както от родното му място, така и през периода на неговото следване в Америка. Някои от тях го познаваха и като увлекателен сказчик и като оригинален изследвач на френологията в много градове и села на България.

По-късно, след този пръв и личен контакт с него, както и след първите ми разговори и изслушани от мен негови беседи, у мен се запечати един образ за него, който остана завинаги с релефна яснота в съзнанието ми. Този образ не се промени и аз го пазя все такъв в себе си. Той съдържа всичко, което е той като личност и като идеен и духовен извор.

В настоящето писмо аз бих могъл да дам само някои откъси от това, което съм проумял за него. Останалото е моето лично чувство към него. То е дълбоко, съкровено нещо и не се подава на разказване.

При първия ми разговор Учителят обърна вниманието ми към това, че за разбирането на духовната наука са необходими много задълбочени знания. Аз разбрах от това загатване, че той отправя учениците си към знание, основано на здрав личен опит и добито чрез целесъобразни разумни методи.

Той никога не е одобрявал нито насърчавал някого от учениците си към повърхностно, суеверно или каквото и да е мъгливо вярване.

Още от първите беседи, които чух, направиха ми впечатление някои особености, които трябва да споделя с тебе, за да мога да кажа, че все пак съм ти дал някои характерни, макар и бегли неща както за него, така и за учението му.

Повечето негови беседи засягат актуални теми. Словото му винаги е свързано с онова, което интересува широк кръг хора. Той заема винаги отношение към близките събития в живота както на отделната личност, така и в обществото и прави дълбоки, мъдри и оригинални преценки. Той не говори само сухи теоретични напътствия, а интерпретира актуалното, животрептящото и същественото за развитието на човека. Учителят говори за това, което утолява духовния глад и стимулира развитието на човека, което развитие особено в духовно отношение съставлява смисълът на човешкото съществуване.

Прави ми дълбоко впечатление и възвишеността, от позицията на която третира въпросите. От тази позиция, от която наблюдава живота, са изключени елементарните и дребнавите неща. Даже когато се спира върху наглед обикновени въпроси, той успява да ни покаже от тях онова, което е красиво и достойно.

Аз не бях срещал дотогава такива магически сили, да се преведат в сублимация всички неща, всички чувства и мисли. Ако е възможен някакъв паралел, някакво сравнение, редно е да помена ня-

кои от Христовите проповеди от Евангелието, особено проповедта на планината.

Словото на Учителя завладява с изключителната си оригиналност. Разбрах, че слушателите му в зависимост от ръста на своето духовно домогване или се ободряват, или въодушевени, пожелават да тръгнат с бодри крачки напред, или пък се стъписват озадачени сякаш пробудени от тежък кошмарен сън, в който са живели столетия и дълги ери.

Неведнаж са ме запитвали, както и ти ме запитваш сега, кой е всъщност Учителят. Дали е някой от древните пророци, от египетските маги или някакъв друг чудодеец? Питали са ме какво е отношението му към Христа. Признавам, че тези въпроси са ме поставяли в доста голямо затруднение. Как мога аз да зная със сигурност това, което е най-трудно да се знае? Ако говоря неща по предположение, то значи да се занимаваме със забавления. Та самият аз не зная кой съм. Това обаче, което мога да спомена тук, е, че не съм срещал по-забележителен човек от него. Познавам доста добре делата и идеите на големите древни и нови философи и учени. Срещал съм и някои от нобеловите лауреати, но пред мен не е блесвала мощна духовна виделина от тази, която носи словото на Учителя, за никой друг не мога да изрека това, което мога да кажа за него. Що се отнася до отношението му към Христа, ще ти цитирам изрази, дословно взети от беседите му, за да направиш сам преценката по този противоречиво схващан въпрос.

„Христос, това е Бог, Който се разкрива на света. Като проява на Бога Христос не може да се отдели от Него. Христос е дал най-пълнен израз на любовта на земята, все едно как различните хора Го разглеждат: като исторически, като космичен, като мистичен." В словото на Учителя Христос е най-възвишеният и най-чист образ на богочовека.

Но, драги Х., трябва да спра дотук. Мисълта между другото е и страстен композитор. За да не стигна дотам, искам да привърша своето писмо. Ще ти кажа накрая, че само личният контакт с него и със словото му може да ти донесе истинско запознанство с него и неговото дело.

Сърдечно твой Д. К."

Друг слушател на Учителя и последовател на Учението на Бялото Братство пише следното:

„Ако Освалд Шпенглер има дързостта да пише „Бъдещето хилядолетие принадлежи на Достоевското християнство", ние пък имаме не по-малко основания да очакваме, че съществени елементи от

бъдещата духовна сграда на човечеството ще бъдат идейни и нравствени ценности, взети от съкровищницата на Учителя Беинса Дуно, изявени за пръв път в България. Ортодоксалните християнски дейци заклеиха богомилството като ерес и разкол, но след едно хилядолетие всички сериозни и обективни историци оцениха това движение като един от най-ранните и мощни тласъци в развитието и тържеството на реформацията в Европа. Разбира се, подобни сложни въпроси из областта на философията и духовната история на народите не могат да се третират нито с прости и евтини аналогии, нито с леки шаблонни прогнози. Ако смелостта на Шпенглер се крие в познанието и оценката, която дава на Достоевската диалектика, нашата увереност е в големия духовен зрителен обсег на Учителя на Бялото Братство както в широчината, така и във философската задълбоченост.

Разбира се, косвеното запознаване с каква да е действителност, особено с едно духовно дело, е само шриховане както на делото, така и на образа на този, който го е създал. То е годно да спре вниманието на такъв, който се интересува от него, а не и да даде цялостна представа за съдържанието му и неговата духовна сила. Ако тези мои редове успеят да отправят взора на търсещите към един импозантен духовен планински масив, за който говоря тук, тяхното усилие не ще е напразно.

Всяка епоха има свой идеен двигател и всеки идеен лост - своя опорна точка и сфера на приложение. Дали идеите движат живота и битието или обратното, битието и историята определят идеите - това е стар и все пак спорен въпрос за конвенционалната философия. В книгите, които разглеждат систематичната философия, не се споменава името на Гюте, но Гюте беше философ. Учителят на Бялото Братство не остави конспектно и конкретно формулирана философска система, но остави едно грамадно идейно богатство. Тук не бих могъл да дам завършена картина на идейните му очертания, а само фрагменти от цялостната му дейност. Аз смятам опитите да се обхващане и подчини безбрежния свят на каква да е система или на един или няколко основни принципи, като условия от съмнителна полезност. Такова систематизиране най-често се изразява в доктринерство. Завършените, затворени и само умозрително издържани доктрини често предлагат илюзорни изводи. Те са само от полза, за да развиват логичното от методичното мислене. Щом една философска доктрина не е затворена в рамки, а сочи само пътищата на мисълта, тя стои над сферата на интелектуалната акробатика. Към нея се приобщават търпеливите, онези, които могат да дочакат плода на едно семе, посадено в твърда почва. Ограниченото доктринерство и ши-

рокият духовен размах на свободната мисъл се отнасят помежду си както механиката към органическата природа или както се отнася логиката към интуицията. Голям брой философи предлагат картината на действителността или като механическа схема, или с шрихите, които се долавят в един съзерцателен унес. Учителят не изказа предпочитание към никой от тези методи. Той си служи виртуозно с тях като техен господар, употребява ги, където е потребно, но в края на краищата той сочи опита като последна проверка на една или друга теза. В този смисъл словото на Учителя Беинса Дуно има белега на една философия наука.

Всяко ново явление трябва да бъде измерено с новите мерки на времето. Задачата да го проумеем напълно винаги решаваме с едно скромно приближаване. Ако определим науката като път към знание, основано на обективни данни, доставени от сетивата, а религията като увереност, която почива върху вътрешни данни, и най-после философията като деятелност, отправена към разширение или углъбяване на човешките представи, идеи, концепции посредством усъвършенствуване на човешкия дух, тогава ще имам достатъчно основание да поддържам казаното за учението на Бялото Братство в това мое кратко изказване. Всеки въпрос, разглеждан от Учителя, носи ярко и недвусмислено характера на една философия и паралелно с нея и на научна методика.

Отношението на Учителя към науката според това, което говори той, е положително. Той неведнъж е приказвал за похвалното усилие на учените хора да откриват закономерностите на природата. Той обаче говори за една наука, за едно знание, което нарича „Божествена наука“. Тя не е онази наука, която хората на нашата съвременност натрупват в главата си като библиотечен рафт. Тази наука, за която говори той, е такава, че с нея човек може да сменя отрицателните състояния в положителни.

Ученикът на Божествената школа - казва Той - не бива да отминава индиферентно явленията в окръжаващата го среда. Той трябва да изучава хората, природата, формите, които тя изгражда, защото в тях тя е включила своята премъдрост.

В бъдеще ще има три вида науки: физическа, духовна и божествена. Във физическата наука човек изучава фактите, законите, явленията и закономерностите. В духовната наука ученикът открива причинната връзка на явленията и вижда, че те не са случайни и те се ръководят от невидими сили както в неорганичната, така и в органичната природа.

В Божествената наука човекът, който ще има вече изработени

нови възприятия, ще влиза съзнателно в светове, недостъпни за нашите три измерения, ще вижда ясно с очите си и не ще се нуждае от странични доказателства.

Апостол Павел на едно място¹ казва: „Сега виждаме неясно, както в огледало, а тогава ще гледаме лице с лице. Сега познавам отчасти, а тогава ще позная, както съм бил познат.“

Хилядолетия са отминали, откакто човекът - малко или много мислящо същество - броди по нашата планета. Историята на човешката мисъл е огромна и почти необхватна. Никой не може да твърди със сигурност, че преди него друг не е изрекъл същата или близка на неговата истина. Ние като ученици не желаем да бъдем дръзки, но не желаем да бъдем и плахи. Не се колебая да заявя, че в духовната история на българския народ няма по-значително по обем, дълбочина и оригиналност, както и по-смел полет на творчество от това на Учителя на Бялото Братство. На някои то изглежда сектантско, а на други прекомерно смело, защото руши известни прегради. Твърдя при това, че чрез възхваляване не се налагат идеи. Каквито и да са идеите, те биват възприети от тях, които са дорасли до тях. Обемът и направлението на проблематиката в учението на Бялото Братство напомнят космогония, а решенията на самите проблеми, които предлага то, го характеризират като наука и метафизика, колкото и странно да звучи това съчетание. Ако би могло да се споменат някои близки в известно отношение учения на това, което донесе Учителят на Бялото Братство, трябва да споменем имената на Рудолф Щайнер и Емануил Сваденборг.

Подписал: Х. "

Поначало все пак е трудно да се прави цялостна преценка на учението на Бялото Братство. Най-напред то не е изучено основно, а що се отнася до неговия основател, положителните неща, които той извърши както за огромния брой отделни лица, така и за народа като цяло, не се поддават на анализ. Най-добре е да се каже, че Учителят донесе в нова, подходяща за западния човек форма великата наука на Бога, човека, природата и развитието. Три са главните основи, които съставляват същността му. *Любовта, която носи изобилен и пълен живот, мъдростта, която носи изобилната и пълна светлина, и истината, която дава пълна свобода.* Разбира се, Учителят говори за една любов, която няма нищо общо с демагнетизираното вече понятие от нашето всекидневие. Говори за една мъдрост, която надхвърля ръста на обикновеното знание, и за една истина, която не ог-

¹ Първо послание към Коринтяните, 13:12 (б. р.).

ограничава, а освобождава човека. Затова той ги нарича Божия любов, Божия мъдрост и Божия истина.

Учителят познава до съвършенство източния и западния окултизъм и с голяма проникателност отстрани от тях неподходящото за нашия натюрел, за да сведе всичко до магията на Христовото слово Любов, което е най-често споменавано, тема, която той най-често развива.

Знае се, че всяко учение, всеки съзнателен път за духовно издигане е придружен с изпити, изпитите на нашата епоха не стават както през времето на древните школи в тайните херметически затворени зали на храмове и пирамиди, а в широката арена на живота. Това е дало повод на швейцарския педагог и доктор по социология А. Ферриер да нарече Учителя на Бялото Братство в България „един модерен мистик“.

В своята книга за Учителя Ферриер пише следното: „Ако човек не разбира любовта - казва Учителят Дънов - не може да разбере хората, не може да разбере времето, през което той минава като непрекъснат процес. И ако той не разбира времето, животът ще загуби своя музикален ритъм и ще бъде серия от неблагоприятни състояния, които ще го направят твърде нещастен.“

„За да може човек да разбере живота и да бъде полезен за себе си и за другите, трябва да сложи в хармония физическия живот, след което да върви постепенно към духовния и Божествен живот. Който не обича физическия живот, не може да има никакво отношение към целокупния живот и светлината.“

„Колко сме далече - обяснява Ферриер - от изкуствения аскетизъм на средните векове, който за така наречената любов към небето презираше земята, който за благо на чистия дух пренебрегваше тялото.“

„Учителят Дънов остроумно осмива различните определения, които хората дават на Христа. Някои проповедници мислят, че трябва да се прави разлика между един „исторически“ Христос и „космически“ или пък „мистически“. Те говорят обаче за различни противоречиви светове, както се говори за „светски“ или за „вечен“ живот. От живота и делата на човека зависи в кой живот е той. Сам по себе си животът е един. физическият, Духовният и Божественият живот са три прояви на един и същ живот.“

Музиката

Един от най-мощните лостове в духовната работа на Учителя е музиката. След темата за Божествената любов той е говорил най-много за музиката. Учителят препоръчваше на своите ученици да пеят и свирят на някакъв инструмент. Нещо повече - той поучаваше да се живее музикално.

Имаше нещо забележително и неповторимо в начина, по който той самият свиреше на своята цигулка. Лъкът леко побягваше по струните и там, при това докосване, се раждаха мелодии, които макар тихи, носеха вълнуваща мощ.

Не всички, които бяха край Учителя, но предимно музикантите и тези, по-чувствителни натури, които имат пробудено ухо и душа за музикалното изкуство, научиха от него какво да дирят и какво да оценяват в едно музикално изпълнение. Има свирци, а най-често певци, които искат да спечелят признание и известност като големи изпълнители с ефекти при пението, които вместо да повдигнат нивото на музикалното чувство у слушателите, те го принизяват.

Някои от тях, надарени със силен гласов материал, пускат в ход всичките си възможности и просто заглушават ушите на слушателите. Това, което наричаме сила на гласа, качество, зависещо от големината на амплитудата на звуковата вълна, не носи най-ценното и най-завладяващото в гласа. Това е само една физическа стойност, която е богатство, което като всяко друго богатство трябва да бъде културно и разумно употребено.

Учителят често говореше за певците. Веднъж той каза:

„Ако човек свири и пее като музикант, който дава концерт, той трябва да изгони от съзнанието си слушателите и да свири или пее заради самата музика и заради своята душа. Хората нека да слушат, но изпълнителят да пее за себе си. Това не е егоизъм. Да пееш за себе си - това значи да пееш за Божественото, което е вътре в тебе. В такъв случай твоята музика по неznайни пътища се превръща в изява на любов.

Певците трябва да се стремят към тихо пеене. То облагородява, силното пеене е повече волево. Ако искате да вложите нещо възвишено във вашата мисъл и вашето чувство, трябва да пеете тихо. Та-

ка ще направите своята песен съдържателна. При тихото пеене се привличат същества от по-висока категория и с по-висока духовна култура."

Разбира се, много голям дар за даден певец е и гласовият регистър. С него може да се покажат редки ефекти, но и той не е това, което затрогва. Той - регистърът, както и силата на гласа може само да ни учудват, но не и да ни развълнуват.

Най-ценното качество на гласа от духовно гледище се крие в неговия тембър. Дори не само в тембъра като физическа стойност на гласа, зависеща от броя и вида на придружаващите основния тон обертонове, но в нещо друго, което не се анализира във физическата лаборатория, а в душата на слушателя. Ние нямаме термин за него, но всеки го чувства и го мери със степента на вълнението и вътрешната красота, която усеща при слушането на певеца. Кой знае дали високата музикална култура, дали вътрешният душевен, мисловен и емоционален строй не се предават към гласа с особени неуловими трепети, но тъкмо това, неуловимото, е, което затрогва, разплаква, въодушевява.

В своето свирене Учителят ни показваше тъкмо този елемент на музиката и затова ние не причислявахме неговото изпълнение към изпълнението на редица виртуози изпълнители, които бяхме слушали, но всички ясно съзнавахме, че тези музиканти на изпълнителския подиум, които имат всичко друго, не притежават това, което в пълнота ни показваше Учителят на своята цигулка.

Учителят изпълняваше една своя композиция, която бе наречена „Българска идилия". Тя имаше такова звучение и такъв психологически ефект над слушателите, че никой от тях няма да я забрави през целия си живот. Когато я слушахме, струваше ни се, че легиони светли същества се задават в стройни редици и победно вървят, за да превърнат със своето сияние мрачината в светъл и радостен ден. Чудотворните стъпки на това „небесно войнство" завладяват едно по едно всички кътчета на всемира и те стават част от Царството Божие.

По много оригинален начин се родиха песните в Бялото Братство. Случваше се наред някои от школните лекции Учителят да затананика дошла в съзнанието му мелодия. Постепенно тя се оформяше. Само след няколко минути в Бялото Братство вече имаше една новородена песен. Ние твърдо вярвахме, че тези песнички, а особено ония, които Учителят нарече окултни упражнения, един ден ще станат извор на вдъхновение на бъдещи музиканти, за да се създаде новата окултна музика. Създаването на Учителевите песни ние счи-

тахме като явление, при което по непознати нам пътища на духовен алхимизъм идеите се превръщат в музика. Това е причината, че всяка отделна песен упражнява строго определено въздействие върху слушателите.

В един специално издаден сборник са дадени много песни, които могат да се отделят в две части. В първата част има песни от Учителя, но има и такива, сътворени от ученици по негови мотиви. Характерно за песните в първата част е, че те носят белезите на началните стъпки на ученичеството, когато човешката душа търси утеха във всеотдайното упование на небесната милост. Упражненията във втората част, наречена „Окултни упражнения“, имат вградено в себе си нещо ново, неизвестно на сегашната музика - един строеж в мелодията и музикалната архитектура, които бележат нов вид вътрешна сила и дълбочина. Това не са обикновени песни, а мелодии, които не свършват със словото, тъй като между словото и музиката има връзка и е възможно да се стигне до еднозначност.

В окултната школа на миналото музиката не е заемала най-предно място. На земята още нямаме напълно окултна музика. Тя сега се появява. Окултните упражнения, за които става по-горе реч, са зародиши на бъдещата окултна музика.

Дадените окултни упражнения са за концентриране на мисълта. Не можете да имате резултат от тях, ако мисълта не постигне необходимото съсредоточаване. Всеки тон, всяка дума трябва да мине през съзнанието на човека, през неговата мисъл.

Тук трябва да вмъкнем една забележка. В Бялото Братство се насърчаваха, а и сега се приемат добре, всички видове творчески изяви. Никой никога и никому не може да забранява да говори, чрез което си иска изкуство. Учителят се радваше на всеки творчески подтик и приемаше с внимание всяко нещо, което му се поднасяше. По този начин се появиха редица литературни и музикални творби, както и творби от изобразителното изкуство. Някои от тях имат съмнителна, а други доста приемлива и от гледище на една сериозна преценка стойност. Най-много от тези произведения на братя и сестри са песни. Те съдържат приемливи текстове и доста приятни мелодии, които обаче нямат нищо общо с окултната музика, за която се говори в беседите. Има доста разточени, тук-таме сладникави мелодии, напомнящи песните на градска романтика, но с поучителен и някак сладостно прошепнат текст - песни, подходящи за въздържателни компании, за уютни разговори и вечери, но те са на астрономическо разстояние от песните на Учителя, наситени с мистичен, понякога със строг, дори и категоричен призив към душата бродни-

ца, други пък с дълбока, сякаш космическа тъга, но не и със сладникавото самодоволство на ония песнички, които припомнят на пеещия, че е вече спасен и вече нищо друго не му остава, освен да се наслаждава на собствената си заслуга за това „спасение“.

И разкази, и стихове, и картини се появиха, между които едно прецизно око би избрало тия от тях, които се броят върху пръстите на една ръка. Тези произведения никой не отрича, но те - и песните, и литературните творби, и картините - трябва да носят името на своя автор, за да не се смесват с това, което е дело на Учителя и което се е родило в процеса на работа в окултната школа.

Вярно е, че Учителят нееднократно е заявявал, че не иска да го цитират буквално и фанатично, но всяко нещо, което не е цитат от беседите, поставен в кавички, трябва да носи и наименованието на своя жанр. Може да е „извадка“, може да е свободно резюме, може да е стихотворение от А. Б., разказ от В. Г., песен от Д. Е., философски трактат от К. З. или най-после, както е настоящето произведение, материалите на което са събрани от различни ученици, получили или издирили известен материал за живота и делото на Учителя.

Такава е етиката на творчеството по целия свят при всички случаи, където се третираат идейни и миросгледни въпроси.

Редно е да се върнем при музиката, с която започнахме настоящата глава.

Учителят за музиката

Ще възкресим един от ония кристални пролетни дни, когато Слънцето, преминало през знака на равноденствието, сияе на безоблачното небе и пробужда всяка тревица и всеки притихнал през зимните дни и нощи живот. Под навеса на изгревната поляна се бяха събрали няколко братя и сестри, останали на „Изгрева“ и след Паневритмията. Те слушаха внимателно подетия разговор между Учителя и брат Боян Боев. Учителят беше особено разположен, защото приказваше върху една от най-любимите теми - музиката. Той изслушваше търпеливо въпросите на Боев, а този брат можеше да задава въпроси с дни и нощи.

- Кажете - започна брат Боев, като се обърна към Учителя. - Вашите основни мисли за музиката и не само като изкуство, но и като могъща духовна сила за развитие.

Учителят погледна към брат Боев и тутакси отвърна:

- Музиката, това е живот, където има живот, там има музика. Там дето няма музика, там е царството на смъртта. Престане ли човек да пее в най-широк смисъл на думата, той нищо няма да постигне. Хората изгубиха истинската музика, когато излязоха от рая. Всеки човек може да направи един опит със себе си. Ако си неразположен, изпей една песен. Щом твоето неразположение се промени, ти си пял добре. Не се ли промени състоянието ти, изпей втора, трета песен и ще видиш, че ще настъпи една промяна.

- По какъв начин музиката въздействува на човешкия организъм и психика?

- Когато човек започне да пее, настъпва едно разширение на капилярите, кръвообращението става леко, изхранването на отделните части и органи на тялото е по-пълно и оттам и общото разположение - по-добро. И болките, които ние често усещаме, се предизвикват от свиване на капилярите. Щом музиката улеснява кръвообращението, тогава и болките престават. Освен това, като започне да пее, човек привлича вниманието на някои възвишени същества, които идват невидими при него и му помагат. Когато човек с години не може да свърши някои работи, като изпее няколко песни, свършва ги в много кратко време.

- Всеки човек ли може да си помага с музиката?

- Всеки, но различните хора до различна степен са развили музикалното си чувство. Едни имат развито чувство за време, други за ритъм, а трети за мелодия. Много от хората имат поначало хубави гласове, но не са положили никакво старание да ги развият.

Когато човек свикне да пее и чрез пеенето да си помага, тогава черната ложа няма власт над него. Тъмните сили нападат човека, когато той престане да пее.

- Може ли - продължи брат Боев да запитва - да се помага на болен чрез музика.

- Разбира се, и при това много ефикасно. Когато отидеш при някой болен, не му говори за болестта, но му попей 15-20 минути и ако ти си пял от все сърце, с любов и силно желание да му помогнеш, тогава ти ще подобриш значително неговото състояние и ако посто-янтствуваш, ще го вдигнеш от леглото. Ето защо човек трябва да се моли на Бога да му даде като дар някое изкуство, с което да помага на страдащите хора.

- С всяка ли музика може да се постигне резултат?

- Всяка музика е полезна, но учениците трябва да знаят кое отрицателно състояние с каква музика се лекува. За всяко състояние има и съответна музика.

- Вие не знаете - продължи Учителят, - каква невидима, но велика работа вършат музикантите в света. Те може, без сами да знаят това, да трансформират състоянията на хората. Един цял народ може да се промени, да се насърчи и да се вдъхнови от музикантите. Те са едно благо за човечеството. Да знаете колко пъти те са намалявали страданията на хората и колко пъти са ги спасявали от отчаяние.

Брат Боев се замисли върху тези думи на Учителя, а и всички, които слушаха, се погледнаха с усмивка, която трепна по лицата им.

- Ако вие знаете окултните закони и ако сте свършено предани ученици, бихте могли не само да промените състоянието на времето и да отклоните една буря, но и да се подмладите. И змиите се укротяват чрез музиката. Замисляли ли сте се върху този факт, как една мелодия може да направи да заспи една от най-страшните кобри, отровата на която е само за миг смъртоносна? Всички добри неща в живота идват за тогава, който пее. Музиката стопява всички мъчнотии.

- Музиката, която имат хората, достатъчна ли е, за да си помагат те с нея?

- В световната музика трябва да се внасят някои елементи, след

тази музика идва окултната музика. Тя не е още за хората, защото те биха злоупотребили с нея. Има музика, с която ние бихме могли да стимулираме растежа на дадено цвете, а има музика, която може да укроти бурята.

- Всеки ли човек е годен да стане музикант?

- Има музикални гении, които се раждат такива. Но всеки може да се опита да пее или да свири. Всеки човек, който е живял по Бога, е музикален и неговата песен или свирене има сила. Този, който живее един егоистичен живот и е обичал само себе си, не е музикален. Истинският музикант има самоотричане. Той е организиран своя живот. Дори материята може да се организира с въздействието на музиката. Ще знаете, че музиката е във всичко. Всяко нещо, което вършите в живота си, вършете го музикално. Говорете така, че в думите ви да има музика. И формулите, които изговаряте, за да имат въздействие, трябва да бъдат произнесени музикално. Шивачът, който шие дрехите, или обушарят, който прави обушата, ако са музикални, ще внасят нещо хубаво в тях. И хората, когато ги носят, ще чувствуват радост.

Слънцето се беше издигнало още по-високо и приятно затопляше хладничкия пролетен ден. Птици прелитаха с откъслечни писукания и потъваха в зелената дълбина на близката борова гора. Имаше нещо светло, радостно в този наистина музикален ден. Сякаш между разговора, който се водеше, и природата имаше някакво съответствие. Думите на Учителя за музиката настройваха музикално не само слушателите, но и всичко наоколо.

- Ще дойдат нови музикални гении - продължи Учителят след кратка пауза. - Те ще донесат на човечеството нова музика. В шестата раса ще се даде нов музикален тласък. Тогава някои пробудени души ще чуят хора на ангелите, който се състои от сто четиридесет и четири хиляди гласове. Когато човек пее с цялото си сърце, ум и душа, тогава заедно с него пеят и други същества.

- Кой от нашите песни имат най-силно въздействие? - запита винаги любопитният брат Боев.

- Всички, но действието им е различно. Например песента „Благославяй, душе моя, Господа“ действа лечебно. С песента „Венир Бенир“ се отстраняват съществата, които пречат на развитието, а песента „Аум“ е дума на Духа.

- Кой други песни препоръчвате?

- Например песента „Фир фюр фен“. Тя е тонираща песен, но не бива да се пее по всяко време. Ако се научите да пеете, както трябва, песента „Зора се чудна зазори“, всички възможности за подем и ус-

пех ще ви посетят. Ще знаете, че нашите песни са в съгласие с Божиите закони. Съществува музика и в природата. Слушали ли сте музиката на цветята, хора на зреещи плодни дървета, музиката на текущите води, на вятъра. Цялата природа е един величествен оркестър. И органите на човешкото тяло се подчиняват и работят най-добре под действието на различните музикални тонове от гамата.

Музиката е живот. Това ви казах още в началото. Пей и свири! Така ти ще мислиш, ще действуваш и ще чувствуваш най-правилно. Тогава не ще допускаш мисли в своя ум, които внасят тъма и смут в тебе. Знай, че Бог е вътре в теб. На него уповавай. Не разваляй това, което Бог гради.

Като обикнеш Бога, пей и свири и тогава ще обикнеш всички същества. Тогава ще знаеш защо живееш и защо си дошъл на тази земя.

Учителят стана, погледна нагоре към светлеещия лазур, усмихна се, сякаш чу великия оркестър на всемира и като кимна с глава за поздрав, бавно тръгна към салона. На групичка след него тръгнаха и учениците заедно с брат Боев. Всички те имаха светнали лица. Разговорът за музиката ги бе изпълнил с радост, с хармония и с ония безценни дарове, които човек може да получи, когато е в непосредствена близост със своя Учител.

Един от учениците - от тези, които останаха на поляната, се поспря. Спряха и останалите. Тогава той се обърна към брат Боев и запита:

- Брат Боев, има ли някъде записани сентенции за музиката, които Учителят е изказал в своите беседи или в отделни разговори?

- Има - отвърна веднага брат Боян Боев. - Аз ги имам в моята стая. Ако се интересувате, да дойде някой от вас и да ги вземе. Ако имате още свободно време, може да ги прочетете още сега на поляната.

Така и стана. Един от братята отиде до стаята на брат Боев и получи от него тетрадка, в която той бе записал изказванията на Учителя за музиката. Групата, съставена предимно от млади хора, се настани в югозападния край на поляната, където легеше дебелият дънер на едно отсечено дърво, на което често седяха приятели и гости. Един от братята взе тетрадката и зачете:

„Бога можем да познаем само като Любов, а първото явление на любовта тук, на земята е музиката.“

И по-долу:

„Седемте тона на музиката са седем стъпала, по които мъдростта води човека в пътя на неговия възход, тъй като най-гениалният

израз на разумността е пак музика.

„Окултната музика служи на великата истина. Чрез музиката истината може да се влее в човешкия ум, защото онова, което не може да се изрази с думи, може да се каже чрез музиката.“

„Чрез пеене или свирене ще внесем хармония в себе си. Тогава ще привличаме ония сили на природата, които хармонират с нас. Ако пеем с цялата си душа, ще повикаме духовете на музиката, които носят обновление. Тогава според степента на съвършенството на нашето изпълнение и според вдъхновението, което имаме, ще настъпят и съответни промени в нашето съзнание.“

„Музиката е съединителното звено между ангелския и човешкия свят. Тя е език на духовете. Те познават нейния език. Ако искате да призовете някой дух и да общувате с него, така че той да ви разбере, това може да стане само ако пеете или свирите.“

„Обикновената музика може да се изпълнява по всяко време и при всякакво състояние. Когато обаче изпълнявате окултни упражнения, трябва да намерите за това съответното време и във всеки тон да вложите мисъл, чувство и воля.

Когато човек пее и върху ларинкса действа само мисълта, гласът ще бъде сух. Ако при пеенето действуват само чувствата, гласът ще има една отпуснатост и раздвиженост. Ако пък действа само волевата страна на природата, гласът ще получи само динамичност.

Истинският начин на пеене се постига само при хармоничното застъпване на трите елементи.“

„Стремете се към тихото пеене. Силното пеене е само волев акт. Ако обаче искате да вложите нещо възвишено и елемент на благородство във вашата мисъл и в чувствата, трябва да пеете тихо. Тихото пеене при това е по-изразително. При тихото пеене могат да се привличат същества от по-висока духовна култура.“

„В човешкия свят появата на музиката е свързана с пробуждане на съзнанието. Макар че самосъзнанието се е появило у хората от преди триста хиляди години, музиката като творческа проява у човека датира от неотдавна - от около три-четири хиляди години преди Христа. Дотогава музиката в сегашния смисъл на думата не е съществувала. Хората например от атлантската раса не са били музикални. Това личи ясно от изследването на техните черепи.“

„Всеки човек е построен върху един основен тон, който определя неговия живот. Хората следователно имат различни основни тонове. Един има за основен тон „до“, друг „ре“ и т. н. Трябва да познавате основния тон на всеки човек и според този основен тон да определите обходата си с него. И всеки народ има свой основен тон. Основ-

ният тон на българския народ е „фа“.

За учениците е необходимо да знаят, че музиката е метод за трансформиране на човешкото състояние. Има състояния, които без музиката по никакъв начин не могат да се сменят.

Ако пеете всеки ден по петнадесет минути съзнателно, съсредоточено, с участието на вашата мисъл, чувства и воля, след една година ще имате неочаквани резултати. Вашето положение ще се измени 50 % във всяко отношение.

Чрез музиката могат да се премахнат всички лични, семейни и обществени противоречия."

„В сегашната музика има радост, но и много тъга. Бъдещата музика на човечеството, в основата на която ще легнат окултни мотиви, ще действа възходящо и ще събужда чувство на подем и творчество."

Цигулката

Ние всички знаехме, че Учителят свири на цигулка. Неведнъж сме се възхищавали в такива минути и часове, когато той почнеше да свири и най-сетне неведнъж сме усещали необикновеното в неговото изпълнение. Неговата цигулка раздаваше мир, успокоение и подтикваше към размисъл със своята дълбочина и мистика.

Това разбрахме ние, но музикантите, които винаги желаят да видят нещо повече от другите, проумяха и онези неща, които съставляват майсторството и особеностите при изпълнението.

Намираме за уместно да дадем краткото описание на наш брат, който внимателно е слушал и същевременно наблюдавал Учителевото изпълнение.

„През годините - пише този брат - когато столицата беше домакин за концертите на световно известни музиканти - цигулари, пианисти, певци и диригенти, между посетителите в салоните на София, можеше да се открие лесно характерната фигура на Учителя. Той особено високо ценеше изпълнителите, следеше най-внимателно начина, по който те представяха автора композитор, за което след концерта той даваше своето мнение. Наред със сигурното ритмично чувство, с усета за мярка, чистота и красота на тона, той търсеше артиста, родения инструменталист или певец. Голямо значение даваше той на онова изпълнение, което можеше да привлече като слушател и вдъхновител и самия автор.

Колкото това твърдение да изглежда невероятно и вън от възможните неща в нашето триизмерно пространство, то е една истина за тези, които имат отворени очи. От това гледище концертите за Учителя представляваха двойно - видимо и невидимо, тържество.

Учителят пееше и свиреше. Той бе школуван цигулар. Кой е бил неговият преподавател и го е въвел в изкуството на грифа, струните и лъка ние не знаем. Но в разговори и в някои лекции Учителят с увлечение разказваше за добрия педагог, който наред с първите уроци към опознаване на цигулката свирел със сериозно вглъбяване пред него, невръстния още ученик. По всяка вероятност този педагог - някакъв чужденец, дошъл в България след Освобождението, е бил талантлив музикант.

Мушката беше една от главните теми в лекциите на Учителя

В Америка като студент Учителят често е изнасял в университетските зали концерти за своите колеги.

Ние заварихме Учителя като беловлас цигулар, който свиреше пред своите ученици. Често, затворен в малката си стаичка, той свиреше и насаме, сякаш даваше концерт на невидими слушатели.

Контактът му с един висш свят на музиката беше във всяко съмнение. Музикалните ноти и музикалните мотиви, песни и упражнения, които изсвирваше, бяха съвсем оригинални, необикновени и носеха в себе си духовна сила. Това можеше да се установи от нотното писмо, което показваше, от появата на мотиви, дошли за пръв път в музиката на земята. Композитори и музикални изпълнители наричаха неговото творчество „патетичен химн на човешката душа“.

Музикалният език, на който Учителят разказваше, бе много характерен и чист. Макар да имаше и далекоизточни напеви, все пак той бе нещо съвсем различно и ново. Той изпълняваше с академична изисканост и онези места, където имаше класическо звучене, а българската песен - весела и тъжна, най-често подчинена на неправилни тактове и сплетени лъкови легати, той изпълняваше с такава лека подвижност и пъргавина, сякаш чувахме някой известен български гъдулар.

Цигулката като музикален инструмент за него беше едно от съвършените неща, които човекът е смогнал да направи. Често той се вираше в грандиозните извивки - ефове, при които отлитаха тоновете, отразени веднъж от овала на инструмента. А за този инструмент той често споменаваше, че е символ на човека. В такива разговори той всякога споменаваше името на Страдивариус.

Учителят познаваше до най-големи тънкости пръстовата и лъковата техника. Звукоизвличането му беше наситено със свежест и мекота, от което тоновете придобиваха строго специфичен Учителев колорит. Шумното и дръзко изпълнение той наричаше „бурен разговор на физическото поле“. Най-често той свиреше с нежно докосване на лъка, ползуваше спикатите, летящия лък и дори някои пицикати.

Един от бележитите музикални дни на Учителя бе последния му концерт, даден вместо утринно слово през един от неделните дни на 1943 г. В клас той влезе с цигулка в ръка. Учениците заеха места в салона.

След обичайната молитва Учителят слезе от катедрата и заяви, че ще изпълни музикалния мотив „Блудният син“, който не е изпълнявал повече от тридесет години. Отвори кутията, взе инструмента и почна да го настройва. С леко докосване на лъка прозвучаха няколко квинти, провери нагласата на струните и засвири.

Изпълнението и съдържанието на тази песен не подлежи на нотен запис. Темпото на места бе бурно и пасажите летяха бързо един след друг, поради което петолинията останаха празни. Всички само слушаха. Бяхме въведени в необикновен музикален свят. Той бе изграден от тонове и с такова богато съдържание, което може да разчете само душата на слушателя.

Изпълнението беше прецизно, богато с красота и звучност. В границите на три октави Учителят разказа живота на една безсмъртна душа, преминала през битие, изпъстрено с драматизъм, на места с романтика, а другаде с размисъл. „Блудният син“ споделяше своя живот с езика на тоновете. Доловихме конфликти, противоречия, а някъде и успокоението, което дават светлите надежди, където животът е изтъкан от светлина и любов.

Нежните пориви на едно любящо сърце доловихме в едно едва чуто пианисимо, напомнящо шепот. Това сърце търсеше мир в голямата арена на живота, лишено от любов и съчувствие, и където това сърце е още съвсем непознато. В разложените акорди, наситени с динамика и мощ и разгърнати във възходяща хармонична линия, ние усетихме как висшата воля подава ръка на скиталеца, ръководи неговата съдба от свят в свят и дава уверения на неговия дух за успешното завършване на започнатата драма.

С няколко тържествени акорда разказът завърши.

Пръстите, които стъпваха по грифа и държаха лъка внимателно, прибраха цигулката в кутията.

Концертът завърши. Това бе последното голямо изпълнение на Учителя пред неговите ученици."

Паневритмия

Един друг вид дейност, която е твърде характерна и оригинална за Бялото Братство, е Паневритмията. Тя е особен вид масова игра, която се извършва сутрин при музикален съпровод. Паневритмията има дълбоко значение както за физическото здраве, така и за общото тониране на човека. За науката може би нейното въздействие е още тайна.

Същинският смисъл на думата Паневритмия от духовно гледище Учителят е изяснил със следното изчерпателно и пълно със смисъл изречение: „Паневритмията е разумна обмяна със силите на живата природа“.

Ако се вгледаме по-внимателно в дълбокия смисъл на човешкия и космическия живот, ще открием, че всяка проява на микрокосмичното битие е отражение или резонанс на един обилен живот, който блика в макрокосмоса.

Пробуденият от съня на своето биологично битие човек винаги се стреми да даде израз на този висш живот на духа както чрез изразните средства на музиката, живописата и архитектурата, така и с хореографското изкуство. Движенията, които човек прави дори при всекидневния си живот, са израз на една идея. И ако бихме имали търпението и наблюдателността на един изследвач, бихме могли да ги класифицираме съобразно с идеите и настроенията, които те изразяват.

Всяко движение е израз на някаква мисъл. Хореографското изкуство би трябвало да е така свършено, че наблюдателят да долови в движенията онака мисъл, към която те ни насочват. Преповторението на дадена танцова фигура трябва да ни доведе до идеята, до мисълта и до вътрешното изживяване. Следователно и играта може да стане израз на духовното начало у човека. Ритмиката на телесната игра ни води до идеята за ритъма на космоса.

Всичките двадесет и осем форми в Паневритмията, взети от живата природа, са израз на съответните възходящи състояния на човека. Те са спокойни, лишени от стихийността на опияняващите и подчертани емоции, прости с великата простота на всички полезни и прекрасни неща. Играят се на ранина в часовете на пробуждащия се

живот, когато из световното сърце с пълни шепи се излива великият дар на Божията Любов.

Колелото на Паневритмията е едно малко преповторение на огромното световно колело, по което протичат силите на макрокосмичния живот. В игрите са открити всички положителни състояния, през които преминава човешкият живот. С играта в тези ранни часове всеки може да дойде в резонанс с протичащите благодатни сили на живата природа. С тях се въздействува да покълнат и да израснат вложените положителни семена в душата на човека.

„В красивия свещен час - казва Учителят, - когато цялата природа тръпне от радост, се образува живият кръг на Паневритмията. В ранното утро в разцъфналата природа почват ритмичните упражнения, в които се осъществяват седемте основни принципа на Божествения Живот."

Ето как херметизмът ги дефинира:

Първият принцип е разумността. Той гласи, че всичко в света е разум.

На второ място идва принципът **на** съответствието. Той може да се изясни със следните думи: всичко в света има подобие, съответствие. Херметическата философия изразява това със следните думи: каквото е горе, това е и долу. За пример съществува съответствие между идея, тон, форма, движение и число. Съществува хармония и съгласуване между различните полета на живота - физическо или духовно. „Както на небето, така и на земята". Решаването на ред въпроси от научен, философски и духовен порядък по този принцип се постига както в геометрията, на която човек трябва да знае принципите на съответствието.

Третият принцип е известен като принцип **на** трептенията. Той учи, че всичко е в движение, всичко трепти. Съвременната наука построява всичко и обяснява всички явления върху фреквенцията, за която става дума в този основен принцип. Така се разграничават явленията звук, топлина, светлина, рентгенови и радиоактивни излъчвания и други.

Четвъртият принцип е принципът **на** полярността. Всичко в природата е поляризирано, а тази дейност или поляризация е основен закон в природата. Имаме мъжки и женски принципи, два рода електрически товари, два магнитни полюса и ред още поляризации в живата и в неживата природа.

На пето място стои принципът на ритъма. Този принцип ни говори за периодичността на всички явления. Годишните времена имат свой ритъм, денонощието е ритмично явление, биенето на сър-

Изпълнение на Паневритмията в Изгрева, София,

цето, приливите и отливите. Ритмични явления са почти всички явления в астрономията, а и в историята има признаци на ритмичност.

Шестият принцип е този за причините и последствията. Всяко явление е предизвикано от някаква причина и всяка причина както във физическия, така и в духовния живот, носи неминуеми последствия.

И най-после седмият и последен принцип за единството и сродството. Всичко в природата е сродно, произлизащо от Великото Едно. Ако тръгнем по дирята на различните явления, ще открием, че всичките се събират в един фокус - в една пораждаща ги причина, че съществува връзка между всичко това, което става в живота както на отделния индивид, така и на цялото. Цялата вселена би могла да се третира като един безкрайно голям организъм. (Тук думата „безкрайност“ е употребена в смисъла на трудно обозрим и още по-трудно определящ се с нашите понятия и нашето мислене свят.)

Да се върнем към Паневритмията. Дори само когато приказва човек, пак прави движения. Ако се опитаме да превърнем каквато и да е песен в движение, ще забележим, че тези движения упражняват върху нас известно въздействие. Посредством тези движения думите и тоновете на песента като че повече оживяват. Така са се родили танците. Паневритмията се основава на закона за съответствието между идеи, думи, музика и движения.

Паневритмията поставя човека в контакт със съществата, които са по-напреднали от нас. На второ място събужда вложените в човека заложби. Чрез нея той става възприемчив към животворните сили, които пълнят всемира. Тя го поставя в резонанс с тях. Кои са те? Според Учителя те са: доброто, справедливостта, разумността, хармонията, братството, свободата, както и докосването до космичната любов.

Към едно послесловие към новото издание на Паневритмията между другите обяснения, които са дадени във връзка със значението на дълбокия смисъл на тези игри, стои и следният текст, част от който ще приведем тук:

„Защо паневритмичните упражнения започват всяка година на 22 март и защо се играят рано сутрин? Като отговор на този въпрос е даден цитат от книгата „В царството на живата природа“. Сутрин при изгрев слънце - е казано там - земята има отрицателна полярност - тя тогава приема най-много. Този факт е от извънредно голяма важност, за да се оцени значението на изгрева. Затова при изгрев слънце човешкият организъм е най-възприемчив към слънчевата енергия. Сутрин има всякога повече прана или жизнена енергия, от-

колкото на обяд. Тогава организмът поглъща най-много положителни енергии.

И земята в началото на пролетта е повече отрицателна, отколкото през другите годишни времена, и приема най-много. Това е причината, че слънчевите лъчи през пролетта действуват най-лечебно. Най-добрите месеци на жизнена обнова са от 22 март до 22 юни. В този период човек трябва да отвори себе си и с любов да възприема животворните сили, в които е потопен.

Действието на паневритмията върху човека е грамадно и всестранно. То е преди всичко от значение за развитието и обмяната на организма. Движенията на паневритмията не са изморителни, защото са плавни и красиви. При тях вземат участие без излишно напрежение всички части на тялото. Мускулите се развиват, дишането и кръвообращението стават по-интензивни, укрепва нервната система.

Движенията при Паневритмията не са произволни, а са плод на познаването на живите сили на природата, които се пробуждат и в човешкия организъм."

Тъй като движенията при паневритмичното упражнение се придружават с особена музика, специфична за всяко упражнение, съчетанието на играта с музиката създава у човека паневритмична и музикална естетична наслада, която повдига тонуса и дава хубаво настроение. При играта, която е най-ефектна, когато е масова, човек се чувства включен в един ритмичен процес, който е сякаш продължение от ритмиката на природата и космоса.

За това въздействие на играта върху човека в послесловието е казано и следното, което цитираме:

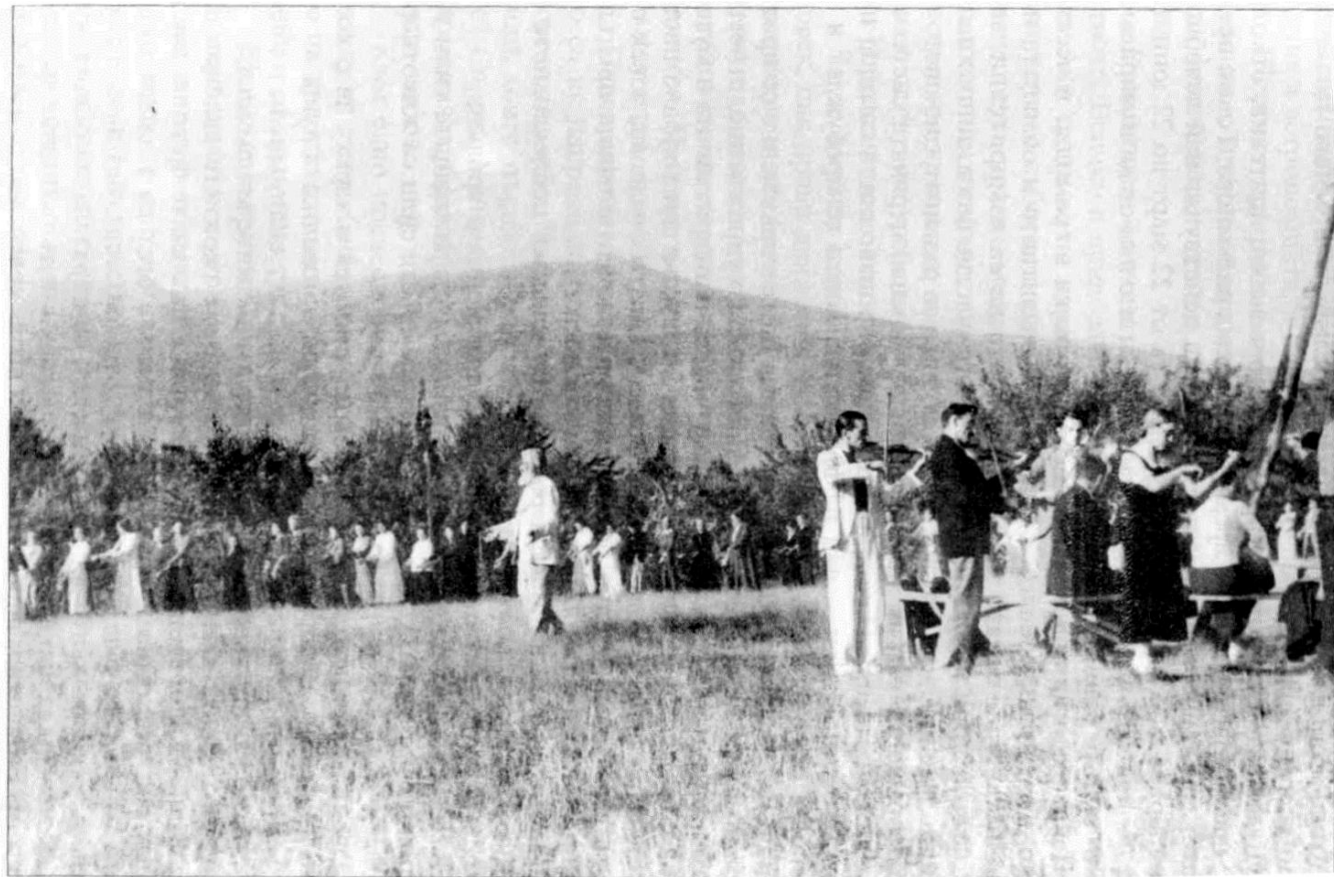
„Действието на паневритмичните упражнения е трояко:

1. Те акумулират в човешкия организъм съграждащите сили на природата и съдействуват на развитието му. Тези сили са животворни.

2. Тъй като движенията в Паневритмията са в хармония с космическия ритъм, те пробуждат спящи сили в човешката душа.

3. Чрез игрите в паневритмията се изпращат сили, мисли и идеи в света, които продължават да работят в положителен смисъл."

Много вероятно е някои незапознати със скритите явления на целокупния живот да помислят: Какво ли е пък значението на такава игра за живота на цялото? Такова нещо могат да твърдят хора, които живеят все още в измамата на „отделността", без да са проумяли, че всичко, което става в този свят, се отразява на общия живот, че човешките мисли, чувства и постъпки изпълват едно ирационално пространство, наречено духовно поле, което понякога е така

Учителят ръководи изпълнението на свещения танц

отровено от отрицателните мисли, желания и постъпки на хората, че е необходимо едно „озониране“, за да е възможен по-нататъшен живот и относителна хармония в него. Може да се види странно твърдението, но доказан факт е, че хармонията, любовта и оптимистичните мисли в един дом определят до голяма степен и здравословното състояние на живущите в него.

По-долу в текста на послесловието се казва:

„Нашите движения и когато са несъзнателни, не са произволни. Движенията ни при всекидневния живот за един наблюдателен човек говорят много. Движенията на ръцете, краката, неволното ни попипване по главата или другаде представляват движения, чрез които се разнася или набрана енергия, или пък се внася енергия там, където има недоимък. Не е случайно това, че при главоболие ние слагаме длан на главата си, или пък при зъбобол - ръка на бузата.“

Един оратор с различните движения показва интензивността на своята мисъл в отделните части на речта си, както и един актьор при рецитала подбира движения, които имат физиологическа синхронност със словото.“

„Всяка идея, всяко душевно качество - е казано в текста на изданието - съответствува на известно движение. Има движения на доброто, на милосърдието, на справедливостта. Любовта си има свои линии на движение. Красотата също. Всички добродетели си имат свои движения. Човек трябва да научи това. На тази основа е изградена Паневритмията. Хората, които не са живяли добре, погрозняват и движенията им стават също грозни. Ето защо е потребно да се внасят съзнателни елементи в подсъзнателния живот.“

Значението на Паневритмията става ясно, като вземем предвид туй, което наричаме „съответствие“ в природата. Има съответствие между всички неща. То се основава на единството, което лежи в основата на цялото битие. В периодичната система на химическите елементи след всеки седем елемента се повтарят такива с аналогични свойства. Така е в спектъра на светлината, в октавите на музиката. Същото се среща и в стълбицата на електромагнитните трептения.

Не е без значение да споменем тук нещо и за работите на Сент Ийв д'Алвейдър, събрани в едно съчинение, озаглавено „Археометър“. Това привидно отклонение ще ни покаже как са установени връзката и съотношението между тон, форма и идея. Според този френски окултист една пространствена форма може да считахме кристализирала, замръзнала във форми музика. Д'Алвейдър твърди, че

Паневритмия в субалпийския пояс на Рила при Седемте езера

мерките, които са дадени в Библията, в книгата „Исход“, гл. 25, са размерите на скинията. Те не са случайни и всички те заедно образуват една музикална симфония. Същият анализ и изводи прави и от описанието на Соломоновия храм в книгата „Езекиил“, гл. 40-43. Сент Ийв дава методи, как може да въплътим една музикална форма в едно здание или някакъв предмет за украса. Всичко това говори колко е обширна сферата на музикалното влияние. Говори се при това, че много от формите в природата представляват кристализирана музика.

Това с причината, че формите на движенията при Паневритмията, които са съобразени с някои периоди от ритъма на космичния живот, се считат като силно въздействащи в положителен смисъл върху човешкия организъм и психика.

Ние бихме привели тук всичко това, което е писано за Паневритмията в послесловието на нотното издание, но това макар и крайно полезно и оригинално, не е подходящо за настоящата книга, където ние запознаваме читателя в едри линии с най-характерните неща из живота на Братството.

Настоящата глава ще заключим със следното изречение:

Паневритмията е такава игра, формите на която са пригодни да изразят чрез музика, движение и думи новите идеи за живота, които съставляват учението на Учителя на Бялото Братство и да ги предадат както на отделния човек, така и на живота за цялото.

Учениците на Бялото Братство се множат, макар че основното схващане в окултната наука, което напълно се покрива със схващанията на учениците на Братството е, че ученик на Божествената наука става такъв, на който е вече дошло времето да пробуди душата си от вековния сън, такъв, който е минал през различните опитности в своя минал и сегашен живот и който се е убедил сам, без пропаганди и насилие, че това е единственият път за неговото развитие и единственият светоглед, който премахва основните противоречия, измъчващи хората на тоя свят.

Няма нито един въпрос, нито един проблем от науката и изкуството, върху който Учителят да не се е изказвал и да не е дал в разбираема форма основните ценни и напътствени мисли, които служат като сигурни пътеки към още по-сигурни истини.

Ако хората от различните специалности се заловят и прероят стотиците томове беседи, ще намерят всеки за своята специалност оригинални и неповторими указания. Той говореше за медицина, за

естествознание, за астрономия, астрология, педагогика, а най-много за музика.

Ние нямаме възможност да дадем всичко, което би интересувало любознателния човек на нашето време. Това ще направят други хора, които ще имат на ръка всичкото богатство на Учителевото слово и които ще потърсят нови пътища за много неразрешени проблеми в живота и науката.

Като илюстрация ще дадем на това място някои основни мисли и схващания на Учителя по медицинските и здравните идеи, извадени от неговите беседи.

Проблемът за здравето

Философите монисти твърдят, че светът е един и единен. Няма много и различни светове. Но ние имаме при това хиляди и милиони свидетели, които за живота на този единен за нас свят ще кажат съвсем противоречиви неща. За едните този свят е едно тягостно бреме, безсмислица и жестока тегоба. Другите пък никой не би могъл да отклони от чувството им, че светът е изтъкан от чудни великолепни помисли, от ведри пориви, от премъдрост, любов и светлина, които са предвечни стълбове на един безкраен и вечен живот!

Миньорно или мажорно протича нашият живот? Мрачен или светъл ни се види светът, това на първо място зависи от онези състояния, които наричаме болест или здраве. Изходът на всички драматични или обществени конфликти се определя в последна сметка от духовните и физическите сили у индивида. Здраве или болест, сила или немощ, възход или упадък - това са основните и решителни насоки в развитието на всеки жизнен процес.

Ако Христос беше само проповядвал, а не беше лекувал немощни, то Неговата слава за непосветените би била по-бледа. Силата и величието на Исуса седи в методите, които Той даде на човеците за превръщане слабостта в сила, грозотата в прелест, страха и унинието в надежди и радости, което е равнозначно на това, че болезнените и отрицателните състояния са превърнати в положителни, възходящи и здравословни.

Всяко зло и всяко смущение в живота е свързано с някаква дисхармония, а всяко благо и всяка радост са продукт на някое изработено съвършенство. Със здравни и медицински въпроси се сблъскват повечето от нас. Ето защо лечебни концепции се изработват в зависимост от преживяни опитности не само от медицински работници, но и от неспециалисти - прости и учени люде, селяни или граждани, занаятчии или професори и дейци от всяка категория.

С математика се занимават школувани математици, с атомистика - физици атомисти. С медицина обаче се занимават освен докторите още маса други хора от всякакви професии, от най-различни категории и образования и с най-разновидна култура. Интересно е това, че в много случаи лечителите са люде от народа, а не лекари

професионалисти, те получават известност поради по-добрите си и по-многобройни успешни лекувания. С казаните тук думи ние в никакъв случай не омаловажаваме школната и официалната медицина, която особено в областта на хирургията прави чудеса, но такива примери ни учат, че за успешното боравене в тази чисто биологична област не е достатъчно да се владеят анатомията, физиологията, патологията и други съответни науки на медицинското лечителско изкуство, но и един непосредствен усет, такт, интуиция за проникване в жизнения ритъм на човека.

Настоящите страници са написани за онези хора, независимо от кой слой на човешкото общество изхождат, за които зрението е нещо повече от елементарната оптика. Зрението, в което липсва радиарна мощ, не може да е ползотворно в проучването на биологичните проблеми. Зрение, което спира и застива при материалните станции на битието, не може да види вечно живото в живота и величието на космоса.

Както премахването на смущенията в работата на една машина изисква познаването на строителните планове на механизма, така премахването на смущенията на един организъм изисква познаването на неговото устройство и функция. Ето защо всяка медицинска практика е във връзка с определена медицинска теория, както и със специфични концепции в тази област.

Според Учителя човекът е едновременно и тяло, и душа. Той е следователно съставен от груба, фина и свръхфина субстанция, а тези три състояния стоят в определени сложни и взаимозависими отношения, при които доминираща е най-фината компонента, като останалите са в подчинено положение спрямо нея. Мисълта на Учителя за взаимоотношенията на материя, душа и дух ще изразим със следното сравнение: да си представим, че човек се намира в едно превозно средство - автомобил, самолет или кораб. Той си служи с него, пътува. Първата система представлява типично материално-механическата организация. Втората е разумът - емоциите, които направляват колата, а третата - това е идеята, направляващата компонента, поради която е предприето това пътуване. Ако вникнем в този пример без предубеждение, ще разберем, че нито без духа, нито без разума и волята на човека, нито без върховната и изначална идея превозното средство би имало някакво значение и съществуването - никакъв смисъл. Машината не може да се самоизгражда. Тя е продукт на разума, на познанията и сръчността на човека. Тя е продукт на една интелектуалност. И човешкото тяло и всички организми са продукт на една творческа интелигентност в огромната и тайна лаборатория на природата. Ето защо стъпалата на човешкото съзна-

ние към опознаване на истината наричаме възход към духовното, а стъпалата към по-ограничената и подчинена система наричаме сливане към гъстата субстанция, опознаването на която особено в медицината е от значение, тъй като човешкото тяло и тялото на всяко живо същество е изградено с интелектуалността и чудесните направляващи фактори пак в разумната и жива лаборатория на природата.

Учителят, който познаваше съвременната медицина, тъй като той е следвал и медицина, имаше положително отношение към много от лечебните методи на съвременността, особено към хирургията, но той предимно наблягаше на природолечението.

Изходното начало тук е схващането, че лечителният процес не е предимно във външното физико-химическо въздействие на определен медикамент или химотерапевтикум, а във възможностите да се стимулира организма към повишена дейтелност, от което вече ще последва естественото възстановяване.

Учителят беше един изключително богат източник на природолечителни методи, в които се включват водолечението, слънцелечението, лечението с дихателни и гимнастически упражнения, в които влиза и Паневритмията, за която се казаха вече някои основни неща.

Трябва да се знае, че когато в България нямаше нито наченки от тези природолечителни методи, когато учениците на Бялото Братство излизаха сутрин на слънце и играеха гимнастика, невежествено-то общество приемаше това като някакъв езически култ. По него се изливаше уличната мълва, но днес всичко това, което беше материал за ирония и насмешка, се практикува масово. По-възрастните от учениците на Бялото Братство си спомнят, че когато Учителят извеждаше групи от своите хора на Витоша, тогава не се мяркаше дори турист по тази прекрасна лечебна планина. Сега тя се посещава масово и много от туристите вече пият гореща вода, която премахва умората, без вече това нещо да се счита за странна привичка на странни хора.

Учителят Беинса Дуно е особено оригинален източник на психотерапевтични методи. Като изхожда от концепцията, че големият брой смущения имат началото си в духовния живот на индивида, той е дал изненадващо много разработки на този вид лечение.

В една от страниците на бележника на наш брат четем следните редове, които предаваме като илюстрация на един от учителевите методи за лекуване. Като казваме „методи“, то не значи, че това е терапия, достъпна за всички. Такива Той е дал в много по-широки рамки, но тук, в приведените редове е описан един от случаите на лекуване, които Учителят прилагаше, когато намираше, че това е възможно и че „пациентът“ по ред причини заслужава това.

През 1925 г. - пише в записките си наш брат - заболях от ангина пекторис. Както през 1922 г., когато никакви лечебни средства не ме освободиха от едно страшно главоболие, а помощта получих от Учителя, така и сега аз реших да прибегна към „последната инстанция“.

Макар и болен, аз успях да посетя Учителя на улица „Опълченска“ 66. Чувствувах силни болки в гърдите и не можех да стоя прав. Свит в един плетен стол, аз чаках Учителя. Когато той се появи, аз станях с големи усилия, целунах му ръка и пак се сгънах на стола. На въпроса какво ми е, аз успях със задъхвания и чести прекъсвания да му обясня страданията си и го запитах какво да правя.

Учителят стоеше прав на отсрещната страна на малката приемна стая и когато аз, гърчейки се, му говорех, забелязах, че лицето му е радостно и дори усмивка трепкаше по него. Отведнъж той все още усмихнат ми изкомандва:

- Стани прав!

Аз успях да се надигна и го погледнах.

- Дишай дълбоко - каза той, - като при това протегна към мене дясната си ръка, която сочеше към гърдите ми. Ръката му бе в хоризонтално положение и с обърната надолу длан, а пръстите му прави и събрани. Тогава той бавно се приближи към мене и когато ръката му бе на около десетина сантиметра от гърдите ми, той размърда пръстите си нагоре-надолу. Почувствувах, че през мен минава някакъв ток, който само в няколко секунди премахна едва търпимата болка. Гърдите ми тогава, свити от страдание, се разшириха и усетих, че са пълни с въздуха, който без усилие вдишвах. Стана ми леко и радостно.

- Е, имаш ли болки? - запита Учителят.

- О, Учителю! Никакви болки, никакви болки! - едва успях да му кажа, защото бях изпълнен с радостно вълнение.

Тръгнах си здрав, обновен, радостен. Моята душа беше изпълнена с нещо прекрасно, велико. То не беше само благодарност. То беше нещо, за което аз не можех да измисля дума.

Дали професор Павлов, който има голяма заслуга, че подчерта и доказва значението на висшата нервна деятелност, е виждал в тази, последната орган - пособие на душевния живот, или само един повъзвишен автомат с генерални регулаторни функции, ние не знаем това. От обилния материал, оставен от Учителя, ние имаме обаче ясното указание, че както централната нервна система, така и други органи изпълняват и самостоятелни, и подчинени роли. Поради това техните функции не могат да бъдат абсолютизирани. Над висшата нервна система стоят други доминиращи, направляващи фактори.

По-обширното разглеждане на този въпрос би излязло извън

рамките на настоящата книга.

Ще завършим главата с няколко пасажа от Учителевите беседи, където се третират здравни въпроси.

„Всяка болест е последствие на извършени погрешки в миналото или настоящето. Болестите на нашата епоха вместо да намаляват, се увеличават. Докога ще продължи това? Докато човеците дойдат до съзнание да търсят причините на заболяванията в себе си и като ги намерят, да ги отстранят. Когато човек престъпи законите на Великата Разумна Природа, той заболява. Болестите на стомаха и храносмилателната система произлизат от изопачените чувства на хората, а от раздвояването на съзнанието произтичат разните нервни заболявания.”

„Хората, които непрекъснато си служат с лъжа и измама, заболяват от специфични болести. Болезнените състояния се явяват в организма от притеснение. Всички лоши мисли, лоши чувства и постъпки дават своето болезнено отражение. Ако хората можеха да отстранят от себе си страха, омразата и безпокойствието нямаше да страдат от толкова видове болести.

Отрицателните състояния у човека създават утайки и отравяния на организма. Хората, които пазят натрупани стари идеи в своя ум и ги бранят фанатично, получават значително отслабване на паметта. Съмнението, подозрението и неверието често стават причина за разстройства на черния дроб. Затова е необходимо всеки човек да намери у себе си сили да трансформира лошите състояния, както омраза, завист, ревност, мнителност, и да се освобождава от тях като от опасни отрови. Тъй като непрестанното им отглеждане носи опасността от заболявания.”

„Ако човек живее разумно, той ще бъде здрав, независимо от това, дали е богат или беден.”

„Според моите схващания здрав човек е онзи, който има приятно разположение дори при големи мъчности; онзи, който загубва разположението си при мъкнотиите на живота, е болен.”

„Чистотата е най-силната крепост против болестите.”

„Правете често излети по планината. Това ще ви помогне да отстраните от себе си онази инертност, която води към леност. Не пропускайте ранните утринни часове, когато атмосферата е наситена с жизнена енергия. От особено значение са месеците април и май.”

„Силен и с дълбоки старини е онзи човек, който пестил енергиите си. Правило е: придобивайте повече, а изразходвайте по-малко. В това се крие тайната на дълголетието.”

„Не преставайте да се развивате и да растете духовно, защото който престава да се развива, остарява преждевременно.”

Някои основни философски категории в светлината на учението на Бялото Братство

Учителят имаше съвсем достъпни, но неповторимо мъдри отговори на всички въпроси, които биваха отправени към него от любознателни ученици. Той моделираше своята дълбока мъдрост за човека, природата, небето и Абсолютния Дух в разбираеми форми и с примери, взети от всекидневието ни. Често в неговото слово се срещаха приказки, които целяха да направят езика по-илюстративен, мисълта по-семпла, без обаче да намалят същината на онова, което винаги си остава велико, дълбоко, необозримо. Неведнъж неговите ученици разговаряха върху това кой е оня елемент, който прави неговото учение така приемливо и в същината на което човек диша свободно? Отговорът винаги биваше един и същ: свободата, изживяването на тази свобода и непринуденост зависи от ръста, до който е дошъл ученикът в духовното си развитие. На едно място той казва, че истински свободен е онзи, който люби Бога. Свободата не е произвол и пустош. Тя е притежание на най-издигнатите духове. Може да се случи външно свободният да е истински роб, а често поставеният във вериги да е свободен. Условиата за свобода са вътре в духа. „Ако няма свобода на духа, религиозните хора - казва Учителят - биха станали два пъти по-лоши от светските.“ „Свободата - продължава той - е светлина. Щом светилникът свети, ти си свободен. В мрака на нощта никой не е свободен. Само свободният може да даде свобода.“

Един от характерните белези на свободата така, както трябва да се разбира от духовния човек, е това, че от различните хора, които срещаме в живота си, не бива да очакваме еднакви неща. Хората на земята търсят по различни начини своето щастие. Едни от тях ще образуват семейства, ще отглеждат челяд, ще възпитават поколение. Само тези, които чувствуват в себе си непреодолимото влечение и призвание за съвършен и съзнателен живот, който протича далече от шума и светската суета, те са, които ще останат да вършат сами до края на живота си духовна работа.

В развитието на отделните човешки монади има много обстоятелства, които не познаваме добре и затова сме длъжни да бъдем

крайно внимателни и толерантни към пътищата, които хората избират в живота си и начина, по който живеят. И тук да повторим познатата мъдрост, останала като сентенция, че свободата на отделния индивид трябва да достигне до такава граница, която да не пречи на свободата на другите.

Мнозина, незапознати хора с основните идеи на Бялото Братство, задават въпроса какви са социално-политическите възгледи на Учителя и учениците на Бялото Братство. Разбиранията на един Учител - пратеник на невидимия свят, да осветли основните въпроси на живота и да поведе душите на тия, които ще го разберат, не се затварят в рамките на човешки измислени организации, партии и други. На света има човеци със спящи или непробудени за Божествените истини души. Пробудените са тия, които познават Бога в себе си и гледат на света като на една съществена в материята творческа мисъл. Те не произлизат от специални класи, раси и съсловия. Те не са непременно от една нация или територия.

Учението на Бялото Братство в България не е нито църква, нито секта. То е школа, която освен своята философска страна има и практическо значение за живота. То не признава догми и ритуали, установени във вселенски събори, затова не е църква, макар че Братството никога не е било против някаква църква. Напротив, църквата се е опитвала да воюва срещу Учителя и Братството. То изключва всякакъв фанатизъм, от което следва, че не е секта, нито „ерес“, както църквата обикновено обича да нарича всяко свободно изповедание на Христовото учение. Еретик, според Учителя, е всеки, който няма любов към Бога и ближния си.

Съществуват три клона на Христовата църква: католицизъм, православие и евангелизъм. Към коя от тия три църкви Христос би имал предпочитание? Той би приел всеки вярващ в любовта, от която и да е църква, ако има любов към Бога и ближния и у когото не е останало никакво лукавство и фанатизъм. Ако днес католическата църква продължава да счита другите църкви и свободни духовни общества за „отклонили се братя“, тя все още е в отровната атмосфера на средновековието.

Ние трудно бихме могли да дадем едно съвсем изчерпателно изложение на учението, което донесе Учителят в школата на Бялото Братство. Човек може да получи известна представа от някакъв плод само ако е вкусил от него. И за аромата на цветята човешките думи не са в състояние да кажат нищо. Необходимо е да усетим със собст-

вените си възприятия този аромат, за да „знаем“ нещо за него. И хората на този свят не могат да получат „знания“ за същината на дадено учение, дори и за учението на Христа, ако в дълбочината на душите им не се е родил Христос в сиянието и величието на своята мисия.

Споменахме по-горе, че хората в нашия свят са на различна духовна възраст. Не всички са устроени така, че да могат да възприемат еднакво Божествените идеи. Поради по-ниска степен на духовно развитие, макар и понякога учени с дипломи и факултети, те не притежават „антена и приемник“ за духовните истини. Те приличат на дървета, които раждат твърди плодове, узряването на които става късно, когато вече зимата хлопа на вратата на живота.

Учителят държеше своите беседи по такъв начин, който позволяваше най-лесно да се внесе светлина в съзнанието на неговите слушатели. Той поучаваше, а не правеше, както вече поменахме, ораторско изкуство. Това е причината, че някои хора от нашето съвремие, свикнали да слушат шаблонните форми на площадните речи, трудно се справят със Словото му. Те приличат на хората, които се връщат от изобилно и пикантно угощение с натежали и разстроени стомаси, които за дълго време са негодни дори да приемат частица от полезната и оздравяваща храна. Не за тях предимно небето праща словесната манна, а за гладните. Днес има истински млади, търсещи и разочаровани от порядките на живота хора. Те не са имали възможност да вкусят от онази духовна храна, която създава идеали и копнеж за съзнателен и разумен живот. Възрастните се възмущават от това, осъждат ги, изказват екстравагантности по вестниците и екраните, без да им дойде на ум, че те и всички ние, по-възрастните, носим известна доза вина.

Новото учение, което представя свободна, лишена от ритуали и шаблони доктрина, изявява свободно с философска задълбоченост и дори с експериментален опит безсмъртното и всепобеждаващо Христово Слово. Учението на Бялото Братство е едновременно вяра и наука и висш нравствен идеал. То е същевременно практика във всекидневието, която се стреми да върне на човека покрусените надежди, безмилостно атакувани от една философия, която проповядва „нищото“ като начало и „нищото“ като край.

Учителят на Бялото Братство сведе най-висшите принципи на личната и обществена нравственост и етика до прости и общодостъпни мотивировки, които лежат в дълбините на всяка човешка ду-

200

ша и които чакат да бъдат събудени. Хората с пробудени вече за духовен живот души, както се споменава по-горе, могат да бъдат от всяка националност, религия и класа. Който приема Божествената любов за основен закон в живота, той е вече във великата армия на светлината. Тази любов разрешава всички противоречия в личния, обществен и международния живот.

Учението на Бялото Братство, дадено в тази форма от Учителя Беинса Дуно, счита космоса като един огромен организъм, в който животът на свръхгалактиката, на слънчевите планетни системи, на човека, животните, растенията, минералите, атомите, молекулите, безкрайно малките частици на веществото се направляват от едно Мирово Съзнание - Творчески Универсален Дух, който различните народи през различните времена са назовавали по различен начин. Невежеството, а най-често полуинтелигентността, сдружени с низшите инстинкти на животинското начало у човека, отричат тази интелигентност, създавайки една безнадеждна доктрина за живота, а вярващите в нея приемат името „атеист“. Атеизмът е приемлив за такива хора, които се боят, че някъде в дълбините на вселената - в духовните светове, стоят записани техните дела, за които ще трябва да отговарят. Атеизмът носи едно измамно, временно успокоение, но трябва да се знае, че онова, което се нарича мирова правда, частица от която има във всяка човешка душа, един ден ще похлопа върху вратите на съвестта.

Съвременният материализъм обаче започва да става недостатъчен за по-високите изисквания на напредналите хора. Парапсихологията, телепатията, установената дарба за ясновидство у много индивиди разкрехват врати към много светове, към други измерения и към една нова геометрия, където нашите триизмерни координати са недостатъчни да изяснят редица феномени. Налага се едно разширение на диапазона на всички възприятия, за да се покаже една нова, неподозирана красота на един свят, който нито започва тук, нито свършва тук.

Учението на Бялото Братство, което е една от формите на Великата наука за човека, природата и Бога, е поставено, както се казва, на вечните неотминаващи и най-върховни принципи на Христовото учение. То датира още преди времето на Хермеса в Египет, преминало е през Ведите на индуизма, през еднобожието на Мойсей, за да достигне най-високите върхове у Христа Исуса от Назарет. Това учение се е стремяло всякога, а и сега има той основен стремеж да осво-

боди човешката душа от веригите на всякакво робство и фанатизъм. То дава полет на мисълта към безкрайния път на развитието, което е вечно. Като отклик от редица други източници и западни учения, учението на Бялото Братство, бидейки в духа на Христовото Слово, приема любовта, милостта и най-последно страданието като метод за издигането, избистрянето и задълбочаването на човешката душа. В света са съществували и съществуват различни „маги“, които проповядват силата, могъществото, победата като атрибути на човешкия дух. Учителят, който знае в какви неуловими деликатни форми се крие човешката гордост, успешно прикрита в някое псевдомогъщество, казва: „Онзи, който е научил великото изкуство на страданията, е като виртуозът, който е научил изкуството на свиренето. До безсмъртието не може да се стигне без изкуството на Божествената цигулка - без изкуството да се страда.“

Бялото Братство, което се роди в България, има свои приятели по много краища на нашето земно кълбо. Ония наши братя и сестри по цялата земя, душите на които са пробудени от измамния вековен сън и носят жажда за вечните истини, ще намерят в Учението на Учителя отговор на много от въпросите, които вълнуват както отделните хора, така и народите в нашето бурно, неспокойно и търсещо мир и светли хоризонти време.

Учителят за Христа

Понякога дори между духовните хора се появяват въпроси, които произлизат от това, че мнозина от тях носят в себе си наслоени редица недоизяснени разбирания относно много истини. Такъв въпрос е и как различните хора разбират Христа.

За да дойдем горе-долу по-наблизо до разрешението на този проблем, нека почнем от неразрешеното и необозримо за нас величие на Универсалния Творчески Дух, наречен с името Бог. Трудно и безсмислено е да даваме определение за нещо, което има безброй атрибути, безброй измерения и възможности. Не може частицата от цялото, ограничена в своята измеримост, да обхване атрибутите на цялото, макар че тези атрибути са скрити и спящи в частицата така, както възможностите на един дъб са скрити и спящи в черупката на жълъда.

Бог в Своята Любов се изявява на хората по различни начини - с преизобилието на природните дарове, с необикновената грандиозност на създадената вселена, с нейните закони и с всекидневните чудеса на живота, но хората поради своя беден разум и още повече под влиянието на едно мрачно начало, частица от което съществува във всеки индивид, наричат всичко това случайност и го приписват на някакви и за тях неясни възможности, които крие материята. Тогава пак поради любовта на Твореца към Своите творения, Той се е самоограничил в измеримост, достъпна за нашия свят, и се е изявил на човечеството като Христос.

Ето какво Учителят на Бялото Братство казва за Христа.

„Христос е първото ограничение на Бога - Негово проявление в битието. Този акт на Божиата Любов се изяви като Дух на Христа. Христос не е във формата, понеже тя се мени. През всички векове Христос е един и същ, но тъй като съзнанието на хората е различно, затова и техните схващания за него са различни. Като говорим за Христа, най-правилно е да разбираме, че Той е първата проява на Бога в битието като любов.“

Хората искат да дойде Христос отново на земята, но това няма да стане така, както те го искат. Христос не е вече онзи от преди двадесет столетия, тогава разпнаха Исуса, а Христос се върна в Своето Царство.

За правилното схващане на Христовата мисия, потребно е да се познават законите на Великата Божествена наука. Потребно е да се знае, че земята е планета, на която въплотените човешки души изпълняват своята карма. Тази земя има своя аура - невидимата част, която както магнитното, електричното и гравитационното поле, има и свое поле, в което се намира, отразена в специална форма и вид, достъпна за зрящите в четвъртото и по-горното измерение, същността на човешките състояния. По времето на Христа тази земна аура е била гъсто изпълнена с неблагоприятни форми и е показала деградираното състояние на човечеството и дори на тогавашния избран израилски народ.

Учителят по този въпрос казва следното:

„Христос донесе на земята една нова светлина и нова сила, чрез която се подобри аурата на земята и се създадоха благоприятни условия за по-нататъшното развитие на човечеството. Без това влизане на нова сила и нова светлина, донесена от Христа, човечеството нямаше сили и условия да се промени. Христос трябваше да пострада, за да се изкупят хората и да се изплати част от натрупаната карма на човечеството.

Идването на Христа е най-великото събитие в историята на земята. Другите религии са само подготовка, без която хората не биха могли да разберат Христа."

Христос е вечен и е в света през всички времена. Учителят казва:

„В много от съществуващите църкви ще чуете да се казва: „Има още време. Христос не е на света. Най-малко след един век ще дойде." Хората се лъжат. Христос е в света. Всяка сутрин, когато изгрива слънцето, Той излиза заедно с него и гледа света. Това, гдето казват, че Христос е на небето и записва имената на тези, които грешат, е наивно и детско разбиране."

За да се разбере и приложи Христовото учение, трябва дълбоко вътрешно просветление.

„Христос е поставил три основни положения: „Да възлюбиш Господа Бога твоего с всичкото си сърце, с всичкия си ум, с всичката си душа и с всичката си сила, да възлюбиш ближния си като себе си и да възлюбиш и врага си." Да възлюбиш врага, това е едно от най-тежките учения, което е дадено на хората."

В текста на Евангелието има места, които не бива да се разбират буквално. За да се изяви истината, потребно е едно по-задълбочено анализиране на този текст. За тези, които очакват да видят Христа в човешка форма, в една от беседите е казано:

„Христос живя веднъж между човеците в човешки образ. Но втори път Той няма да дойде така. Неговата кръв не може вече да тече в

жилите на човек. Неговите мисли и чувства не могат да изпълнят обикновен човешки мозък и човешкото сърце. Христовата кръв е Живото Божие Слово. Христовата плът е Живия Небесен Хляб. За тях Христос е казал: „Ако не ядете плътта Ми и не пиете Кръвта Ми, няма да имате живот в себе си.“

Моментът, в който Христос показва Своето величие, е, когато прикован на кръста и понасяйки най-страшните страдания, той може да каже: „Господи, прости им!“

Значението на Христа за еволюцията на човешкия род и времето, в което Той се прояви, е изяснено със следните думи:

„Идването на Христа е границата между инволюционния и еволюционния периоди. Христос е един трансформатор, без който човек не може да отиде при Бога. Той дойде да се справи със злото в света, да отнеме всичките негови отровни еманации. Който казва, че и без Христа може да се спаси, той не разбира закона.

Ако не беше дошъл Христос, земята щеше да се обезличи. Отрицателните енергии, които съществуваха тогава, щяха всичко да разрушат.

И сега, след близо две хиляди години, съществуват неверни схващания за Неговата мисия. Той е казал на учениците си:

„Идете и проповядвайте на света. Аз ще бъда с вас до скончание на века“. Но защо ако някой каже, че Христос и днес работи в света, някои ще отхвърлят това като вярно? Излиза, че лъжата, в която хората живеят сега, е истина, а самата истина е станала лъжа.“

Днес, а и през всички времена, хората живеят с високо мнение за себе си и не допускат да бъде накърнено тяхното достойнство.

Защо хората не научиха урока, който Христос постави на човешкия род? Ето какво е казано за необикновените качества и величието на Христовия характер:

„Ако има нещо забележително в характера на Христа, то е Неговото смирение, търпение и безкористие. Той трябваше да слезе от Своето величие, да приеме човешка форма, за да покаже на хората какво значи смирение. В този образ той трябваше да понесе най-големите поругания и накрая да изживее кръстната смърт. Без да роптае и без да се усъмни, Той понесе тези страдания. През целия Си живот Той лекуваше, поучаваше, без да очаква нещо от хората. И силата, с която Той понесе тези страдания, Той получи благодарение на своето абсолютно безкористие.“

Христовото учение още не е приложено. Хората не са готови още за него. Приложили са го само отделни хора, но всички, които се наричат християни, трябва да го приложат в своя живот. Не напра-

вят ли това, напразно е очакването им да дойде на земята. А и да дойде, ако те не са приложили в живота си Неговите истини, всичко ще бъде напразно.

„Да обичаш Христа значи и престъпник да срещнеш пак да бъдеш готов да видиш доброто в него.“

„Понякога самонадеяни хора, които гледат повърхностно на всичко, правят погрешна равностметка за това, което Христос извърши на земята. Какво направи Христос - казват те. Да се задава такъв въпрос, това значи да се гледа на Христа само като на историческа личност - на появил се новатор, донесъл някакви идеи и си отишъл. В своята неосведоменост те не подозират, че от деня на възкресението Си до днес нито за момент Христос не е престанал да работи в света. Неговото учение гори още със слаб огън, но той непрестанно се усилва, като става все по-могъщ. Не друго, а Христовият огън движи съзнанието на всички културни хора, които работят за доброто на света. Този огън изправя пътя на всички хора и народи.

За света е тайна, защо тримата мъдреци от Изток отидоха във Витлеем да се поклонят на Христа. Тайна е и това, защо се появи звездата на изток.

Тримата мъдреци, които отидоха да се поклонят на Христа, имаха буден разум. Вие мислите, че те видяха там едно малко бебенце, на което занесоха своите дарове и се върнаха назад. Не е така. Те се разговориха с Христа. Той им предаде великата мъдрост и знание, което се пази прецизно от индусите. Нито англичаните, нито американците, нито французите, нито кой и да е друг народ могат да пазят свещени тайни. Само индусите запазиха това велико свещено учение. И преди Христа в Индия имаше наука за вселената и за човека, но това, което дойде в Индия, донесено от мъдреците, е нещо по-ново, което освежи и осмисли тяхната духовна наука."

Когато трябва да дадем характеристика на Христа, потребно е да знаем, че Той е един от най-великите пратеници, които са слизали на земята, най-чистият от всички хора, най-възвишената душа, която е посещавала този свят и най-великият дух, който е озарявал човешката мисъл.

В някои религии се казва, че трябва да подражаваме на Христа. Това е добро като дума, но Учителят казва, че тези, които искат да бъдат като Христа, трябва да минат през такива напрежения, че от тях се изисква абсолютна чистота на сърцето и абсолютна светлина на Ума.

Когато двама хора имат общ живот, те най-добре ще преминат живота си, ако са обикнали поотделно Христа. Няма ли те тази

обич към Великия Учител, те не са познали любовта и затова трудно могат да се понасят и помежду си.

Относно това, дали ние познаваме напълно учението на Христа, казано е:

„Това, което знаят днес християните, не представлява нито една хилядна част от онова, което е говорил Христос. Много неща от Неговото учение са изхвърлени, защото те изобличаваха тогавашните му последователи. Много велики истини каза Той, но те ги оставиха настрана. Но въпреки това всичко, което е говорил Христос, е написано. След две хиляди години, когато пак дойдете на земята, ще разберете какво е учил Той. Тогава чак хората ще имат една истинска култура, ще познават и ще живеят по учението на Христа.

Тогава Христос ще дойде в светлина и чистота.”

На друго място Учителят казва:

„За да стане Христос в душата ви безсмъртен и силен, трябва да дадете път на любовта. Тогава ще поставите Христа на най-високото място във вас и ще осветите името Му в своето сърце. При това, ако някой пожелае да бъде близо до Христа, трябва да е научил изкуството да се смаява. От една страна, казвате, че искате да бъдете като Христа, но от друга страна, желаете да заповядвате. Ще познае Христа този, който е научил безкористното служене и е придобил героизма да отговаря на омразата с любов и на злото - с добро.”

Дали всеки може да приложи Христовото учение?

„Христовото учение е дълбоко мистично. То може да се приложи само от такъв, който е истински мистик, защото когато започне да прилага Словото на Христа, ще бъде подложен на ред изкушения, които ще гледат да го отклонят и обещавайки му много блага, ще го спънат в поетия път.”

Съществува въпрос: Завършено ли е делото на Христа?

„Това, което е говорил Христос, се пази. Един ден Неговите беседи ще се възпроизведат. Нищо не се губи. Плочите с това, което е говорил Христос, съществуват в Акашиевите записи и могат да се възобновят. И не само ще чуете, но и ще видите това, което е станало тогава. Христос е говорил неща, които не са писани нито в Библията, нито в Евангелието. Божествени неща са те. Работата на Христа не е завършена. Християнството в бъдеще има да преживее своя златен век.”

На едно място Учителят, като разглежда в едно свое слово моменти от неизвестния живот на Христа, казва:

„През нощите Христос спеше три часа и три часа прекарваше в молитва. При тази молитва Той възприемаше огромни енергии от Божествения свят, които после изразходваше. Много енергия израз-

ходваше Той чрез Слово, чрез лекуване и пр. Тази енергия Той събираше чрез нощната молитва."

Има окултисти, които мислят, че Христос, като един от най-великите посветени, не е изпитвал страдания, когато е бил подложен на различните мъчения и на кръстната си смърт. Това е съвсем погрешно и дори кощунствено твърдение на хора, които ни най-малко не са вникнали във великата Му мисия. Христос - Синът Божи, е син человечески. Той трябваше съвсем по земному да изживее своята трагедия. Прав е бил великият художник Рембранд, който в една своя картина, правена по време на ранното му творчество, намерена доста късно в северна Франция, е нарисувал едно знаменито разпятие, на което лицето на Христа показва най-мъчителните страдания.

По този въпрос в една беседа срещаме:

„Мнозина запитват: Христос страдана ли физически? Да, Той изпита много физически страдания. На едно място в Евангелието се казва: „Син человечески няма къде глава да подслони." На друго място Той казва: „Скръбна е душата ми до смърт." Христос беше облечен в плът, на която са присъщи физическите страдания, но същевременно Той съзнаваше, че Висша Воля Го бе изпратила на земята да извърши една велика работа."

На въпроса къде е Христос и в коя от черквите, съградени в Негово име, се намира Той, Учителят отговаря:

„Не търсете Христа тук или там. Той е вътре във вас, във вашата душа."

„Като символ Христос е наречен в Евангелието с думите: лоза, жив хляб, врата, пастир, а като син человечески с думите Учител и Наставник."

А на въпроса защо Христос избра 12 ученика, Учителят отговаря:

„Числото 12 е число на ангелите. То е числото на дванадесетте знаци на зодиака. Дванадесетте апостоли се намираха под влиянието на дванадесетте знаци на зодиакалния кръг."

„За да се свържете с Христа, четете Евангелието."

„Христос казва: „Не се доближавайте до Мене, защото още не съм възлязъл при Отца си." Който иска да види Божието лице, трябва да мине най-напред през кръста. Това значи да си се сражавал със смъртта и да си придобил живот."

„Христос ще дойде на земята по един начин, по какъвто Бог досега не се е откривал. По цялата земя ще се въдвори мир и радост. Тогава чак хората ще кажат: Сега разбираме дълбокия смисъл на Божествената мъдрост."

Учителят е казал още много неща за Христа, но тук ние се ограничаваме само с дадените по-горе извадки.

Учителят за себе си

Хората имат съвсем своеобразни разбирания и мнения за дадена личност, която по един или друг начин се е наложила на вниманието на обществото. Така за Учителя на Бялото Братство се говорят най-различни неща, които сравнени едно с друго, се намират при някои случаи в непримирими противоречия. Духовните хора най-често желаят да определят кой е този, който ги ръководи, като вместо да следват неговите съвети, търсят неговия произход далече в миналото. По такъв начин поради несъвършенството на подобни „начинания“ може да се дойде до различни заблуждения.

В настоящата глава от книгата за Учителя Беинса Дуно ще дадем извадки от неговите беседи и разговори, в които макар и много рядко той е говорил за себе си.

„Мнозина ще питат - казва той, - каква е моята цел, когато проповядвам на хората. Ако аз съм дошъл да говоря това, което проповядват други, нямаше нужда да идвам. Аз проповядвам Христовото учение, което трябва да се приложи в живота поне в малък размер, а именно в отношенията между бащи и майки, синове и дъщери, слуги и господари. Да се приложи между всички хора на земята това учение е моята задача. Нека всички свещеници и проповедници да се съберат и да се помолят на Бога, да им помогне в прилагането на Христовото учение, защото само Той е в състояние да примири всички хора.

Учението, което проповядвам, е учение за живата природа, с която се занимава и науката. То е учение за живота, наука за разумното в света, наука за Бога и любовта.

Аз не повтарям учението за обикновения морал, но говоря за Великата Любов, която може да подобри здравето, да просвети ума, да разшири и облагороди сърцето и да даде подтик на Духа. От какъвто народ да произлизате, към каквата партия да принадлежите, използвайте това учение. Следвайте не мене, но Великата Любов. Търсете необикновеното в живота. То е Божественото. Него проповядвам, с него искам да ви запозная.

Като изнасям известни истини, мнозина казват, че ние духовните люде не сме с всичкия си ум. Но кажете ми кога хората са приели

истината на своето време? Не донесе ли Христос една велика истина? Какво направиха с Него? След Христа дойдоха апостолите, но и тях подгониха. Така се постъпва с всекиго, който се опитва да внесе една нова идея било в науката, било в религията, било в обществения живот. Какъвто и да е този човек, все ще го гонят.

Духовенството се страхува от мене. Искат да ме махнат, за да не им мътя водата. Слушайте приятели, казвам им аз. Този свят не е ваш. Светът е грамадно лозе, на което има работа за всички. Няма защо да делите чуканите. Лозето трябва да се прекопае. Когато дойде Господарят, ще ни пита: „Прекопахте ли добре лозето?“ Сега тези хора лентяйстват, не обработват лозето, а само делят чуканите.

Аз обичам хората, както обичам Божественото в себе си. Не е въпроса да ги направя щастливи. Земята е училище, а не място за щастие. Искам да оставя у вас мисълта да бъдете свободни по ум, сърце и душа. Единственото, което не обичам, е измамата.

Светите старци мислят какво ще стане с мене като умра непокаян. Ако трябва да се покая, ще се обърна направо към Господа. Друго покаяние не зная. Ще кажа: „Господи, Ти ме изпрати на земята да проповядвам. Свърших работата си. Нямам нужда от нищо друго.“

Аз искам да събудя у българите вярата в Божественото. Те имат религия, но вяра нямат. Изгубили са я.

Искам при това да дам на хората едно правилно разбиране на душата Учител. Учителят е толкова видим, колкото и невидим. Той е навсякъде: в светлината, във въздуха, във водата, в Слънцето, в камъните, в растенията, в животните и в хората. Той е на земята и същевременно е и в други светове.

Може ли човек да блесне повече от Слънцето? Кой гениален човек досега е успял да завладее и огрее целия свят? Даже и най-великите хора, като Буда, Кришна, а дори и Христос, не са сгрели целия свят така, както Слънцето го огрява. Те не са имали друга задача, а са проповядвали любов към Бога.

Аз не говоря само за вас. Моята мисъл е за всички разумни същества. Тя се предава като по радио в целия свят. Тя не е моя мисъл, а Божествена. Родена е тя преди вековете - още преди създаването на света. Тя е проява на Бога, Който живее в нас и ни говори отвътре. И най-малкият подтик към добро е език на Бога.

Не се интересувам нито от лошото, нито от доброто, което се говори за мен. Който говори лошо или добро за мене, то си остава за негова сметка. В края на краищата и в двата случая аз придобивам

нещо ценно - уча се и от двамата. Аз влизам в положението и на двамата и ги разбирам.

Ако мислите, че може да отделите Бога от Учителя и Учителя от Бога, вие не разбирате законите. Ако Учителят мисли, че може да направи нещо вън от Бога и той е на крив път. Единственият Учител, който учи хората, е Бог. За да ги научи, Той взима една или друга форма. По такъв начин Бог някога е видим, а някога - невидим.

Аз зная къде колко скъпоценни камъни има. Зная къде има злато и лечебни билки. Ако е за богатство, ще излекувам един богат човек и ще получа голямо възнаграждение от него. Аз обаче никога не злоупотребявам с доверието, което ми е дадено.

У мене има един стремеж да се приближавам повече към слабите, безразлично дали са бедни или богати. Имам съчувствие към слабите и искам да им помогна. И Христос не дойде за праведните, но за страдащите, за болните, слабите, бедните. При болните ще ида с аптеката си, а при другите ще нося своята цигулка. Ако с цигулката не ще мога да оправя света, ще взема перото и ще стана поет. До такъв извод съм дошъл. Ако още веднъж дойда на този свят, ще дойда или като музикант, или като поет. Това са двете неща, които ще оправят света. Те само са останали неопетнени на света. Аз искам да изчезне вашия прозаичен живот, защото само музиката и поезията остават чисти на този свят. Всичко друго е оцапано.

Казват, че не се отнасям „благодетелно“ към Христа. Аз не зная какво е това „благодетелно отношение“, но зная, че към Христа имам любов. Зная при това, че Христос е говорил още много съществени неща, които не са написани. Окастрено е Христовото учение. Останали са само сенките и цялото днешно християнство е положено върху тях. В приложението на съвременното християнство бих желал да видя живата Христова Любов. Тази Любов бих желал да видя и под филона на всеки свещеник.

Не говоря аз каквото ми скимне, а казвам истини, които съм опитал. За мене светът не е мъртъв. В този свят виждам това, което другите не виждат. Ние знаем защо воловете са волове и защо мухите са мухи. Ние знаем всичко за животните, растенията и минералите.

За учението, което проповядвам, не казвайте, че го е измислил някой си Дънов, а казвайте, че то е учението на Бялото Братство. Утре може да дойде някой друг с друго име. Величието на всички, които са идвали на земята, е в това, че те са предали истината така, както Бог я е предал.

След време ще бъдете там, където съм аз днес. Важно е да се извърви този път. Светът се изменя и аз се уча. Това, което науча, остава за мене, а това, което вие ще научите, остава за вас. Един ден, като се върнем при Бога, ще се съберем заедно и всеки ще донесе своята опитност. Аз не мога да имам вашата опитност, нито вие моята. Всеки ще разбере Любовта по специфичен начин. Вие сте остарели от безлюбие. Аз дойдох да ви подмладя, защото Любовта осмисля живота и подмладява.

Някои мислят, че аз искам да използвам някого за себе си. В момента, когато аз ще пожелая да използвам дори една мушичка за своето благо, с мене всичко е свършено. Аз ще бъда разрушен. Ще се превърна в пигмей. Разбирате ли това? Аз не съм отстъпил пред Божията воля. Никога не съм отказал да изпълня свещените Му мисли. Аз познавам Бога като Абсолютна Любов, като Абсолютна Мъдрост, като Абсолютна Правда, като Абсолютна Истина и Доброта. Не искам да наруша и най-малката заповед, защото няма по-велико страдание от това да се отчуждиш от Бога.

Няма грешка, която да не съм я познал. Най-различни мисли, чувства и желания минават през мене, защото съм ви изслушвал, а след това е трябвало да се чистя - да не остане нито помен у мен от човешката нечистота. Всичко от света се отразява и у мене. Защото не говоря за себе си, че съм голямо величие.

Аз още не съм започнал да говоря. За да говоря, трябва да ме разбирате, а вие едва сте научили азбуката. Още много има да ви уча - да ви уча на сричките, думите, изреченията.

Ще ни наричат „дъновисти“. Това е заблуждение. Ето, аз самият не съм дъновист. Аз проповядвам Божията любов.

Дайте ми съчиненията на някои поети, които не познавам. Като ги прочета, аз ще ви кажа дали дишат и се хранят правилно и дали ходят правилно. Също мога да кажа и за философите.

Едно време гръцките владци с един замах обявиха българите за схизматици и ги изключиха от църквата. Сега шестнадесет синодални старци разискват за изключването ми от църквата. Лошото е там, че никой не може да ме изключи. Този, който ми е дал живот, Той ме изпрати на работа. Онзи, Който може да ме изключи, това съм аз. Как ще се изключа? Само ако наруша Божия Закон. Но ако аз изпълнявам Божията Воля, кой ще ме изключи?

Питат ни: Кой сте вие? Ние сме едно велико братство, което има клонове на небето и на земята - на цялата вселена. Този, който слу-

жи с цялата си душа на Бога, е гражданин на това Велико Братство на Божията Любов, на Божията Мъдрост и на Божията Истина. Аз ви казвам: Станете ученици на това братство.

Невидимият свят е видим за мене. Той може да бъде видим и за вас. Той е дори по-реален от видимия - разумен свят, в който живеят разумни, възвишени същества.

Който няма любов и идва при мене, той ми отнема времето, а за този, който има любов, за него имам винаги време.

Ние не сме секта, ние сме в цялото, в което живеят всички секти.

Необходими са безкористни хора, които са готови безкористно да служат на Бога."

Защо Учителят отказа амвона в Ямбол и участието си в Теософската ложа?

След завръщането си от Америка през 1895 г., където в Медисън Учителят учил медицина и богословие, видни люде от евангелските среди в България, които имали високо мнение за неговите познания и духовни добродетели, му предложили амвон в една от евангелистките църкви в град Ямбол.

Това е един особено характерен, показателен момент от живота на Учителя. Тъкмо на този кръстопът в духовния му стремеж, свързан с мисията му и перспективите на една предлагана длъжност, която би могла да бъде начало на една кариера, се проявява специфичното, особеното у този непознат в своята дълбока същност човек.

Няколко пъти в своя живот Учителят показва, че има свой, строго избран път и мисия. Първият случай е важен като прелом, когато той е трябвало да покаже на своя баща - свещеник Константин Дъновски, че неговото верую е Божествената виделина, която ще обнови човека, че не се заключава в установените догми и обряди на една религия, която и да е тя, а е свободна, дълбоко научна и разширена извън границите на нашия триизмерен свят същина. Учителят, който още в ранните си години е познавал дълбините на Христовото учение, е показал без колебание и със смелостта на човек, който знае, че то не се изчерпва само с изискванията, които има установеният ред на една църква и е в пълен преизобилен живот в любовта на човека към Бога и истината. Като православен свещеник Константин Дъновски вероятно е изпитал огорчение от това, че за неговия син черква представлява цялата величествена вселена и че ако има нещо свято в църквата, това свято нещо се намира и във всички други църкви, както и на всяко друго място, където хората поменуват и се молят на Христа.

Учителят в желанието си да опознае по-широк кръг от верующи в различните религиозни формации и чрез личен опит да установи каква е разликата в дълбочината на разбирането във всички тях, доста дълго време е наблюдавал работата и службите в евангелистките църкви. Както в Свищов, където той е завършил средното си образование в евангелско-методическото училище, така и в Амери-

ка, където също между методисти е изучил подробно живота на евангелистите, той е разбрал всичко, което му е необходимо да разбере.

Като резултат на всичко това Учителят не остана служител нито в православната църква, нито когато му е бил предлаган амвон в евангелистката църква в град Ямбол. Пред евангелистите той е заявил, че му са чужди всички неща, които ограничават свободата, а най-вече му е чуждо обстоятелството, че трябва да получава заплата по ведомост. Човек трябва да служи на Бога без пари - казал той и отминал учтиво честта, която му е била направена.

Публичната изява на Учителя като увлекателен сказчик по научно-философските въпроси, с била високо оценявана от голямо мнозинство почитатели. В цялата страна името му станало известно и той е бил желан като скъп гост в много видни семейства. Гостоприемните домакини широко разтваряли вратите на своя дом да чуят интересното слово, при което се канели и много гости. В тези разговори Учителят на обикновен език е разкривал законите на живота, с които се среща всеки човек, без да ги разбира, като при това равнодушно отминава много очебийни доказателства за съществуването на друг, по-висок от нашия, познат отчасти, свят. Учителят при тези разговори е разглеждал и разрешавал много трудни въпроси, които са му задавали тези почитатели, а най-главно той е тълкувал Христовото Слово извън установените граници на обичайното проповедническо тълкуване. Това е допадало на по-будните души, които започнали да правят разлика между църковното тълкуване и онова схващане за Христовото Учение, което в думите на Учителя се превръщало в практика за всекидневният човешки живот. С особена увлекателност и със своите забележителни сравнения, той е успявал да направи духовния свят разбираем и приемлив. Често в тия разговори е говорил за кармическата връзка между членовете на дадено семейство и е разяснявал причините за дадени взаимоотношения. По такъв начин той е запалвал мъжделеещия светилник в душите на хората, които с увлечение слушали неговото слово.

Тази многостранна негова дейност е била внимателно проследена и от духовни хора на възраждащото се по това време теософско учение. Като познавали по-добре от обикновените черковници структурата на световите, по начало възискателни към всичко, което се говори, те чули неща от Учителя, които в някои отношения напълно покривали теософската доктрина. Такива слушатели бързо, но мълчаливо се уверявали в неговото абсолютно и точно разбиране на цялата езотерическа концепция и неведнъж са изказвали мнение, че той е „готов“ за работник в теософското общество и „ценен сътруд-

ник за разпространяване на теософските идеи". Поради това свое уверение те уведомили ръководителите на някои от европейските теософски ложи, от които получили разрешение да привлечат Учителя в редицата на своите „добри работници“.

Председателят на теософската ложа в България не закъснял да поиска среща с Учителя, в която да го уведоми за добрите възможности, които му предлага организираното теософско общество и големите успехи, които го очакват както в нашата страна, така и в чужбина. На устроената среща се разменят мисли и наново се чува доброто мнение и високата оценка за публичната дейност на Учителя в духа и стила на теософските идеи.

С голямо внимание Учителят изслушал поднесената покана за работа в полето на теософията, пожелал на ложата успех, но се отказал да стане сътрудник. Дълги години след тази среща в редица разговори с Учителя, както и от самите негови беседи стават ясни принципите на започнатото от него дело и онези съществени неща, които отделят учението му както от църквата, така и от теософията и източния йогизъм. В своето слово по един чудесен, неповторим начин Учителят говори за ония пътища, по които човешката душа трябва да се движи към своя възход. В това слово проличава особената езотерика, която поставя на централно място Христос и евангелското слово. Учението на Бялото Братство е учение, което поставя на първо място действената любов към ближния и любовта към Бога. Учителят категорично заявява, че Хермес, Рама, Кришна, Зороастър, Буда и други учители са човешки души, които чрез много прераждания и упорита работа върху себе си са напреднали в своето развитие, че тяхната мисия е била да подготвят човешките души за идването на Христа, а Христос не е човек. Той не върви в тази еволюция, по която са минали и другите учители. Христос е дошъл направо от Божествения свят. До неговото идване човечеството е било в инволюционен период, а след Христос започва възходящият клон на развитието или възходящият клон на човечеството.

Според Учителя Христовото учение, независимо от това, че са протекли близо двадесет столетия, не е още приложено. Тези две хиляди години още не са успяли да направят хората годни да разберат и приложат Неговото Слово. „През двадесет и първия век ще стане „връщането“ на блудния син при баща си“ - казва той. Това е век на установяване на нов порядък в света съгласно изискванията на Божиите Закони и чак през двадесет и втори век ще дойде Царството Божие на земята. С други думи тогава ще бъде приложено Христовото учение.

Много по-късно след тези разговори с теософите в Холандия, в град Оммен стана един от най-интересните и дори драматични събори на теософското общество. В замъка Ерде и около него в набързо построени бараки и палатки са били събрани теософи почти от всички страни. На този събор е присъствувал и брат Атанас Димитров. Тогава е била произнесена знаменитата и високодоблестна реч на Кришнамурти, в която той е съобщил на събраните от всички страни последователи на теософията, че той не е мировият учител, когото те очакват, защото идването на такъв учител те си представляват съвсем формално, съвсем церемониално и придружено от външни овации, лишено от духовна дълбочина. Това слово на Кришнамурти дойде като голяма, неочаквана изненада за всички теософи по света. То разруши известни напластени илюзии около представата и появяването на един учител в света. Това според схващанията на учениците на Бялото Братство е явен показател, че теософите нямат правилно отношение към Христа и Неговата Мисия.

Във връзка с този събор и особено поради речта на Кришнамурти, Учителят каза следните думи: „Кришнамурти излезе много по-честен и по-благороден от средата, в която работеше. Пак по този случай Софрони Ников - тогавашен представител на теософското общество в България, който присъстваше на този събор в Холандия, казал на нашия брат от Айтос Георги Куртев следното: „И аз бях на събора в Холандия и чух речта на Кришнамурти. Когато след това си позволих да го запитам има ли на земята въплътен учител, той отвърна: „В България.“

По повод на горното потребно е да се кажат няколко думи за това как малката страна България е удостоена между толкова страни на Балканския полуостров и в Европа да бъде посетена от един учител. Трябва да се знае, че тази страна е била три пъти център на окултно-мистични движения. Първият път във времето на Орфей - в древността, вторият път преди около хиляда години, когато се развило богомилството, и сега, когато Учителят Беинса Дуно донесе учението на Бялото Братство. „Ако българите приложат това учение в живота си - каза Учителят, - ще идват хора от всички страни на света и ще се възхищават на духовната култура на българския народ.“

Появяването на Учителя стана в едно време, когато предстои пробуждане на човешката душа. Има много признаци за това не само тук, но и по целия свят. С това ние не твърдим, че учениците на Бялото Братство са някакъв показателен пример за постигнато съвършенство. Те са обикновени хора, които следват един установен път,

учат се, мъчат се да преодоляват препятствията, които самият процес на ученичество поставя пред тях и както всички хора понякога имат и погрешни стъпки. Христовото и Учителевото Слово изискват смирение, за да не се получи неправилният извод за учението и за Учителя по ръста, до който са стигнали неговите ученици.

За непрекъснатата дейност на Учителя, за неговото забележително трудолюбие, като не поменаваме за ред неща, родени като негова инициатива, ще кажем, че в едно полустолетие - в непълни петдесет години, Учителят е изнесъл около седем хиляди беседи. Като прибавим и броя на специалните разговори с групи ученици, които разговори са бивали често доста продължителни, можем да заключим, че в това половин столетие той е държал на всеки два дни по една беседа.

Един разговор с Т. П. и приказка за ледения дворец

Учителят беше крайно толерантен към всички съществуващи учения, школи, общества, но беше категоричен, когато трябваше да разобличи вмъкнатите крадливо лъжи в някоя от техните догми и настанени там или от корист, или от безпросветен фанатизъм. Когато веднъж стана дума за теософската литература и доктрина, от която са се ползували почти всички ученици на Бялото Братство, поради еднаквостта на Хермесовите истини (Хермес се счита за баща на окултната наука), Учителят не само не отрече важноста на тази литература, но я и препоръчваше, като обаче не пропускаше да отбележи необходимостта всичко в окултизма да се транспонира на базата на най-съвършеното учение на Христа. Основата на това учение е не само знание, за което толкова често се говори в окултизма, но развитие на всички добродетели, като на първо място той поставяше любов към Бога и любов към ближния.

При един разговор на тази тема наш брат - Т. П. от Ямбол, говори на Учителя за впечатленията си от книгата „Християнското верую“. Ледбитър, когато осветявал даровете, видял как Христос излиза от чашата с причастието. (Трябва да се знае, че Ледбитър беше не само теософ, но и епископ на свободната английска църква.)

Учителят помълча малко, след което със сериозен, но пълен с благодост глас каза:

- Но аз виждам всяка пролет Христос да излиза от чашите на цветята и от цветовете на дърветата. Ако Ледбитър вижда Христа само в потира на причастието, това е много малко.

Тези думи на Учителя съдържат широкия диапазон, на който той разполага своите възгледи за света и живота. Така той вижда и разбира Христа. Христос за него е въплътеният универсален дух, който участвува в изграждането на живота както на човека, така и на цялата природа. За Учителя Христос е най-пълната, най-великата и най-универсалната изява на Бога във всички полета на битието.

За всички ученици и външни посетители беше ясно, че очарованието, което Учителят събуждаше в душата на своя събеседник, идваше направо от неговото присъствие. То се струеше като флуид -

един невидим поток от сила и увереност, който лекува човека от неразположението и улеснява в преодоляване на трудностите и противоречията. Този поток действа както действуват силовите полета. Потопен в това въздействие, човек получава увереността, че в обширното и разбунтувано море, където царува недоверие и където думите на хората са най-често декор - прикритие на измамата, тук пред тебе стои човек, на когото можеш да кажеш всичко и който умее да ти разкрива с разбираеми думи хилядократно изпитаните истини.

С Учителя можеше да се приказва съвсем непринудено и за най-обикновените случки в живота. Винаги беше интересно и полезно това, как той от най-баналните неща във всекидневието можеше да извади мъдра поука и да я внуши на събеседника си като спонтанно изказана сентенция.

Същият този брат Т. П. разказва следния случай:

През 1925 г. в София пристигнаха доста руски емигранти. Редица политически и лични съображения бяха заставили тези хора да потърсят гостоприемството на България. Един от тези емигранти се настанил на квартира в същата къща, където живеял тогава и Т. П. Българинът е по начало гостоприемен и ако не всякога, то в някои случаи и доверчив към хората, с които се сближава. Към руските люде, които той счита за близки и родствени, понякога е много открит и особено доверчив. Така нашият приятел и брат се сближил с руския бежанец и се завързало дори сърдечно приятелство.

Един божи ден руснакът замолил Т. П. да му намери десет хиляди лева, защото имал намерение, а и осигурена възможност да открие ресторант. Отначало братът се позамислил доста, но накрая го съжалил и като получил настойчиво уверение, че парите не са загубени, взел сам той на заем десет хиляди лева тогавашни пари, за което подписал и полица. Руснакът Константинович наистина открил ресторант и почнал да печели добри пари. Ресторантът заживял интензивен живот. Константинович ангажирал оркестър с балалайки, който привличал клиента. В скоро време окаяният емигрант се почувствувал господар. На няколко пъти нашият брат подканил новия си приятел да му даде малко пари, за да прави погашения на дълга, но онзи винаги отговарял, че все още не е в състояние да отдели суми. Потребно било да разшири още обзавеждането на ресторанта.

Случило се така, че Т. П. е трябвало да напусне града за известно време, но когато се върнал, трябвало да изживее изненадата, че Кон-

стантинович изчезнал от София, зарязал ресторанта и отплувал някъде вън от страната. Парите, взети назаем, трябвало да изплати нашият брат Т. П.

Един ден брат Т. П. видял Учителя на изгревската поляна и пожелал да му разкаже своята преживелица и голямото си разочарование. Запътил се към него и преди да му опише случката, Учителят го посрещнал и доста настойчиво, макар и с лека усмивка на лицето си му казал:

- На ученика от окултната школа не е позволено да прави търговия под каквато и да е форма, а след това предупреждение изрекъл следните забележителни думи:

- На вълци угощение не давай! С лисици договори не сключвай! С мечки приятелство не прави! С лъвовете не се състезавай! Със змия не си играй!

След това се усмихнал, махнал с ръка и се отдалечил.

Макар излъган, нашият брат получил след този разговор голямо успокоение. Кой знае как, но от този момент му се сторило, че тези десет хиляди лева не са голяма сума и загуба в сравнение с хубавия урок, който получил от оригиналните, казани по този повод, сентенции.

Замислил се брат Т. П. и разбрал, че вълците, лисиците, мечките и всички животни със своите специфични качества живеят у човека като характерни белези и компоненти на неговия нрав. Тогава той си спомнил думите в една учителева беседа, в която той бе казал:

„На земята се раждат четири вида души: ангелски, човешки, животински и сатанински. Внимавайте с кого имате работа.“

Всеки събеседник с Учителя получаваше уверението, че той говори с представител на един по-висш свят, където не съществуват никакви заблуждения. Положителният утвърждаващ отговор или пък предупреждението, което той получаваше, че от една неправилна мисъл, чувство или постъпка ще последва неминуемо разочарование, ставаше съвсем очевидно и неподлежащо на съмнение. Така можеше да действа само мъдростта, която в думите влага и сила.

Отношението на ученика към своя учител, мълчаливото въздействие, което той получава от него, са от такова ирационално естество, че те не подлежат на изследване и не могат да бъдат третираны като онези неща от всекидневието, които се поддават на очевидни и банални доказателства.

Един само контакт с Учителя беше достатъчен, за да се разбере, че не е обикновен човек. Учениците усещаха най-добре това, а непосредствените в духовното знание усещаха необикновеното като особен

Онези, които го следваха, намираха радостта на духовното израстване

чар на неговия натюрел.

Така усетен - като човек с богата неизчерпаема душевност и сила, като познавач на всички човешки състояния, гениалният художник Борис Георгиев го нарисува със затворени очи, вгълбен в себе си, озарен с вътрешна светлина.

Дори и за слабо чувствителните хора той се явяваше като светлина, на която ще може да четат трудното писмо на живота. Тези пък посетители, които отиваха при него със затворени врати и прозорци на душата си и с намерение да го наблюдават, за да напишат някоя нелепост в жълтият печат, усещаха как той се затваряше и се превръщаше на огледало, в което те виждаха собствената си душевна пустота.

Ако е potrebno да се дадат за него и някои външни белези, може да се кажат следните думи: Учителят имаше ръст съвсем малко над средния. Тялото му, пропорционално развито и в съответствие на отделните части, които по всяка вероятност отговаряха на отношението в златното сечение на живота геометрия, беше винаги изправено. Със спокойна, елегантна и красива походка, с движения, винаги хармонични и изящни, той, който имаше бели коси и брада, правеше впечатление на запазен млад човек. Макар да беше завършил осемдесетях години, той не загуби до края на земния си живот този свой вид.

Учителят Беинса Дуно имаше мек, топъл, но вълнуващ поглед. Светлината на очите му проникваше дълбоко в събеседника. Този светлик носеше мир и успокоение. Но когато в своята беседа засягаше лъжата и коварството в живота на нашата съвременност, когато се докосваше до кощунствените думи срещу великото и святото в битието, тогава меката светлина се превръщаше в светкавица, излязла из облака на благороден Божествен гняв.

Учителят познаваше дълбините на човешката душа. Веднага знаеше и нивото, до което е израснал всеки, който идваше при него и съобразно с това, което виждаха духовните му очи, той постъпваше спрямо хората, без да нарушава тяхната свобода и без да хвърля върху тях сянката на своя авторитет.

Прилагайки винаги заветите на Христа, Който казва:

„Аз не дойдох за праведните, но грешните да призова за покаяние“.

Учителят беше по-внимателен към онези, които, уплетени в миражите на многоликия грях, търсеха освобождение. Всичко в този живот за него беше една по-голяма или по-малка частичка от развитието и той умееше всички дребни на вид неща да осветлява и да

разяснява със своята мъдрост.

Учителят можеше да прави това, защото макар и обикновен човек отвън, той живееше в области, недостъпни за непосветения и затова неговите предвиждания, съвети, решения и постъпки за нас често изглеждаха изненадващи. Много по-късно, когато събитията и живота потвърждаваха всичко казано от него, ние разбяхме по-добре кой беше той.

Това обитаване в светове чужди на обикновените люде е причината, че Учителят знаеше миналото, настоящето и бъдещето не само на отделни лица, но и на цели народи. Той знаеше кои неща са кармично неизбежни и кои могат да се предотвратят. Заради такова едно предупреждение, направено на цар Фердинанд, чрез хора приближени на двореца - предупреждение, че влизането на България в Първата световна война ще донесе катастрофа, Учителят беше интерниран във Варна. И по-късно се случиха събития, които ясно доказват една необикновена далновидност, но за тях тук не е удобно да се говори.

Като съществени шрихи към духовния образ на Учителя ще добавим и следните негови думи:

„Някои от моите приятели искат да видят в мене проявите на Христа. Не, не е право това. Христос ще намерите само в Неговото учение. Ако искате да знаете кой съм аз, ще ви отговоря:

Аз съм братът на най-малките в Царството Божие. Аз - най-малкият, искам да изпълня Божията Воля, да осветя Неговото име и да Му се отплатя с пълна признателност."

За тези от вас - казваше той, - които са запознати с истината на тайната наука, ще кажа следното: В нашата епоха е характерно това, че навлизаме във влиянието на Водолей. Специфичните енергии на този знак се отправят към нашата планета, за да създадат нова култура. Колкото и консервативни да са хората от онази значителна част от жителите на земята, която се опитва да спре идването на вълни на обновление, усилията им ще останат безплодни. Космическият план е над всички човешки планове и смешни ще изглеждат усилията да се задържи старият порядък. Колкото строги, категорични и застрашаващи да са законите и санкциите на фанатичните поддръжници на режимите, неусетно, кротко, но с вътрешна мощ новото завладява умовете и волята на хората. Във философската мисъл, в науката, в литературата, както във всички останали изкуства се долавят елементи на ново светоразбиране, а това ново идва от-

вътре като подсещане, че старите схващания са негодни и абсурдни при тия гигантски крачки на науката и при тая нова чувствителност на някои индивиди от младите поколения. Такива истини, които досега се считаха за лековерни и абсурдни, вече приемат облик на реалност, а самото понятие реалност неусетно бързо разширява своите граници.

Човечеството изглежда преситено от несъстоятелните, изкуствено нагласени обяснения на живота, родени преди повече от едно столетие, когато човешката, напредваща за това време, мисъл трябваше да се бори срещу средновековните суеверия и фанатизъм. Тъкмо за това време бе създадено материалистическото учение, което изживя вече своето време и което е вече съвсем негодно за новото време.

Упоритите крепители на старото - религиозни догматици или атеистически величия, се боят да отстъпят от позициите си, защото знаят, че новото не само ще проветри техните бърлоги, но ще отнесе и тяхната философия. Те приличат на онзи владетел - цар на мразовете, за когото Учителят разказваше в един случайно проведен разговор. Поради богатата образност и правдивост на това сказание намираме, че е подходящо да го разкажем и тук.

Живял някога богат, силен, но много капризен владетел. През една мразовита зима, когато земята се покрила с огромни ледени грамади, този любител на ледовете повикал своите служители и им заповядал да намерят най-добрия майстор, който да построи от лед един вълшебен дворец. Суровият владетел си мислел, че зимата никога няма да си отиде - толкова била тя люта и мразовита. Изненадали се много видещите по-далеко съветници, но никой от тях не посмял да обясни, че такъв дворец, какъвто той пожелал, не ще трае дълго. Те повикали всички видни майстори в страната и между тях избрали най-добрия. Нямало какво да се прави. Започнали майсторите под командата на главния ръководител да режат ледовете с триони и да ги нареждат така, както им заповяждал той.

Не минало много време и в центъра на тираничната империя бил издигнат грамаден вълшебен палат. Студен и застрашителен. Той привличал вниманието на хората, особено на тези, които обичали омразата. Ниското зимно слънце го осветявало в синкавозелени отблясъци, но то не могло да промени нищо от неговото измамно великолепие, а луната през ясните нощи създавала със своята фосфорна светлина фантастична гледка.

„Какво великолепие, какво вълшебство!“ - казвали хората, гле-

дайки възвисените към студеното небе кули и сводове, по които висели закрепени гирлянди.

Но това не продължило дълго. Един ден облачната пелена на небето се разкъсала, сияйнала светлина и в градината на тирана запял кос. Изневиделица задухали топли ветрове, звъннали капчуците и великолепната ледена сграда почнала да се изкривява и да погрознява.

„Донесете вериги и въжета да закрепим моя палат!“ - крещял разяреният тиранин и работници - стотици на брой, почнали да сковават сводовете, колоните и кулите.

Пролетта обаче напредвала, всяка нощ развигорът напирал все по-силно и всяка сутрин пристигали нови птичи ята с радостни виковете. Ледената сграда с всеки нов ден ставала все по-жалка и грохвала застрашително. Владетелят викал, заплашвал, наказвал майсторите, че не могат да спасят любимия му палат, но с това нищо не се променяло.

През една нощ, когато колесницата на младата пролет пристигнала над мрачното царство, леденият дворец рухнал със страхотен грохот и дрънченето на веригите, с които бил вързан, събудило хората от сън.

На другия ден между грозните развалини, помежду въжетата и железата, клокочело малко поточе. То припкало надолу, а слънцето великодушно се усмихвало.

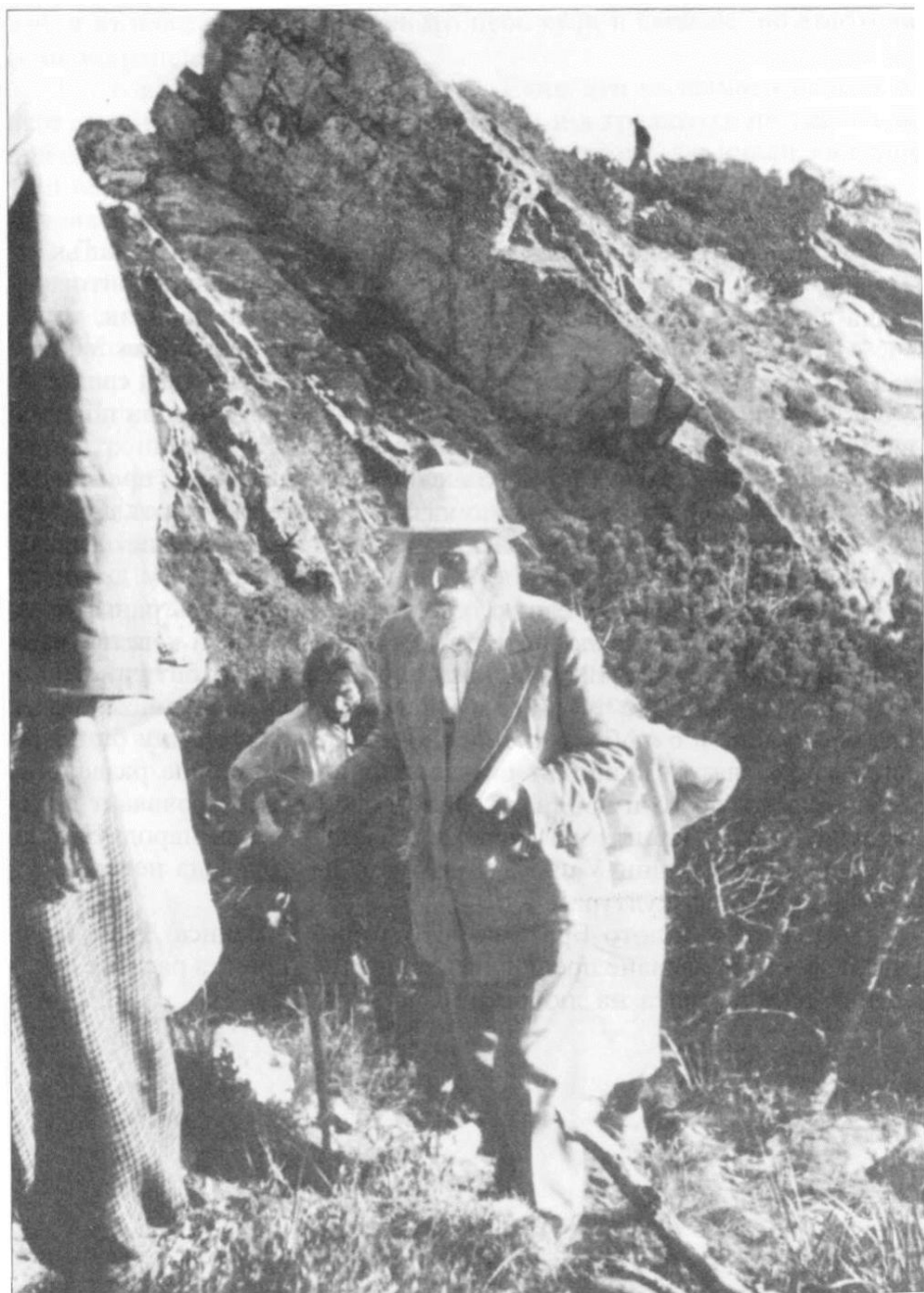
Появата на учителите

През всеки определен цикъл от време, който не е по-малък от няколко столетия, на земята идва в плът един Учител, който има задача да посочи истинския път на търсещите люде, на тези, които вече са се пробудили от смайващия сън на илюзиите. Този Учител намира своите ученици, работи с тях, както и върху народа, сред който е дошъл, като оставя след себе си светлата следа - една нова извивка на вечния възход.

Учителят на Бялото Братство е един от тези небесни пратеници, който съвсем смело и категорично каза истините за живота в своята съвременност и посочи пътя за излизане от кризата на нашето и бъдните столетия.

Между другата работа един такъв учител представя трансформатор, който превръща наслоените отрицателни мисли и чувства, които изпълват атмосферата, в положителни, светли и оптимистични мисли и надежди. Ако той не извършваше този алхимичен процес така мълчаливо и с любов, постепенно от човешките души би изчезнало всичко свято и животът би заприличал на духовна развалина. В озонираната по този начин духовна атмосфера се проявяват положителните, възходящите и творческите сили на един народ. Ето защо с идването на един Учител, колкото и да изглежда невероятно, започва една нова култура.

Учителят на Бялото Братство в България - Беинса Дуно, бележи със своето появяване прелюдията на идещата шеста раса и е предвестник на културата на любовта.

По стръмната пътека към Езерото на чистотата

Още за духовния образ на Беинса Дуно

Учението на Бялото Братство притежава своя специфика между различните варианти на Божествената наука. Ние споменахме за нея още в началото. Тя се състои в това, че Учителят положи основанието на великото знание за Бога, творението и живота върху Христовия принцип, като замени на много места думата „ум" в Хермесовата философия с думата „любов". Но все пак, ако трябва да очертаем в общи линии основните принципи и постулати на учението на Бялото Братство, трябва да приемем, че те в общи линии не се отличават от учението на Херметизма, от което учение като вариант се създадоха както Питагоровата школа, Юдеизмът, който представя най-ярката крепост на еднобожието, и арийските учения на изтока, изразени най-ярко в древната индуска философия.

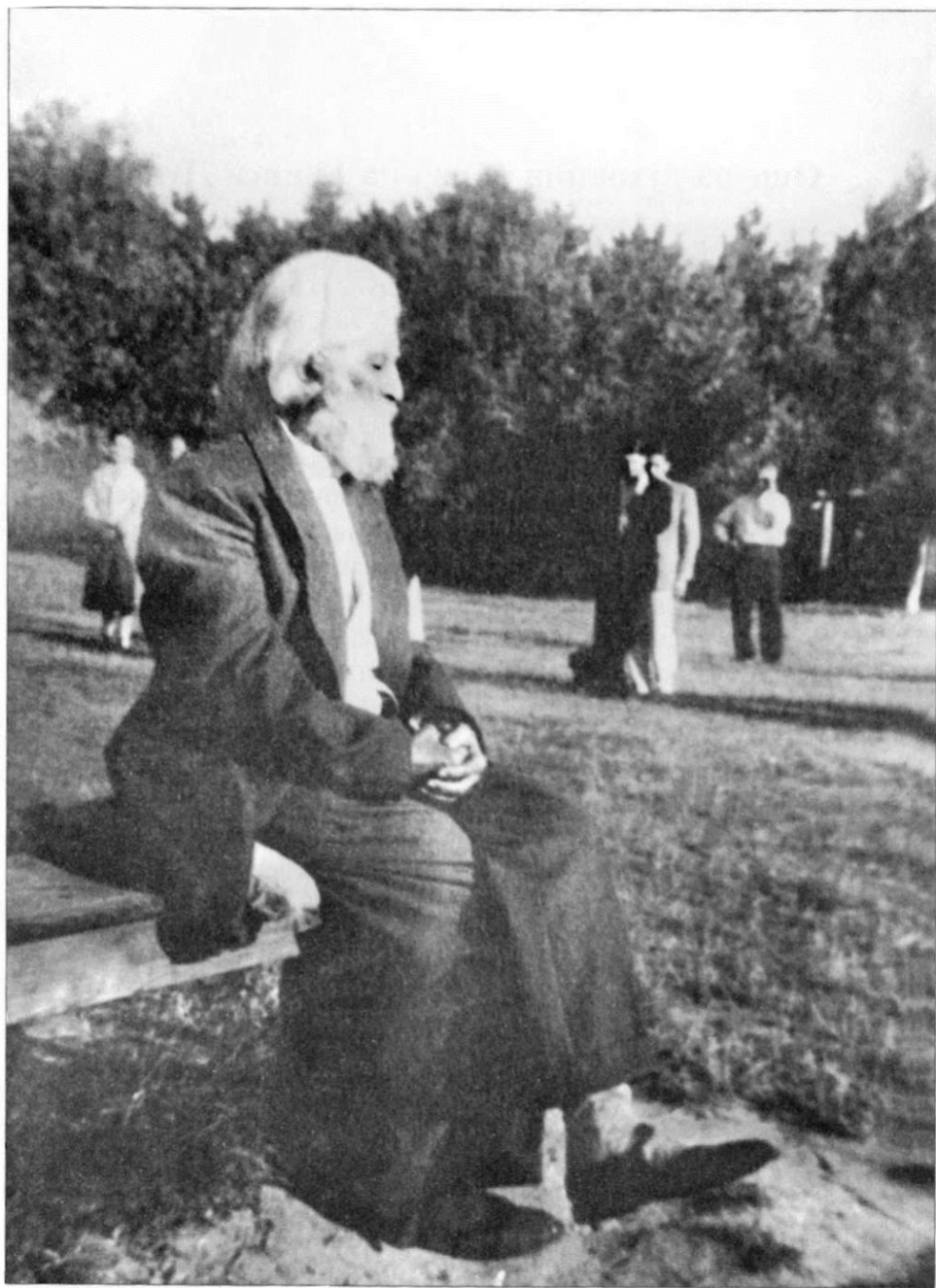
Три основни постулати лежат в окултната наука, наречени три основни закони, които премахват всички противоречия в генералните линии на човешкия живот. Те са закон за развитието, закон за причини и последствия (кармичен закон) и закон за прераждането на душата.

За да илюстрираме тази еднаквост в разбиранията на основните закони между теософската доктрина и Бялото Братство, ще приведем един кратък откъс от разговор с Учителя, в който са засегнати въпроси от същността на „аза".

Един от посетителите на „Изгрева" се обърна към Учителя и му разказа следното:

- Преди една седмица, след като се наобядвах, лягам да си почина. Преди още да заспя в някакъв полусън разбрах, че аз съм в стаята, но гледам тялото си на леглото. Разбрах, че аз съм по-голям от тялото, а някой зад мен, когото не виждам, ми каза: „Това си ти". Тогава аз го попитах: „Ако това съм аз, тогава аз, който гледам, не съм ли аз?" У мене настъпи едно смущение. Този, който беше зад мене, каза: „Аз ще ти покажа кой си". Като каза това, той ме поведе към моето тяло, в което хлътнах и окончателно се събудих.

- Този, който е гледал, е реалният - отговори Учителят, - а оня,

*Много са въпросите около мистичния образ
на Учителя Беинса Дуно*

на леглото е временната му къща. И двойникът, който е извън тялото има очи, нос, уста, уши. Този двойник е бил в стаята, а на леглото е лежало тялото ти. Ако един опитен човек в тези неща турне в устата на двойника бучка захар, онзи на кревата казва: „Това е захар“. Такива опити са правени многократно.

- Кое ще остане от нас след смъртта? - запита посетителят.

- Като излезеш от тялото си, ще притежаваш едно друго, невидимо тяло - едно тяло, прозрачно за земното зрение, в което ще има самосъзнание.

Без да удължаваме този разговор, ще прибавим, че Учителят продължи да говори за човешките тела по следния начин:

- Човек има физическо, или материално тяло, етерен двойник, астрално тяло и най-после Божествено тяло.

Това отговаря на описанието, което дава Вевекананда за човека, според което човек има плътско тяло, етерен двойник, астрално и причинно (казуално) тяло. Разликата е в това, че йогическата философия е положена върху базата на будизма, учението на Бялото Братство следва Христовото учение.

След като приключи разговора с посетителя на „Изгрева“, Учителят продължи:

- Ако живеете по Божествения закон, пътищата ви ще бъдат отворени, но ако грешите, естествено ще дойдат затруднения. В света съществува два вида порядък: единият е старият - човешкият порядък, а другият е Божественият.

- Как ще стигнем до качествата, които са потребни, за да живеем в новия, в Божествения порядък? - запита един от присъстващите на разговора.

- Както цигуларят постига своето майсторство - отвърна Учителят. - С упражнения и с постепенно приближаване към онова, което е поставено като идеал.

Откровенията в „Завета на цветните лъчи на светлината“

Има документи и белези, макар и достатъчно скрити зад забележителната скромност и въздържаност на Учителя, които отбелязват и разкриват важни моменти от духовната му дейност.

Според учениците на Бялото Братство, които са следели по-внимателно делото на Учителя в многобройните му аспекти, посочва се годината 1897 като особено важен етап от земния му път. За тази година споменахме и на друго място, тъй като през нея година между другите съществено важни моменти от осъзнаването на своята духовна мисия Учителят е отпечатал макар и в ограничен брой книгата „Завета на цветните лъчи на светлината“.

От страниците на тази книга става ясно колко старателно и задълбочено Учителят е работил по текстовете на цялата Библия, като е проверявал достоверността на много от тях и ги е класифицирал така, че да станат подходящи и да бъдат включени в порядъка на цветните лъчи. В словата на библейските пророци той е успял да види творческите импулси на битието, тъй като свещените писания не са друго освен словесна илюстрация на ритмичните тласъци в развитието на човека и на цялото, които Великият Универсален Дух дава на човешкия род. Така и Учителят, в своето духовно проникване в словото и живота, съзира великия процес, при който небитието се превръща в битие.

Човечеството не познава по-сериозни и по-автентични документи за Христа от четирите Евангелия и по-късно от посланията на апостолите. От тези неголеми по обем съкровища се изгради макар и неприложената напълно поради вътрешното си величие култура, а заедно с нея и цивилизация на християнството.

Както учениците на Христа преди близо двадесет века изнесоха с неземно вдъхновение образа на Христа, редно е учениците на Бялото Братство, вземайки поука от това, да изнесат, доколкото възможностите им позволяват, Словото на Учителя, който разгъна Христовото Слово в необозримо широки рамки, за да го направи съвременно знание за човека, природата и Бога.

Необикновени прояви

На няколко места в настоящата книга споменахме за голямата и мъдра въздържаност на Учителя да покаже нещо повече от това, което можеше да изкаже и направи, тъй като той изяви само толкова от своята богата същност, колкото ние учениците можехме да проумеем и приложим.

Но въпреки тази съдържаност, имаше случаи, когато някои неща не можеха да останат незабелязани от очите на много от учениците му. Да споменем тук най-напред за един любопитен на вид простиъчен случай.

Преди години една от сестрите, която по-късно стана квалифициран работник във висш научен институт, пристигна от Търново и се яви при Учителя да му съобщи със задоволство, че е завършила курса на гимназията и е освободена от цялата матура поради висок успех. По това време и най-големите отличници трябваше да се явят на зрелостен изпит по български език и литература. Този ден, в който сестрата се яви при Учителя, беше събота. Тя трябваше да заминае за Търново на другия ден - в неделя, тъй като изпитът щял да се състои в понеделник. Учителят я изслушал най-спокойно и доволен от нейния успех, казал, че не е необходимо тя да заминава в неделята, а може да остане още един ден при своите близки.

- Но, Учителю, как мога да остана в неделя, когато в понеделник рано в осем часа започва изпитът? Ако не отида, то значи да загубя годината.

- Може да останеш и утре при вашите - добавил съвсем спокойно Учителят и си продължил работата.

В душата на абитуриентката настанало голямо противоречие и безпокойство. Как така да остане? Нали губи изпита? От една страна, тя иска да изпълни препоръката на Учителя, но от друга - започва да я измъчва мисълта, че само заради един предмет губи годината и остава назад от своите другари. Накрая привързаността и вярата в Учителя надделяла и тя останала в София.

Когато в понеделник късно след пладне тя пристигнала в Търново

во и търсела начин да измоли да бъде изпитана извънредно, в гимназията ѝ казали да не се безпокои, защото зрелостният изпит бил анулиран, поради някаква нередовност.

Чак тогава сестрата разбрала защо с такова спокойствие Учителят е препоръчал да не бърза да пътува в неделята.

Друго, много по-разширено, е съзнанието на такъв, който живее и в светове с други измерения, където миналото, настоящето и бъдещето се сливат.

Из дневника на сестра Е. И.

На този свят всякога и навсякъде се намират люде, които живеят в непрестанна тревога около неразрешения въпрос за безсмъртието на душата. Има натури, духовното развитие на които е доста изостанало. Те живеят своето биологично битие и дори да имат някаква култура, все още не са се доближили до вечния парещ въпрос за смъртта и безсмъртието. За тях дните се редуват безбурно и без никакви конфликти. Животът, разбира се, и на тях сервира всевъзможни задачи, но те ги решават с подръчните конвенционални методи и най-често така, както повеляват интересите им.

Други натури обаче живеят по-трудно, защото дълбоко в тяхното съзнание се е пробудил един неспокоен огън, който трепти, пари от време на време душата им и държи тяхната размисъл будна и напрегната. Те не са доволни от това, че всичко изглежда като голямо безсмислие, тъй като настъпват дни, когато и богатството, и славата, и целият живот рухват пред името на смъртта. Някои от тези натури, които имат по-слаба съпротивителна сила, падат по-бързо, отчайват се и завършват печално своя живот.

Третата категория мислящи същества с по-активен натюрел стават вечно търсещи, неспокойни, но упорити в желанието си да стигнат до една точка от своето размишление и в своя емоционален свят, където ще престане колебанието и ще настъпи относителното спокойствие по хамлетовския въпрос: „Да бъде или да не бъде?“

От дневниците и автобиографичните бележки на някои братя и сестри - ученици на Учителя, ясно проличават тези, принадлежащи към третия тип хора, които не са стихнали в своето неспокойно дирене, докато не са докосвали мига, когато при среща с Учителя са изчезвали техните терзаещи ги противоречия.

Разбира се, както е известно от окултната наука, тяхната карма остава все в сила, защото законите на мировото равновесие, нарушени веднъж, трябва да се възстановят, но въпросът „Да бъде или да не бъде?“, престава да съществува.

Нека проникнем в дневника на една сестра от Търново и да се поспрем на някои, написани в него, неща.

Още като ученичка в първите класове на гимназията у нея се

изправил със съдбоносна сила въпросът дали съществува Бог и дали има други светове освен нашия свят. В гимназията ги възпитавали в религиозен дух. Всяка неделя ги водели в църква. Обрядите и религиозната тържественост на православното богослужение събуждали у нея чувство на благоговение, но основният въпрос все оставал открит. Тя считала за недостатъчно това, че ще запали една свещица, която след няколко минути ще угасне. Какво значи този акт пред лицето на това Велико Същество? Тя не могла да отговори на този въпрос, а и служителите в храма не били в състояние да утвърдят в душата ѝ една несъмнена вяра.

Един ден сестра Е. И., чийто дневник сега прелистваме, запитала учителката си по психология госпожа Благоева, дали човешката душа е безсмъртна. Учителката я потупала по рамото, усмихнала се учудено и рекла: „Дете, никой философ досега не е могъл да каже какво нещо е душата.“

По-нататък младата девойка престанала да задава въпроси.

Така, живеейки със своята неразрешена енигма, тя завършила гимназията през 1896 г., простила се с другарките си, с хубавите незабравими дни на ученичеството и след няколко години станала начална учителка в Габрово. Две години след това тя се и задомила.

През 1905 г. в Търново дошъл Учителят. Там той изнесъл няколко сказки по френология. При препълнен училищен салон Учителят с помощта на карти е доказвал правотата на окултната наука и давал убедителни доказателства за това, че строежът на човешкото тяло, формата на черепа, не са нещо произволно, но зависимо както от миналото на родовете, на които е потомък изследваният човек, така и от неговия психически строеж - от неговите мисли и наклонности, и обратното морфологията на физическото тяло - предимно главата и израза на лицето, който е предмет на друга част от окултната наука, дава указания за основните черти и склонностите на индивида. Това съответствие между човека „отвън“ и човека „отвътре“ направило силно впечатление на чувствителната и все още жадуваща душа на сестра Е. И. и тя видяла в тази сказка по френология началото на отговора на вълнуващия я въпрос.

Учителят предприел в Търново една серия от своите френологически измервания, които съставят един интересен и активен период от работата му по изучаване особеностите на българския народ, сред който той е дошъл на работа.

Сестра Е. И. още при първата сказка пожелала да благодари на Учителя за светлината, която вече озарила нейното съзнание, тъй като сказката била ако не врата, то поне пролука към един необикно-

вен свят, където без друго чака отговорът на смущаващият я въпрос.

Когато след няколко месеца Учителят се явил отново в Търново, сестра Е. И. имала възможност заедно със своя съпруг да бъде поблизо до него, тъй като той направил в една фамилия няколко френологически измервания, между които и на самата нея, както и на съпруга ѝ. Тогава тя видяла отблизо колко необикновен човек е Учителят и какво могъщо е неговото влияние.

За необикновените и надчовешки сили и възможности на Учителя сестрата разбрала по-късно, когато нейният съпруг е бил преместен на работа в друг град, където той внезапно заболял. Останали сами в чужда, непозната обстановка, те били на ръба на отчаянието. „Сега само Господ може да ни помогне!“ - казала сестра Е. И. През нощта тя сънувала сън, в който някакъв глас ѝ нашепнал да се отнесе за помощ до Учителя, но нейното безпокойство си останало, тъй като тя не знаела нито адреса, нито „професията“ му, за да се обади с писмо. Все пак тя написала кратко писмо на името на Учителя. Станало обаче нещо неочаквано. След няколко дни Учителят пристигнал в същия град и ги посетил. „Господ нареди да дойда при вас - казал Учителят - защото, когато слагахте болния на леглото, казахте: Освен Бог никой не може да ни помогне.“

Много учудени, те запитали откъде знае той всичко това, а Учителят съвсем спокойно отговорил:

„За тези, които чуват и виждат, не съществува нито разстояние, нито преграда.“

След като казал тези думи, Учителят поискал да му донесат една чаша с прясна вода. Войникът, който служел при съпруга на сестра Е. И., донесъл чашата с вода, а Учителят взел една чаена лъжичка, гребнал от водата и я поднесъл на болния да пие. Не минало повече от половин час и болният станал и почнал да се разхожда из стаята. На стомахът му станало много по-леко и макар още слаб и изтощен, до вечерта се почувствувал съвсем здрав. Учителят му казал, че той на другия ден може да иде и на работа.

Недълго след това в къщата пристигнал лекарят, който бил на товарен от службата да следи за състоянието на болния. Когато влязъл в стаята и видял, че пациентът се разхожда ободрен и здрав, казал: „Тук е станало някакво чудо, с което единствено би могло да се обясни това внезапно подобрение. Аз очаквах, че за лечението му ще бъдат необходими не дни, а седмици.“

Лекарят се запознал с Учителя и дълго разговаряли по различни въпроси. Между другото Учителят му обяснил, че освен средствата на медицината, съществуват и други фактори, които могат да по-

могнат на човека. Този разговор е дал повод на Учителя да бъде поканен в службата на оздравелия съпруг на сестра Е. И., за да изнесе там сказки, както и станало.

Веднъж по време на пребиваването на Учителя в дома на сестра Е. И. служителят видял през прозореца как Учителят се моли. Цялата стая била осветена с необикновена мека светлина. На утринта той попитал господарката си: „Какъв е този господин - нашият гостенин? Той не е обикновен човек. Дрехите му светеха и цялата стая беше осветена с тази светлина." Госпожата се опитала да го убеди, че всичко това така му се е сторило, но човекът настоявал на своето. Тогава на сестра Е. И. не ѝ оставало нищо друго, освен да му разкаже всичко, което знае за Учителя.

И по-късно, през м. февруари на същата 1905 г., семейството на сестра Е. И. е станало свидетел на необикновени неща и случки, които ясно доказвали, че гостенинът е необикновен човек. На една екскурзия със съпруга на Е. И. Учителят е превел спътника си над една пропаст, за да стигнат невредими върха, към който се запътили. На същата екскурзия Учителят е посрещнал с удоволствие заваляването на неочакван сняг, като че това разнообразявало пътуването и променяло еднообразието на преминаващите дни. Веднъж, когато стигнали до една доста голяма и буйна река, която е било невъзможно да се прегazi, той се обърнал към обезсърчения свой спътник с думите:

„Не се безпокойте, скоро ще дойде човек с кола и ще ни преведе през реката." Само след няколко минути след тези успокояващи думи, пристигнала кола и коларят любезно поканил и превел през реката двамата случайно срещнати пътници.

Когато пътували из една планина, една група овчарски кучета се отделила от стадата, които пасяли наблизо, и стремглаво се насочили към тях. Те били толкова разярени, че И. помислил, че ще бъдат разкъсани. Тогава Учителят съвсем спокойно застанал напред и когато кучетата го доближавали на около един метър пред него, спирали се, поглеждали го и с едно изскимтяване се връщали назад, сякаш там около Учителя имало някаква преграда.

Друго нещо, което направило впечатление на сестра Е. И., след като се върнали не само от екскурзията, но и когато вече променили своето местожителство и се върнали в Търново, било поведението на Учителя, когато нейният съпруг отрязал една зарзала заедно с плода. Тогава Учителят се затворил в стаята си и три дни отказвал

да приема храна. Като изминали тези три дни, той казал на сестрата: „Знаете ли, че отсичането на едно дърво, може да ви донесе беда? Трябва да имате уважение към всичко живо, което Бог е създал." Тогава домакините разбрали защо е бил този тридневен пост.

В записките на сестра Е. И. е отбелязано и следното любопитно нещо.

„Когато убиха Стамболов, Учителят беше у нас, в Търново. На самата вечеря, той се обърна към нас и каза: „Убиха Стамболов". Ние запитахме дали тази ужасна новина е вече съобщена във вестниците, а той отговори: „Престъплението се извърши съвсем скоро и вестниците още не са успяли да го съобщят. Същото нещо се повтори, спомням си, и когато убиха министър Петков."

Учителят предсказа - пише сестра Е. И., че моят брат, който през Балканската война беше на фронта, ще се върне ранен, „ще го посрещнете в Търново, когато падне Одрин" - каза той и така стана.

Много още случки е записала сестра Е. И. в своя дневник, но ще се ограничим с казаното дотук, защото и други братя и сестри имат интересни преживяни неща и е невъзможно да се помести всичко в една книга.

Накрая ще предадем следните негови думи: „Ако българите следват Божите пътища, ще притежаваме територията до линията Енос-Мидия, но вървят ли по свой ум, ще преживеят много изпитания. Един ден балканските държави и славянството ще трябва да се обединят. Това е по Божия план. Не направят ли това, постоянно ще бъдат бити и макар и късно ще потърсят пътища з разбирателство"

Случка на фронта - разказ на брат Г. Р.

И този разказ на Г. Р. ни показва как Учителят при някои особени обстоятелства повдига завесата пред своето духовно „Аз" и дава възможност на някои от учениците да надникнат в онова, което той старателно прикриваше.

Когато брат Г. Р. е бил юноша на около 15 години, видял през 1906 г. за пръв път Учителя в град Ямбол. Събранието, което се състояло в този град с присъствието на Учителя, е било в дома на родителите му. Макар и в ранна младенческа възраст юношата е слушал с увлечение беседата. След всичко, което чул, у него възникнал въпрос, който останал неразрешен. Какво е това Бог? - попитал се той. Чувал е да се произнася думата Бог, но нямал никакво понятие за съдържанието на тая дума.

Веднъж след една такава беседа, държана в техния дом, Учителят тръгнал да си върви, но младото момче Г. Р. тръгнало след него все така умъчнено, че не притежава отговор за въпроса, който го тревожи. Така то вървяло след Учителя, но нямало кураж да го запита за това, което е искало да научи. Отведнъж Учителят се обърнал към него и без да му е бил задаван някакъв въпрос, казал:

„Бог е същество, центърът на което е навсякъде, а периферията - никъде." Така младият тогава Г. Р. получил един отговор на своя въпрос, който не е бил веднага проумян, но който станал тема за размишление и от който отговор той по някакъв начин проумял, че за Бога не може да се говори конкретно като за вещь или живо същество от нашия свят, а нещо, което е все още необхванато от човешкия разум.

Минали години. Дошло време, когато брат Г. Р. трябвало да отиде на военна служба. У него се появило сега ново и немалко противоречие между изискванията на войнишката клетва и учението на Бялото Братство, според което човек не трябва да убива.

Когато един ден през 1914 г. Учителят дошъл в Ямбол, брат Г. Р. го замолил да му разреши това противоречие. Учителят му казал:

„Ако човек спи и върху него произнесат клетва от негово име, човекът не е отговорен. Ученикът на Бялото Братство е извън войната. И на дъното на ада да го изпратят, той трябва да знае, че и там

има души, на които трябва да помогне. Когато съзнанието на ученика не споделя това, което е принуден да направи, както за пример произнасянето на клетвата, тогава той не е отговорен."

Така и станало. През 1915 г. войната се обявила. Войските прегазили Сърбия, а на фронта, където бил брат Г. Р., така се случило, че когато полкът бил на бойната линия, ротата на Г. Р. била в резерва. Това се нареждало само по себе си, без ничия намеса.

Малко по-късно брат Г. Р. бил вече на Солунския фронт, на Гръцко-Сръбската граница. Неприятелят бил разположен долу в полето, а нашите войски - на по-високо място в планината. Вечерно време е трябвало да отиват на секретни постове. Пред нашите военни части имало наклонен терен около 30 градуса. Вляво - висока скала, до която се отивало по хоризонтален път, а от долната страна след постепенния наклон започвала почти вертикална стръмнина. Там горе, малко надясно от скалата Петреник бил настанен секретен пост.

Една нощ - точно в дванадесет часа, нашият брат Г. Р. бил на пост. По едно време нашият пост при скалата открил огън. Изстрелите били насочени към мястото, където бил Г. Р. Нищо не се виждало в тъмната нощ, но брат Г. Р. разбрал, че полкът се вдигнал в тревога и заел позицията си. Нищо повече не последвало. На следната вечер брат Г. Р. е бил пак на пост до една скала, висока колкото човешки ръст. Изгряла луна и той се замислил за това, колко е далече от своя дом и какво нещастие за човечеството е войната. Замислил се за приятелите в Ямбол, както и за това, колко е далече човекът в своето развитие от идеите на Бялото Братство.

По едно време погледнал на юг и в далечината забелязал хора, които правели прибежки към склона, на който се намирал постът. Въпреки това от Петреник не се чули изстрели. Хората там били заспали. В този момент Г. Р. не можел да прецени какво да направи. Ако ги събуди, те ще почнат да стрелят и ще вдигнат полка в тревога. Ако пък не ги събуди, може, тръгналите по склона неприятелски групи, да ги заловят живи. И в единия, и в другия случай ще има жертви, а Г. Р. не искал да стане причина за това. Положението му било много тежко.

Същинско изпитание, от което трудно би излязъл, без да наруши своите принципи на ученик. В тази тревожна минута той си спомнил думите на Учителя, че ученикът на Бялото Братство е извън войната. В това тревожно, но същевременно молитвено състояние той погледнал напред и в полуздрача на лунната нощ виждал образа на Учителя, който сякаш изплувал в пространството. Забелязал, че има на дрехата си кордон. В ушите си доловил и глас, който казал:

„Няма нищо." Това Г. Р. чул три пъти и образът изчезнал. След всичко това брат Г. Р. събудил подчасовия, който също забелязал прибежките на хората в низината. Събудил и останалите, но Г. Р. им казал да не стрелят, защото той отговаря за всички.

Насърчен от това видение в нощта, брат Г. Р. казал, че ще слезе надолу и сам ще провери положението. Когато слязъл надолу, видял, че в основата на възвишението имало висока папрат, която от слабия ветрец се полюшвала и давала илюзия на хора, които правят прибежки.

Изминало доста време от тази случка и тя почнала да избледнява в съзнанието на Г. Р. Не само това, но братът почнал да се съмнява дали това видение през нощта не е било илюзия или пък халюцинация. Така продължил той да изпълнява своите obligations, докато един ден го пуснали в отпуск. Преди да замине за Ямбол брат Г. Р. останал за един ден в София и се отбил при Учителя, който тогава живеел на „Опълченска" 66. Учителят го посрещнал долу при вратата и повел с него разговор. По време на разговора на Г. Р. минало през ум да запита Учителя за онази случка, но се стеснявал да заговори. Накрая трябвало е да си тръгне и да освободи Учителя, който вероятно е имал и други посещения. Когато си вземал сбогом Учителят му казал: „Помни адреса ми!" Братът отговорил, че знае добре адреса: „Опълченска" 66. „Не, не - рекъл Учителят - в случай на нужда пак ме повикай." Тогава чак брат Г. Р. се осмелил и запитал: „Учителю, истина ли беше онова, което стана онази нощ с мене?". „Истина беше. И когато стане нужда, пак ме повикай." Брат Г. Р. се учудил на паметта на Учителя, който имал толкова срещи и с толкова хора от различни градове на страната.

Учителят вижда като на длан и знае всичко за хората, които вървят в неговото учение.

Пак същият брат Г. Р. разказва за един разговор с Учителя, който предаваме по-долу.

Към края на пролетта на 1918 г. той е бил пак в отпуск. Тръгвайки от родния си град към София, откъдето е щял да продължи за фронта, той бил в доста потиснато настроение, защото си мислел, че войната ще продължи още много време. Освен това и навалицата във влака била толкова голяма, че от притискането с другите пътуващи войници се счупил и часовникът му. Това нещо го натъжило още повече, тъй като той го взел за белег, че няма вече да се върне жив в своя дом.

В София братът се отбил при Учителя и в разговора си с него го помолил да му каже съвсем открито, дали наистина този път ще дой-

де неговият край на земята.

Учителят помълчал и погледнал напред и доста нависоко над хоризонта. По едно време трепнал, а брат Г. Р. се смутил, защото очаквал, че след това трепване Учителят ще потвърди неговото опасение. Вместо това Учителят се обърнал към него и го запитал:

- Ти бил ли си на някаква височина, където има поляна, оградена с букова гора? Там, на тази поляна са паднали много войници от двете страни.

- Минал съм през такова място, но сражението е станало два дни преди това с нашия полк, имало е дори ръкопашен бой и поляната беше покрита с трупове на български и сръбски войници.

Брат Г. Р. чакал нетърпеливо какво по-нататък ще му каже Учителят. След недълго мълчание Учителят продължил:

- Ще идеш на фронта и пак ще се върнеш.

Зарадван, брат Г. Р. благодарил и си тръгнал.

На 18 август 1918 г. французите пробиха фронта и оградили голяма част от българската войска. Сенегалци ги закарали като пленници в Солун. На домашните на Г. Р. съобщили, че той е безследно изчезнал. Тогава бащата на Г. Р. се срещнал с Учителя в Търново по време на събора в 1919 г.

- Учителю - запитал угрижен бащата, - какво става с моя син? Ще се върне ли жив и здрав у дома?

- Ще се завърне - отговорил Учителят.

- След колко време?

- Колко време Йосиф стоя в затвора?

- Две години - отговорил бащата.

- Сега той е на изпит и след две години ще се видите.

Точно след две години - на 19 август, брат Г. Р. се завърнал в София.

Петолевката

Когато веднъж през време на своите пътувания Учителят е бил във Варна, там той срещнал познатия на времето пътуващ книжар А., който въодушевен от срещата си с Учителя, решил да го покани на обяд в откритата там вегетарианска гостилница. Тръгнали към гостилницата Учителят, Т. А. и един близък на Т. А., с когото той запознал Учителя.

Вървейки по пътя Т. А. бил обзет от голямо безпокойствие. Спомнил си той, че тази сутрин, когато сменил костюма си, забравил в стария костюм своя портфейл, а в себе си нямал нито стотинка. Минало му през ума да се върне обратно, но това изисквало доста дълго време. Да каже истината, той счел за доста унижително и неудобно след направената от него вече тържествена покана. От минута на минута състоянието му ставало все по-тревожно, а вече приближавали гостилницата. Отведнъж пред краката на тримата се белнала една петлева монета. Учителят се спрял, посочил с пръст петолевката и казал тихичко на Т. А.:

- Брат А., ето пари за обяда. Не се безпокой!

Т. А. усетил, че от гърба му паднал тежък товар, а другото, което усетил още по-осезателно, е чувството на удивление, как Учителят схванал неговата неспокойна мисъл.

Без лъжа

През една от последните си години на земята Учителят пожелал да отиде на Мусала. Той извикал брат Боян Боев и му казал: „Може ли да организираме едно отиване до Мусала?“

Възторженият брат Б. Б. веднага се заел да уреди всичко около изпълнението на тази задача. Той отишъл бързо при брат Б. Н. и му съобщил, че Учителят изказал желание да отидат на Мусала. Двамата братя седнали да обмислят тази екскурзия. Най-трудното от всичко било да се вземе разрешение за кола до Чам Кория. Колите по това време били под режим, нямало достатъчно бензин, правили се икономии и много трудно - само за най-належащи случаи, се отпусчала кола. Брат Б. Н. казал на Боян:

- Ще ида в агенцията да извадя разрешително.

Тръгнал братът, намерил службата. Пред гишето - дълга опашка, а на самото гише един чиновник - студен, невзрачен като идол. Само при случай, когато е трябвало да се превозват болни, той разрешавал да се отпусне кола. За всички останали случаи оставал неумолим и отговарял с едно кратко, категорично „не“.

Когато брат Б. Н. приближил гишето, бил доста смутен, защото не знаел какви причини да изтъкне, за да получи разрешение. Помислил си: Брат Боян наистина е болен, има болен крак. Това го знаят всички - казал на себе си. Все едно, че за него вземам колата. Вярно е, че този мотив може да послужи, но все пак Б. Н. усещал, че гълта корав залък. Нали работата не е съвсем така? Размишлявайки по този начин, той вече приближавал гишето. Нямащо какво да се прави.

- Кола за Чам Кория - продумал Б. Н.

- Какъв е случаят? - е късия въпрос.

- За болен - отвърнал Б. Н.

Позволителното е написано и е вече в ръката на Б. Н., който се отправил за Изгрева, но чувствувал някакво притеснение. „Има нещо, което не е в ред“ - казал на себе си той. Пристигнал, а брат Боян го чакал с нетърпение.

- Взех разрешение - казал Б. Н. на Боян, а Боян хукнал при Учителя, похлопал на вратата и зачакал. След минутка-две Учителят се

подад на вратата и Боян побързал да се похвали:

- Учителю, имаме вече разрешение за кола.

Учителят бил много сериозен, замислен и посрещнал съобщението много хладно. Поспрял за минутка поглед на Боян и най-после продумал:

- На кола, взета с лъжа, не се качвам. - След това затворил вратата и се прибрал вътре.

Брат Боян се върнал като попарен и казал унило:

- Учителят не иска кола, взета с лъжа.

Тежкият отговор като камък легнал върху гърба на Б. Н. Без да се колебае, той грабнал папката си и отново хукнал към агенцията. Без да се спира на гишето той отишъл направо при началника на агенцията. Началникът бил млад човек с униформа и с доста приветливо светло лице.

- Нашият Учител пожела да иде на Мусала, господин началник. Ще ни бъде необходима кола до Чам Кория.

Младият човек без колебание посегнал, взел листче от купчината на бюрото и написал: „Да!“

Церберът на гишето при тази навалица не познал, че това лице се явява втори път и въз основа на разрешението от началството си, написал му ново разрешение за кола.

Този път брат Б. Н. просто летял към „Изгрева“, намерил Боян, подад разрешението и казал:

- Ето разрешението без лъжа.

Боян скочил и право горе при Учителя.

- Учителю, ето разрешение без лъжа - казал той, когато Учителят се показал на вратата.

Учителят се усмихнал и запитал:

- В петък можем ли да тръгнем?

Нямало други затруднения. Храна и дрехи приготвили набързо и в петък тръгнали.

Това било последното изкачване на Учителя на Мусала. Той сякаш отивал да се прости с любимия връх, на който толкова пъти е водил учениците си и за който той създаде песен. През всичкото време Учителят е бил сериозен, мълчалив и съсредоточен. Вървял бавно и често се спирал да огледа местността. Учителят, който знае всичко, си вземал сбогом с планината. Погледът му обхождал прекрасните и мощни скали, спирал се на огряните от слънцето върхове и поемал дълбоко аромата на елите и смърчовите, поспирал се на мос-

тчетата и гледал в кристалните води на потоците.

Учителят се прощавал с този хубав свят, който той ни откри и ни научи да обичаме.

Прекрасни били трите дни, прекарани на най-високия български връх, като всяка сутрин компанията излизала да посрещне изгряващото слънце.

Там, в скалите е „записано" това посещение. Нищо не се губи в битието. Записани са мислите и чувствата, които тогава вълнували придружвачите на Учителя. Записани са и мислите на Учителя.

Един ден ясновидците ще разчетат този „запис". Обикновените хора пък ще почувствуват едно хубаво състояние, една малка неизвестна радост, която не ще знаят откъде идва.

Нищо не си отива безвъзвратно. Всичко се съхранява в живота на цялото. Миналото, настоящето и бъдещето са едното, неделимото, вечното...

Не много време след това Учителят се пресели в отвъдния свят.

Из спомените на сестра М. П.

В сбирката спомени на сестра М. П. са описани случаи, които ясно говорят за възможностите на Учителя да вижда събитията в света на причините - недостъпен за обикновения човек, и да борави с това видяно във физическото поле с абсолютната сигурност, очаквайки спокойно предвидените от него събития.

От записките на тази сестра, които са доста обемисти, ще вземем само някои места, тъй като не всичко може да се помести в обема на настоящата книга. На стр. 14 четем:

„Това се случи на 12 септември 1933 г. В инспекцията бяха обявени последните списъци с назначения за детски учителки в София. Моето име не фигурираше там. Предстоеше ми да се върна във Варна и да продължа там да учителствувам.

Унила тръгнах към „Изгрева“, за да се сбогувам с Учителя и да се видя с някои приятели. Обиколих полянката и пих вода от хубавата изгревска чешма. Чудните багри на есента красеха преобладаващия ден, по алеята около чешмата бяха нападали сухи листа. Без да разсъждавам, взех от братската кухня една метла и почнах да ги мета.

- Е, ти метеш! Добре правиш, Милке! - Чух гласа на Учителя, който незабелязано се беше приближил до мен.

Сепнах се и се изправих.

- Какво стана с назначението ти? - запита той.

- Нищо, Учителю. Днес беше последният ден, но аз не получих назначение. Утре тръгвам за Варна, за да не изпусна и тамошното място.

- Иди още сега в инспекцията - отвърна Учителят. - Опитай!

Учителят говореше тихо, но убедително.

- Но сега няма приеман час.

- Въпреки това, иди, рекох - настояваше той.

Меко, тихо, но все пак убедително прозвучаха тези думи и аз не можех да се противя на тях.

- Ще довърша метенето и ще отида - казах и бързо се заех да премея мястото. Учителят ме гледеше внимателно. След като свърших работата си, оставих метлата на място, целунах ръка на Учителя и тръгнах по шосето за града. Кой знае как и защо, но на мене ми

стана много леко. Радостна бях, че Учителят беше много внимателен с мен.

Влезнах в тъмния коридор на инспекцията, без да зная какво ще правя там. Приемаха само от 10 до 12 часа преди обяд, а сега беше около 5 часа след пладне. Няколко минути се суетях къде да похлопам.

- О, здравей Милке! Какво те води насам? - чух гласа на един мой познат - журналистът А. Г., който излизаше от кабинета на председателя.

- От цял един месец идвам всеки ден за назначението си - отговорих му изненадана.

Този човек знаеше, че аз издържам семейството ни, което бе преместено в София, а аз бях принудена да работя във Варна. Без да продума нещо, той ми даде знак да почакам и се върна в стаята на председателя. След известно време в същия кабинет влезе инспекторът. Чух, че се говори нещо оживено. Не минаха повече от 15 или 20 минути и моят познат се показва на вратата и ме повика да вляза в кабинета.

- Подпишете акта за влизане в длъжност - каза ми той.

Като на сън подписах екземпляра. Моят познат ми честити назначението и двамата излязохме от кабинета доволни.

- Е, господин Г. - казах аз развълнувана - много ви благодаря за голямата услуга. Как не ви срещнах досега!

- Все пак навреме ме срещна - обясни той. - Днес назначили една софиянка, която е единствената дъщеря на архитект от заможно семейство, а като обясних какво е твоето материално положение, съгласиха се тебе да назначат. Довиждане, защото бързам за редакцията - рече моят познат и си отиде.

Като в сън литнах обратно към „Изгрева“ с акта за назначението в ръка и си шепнех: „Учителю, назначена съм в София! Как знаехте момента, в който трябваше да ида в инспекцията. Ах, Учителю, колко малко Ви познаваме! Безкрайно Ви благодаря!“

С тези радостни мисли не усетих как стигнах на „Изгрева“.

Пред салона, заобиколен от братя и сестри, Учителят разговаряше. Като се приближих до групата, той се усмихна леко, погледна ме и каза тихо:

- А сега работи и учи.

Никой там не разбра какво беше станало.

„Работи и учи“ - тези думи ми останаха дълбоко врязани в съзнанието. Целунах ръката на Учителя и тръгнах за дома, да зарадвам домашните си."

В записките на сестра М. П. четем и следния случай:

„През лятната ваканция работех в детско игрище. Единствената ми отмора от работата беше да отивам вечер на „Изгрева“. През течение на цял месец реших да спя там. Намерих си палатка и търсех място да я поставя. Реших да се посъветвам с Учителя.

- Постави я, рекох, на мястото на брат Стефов.

- То е много близо до гората... не е ли страшно? - възразих нерешително, макар че не бях много страхлива.

- Ще ти изпратя пазач - рече шеговито Учителят.

Нямах друг избор и се съгласих. Мислех си, че Учителят ще ме пази дори със своята мисъл.

Още същия ден - неделя, двама братя опънаха палатката на показаното от Учителя място. Пред нея сковаха малка дървена масичка и също такава малка пейка.

Никога не бях спала в такава обстановка. Палатката, бидейки бяла, струваше ми се, че е ладия, с която плавам по някакво море. Вечерникът танцуваше из дърветата и от време на време лекичко полюшваше платната на моята бяла ладия. Чудесно беше! Тишината на нощта и на близката гора успокояваше душата ми и отнемаше от мене всяка умора.

Първата нощ преди да си легна, когато завързвах връзките при входа на палатката, трепнах, защото видях, че напреко беше легнало голямо куче - вълча порода. Миг след това ми стана смешно. Как е намерило точно това място пред палатката ми, сякаш да ме пази - помислих аз. Легнах си спокойно. На утринта кучето го нямаше.

Бодра и отморена отидох на работа.

Вечер бързах да се прибера в моята „ладийка“, дълго седях на пейката пред палатката и наблюдавах звездите. Душата ми беше сякаш опиянена от тишината на нощта, в която едва се долавяше тайнствения ѝ шепот.

Когато вечерницата скланияше доста на запад, влизах в палатката да си легна. Завързвайки връзките на входа, аз винаги виждах същото голямо куче, легнало напреко пред него. Странно съвпадение и през толкова много нощи! Случайно ли бе това?

Цял месец, докато аз спях в палатката, кучето идваше вечер, лягаше пред входа, а сутринта, когато отварях палатката си, него го нямаше.

Кой изпращаше при мене този мълчалив нощен пазач?

Ех, този чуден наш Учител!...

Как намерих пътя до него

(Разказ по неписан спомен
на сестра Василка Иванова)

Имаше дни, когато изпитвах необясним, смътен страх дори от моята голяма привързаност към това дете. Обичах и четирите си деца, еднакво трептах за тях, еднакво се грижех като майка и по един и същи начин за всяко от тях допусках в мислите си евентуални опасности. Това са фобиите на всеки, който обича и който има непреодолима и гореща привързаност. Това са страховете на всяка майка, с които терзае себе си.

Към втората ми дъщеря Ани аз изпитвах и нещо друго, което беше нещо повече от майчина любов. Аз считах появяването ѝ в нашия дом като изключителен дар и особено внимание на небето, което ме удостоява с отличие, което едва ли заслужавам. На другите деца - още две дъщери и единствен син, аз гледах като на добри, но по-обикновени създания. На тях и по-често се скарвах, а дори ги изобличавах, когато считах, че грешат. Към Ани не можех да постъпвам така. Още като беше съвсем малко дете, аз се чувствах пред нея виновна за всяко станало нещо. Да бъде строга и настойчива не ми позволяваше едно вгнездено в душата ми уважение. Когато веднъж, нервирана от много неразбории край мен, аз ѝ викнах с по-раздразнен и малко разгневен глас, аз изпитах тежко недоволство от себе си. Стори ми се, че през нейните дълбоки и кротки очи надничаше някой по-голям, мъдър и непогрешим. Тогава взех да се самоизобличавам и дори се ядосах, че така се респектирам от това същество, което аз съм родила.

Времето бе подгонило здравата своята колесница. Децата растяха, а по моите коси се появяваха бели нишки. Доста дни, месеци и години бях оставила зад себе си.

Един ден, като погледнах децата си, които бяха не особено различни по възраст, стори ми се, че са възмъжали и пораснали. Ани беше най-хубава. Може би аз така я виждах, защото нейното тайно за мен, дадено ѝ още от рождението достойнство растеше и все повече ме завладяваше. В училището, във всекидневния живот, в разговорите с околните, виждах я извисена, пораснала във всяко отноше-

ние, избързала рано да придобие качества, които ми се виждаха много за нейната възраст. Самочувствието ми, че тя много вече ме надвишава, което самочувствие ме радваше, растеше заедно и с оня необясним загнезден у мене страх за нея. При това ми се струваше, че тя ми е поверена от някакво високо място с поръчение да се грижа за нея и да отговарям за всичко, което се случва в живота ѝ.

Често се събуждах в нощите, размислях се и се уверявах сама, че Ани е една скъпоценна украса на света, че аз не бива да я наричам моя, а само дадена ми да я съхранявам поради някакво доверие, което небесата имат към мен.

Настъпиха дни, когато аз почти обезумяла от страх си мислех, че един ден ще потропат на вратата ми и някакъв ангел, преоблечен в човешка форма, ще ми каже: „Дайте украшението, което ви дадохме на съхранение." Терзаех се, исках да прогоня тези мисли, намразвах себе си, че ги допусках, но бях безсилна пред тях, както и пред онова чудесно сияние и проста власт, която имаше в очите на Ани.

Когато другите ми деца се връщаха от училище, аз ги посрещах спокойно, а понякога и предварително настроена критично към облеклото им, към държанието им, но усетех ли приближаването на Ани, аз трепвах, сърцето ми биваше неспокойно като на влюбен човек, който се вълнува от приближаването на мига, в който възлюбеният ще подаде ръцете си.

През деня децата си учеха уроците, вдигаха врява, караха се понякога, после се смееха и припваха на двора или на пътя. И Ани понякога излизаше с тях, увеличаше се в игрите, но тя вършеше това съвсем иначе. Винаги личеше нейното превъзходство, мъдрите ѝ забележки и кротката ѝ сила, на която те се подчиняваха. Струваше ми се, че и те - децата я гледат със същите очи, с които я гледам и аз.

- Ти правиш всички бели и пакости - кипвах понякога и се развиквах на момчето ми Христо, а Ани съвсем тихо ми казваше:

- Той не е виновен, майко. Аз видях как стана всичко.

Приемах думите ѝ с доверие, но все пак проверявах и анализирах детското „произшествие" и виждах, че Ани е права. Тя беше винаги и за всичко права. Ани беше мярка за всичко в нашия дом, където аз бях само официалния, шумен и смутен управител, а невидим и безпогрешен винаги беше духът на Ани, мълчаливата, кротката, побеждаващата.

Моят мъж беше захласнат в работата си. Той идваше и си отиваше като гост. Винаги чужд към дребните случки, винаги за нещо замислен и недоволен. Аз имах добри отношения с него, но той се държеше с нас така, като че си е изпълнил своя дълг, като че го очаква

някъде важна и съществена работа и като че този дом му трябваше да преспи в него и да остави това, което му дължи като честен и редовен човек.

Понякога само ще се скара за нещо, което считаше нередно и ще си излезе със същите познати от години стъпки, които чувах, докато той преминаваше по плочите от вътрешната до външната врата.

Голямата ми дъщеря Лили завърши гимназия. Наблюдавах я и си мислех, че тя ще бъде добра домакиня. И за другата си дъщеря си мислех това или онова и разбирах, че усета ми на майка не ме лъже. Понякога майката със своята интуиция и с това, което наблюдава у децата си, може да прозре стойността на това, което ще остане за през целия им живот. У момчето си виждах някаква дарба, без да зная точно каква е. Аз вече имах вяра в неговия разум, в правата преценка на много неща и в сръчността на ръцете му. Само за Ани не можех да кажа нещо определено. Не зная защо, но нещо не ми достигаше да вникна в нейната същност.

Когато стана студентка по чужда филология, аз още повече се отдалечих от нейния свят. Стори ми се, че с този чужд език тя още повече пораства над мен и аз трябваше да се отнасям с още по-голямо внимание. Това, което единичко ме свързваше с нея, беше моята стигнала до обожаване любов и онзи необясним свещен страх какво ще стане с нея.

Веднъж, когато бях останала самичка в къщи, аз заставах при прозореца, отправих поглед към небето и се провикнах с глас:

- Господи! Открий ми тайната, поради която ми изпрати това дете и защо така безмерната ми обич е потопена в страх за него? Кой ми го повери да го вардя като украса, осеяна със скъпоценни камъни и дали не ще ми го поискат обратно?

Тогава поради някаква неясна причина душата ми се изпълни с едно необикновено тържество, в което имаше и неземна радост и мрачно земно страдание. Някакъв далечен глас, който звучеше и в самата мен, повтаряше думата съдба, съдба!

*

Един ден ми домъчня да седя у дома. Взех две от децата си - Лили и момчето ми Христо, и реших да ги заведа на гости при мой роднина, който имаше ресторант към „Дианабат“. Искях момчето ми да подиша чист въздух. Времето беше добро. Христо често боледуваше. И от най-незначителна настинка качваше температура до 39 градуса. Мислех с такива разходки при хубаво време да го закалявам. Отидохме там, поседяхме, видяхме се с моите роднини и там в ресторанта нахраних и децата.

- На връщане - посъветва ме моят сродник - отбий се и в двора, и градината на „братята“ - каза го малко натъртено и с особен тон и израз той. - Казва се „Изгрева“. Там е много хубаво, чисто е и може да се поразговориш с хората. Ще чуеш нещо по-особено, но интересно.

Послушах го. И без това исках децата да бъдат на чист въздух. Влезнахме в двора на „Изгрева“. Беше много приятно. Седнахме на масите пред салона край високите хубави лескови храсти. Кой знае по каква причина на момчето ми Христо отведнъж стана много лошо. Може би месната храна, която яде в ресторанта на моя роднина, не е била доброкачествена. Момчето пребледня, клюмна и аз много се изплаших. Една от сестрите, която не познавах, изтича и му донесе чаша вода. Изпи детето няколко глътки и веднага се освежи.

В това време откъм градината се зададе група мъже и жени, между които беше и Учителят Беинса Дуно. Тогава аз, която бях слушала за него, го видях за пръв път. Направи ми необикновено силно впечатление. Вървеше изправен, бодър и от него като че се излъчваше светлина. Облечен беше в бял костюм. Виждаше се и бялата копринена риза. Не можех да откъсна очи от него. Тогава сестрата, която донесе на Христо чаша вода, ми каза:

- Заведи детето при Учителя. Той се върна с група ученици от градината, където е помогнал на една млада фиданка да не изсъхне. Той ще помогне и на момчето.

Отведнъж като отхвърлена от пружина аз скочих, приближих се до групата, бутнах напред детето и казах развълнувано:

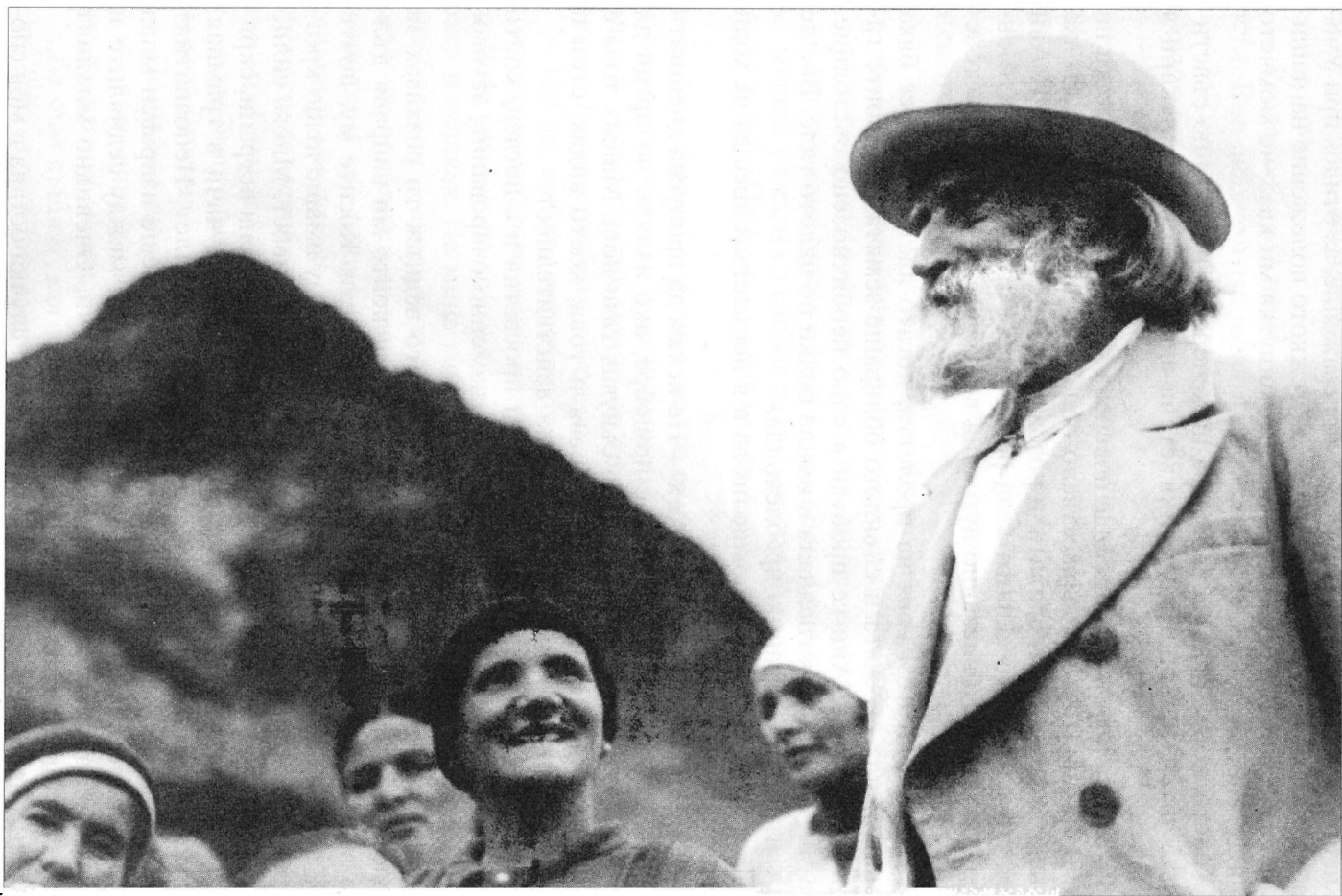
- Учителю, болно е!

Учителят Беинса спря, погледна ме кротко и аз видях спокойната тишина в очите му и косите, които падаха от двете страни на лицето му. После той протегна ръка, помилва главата на Христо и отмина мълчаливо.

След половин час ние се връщахме. Детето беше много бодро и съвсем здраво. Очаквах, когато стигнем у дома, да вдигне температура, но за моя голяма радост, такова нещо не се случи. Лицето му беше зачервено и свежо, а термометърът показваше 36,4 градуса.

Христо оздравя. Макар, че тогава беше малък, той през всички времена на своето юношество, младост и като възрастен вече мъж не забрави Учителя Беинса Дуно. Не го забрави на фронта и винаги в молитвите си не забравяше да се помоли и на Учителя, който след като излекува фиданката, излекува и него.

В един от най-тревожните дни на войната при жестоките боеве на Страцин, в който участваше и Христо, бой, в който разгневените

германци дадоха тежко за нашата армия сражение, аз отидох при Учителя, разказах му за моите тревоги и за тежкото положение на нашите младежи, той се замисли и след една минутка ми каза, че момчето ми ще се завърне.

Христо, който искаше да следва инженерство и който по съветите на Учителя свърши медицина, стана един от добрите лекари в София.

Пролетта разцъфтяваше още повече, а заедно с нея и хубостта на Ани. В градината като тържествено облечени в бели одежди стояха вишневите дръвчета и сливата, и розовата ябълкова фиданка. И Ани ми се струваше като една от тези разцъфнали овошки, за които същщо тъгувах, когато внезапно духналият вятър разпръскваше цветовете им.

Една сутрин към края на пролетта, когато лястовиците се бяха настанили под стрехата и слънцето обливаше земята със своите галещи топли ръце, Ани се пробуди в едно необикновено състояние. Каза ми, че е много отпаднала и имала болки по цялото тяло. Виеше й се свят и беше страшно пребледняла.

Пролетна настинка - помислих аз и я посъветвах днес да не ходи на лекции.

- Не, майко - отвърна ми Ани. - Не искам да пропусна днешната лекция. Усещам, че ще ми стане по-добре, ако изляза, но преди да тръгна искам да ти разкажа какво сънувах тази нощ. Майко, това е цяла приказка! Не мога да го забравя и това, което видях, стои и сега пред мен като жива преживявана действителност.

Отведнъж Ани се ободри, лицето й просветна и с поглед, който отлети някъде далече и препълнен с неизменно очарование, заговори:

- Дали си спомняш, майко, това, което веднъж ти разказах за възрастния човек, когото видях в трамвая и който ми направи дълбоко впечатление. Беше облечен в светли дрехи. Косите му, почти бели, падаха встрани на лицето му, а в погледа му имаше нещо кротко, сияещо, една невидяна досега от мен приветливост. Много силно впечатление ми направи той и аз, както бях изправена встрани, скрито го наблюдавах. Няколко минути, след като се качи в трамвая, кондукторът мина край него и го подкани за билет. Непознатият възрастен човек посочи с ръка назад, където стоеше изправен млад момък, който веднага направи две-три крачки между седналите и плати на кондуктора билетите, които получи. Очевидно младият придружаваше възрастния с белите дрехи.

Тази макар и не особено забележителна случка остана в моя спо-

мен за тогавашния ден, когато се връщах от лекции, и ми се струва, че ти я разказах.

- Разказваше ми нещо - отвърнах аз, но не си спомням подробности. Във всичко това няма нищо особено, Ани.

- За случката е така, но чуй сега, майко, да ти разкажа съня, който сънувах тази нощ.

- Кажи, слушам.

- Сънувах, че в пазвата си имам сгъната хартия, която шумеше при всяко мое движение. Какво ли е това? - помислих си и като бръкнах с ръка, извадих един розов плик, в който имаше писмо, написано също на такава розова хартия. Как бе дошло това писмо, не можех да си представя. Отворих плика. Зачетох и не вярвах на очите си. Писмото започваше така:

„Аз съм Учителят Беинса Дуно. Ти не ме познаваш лично, но аз те зная много добре. Ани, стани, облечи най-хубавите си дрехи, роклята, която най-много харесваш. Направи след туй един хубав венец от различни украси, които ще намериш у вас, и го сложи на главата си. Аз ще дойда, Ани, да те взема. Приеми от мен най-сърдечни привети.

Твоят Учител"

Когато Ани разказваше своето съновидение, по лицето ѝ се появи светлина, чертите ѝ се промениха и невиджана красота видях в очите ѝ. Аз се смутих малко от този сън, но останах да чуя всичко докрай, защото разбрах, че е сънувала Учителя.

- После, майко, станах, облякох се, изрсах косите си, омих се, сложих едно красиво венче на главата, което кой знае как се намери в ръцете ми. Без да се обадя на никого от къщи, излязох на пътната врата и зачаках. Не мина много време и аз видях, че отдалече се зададе бял кон - висок и красив, а ездачът, лицето на когото видях, когато се приближи до мен, беше красив младеж със слънчево светли къдри и със сини очи. Щом дойде много близо, той възви коня встрани и ми подаде ръка. Аз поех ръката му и отстрани - откъм стремето, се метнах на коня при него. Това стана така леко, като че хвърчах. Първото нещо, което продумах, след като се качих на коня, бе, че ме боли главата. Момъкът сложи длан на челото ми и главоболието изчезна.

„Познаваш ли ме?" - запита русокъдрият младеж.

Аз помълчах, защото исках да си спомня дали не съм го виждала някъде, но той ме изпревари и каза:

„Аз съм същият, когото ти видя в трамвая, но моят образ сега е друг. Това, което виждаш сега, е образът от младините ми. Човек се

мени външно. Такива са законите на този свят, но в човека има нещо друго, което никога не се мени."

Отначало аз се смутих да не ме видят възседнала кон с този млад човек, но в мен отведнъж стана някаква промяна, паднаха всички условности и човешки порядки. Обърнах се към младежа и някак доверчиво му казах:

„Води ме, където желаеш!"

Тръгнахме. Бодро се понесе белият кон по пътя и аз се почувствах като фея от някое вълшебно сказание, а слънцето така светеше, толкова беше лъчезарен този ден и този сън!...

Когато се събудих, изпитвах само съжаление, че свърши той, че видението изчезна.

В душата ми имаше празник. Радост бе изпълнила тази душа. Аз силно пожелах да видя какво ще стане по-нататък и за щастие отново заспах. Сънят продължи. Намерих се в една малка бяла стая, някъде зад боровата гора. Бях облечена в зимни дрехи. Навън бе навялял бял сняг. Той лежеше като огромен бял ложник¹. Аз бях седнала на една кушетка и чувствавах, че съм нито жива, нито мъртва. Такова едно състояние, като че се намирам на границата на този и на някакъв друг свят. На широк плетен стол срещу мен беше седнал пак той, но в онази възраст, в която бе, когато го видях в трамвая. Сиво-белите гъсти коси пак бяха спуснати встрани по лицето му. Истински образ на мъдрец, на свят човек, който познава всички земни и небесни тайни.

Седях така мълчалива, унесена в размисъл и чаках теб, майко, да дойдеш и да ме видиш. В един момент ти отвори вратата на тази чудесна бяла стаичка и влезе вътре.

„Къде ли не те търсих, Ани, мое момиче! Обиколих всички места, където мислех, че може да бъдеш. Посетих разни роднини и приятели, а ти си дошла тук, в тази непозната за мен стаичка."

Аз много се засрамах пред Учителя от тези твои думи, но той се обърна към теб и каза:

„Вземи я вече със себе си. Тя е здрава."

Отидохме си в къщи. Аз чувствавах, че с мене се извърши нещо много важно за моя живот.

Отново в душата ми се загнезди необяснимият дълбоко скрит в душата ми страх за любимото ми дете Ани. Какво ли значи този сън? Не е ли някакво предзнаменование? Аз бях чувала много неща

¹ Дебел вълнен килим (б. р.).

за Учителя Беинса Дуно, но какво значеше това, че той я взе със себе си и я отнесе, облечена като за венчило?

Не тогава, но по-късно научих, че има непроменени неща, които стоят отбелязани във вечната житейска книга и които чакат своето неминуемо събъдновение. Дали не се е отворила вече страницата, където е отбелязана съдбата на моята Ани?

Постарах се да забравя този сън и да не мисля за всичко това, което беше извор на моето безпокойство. Дните ми минаваха ден след ден без особени случки в тази чудесна пролет, която със синьото си небе и с белите одежди на дърветата, и с песните на идещите от чужбина птици, приличаше на вълшебница.

Една сутрин в края на месец април Ани стана от леглото, седна на един стол и взе да се превива от болки в корема. Тя посърна, отпусна се и бледнина покри лицето ѝ. В очите ѝ се четеше мъка.

- Какво ти е Ани? - запитах я, а тя едва ми отговори, че има от няколко дни силни болки в коремната област. Помислих отначало, че това може да е някаква настинка или разстройство от храната. Мина ми през ума да не е възпаление на апендикса, което след прегледа от лекар, не се потвърди.

- Трябва да изчакаме още няколко дни - каза докторът на тръгване.

При втория преглед на другия ден заключението на лекарят беше категорично.

- Перитонит - каза той, - няма никакво съмнение.

- Какво да правим? - запитах.

- Ще следвате лечението, което се предвижда в такъв случай.

Лекувахме я. Направихме всичко, което препоръчваха лекарите. Болестта минаваше през различни фази. Опитвахме всичко, което можеше да се направи в тази тежка за страната 1941 г., но изгледите за здравето на Ани не бяха никак радостни.

Навлязохме в лятото. Мъчителни бяха тия дни от заболяването ѝ до месец юли. За страданията, за гнета, страховете и безсънните нощи, за мъчителните предчувствия, че приближава хладният лъх на смъртта, няма думи в човешката реч. Аз се отказвам да говоря за тях.

На 12 юли през същата фатална за нашето семейство година, когато Учителят имаше своя празник, Ани лежеше в ковчега, приготвена за погребение. Дали тя отпътува с белия кон, на който той я повика и тя се качи доверчиво като малка бяла принцеса, увенчана с венеца, който тя сама сложи на главата си?

Аз не знаех къде се намирам след този ден, който за моя живот

беше връхната точка на най-голямата ми скръб. Това беше част, дял от скръбта на нашата земя, която е направила много човешки сърца като нажежен до червено камък. Нямах дори време и начин да се опомня какво става с мен в този ден, от който си отиде най-хубавото цвете. Моята скръб аз не можах да изживея така, както я изживяват другите люде, защото от деня, в който тя изчезна, аз непрестанно чувах нейния глас. Той звучеше в ушите ми и не само като глас или някакъв безсмислен вик, думи, думи чувах, като че тя беше някъде наблизо и настоятелно искаше да ме утеши. Четиридесет дни чувах този хем далечен, хем близък говор, тези трогателни думи на утеха, които изясняваха моята реална връзка с нея, моята най-обичана от всички деца Ани.

Имаше часове, когато аз мислех, че обезумявам, че мъката ми е помрачила разума, но колкото минаваше времето, толкова по се уверявах, че това е някаква истина, която ние хората на тази земя не разумяваме.

Тя непрестанно ми разказваше за розовото писмо, за чудесния бял кон, с който напусна къщата и колко хубав е бил на младини този необикновен човек, дошъл с някаква мисия на земята - скром, прикрил могъщите си възможности и знания, защото е нямало кому да ги довери. Този прекрасен млад човек, когото годините, законите и времето, което тече на земята, превърнаха на белокос старец.

Гласа на моята любима и очарователна Ани не престана до деня, в който аз реших да потърся Учителя Беинса Дуно. „Това е крайно необходимо, майко, - настояваше тя със своя глас в сънищата ми - както за мен, така и за тебе. Ти трябва да отидеш при него. Това е твоя съдба, твой път занаяпред и твоя задача. Аз чакам да сториш това!"

Когато изминаха четиридесет дни от най-нешастния ми ден в живота, аз се запътих с помощта на мои познати към онази бяла къща, към същата бяла стая, за която ми говори Ани.

Учителят ме покани учтиво да седна на един удобен сламен фотьойл, върху който бе поставена тъкана възглавничка. Седнах във фотьойла, а той седна насреща. Гледах го и мълчах, а и той дълго не продума нищо. Отведнъж усетих, че ме обладава дълбока скръб. Тя ме задушаваше и аз избухнах в отчаяно ридание. Учителят Беинса продължаваше да мълчи, но аз разбрах, че той чакаше да отmine моя плач. След като се наплаках горко, аз го погледнах и кой знае защо горко се усмихнах. Той ме погледна и върху лицето му имаше също една лека усмивка.

- Учителю, - запитах аз вече малко окуражена - защо моята мила, най-добра и най-обичана Ани трябваше да умре? Аз дойдох като по някаква нейна повеля да ви разкажа едно нейно съновидение, как тя заболя и как най-после на Петровден замина от този свят.

Учителят внимателно изслуша съня на Ани, леко поклати глава с жест и израз, който има човек, на когото това, за което му говорите, е известно. Той нищо не каза, но когато аз с горест и с глас, препълнен с отчаяние, извиках: „Тя - обичната Ани, е мъртва!“ Учителят ме погледна с ведра учуденост и с просветнало лице каза:

- Тя е жива!

- Как жива? Нали аз я погребях?

Тогава той стана от стола, отиде за минутка зад един параван и като се върна остави на масата чаша с вода и бучка захар. Седна, взе в ръка захарта и каза:

- Това е формата на едно физическо тяло, а водата - целокупния живот. Ето - добави той като пусна бучката захар във водата - захарта изчезна за очите ни, но сладчината ѝ остана във водата. За зрението тя е недостъпна, но за вкуса - достъпна. В целокупния живот нищо не се губи.

- Учителю, - казах аз, - защо не доведох дъщеря си при вас, докато беше на този свят? Колко страдам за това!

- Защото не сте имала светлина. Но тя, заминалата ви дъщеря е свободен дух и ако знаете как да я повикате, тя ще ви посети.

Приготвих се да си вървя. Досетих се, че и други хора може да чакат среща с него. Преди да тръгна го попитах:

- Но аз какво ще правя, Учителю!

Отговорът, който получих в първия момент, ми се стори невероятен, чудноват. Стана ми болно, защото помислих, че той се пошегува с мен.

- Ще си купите една цигулка и ще почнете съвсем отначало с гамата.

Смаяна го погледнах, но видях лицето му крайно сериозно, замислено, дори вгълбено. Разбрах, че тука няма никаква шега.

- Но аз никога в живота си не съм се докосвала до цигулка. Защо ми давате този съвсем неочакван съвет? Аз съм близо на 50 години. Как сега, след всичко това, което ме сполетя, аз ще намеря кураж и сили в себе си да уча цигулка?

- Твоята скръб си е скръб. Заедно с нея ще свириш „до“, „ре“, „ми“ и няма да проклинаш Господа. Ти не знаеш нито законите на живота, нито причините, поради които става всичко това, което виждаме на земята.

Тръгнах си с най-различни и най-противоречиви мисли. Влязох в гората и задълбочена в размисъл, седнах на една пейка.

- Господи! - започнах да говоря на себе си. - Какво голямо изпитание и колко невъобразимо голям героизъм се иска от мен, защото това изпитание и тази скръб ще трябва да ги нося цял живот. Каква е утехата, която ми даде мъдрият Учител? Каза ми, че тя е жива и никога не ще изчезне, както не изчезна захарта, която се превърна на сладчина. Той ми препоръча да започна да уча цигулка, за да не проклинам Господа...

Както са неznайни пътищата и делата Господни, така е тайна и необозрима и човешката душа. Аз никога не можех да допусна и дори да си представя, че с мен ще се случат такива неща, на каквито станах способна след голямото нещастие, което ме сполетя.

На тази земя ние сме роби на навици и традиции. Както за радостта, така и за скръбта ние имаме установени изразни форми.

Когато скърбим, облечем се в черни дрехи, затваряме се в себе си, отвърщаме очи от света и отбягваме както да слушаме, така и да се занимаваме с музика. Ние не знаем кое е по-добро за тези, които са минали в отвъдния свят. Безверниците и хората, склонни към всякакви слабости, при скръбта се отдават на пиянство или на всякакви други измамни привички.

Верующите пък считат, че само въздишките и молитвите са, които трябва да отправят към починалите. Колко е лошо това, че хората не знаят колко е угодна на душите музиката, поезията или което и да е изкуство, чрез което можем да изразим своята любов към тях. Но какво биха казали роднини, приятели и познати, ако научат, че една жена като мен, загубила най-скъпото си дете, посещава симфоничен концерт или ако е музикант, изпълнява някои музикални пиеси или пее? А няма ли хората да помислят и да си шепнат помежду си, че си е загубила ума от мъка, ако разберат, че съм си купила цигулка и свита в някой ъгъл на моята прескръбна къща, започвам да уча гамата?

Нито една от хилядите и хиляди майки в света, останали да живеят в скръб и горестни въздишки по загубени във войните или от болестни злополучия свои деца, няма да се поколебаят да помислят, че съм вече умопомрачена, ако някой им каже, че след като съм загубила най-любимото си дете, съм си купила цигулка и затворена в някоя от най-затътените стаи, стържа с лъка по струните, както това правят първолачетата.

Но това е така. Аз вече взех около петнадесет урока от една сест-

ра в Бялото Братство, която знаеше да свири, но не смеех да се покажа нито на своя мъж, който би ме погледнал с презрение, нито пред моите две дъщери или моя още малък син. Всички биха помислили, че съм безумна чудачка или някакъв феномен, който непременно е патологичен.

Кому аз можех да обясня, че когато вече се научих да изтръгвам от цигулката някои по-свестни тонове, аз бях уверена, че те, като горестни вопли ще стигнат до слуха на моята любима Ани в онова неизвестно за мен, но вълшебно царство на душите?

Забелязах, че заслушана в моите трогателно необработени тонове, скръбта ми, която не ставаше по-малка, някак се осмисляше. Представях си, че Ани седи някъде в тъмните ъгли на стаята и слуша музиката на майчината неутешима, но вече по-смислена скръб.

Когато оставах сама, аз отивах при Учителя и му разказвах за тези свои преживявания.

Той ме слушаше внимателно и лицето му ставаше молитвено съсредоточено. Само той, Учителят можеше да ме разбере и да не помисли нищо лошо за мен. Той, който може да ме склони на тази възраст да сменя всекидневните си плачове, които според него не се нравят на душите, с макар и още несвършените и горко извадени мелодии от струните на моята цигулка.

Два пъти в седмицата ходех горе - зад боровата гора, да слушам Словото на Учителя. Когато се случеше да пропусна да отида или когато не свирех известно време с цигулката, чувствавах полъха на един упрек към мен от Ани, а вече и от другите деца, които научиха, че аз по такъв начин давам израз на своята скръб. В тия дни къщата беше някак неспокойна. Гредите на тавана працияха по особен начин и гардеробите като че помръдваха,* сухите си гърбове.

Минаха години. Аз вече не можех да живея без словото на Учителя и без утехата и смисъла, който намирах в учението на Бялото Братство. Това, дето казват, че времето премахва скръбта, е невярно. Скръбта си остава. Това, което прави времето, е, че то те прави годин да понасяш и дори да обикнеш тази скръб, а и нещо още по-чудно - да повярваш, че е било крайно необходимо и неизбежно да промениш из основи порядъка на своя живот.

Различни са пътищата към пробуждане на човешката душа. Един от тези пътища е страданието.

За окултната школа и за декември 1944 година

През изминалите двадесет и две години от съществуването на окултната школа - 1922-1944 г., в България станаха много събития от вътрешен и международен характер, които не ние, но историята е вече отбелязала. Учителят обаче ги следеше с голямо внимание. По тях той мереше ръста на българската духовна и оттам политическа проникновеност. Често по лицето му се четеше дълбока загриженост заради прояви, които бяха в грубо противоречие с изискванията на учението, което имаше задача да повдигне човешкото съзнание на по-голяма висота. Често си задавам въпроса: Как ли бихме изживели този бурен период, ако не бяхме в школата? Мнозина от нас може би щяха да се втурнат във вихъра на това, което се случваше, обхванати от някаква груба емоционална вълна, която изобщо увлича хората, а дори и народите. Това не стана, защото у повечето от учениците на Братството се изграждаше едно ново съзнание, което караше да гледаме на протичащия край нас живот с други очи и с друго разбиране. Архитект на душите ни беше мъдростта на Учителя, често загатната с кратки на вид, бегли бележки, а те разкриваха неизразимия с думи и скрит от погледа ни свят на причините, където всяко нещо е резултат и плод на нещо друго - вече невъзвратно и влязло в неотменния конвейер на закона за причини и последици.

Някои от тези, които съвсем повърхностно наблюдаваха живота на Братството, а и самите ученици не осъзнаваха точно какво представлява една окултна школа. Никой не можеше да види мълчаливата мощ, която тя излъчваше от себе си. Така хората не могат да видят един гигантски могъщ електричен или магнитен поток в пространството, който създава облика на метеорологическото време за даден период.

Съществуват в живота и природата сили, чиито ефект не е мигновен, а бавен и същевременно чудодейно мощен. Такава сила е слънчевото греене, което облива нашата планета с жизнените сили и създава мълчаливо преизобилието на живота. Нима без нищо лицето на онази част от планетата влиза във възходяща фаза? Как бликва растителността, как се импулсира животинското царство и как се

променя състоянието на човека?

Така и силите на школата държаха учениците в благодатното въздействие на силовото поле, което успокояваше емоционалните бури дори при някои раздрусващи събития. Не че те не се изживяваха с голяма амплитуда, не че създаваха индиферентност, но предпазваха от увлечения и психологически ерупции. Учителевата мъдрост осветляваше като прожектор причините на всичко, което ставаше наоколо.

Окултната школа! Не зная колко хора могат да изживеят това, което изживяват тези, които имат щастието да се нарекат ученици на един пратеник на небето. Това е дар, а едновременно и съдба.

Така в тази атмосфера се изживя всичко от двадесетте и две години до деня, когато настъпи зимата на 1944 г.

Тази година декември беше снежен и студен. Изтичаха последните му дни, а заедно с тях изтичаше времето, определено за съществуването на школата. Учителят не се явяваше на беседи и на Изгрева се говореше, че той боледува. Това съобщение прозвуча страшно и дори невероятно, тъй като ние бяхме свикнали да виждаме Учителя като лечител на страдащите, а не болен.

Никой не знаеше какво беше неговото страдание. В тежките часове, когато трябваше да напусне тази земя и тази плът, той на няколко пъти тихичко прошепвал: „Свърши се една малка работа.“

Учениците разбраха, че той няма вече какво да прави на тази земя, облечен в плът.

На 27 декември 1944 г. от гърдите му се изтръгна последната въздишка, а на 28 - на другия ден, той лежеше в салона заспал в своето последно ложе, прегърнал Библията в ръка. Една арфа разливаше в салона дълбоки, горестни мелодии, а наоколо някои от учениците тихо плачеха.

Ние стояхме дълбоко изненадани, потънали още повече в тайната на смъртта. Щом Учителят легна в своя саркофаг и напусна този свят, ясно става какво е земята и колко кратко е пребиваването на нея. Тук разликата беше само в туй, че нежният трепет на гласа, изтръгнат на струните на арфата, на която свиреше един от нашите братя, не ни разказваше, както би разказвал на други люде за печалната безнадеждност и безсмислие на земния живот, а донасяше в нашия слух ехото на един свят, където всичко е светлина и където безсмъртието на човешката душа е така ясно и така необходимо, както за нас е необходима светлината, за да виждаме света около нас.

Земята, покрита с белия ложник на декемврийския ден, взе това, което е нейно и остави свободен величествения сияещ дух на Учителя

Беинса Дуно, който донесе Божествената и духовната Любов, Мъдрост и Истина.

*

На учениците на Бялото Братство стана известно, че посредством едно телеграфическо съобщение от Москва, Георги Димитров, къщата на когото беше в непосредствено съседство с жилището на Учителя на улица „Опълченска“ 66, разрешил Учителя да бъде погребан на Изгрева.

Доколкото бяхме осведомени, Министерският съвет в едно свое заседание, протоколът на което според друго съобщение е бил подписан от тогавашния председател на министерския съвет Антон Югов, даде нареждане да се изпълни това разрешение и Учителят бе погребан на Изгрева, където и досега неговият гроб се пази в образцов порядък.

Там няма никакви украси. Пентаграмата на поставената там не-голяма кръгла мраморна плоча носи само един надпис:

„В изпълнение Волята на Бога е силата на човешката душа.“

Разговори с Учителя

Разговор първи

Денят беше един от онези пролетни дни, през които човек е в непрестанно радостно вълнение. То идва отвсякъде, а вероятно най-много от красотата на буйно разцъфналите дървета, когато още не е паднало нито едно листенце от ароматните им цветове. Небето беше много дълбоко и неговата чиста кобалтова синева разсейваше противоречията на вечно лутация се в неразрешимите задачи човешки ум.

Групата ученици се беше приютила в дъговидния навес на изгревската поляна и в пълно мълчание слушаше отговорите на Учителя, които падаха като благодатни зърна в душите на любознателните и жадни за светлина слушатели.

Ученикът, който винаги задаваше въпросите и който беше един от полюсите на тези забележителни диалози, зададе въпрос:

Ученикът: Кое число е най-голямо според тайната на Божествената наука? Намира ли се то някъде в непостижимо дългата редица на числата или завършва с понятието безкрайност?

Учителят: Най-голямото число е единицата. То е толкова голямо, че вселената не е в състояние да поеме една втора единица освен тази, която вече съществува.

Ученикът: Но нали знаем, че съществуват толкова много неща в света и всяко нещо е някаква единица, от което следва, че числата непрекъснато растат? Та нали в астрономията мерната единица расте непрестанно и може да стигне до пределите на човешкото познание?

Учителят: Това, което ми казвате сега, е една от множеството привидности, в които се лута несъвършеното човешко познание на истинската реалност. Запомнете и се помъчете да си представите безпределността на *едното*. И това, че всичкото множество е част от него. Числата, които следват след едното - две, три, четири, пет и следващите след тях, са получени от делението на едното. Като кажем „две“ детето разбира два ореха или две ябълки, но мъдрият разбира две части от едното. Това е така, защото едното никога не ще се повтори.

Ученикът: Щом като е така, тогава как са се образували аритметическите действия, щом като в битието съществува само едното.

Учителят: Човекът в своето развитие е създал хиляди видове действия и части от едното, но математиците трябва да знаят, че първото и единственото аритметично действие, на което се поддава единицата е делението. И цветето, и птичката, и лъвът, и човекът произлизат от едно мъничко яйце, оплодено от творческия импулс на природата, а цялата вселена е произлязла от едно зрънце, оплодено от мисълта на Твореца.

Ученикът: Като че започвам да разбирам нещо от Вашето обяснение.

Учителят: Както вие, така и всички ученици ще разберат от великата истина толкова повече, колкото по-съсредоточено и с по-голяма любознателност размишлявате върху това, което научавате от Словото и от живота.

Ученикът: Размишлявам за много неща, но все още ми е трудно да проумея онези, които са извън всекидневието, които философите наричат трансцендентни, а математиците ги назовават ирационални.

Учителят: Трансцендентното за оня разум, с който решаваме катдневните задачи на земята, е реално за друг разум, който все още не е пробуден у хората на този свят. Така също ирационалните величини на земята са рационални за един друг свят, който стои по-високо от този, в който живеем. И несъизмеримите величини в математиката отговарят на неосъществени реалности, за които единицата мярка е онази същата, която ние тук не можем да уловим като завършена представа.

Ученикът: Като се размисля за това, което ми се струва, че го зная, и го сравня с въпросите, които си поставям и не мога да разреша, тогава ми става ясно, че това, което не зная, е огромна планина, а това, което си мисля поне че ми е познато, е някакво мъничко камъче като просено зърно. За пример аз не зная защо понякога страдам и защо и хората страдат, а радостите са толкова малки и така краткотрайни.

Учителят: Тъй като вие споменахте за радост и скръб, нека ви кажа, че тези състояния не са постоянни, а сменящи се. Човек преминава от едното в другото състояние по закона за ритмичността, без да познава този закон, а хората страдат, защото си мислят, че този свят е създаден само за удоволствия. Всеки си мисли, че всички хора освен него са добре и че Бог спрямо него е несправедливо жесток. Хората трудно могат да се сродят с мислите, че страданията са потребни за

еволюцията на душата и че те са, които извършват най-полезната от духовно гледище съзидателна работа.

Настъпи за известно време непродължително мълчание. Една напълно пробудена душа и едно друго зрение, които имат вътрешните очи, би могла да долови и да види възходящия и светъл поток на мисълта, която Учителят отправяше към невидимите светове, но жадният ученик бързаше. Той не искаше да пропусне нито минута от времето, което протичаше така наблизко до мъдрия Учител и обмисляше как да заговори за някои от ония въпроси, които го вълнуваха.

Ученикът: Вярно ли е твърдението, че всички промени, които стават в душевното състояние на един човек, се отразяват и на физическото му състояние? И ако е така, тогава и съвременната медицина би трябвало да търси причините на всички болести в нарушеното равновесие в някоя от надфизичните области като например чувствената (астралната) или мисловната (менталната) област на човека.

Учителят: По-внимателните наблюдатели - лекари или психолози, са забелязали връзката между едното и другото и вече няма спор по това, че душевното влияе на физическото, но това за някои е все още само твърдение, което макар и вярно, все още не е така очевидно, както е за тези, които имат отворени духовно зрящи очи. Посветените в процесите, които стават в отвъд материалния свят, знаят, че едно нарушение на хармонията в силовото поле, което обвива тялото на човека, винаги се придружава от едно нарушение във функциите на организма. Направо казано, физиологическите процеси са в пряка зависимост от промените, предизвикани в онова поле - аура, което е средище на силите, наречени биотокове.

Посветените в тайната наука знаят, че това поле, което макар и неточно можем да сравним с електромагнитното поле около проводник, по който тече ток и в което е потопено физическото тяло, излиза с няколко сантиметра или понякога с дециметри извън контурите на физическото тяло. За очи, които виждат, то представлява планшетка или екран, върху който се регулират всички функции на организма.

Ученикът: Толкова ли е голяма чувствителността на невидимото поле?

Учителят: За чувствителността не само на невидимото, но и на човешкия организъм и на някои хора ще дам пример с хомеопатията. Хомеопатията е един от методите в медицината за лекуване на някои болести с извънредно малки дози лекарства. Забележителното в тази терапия е това, че за да стане лечебна, дозата трябва да е под един минимум. Един от начините за получаване на такава ми-

нимална доза може да се постигне по следния начин. Ако в един стъклен съд с вместимост един литър налеем чиста вода и после капнем една капка багрилно вещество, например калиев перманганат, тази капка след разливането във водата ще се разпредели по молекулите на водата и ще се получи разтвор едно към хиляда (1:1000) при условие, че капката има обем един кубически сантиметър. Ако към друг литър чиста вода капнем капка от първия разтвор, тогава ще се получи разтвор 1:1 000 000. Хомеопатите твърдят, че тази манипулация с разтворите трябва да се продължи дори до тридесет пъти, за да се получи хомеопатична доза, която е вече годна за хомеопатично лечение.

Взех примера за хомеопатичното лечение, за да видите какво значение може да имат малките количества вещество при лечението, а оттам да направим извод за значението на малките идеи, които съзнателно или несъзнателно проникват в нашето съзнание. Те са много по-ефикасни от ония идеи, които наричат с името „велики“. Да имаш малката хомеопатична идея в себе си да оправиш своя живот е по-полезно и повече постижимо, отколкото идеята да оправиш света. Ще ви кажа, че оправянето на света, за което така често приказват хората, не е човешка задача. На човека е дадена задача да оправи своя свят, с което той вече допринася за оправянето на целия свят.

Ако човек внесе в съзнанието си една хомеопатична доза добро - продължи Учителят - тя макар и много малка, ще изпълни целия му живот. Тогава ще се увеличи и светлината в неговия живот и ще се увеличи и здравословното му състояние. Доброто подобрява здравето, но ако той внесе една такава малка доза зло, тогава то ще се разрасне и ще се образува един ад, който ще разруши целия му живот.

Ученикът: Колко е интересно и важно това!

Учителят: Изгонете от себе си всяка лоша мисъл, за да не се превърне тя във фантом. Оставете вашите лоши мисли да умрат от глад, за да не тровят живота ви.

Ученикът: Колко малко време, преживяно при вас, е достатъчно, за да научим толкова много полезни истини.

Учителят: Но колко много време и колко работа, се изисква да се превърнат тези истини в живот.

Ученикът: Защо словото, което има толкова голяма претворяваща мощ и с което човек превъзхожда животинския свят, не е в състояние отведнъж и без задръжки да промени неправилните разбирания на човека? Нали словото е най-голямото оръжие?

Учителят: Човешките души, когато се въплътят на земята, веднага изпадат във властта на илюзиите и на внушенията. Тъмните

сили, които имат задача да спъват развитието, създават както илюзиите, така и отрицателните внушения. Запомнете, че внушението е човешко качество. Оня, който се поддава на внушение, може да срещне някого, който има по-голяма внушаваща способност и от когото може да възприеме идеи, които пречат на правилния развой. Най-малко, те ще забавят развитието му. Поради тази причина светлите същества имат задача да превърнат внушенията във вдъхновение.

Новите хора, особено учениците трябва да преминат от внушението към вдъхновението. Вдъхновението е Божествен закон. То не идва от човека, а от един висок свят. Ако на внушението може да се въздействува с друго внушение, на вдъхновението не може да се въздействува. То е нещо постоянно. Затова и хората на внушението са непостоянни, а вдъхновените са постоянни и стабилни.

Вдъхновените люде научават всичко без усилие, а ония, които не се вдъхновяват, трябва да употребят голямо усилие, за да научат нещо. При вдъхновените всичко става лесно и естествено и човек е в хармония и със себе си и с околната среда.

Ученикът: Когато слушам това, което ми разказвате, все повече се убеждавам, че развитието е бавен и труден процес. С колко неща човек трябва да се справи, за да стъпи на пътя, който води към съвършенството! И колко още усвоени или унаследени навици трябва да премахне в себе си, за да се нарече ученик.

Учителят: Наистина има нещо вярно в това, което казвате, но вярно от становището на човешката логика. Право е и това, че трябва да се надвиват отрицателните черти и привички, но тези, които ръководят развитието, знаят, че недъзите на хората са най-добрите условия да се прояви силата на човека. Тяхното преодоляване е истинската и съществена работа на земята.

От гледището на Божествената наука недъзите и слабостите на човека са белезите за погрешната посока, по която е отправена волята на неговия живот. Когато човек разбере това, няма защо да се вайка и философствува, а да хване тази вода и да я насочи към воденицата си да мели житото. Вие нали знаете колко пакост може да направи една неканализирана река? Тя опустошава посеви, разтуря къщи, причинява ред нещастия. Същата вода обаче, пусната в улея на воденицата или в генератора на електрическа централа, ще свърши голяма и при това полезна работа.

Не е лесно на тези, които се борят със своите недъзи. Не е лесно, но е много съществено. Духовният свят високо оценява усилията на такъв, който се е заел с тях. Трудно е да устоиш и да не тръгнеш по един наклон, създаден от твоите родове. Но ако успееш да отхвър-

лиш от себе си недъзите на родовете си, ти си гениален. Има случаи в живота на хората, когато някой човек неочаквано влиза в известен навик, характерен за някой от неговите предци, и този навик се превръща в груб господар както на мисълта, така и на чувствата му. В такъв случай борбата е трудна, но с постоянство в усилията си и с вяра в Божественото начало, вложено у него, както и с помощта на невидимите помагачи, се идва до победа.

Ученикът: В каква посока трябва да бъдат насочени усилията на ученика, ако му се наложи такава борба?

Учителят: Всеки човек, а още повече всеки ученик трябва да има една основна Божествена мисъл, която да е станала ръководно начало в живота му. Никакво външно внушение или такова, което е възникнало в самия него, не бива да засенчва блясъка на тази основна мисъл. Тя трябва да бъде неговата светлина и неговата основна мярка и ориентир за всяко нещо в живота му.

Ако за пример някой приятел ви помоли да направите нещо за него, вие веднага съпоставете молбата му с вашата основна Божествена мисъл. Ако това, което се изисква от вас, не е в унисон с Божественото у вас, тогава отклонете тази мисъл по възможност най-безболезнено и мъдро. Но ако това, което ви моли да направите, е в съгласие с основната Божествена мярка, тогава направете това, което се изисква от вас.

Разговор втори

На следващия ден учениците, които винаги бяха жадни за мъдрото слово на Учителя, отново се бяха събрали в градината, плодните дръвчета на която се бяха обсипали с цветове. Сред малката група беше и онзи ученик, който обичаше да задава въпроси и на когото Учителят винаги отговаряше.

Ученикът: Когато гледам този прекрасен свят, казвам си, че един от големите дарове, с които небето е облагодетелствувало човека, е зрението. Аз съм учил, че и други някои живи същества могат да виждат, но дали те виждат света така, както го вижда човек и дали те притежават способността да се радват на красотата му, това не ми е ясно.

Учителят: По това как човек гледа и как гледат животните е казано доста и в съвременната наука. Гледането е процес, който зависи както от устройството на окото, така и от усвоеният спонтанно вътрешнопсихологичен процес, който прави възможно бързото и неприсъединено с никакво усилие от страна на наблюдателя обръщане в прав падналият в обратна посока образ върху ретината на окото и преценката на разстоянието до окото на наблюдавания предмет. Обяснението, което дава оптиката по тези неща, е вярно, но има нещо друго, което не е известно на съвременните хора. То е липсата на знание, че освен физическата светлина съществува една друга светлина от един по-висок от физическия свят източник.

Съществуват на земята индивиди, които получават впечатление и от него и виждат формата на етерния двойник. Чрез тази светлина често получаваме впечатление и за вътрешната интимна стойност на вещите. Ще ви кажа, че зад ретината на окото има една друга „ретина“ - една невидима за физическото око мрежица, която възприема образите от астралния свят. Така един зад друг са наредени още няколко възприемателни екрана, които имат отношение към по-висшите светове. Във физическия свят най-голям брой от хората виждат това, което носи физическата светлина, но има други, у които е пробудена чувствителността на астралната ретина. Тях наричат астрални ясновидци. По-рядко са тези, които получават сведения от менталния, а още по-малко такива, които имат контакт с причин-

ния свят, където явленията и вещите на земята са само идеи.

Ученикът на божествената наука трябва да знае, че в човешкия организъм, както в организмите на по-нисшите животни, има органи, които не може да се видят нито при дисекцията, нито да се уловят в изследователската лаборатория. Тези органи са направени от субстанция, която няма нищо общо с физическото вещество.

Не само в окото, но и в органите на всички възприятия съществуват степени на приематели, които са свързани с по-високите полета. Колкото това да изглежда странно и невероятно, то е факт за тези, фактите на които се простират в един много по-широк диапазон от физическото поле.

Физическият човек има много репродукции в други полета, които също се изграждат и усъвършенствуват посредством нашите мисли, чувства и постъпки във физическия свят и за които тези от хората, които нямат усет за по-горно измерение от третото, не знаят нищо.

Ясновидството, телепатията, яснослушането, свръхобонятелните феномени не са нищо друго освен възприятия от един много по-висш порядък.

Ученикът: Защо хората, които притежават всички добри и необходими качества, свойствени на издигнатите люде, не притежават нито едно от тези дарования, а се срещат у такива индивиди, които не импонираат дори с обикновен нрав и морал?

Не е ли това нелогично и несъответствено с твърдението, че само добродетелният и чист живот води до овладяване на някои духовни дарби?

Учителят: Това, което за обикновените хора е нелогично и несправедливо, за тези, които са запознати с трите основни закони на окултната наука: еволюция, прераждане и карма, е логично и справедливо. Има ясновидци от някаква по-нисша или по-висока категория, които притежават това качество от своето минало, но те поради унаследени или придобити качества в това си сегашно съществуване са деградирали в интелектуално или морално отношение, без още да са загубили тази своя способност. Ако те я употребяват неправилно, ще понесат голяма отговорност и в едно бъдещо прераждане тя ще изчезне. За да я придобият наново в дългия път на развитието, те трябва да се върнат пак към духовен, чист, предан на Бога живот.

Ученикът: Преди малко Вие говорихте за невидими възприемателни органи към всички човешки възприятия. По какъв начин се изявяват те у някои хора?

Учителят: Вие вероятно неведнъж сте чували да се говори, че

слепите за сметка на загубеното зрение получават по-остър слух и по-чувствително осезание. Истината е друга. Онзи, който по кармични причини е загубил зрението си, е подпомогнат от невидимия свят с това, че се пробуждат у него до известна степен невидимите свръх-физични органи на слуха и осезанието, за които стана дума.

След кратка пауза, в която събраните ученици размишляваха върху чутите обяснения на Учителя Беинса Дуно, ученикът отново се обади с въпрос.

Ученикът: Съвременната наука за енергията ни навежда на мисълта, че всяка деятелност на човека, дори и мисленето, е процес, при който се възприема или изразходва енергия. Щом това е наистина така, тогава нашият говор неминуемо трябва да оказва някакво влияние на тези, на които говорим не само звуково и със значението на думите, но и с качеството на енергичния поток. Къде отива енергията от произнесеното слово и в какво се превръща? Такъв въпрос ми хрумна във връзка с предишния разговор. Нали знаем, че според закона за запазване и трансформиране на енергията и словото като носител на енергия би трябвало да се превръща в някоя от многобройните ѝ форми.

Учителят: Всяка дума, която произнасяме, разгледана от едно по-висше духовно поле, носи свои психични особености. Има думи, които са без съдържание. Те само раздвижват въздуха и имат отношение само към физическата трансформация на енергетичния процес. Произвеждат акустични вълни, които се разпространяват, отразяват се, пречупват се и се интерферират и т. н., но от това по-високо гледище, за което споменах, нищо не носят.

Човек може да произнесе една дума по различни начини. Има думи, наситени с чувство, други - наситени с мисъл, а трети, които носят пробуждане на съзнанието за нов живот. „Ти казваш думи, които носят живот.“ - каза на Христа един от неговите ученици. Да вземем за пример думата „любов“. Тя може да бъде свързана с такъв вид елементи, придружаващи вибрациите ѝ, че от едно високо поле да се види и нейния цвят. Когато тя носи червен цвят, това е признак, че тя е била придружена с едно физическо усещане, характерно за емоционалното поле на този, който я е произнесъл, но тя може да бъде изречена така, че вътрешните очи на висшите същества ще я видят в блясъка на бяла светлина. Една гама от многобройни светлини може да се нареди между кървавочервения и огнен цвят до пурпура или до бялото сияние.

Ученикът: Какъв свят ни разкривате Вие с тези думи! И как ясна става сега отговорността ни заради начина, по който си слу-

жим със словото. За много неща може да си помисли човек, когато си спомни за цветния ефект на думите и за последствията от едно слово.

Учителят: Може би сте си мислили, че е без значение това как човек произнася една дума. Ученикът, тръгнал съзнателно в пътя на развитието, трябва да се стреми да изговаря думите така, че те да произвеждат в слушателя усещания от един по-висок порядък. Вие можете да причините страдание или радост, възход или понижение в състоянието на човека, комуто говорите не само със смисъла на думите, но и с онова ваше чувство, което ги придружава. Нещо повече: от качеството на онова чувство, с което изговаряте думите, зависи и вашето здравословно състояние, както и състоянието на този, на когото говорите. Хората могат да се разболеят или да оздравеят от един разговор.

Разбира се - продължи след кратка пауза Учителят - не е невъзможно да минават през ума на човека и отрицателни, нехармонични мисли, но тях не бива да задържате дълго в ума си и те не бива да стават стимули за един разговор. Отрицателните мисли трябва да минат и заминат през ума ви като непознати пътници. Тогава няма да причинят никаква вреда.

Ще ви дам едно правило, което е просто за разбиране, но велико по резултатите, които могат да се получат от прилагането му. Това правило би могло да спаси хората по цялата земя от много излишни страдания. Когато у човекът влезе една отрицателна мисъл, която почва да го терзае или когато се настани някое неприятно чувство, той трябва да застане лице с лице към тях, да ги изследва спокойно и прецизно, както един учен изследва известно явление с логика и анализ и след като се увери в тяхното безсмислие и вреда, да ги предаде като отегчителни посетители на подсъзнателния и могъщ разумен поток, който ще се справи с тях така, както един учен се справя с нахлулите в кабинета му досадни деца, като ги предаде на бавачката, която ще ги увлече и завладее със своите занимателни приказки. Успее ли да направи това, той е постигнал много нещо.

Ученикът: Колко прости са на вид всички велики и полезни неща. Но дали човек смогва винаги да се справи със себе си така лесно, както лесно това изглежда на пръв поглед?

Учителят: За усърдния всичко е постижимо. И за да свикнете да боравите успешно със своята мисъл, заемете се да изучавате някой въпрос от науката или от живота, но го изучавайте основно, търпеливо, с любов, докато стигнете до някои полезни изводи, които ще ви разкрият нещо много ценно и потребно за вашето развитие.

Аз бих препоръчал на моите ученици да изучават светлината. Светлината е нещо много интересно и дълбоко, Светлината, която изучавате във физиката, представя една по-нисша степен на живата светлина, тъй като светлината има различни степени, които отговарят на човешкото съзнание, подсъзнание, самосъзнание и свръхсъзнание. Светлината върши в природата огромна работа, тя не само превръща енергията в органична материя, но превръща киселостта и стипчивостта на някои плодове в сладчина.

Различните плодове са под влиянието на различните планети, както и видовете на цялото растително царство. Колкото това да изглежда отвлечена материя, един ден напредналото човечество ще разбере, че звездният свят взема участие със своето влияние при изграждането живота на една планета, както и за създаване на голямото многообразие на организмите - от най-нисшите до човека.

Ученикът: Необяснимо ми е това, че голяма част от учените на нашия съвременен свят дори когато видят правдивите, а понякога и неоспорими доказателства за влиянието на един надфизичен свят, продължават да упорствуват и да отричат този невидим и реален свят.

Учителят: Причината за това е фанатичната привързаност на хората към света, който сме опознали с петте сетива. Има един закон, според който човек не може да бъде едновременно в хармония с Божествения и с материалния свят. Ако е в хармония и разбирателство с физическия свят, ще бъде в противоречие с невидимия свят. Ако е в хармония с някой от по-висшите светове, ще бъде в противоречие с физическия свят и с порядките в него. Много е трудно да си в пълна хармония с двата свята. Такова нещо могат да осъществят само много издигнати души, изминали значителен път от своето развитие.

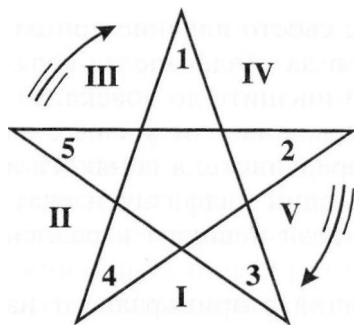
Учителят помълча няколко минути и каза:

- В окултната наука е познат един свещен знак, наречен пентаграма. Този знак е взет като символ на някои държави и доктрини, без хората да знаят значението му и без да подозират, че начинът на неговото употребление не е без значение и носи най-различни последици. Когато върхът на пентаграмата е нагоре, това показва, че тези, които са го поставили така, трябва да зачитат Божественото начало у човека и света, а най-главно човека, тъй като пентаграмата е знак за него.

Опитали ли сте се някога да поразсъждавате върху значението на този свещен знак и символ?

Ученикът: Позволете ми да изкажа тук едни мои разсъждения

върху пентаграмата. Вероятно е в моите изводи да има неточности, макар че при изводите си аз се съобразявах с някои твърдения на астрологията, както и със статистически наблюдения. Вие казвате в една Ваша беседа, че в живота на човека настъпват промени. Тях бихме могли да изразим, ако приемем, че пентаграмата се върти в посока на часовата стрелка - посоката, в която по часовника се мери времето. При това въртене всеки връх на пентаграмата изминава 72° , докато дойде на мястото на предишния връх (1, 2, 3, 4, 5). От това следва, че на всеки 72° , които съответствуват на $1/5$ от денонощието, равна на 4 часа и 48 минути, се променя и състоянието на човека през едно денонощие. Началото на това въртене е точка I, където се пресичат две линии на пентаграмата и която точка е момента на изгряване на слънцето. Ако разделим годината (365 дена) на 5 части, ще получим за всяка част по 73 дни. Това значи, че на всеки 73 дни състоянието се мени, като за начало на тази промяна се взема рождения ден. На чертежа, който съм направил, и рожденият ден почва от точка I.

От точка I (римско) до точка II (римско) имаме възход на състоянието. От точка II (римско) до точка III (римско) има също възход. От точка III до точка IV се получава състояние на равновесна почивка, а от точка IV до точките V и I (до рождения ден) нисходящо движение и състояние.

Като каза всичко това, ученикът показва на всички присъстващи чертежа и млъкна.

Учителят: Във Вашето хрумване, както го нарекохте преди малко, има доста правдиви неща. Те може да не са съвсем точни, но се приближават до някои истини в протичането на денонощния и годишен живот на човека. Работете, за да дойдете до по-големи точности, които да съвпадат с истинските явления. Защо избрахте точката на раждането долу, в I (римско)?

Ученикът: Тази точка избрах по една мисъл, която ми дойде на ум във връзка с едно посято житно зърно. Това зърно почва своя развой отдолу, от земята и вярвам, че се развива в периодите, които посочих по-горе, като, разбира се, целият период е съответно равен на продължителността на периода от покълването на зърното до деня на жътвата.

Учителят: Работете по-нататък. Във Вашето изложение споме-

нахте, че състоянието на радост и скръб се сменят периодично. Това е така, но ще знаете, че те не могат да съществуват отделно. Състоянията, в които изпада един индивид, зависят и от натурата на отделния човек. За да дойдете до по-прецизни изводи, полезно е да знаете, че и мисловността, и чувствеността у хората са различни. Ако се заемем да разгледаме мисловността на отделните хора, а и в отделен човек, ще открием няколко вида (категории) мисловност. Човек има естествен ум, природен ум, притежава разумност, морален ум, личен ум и индивидуален ум.

Естественият ум осъзнава и се занимава с най-обикновените и прости факти в живота, който огражда индивида, но без да се задълбочава в тях.

Природният ум е съобразителен, творчески. Той крие в себе си дарбите, с които се ражда човек и които той ще изяви при известни обстоятелства и условия.

Разумът у човека е една висша проява на умствените сили. Той е задълбочен, съобразяващ, анализиращ и синтезиращ и може да извади из фактите и явленията завършени изводи.

Моралният ум е, който се съобразява с всяка обстановка и подбира път, който би осигурил морала в най-широкия смисъл на думата. Моралният ум е регулатор на това, което наричаме съвест.

Личният ум е онази мисловност у човека, която направлява личния живот. Този ум съхранява индивида, грижи се за неговото положение, достойнство, и за всичко, което трябва да се направи за представителността пред обществото.

Индивидуалният ум е нещо много специфично за всеки човек. С този ум той се вглъбява във всичко, което мисли и решава относно въпросите на целия си живот и то по начин, който е единствен и който не се повтаря у другия.

Ученикът: Все пак аз бих помолил да ми бъде разяснена разликата между личния и индивидуалния ум. Понякога съм склонен да ги смесвам, което очевидно е грешка

Учителят: Когато човек живее с индивидуалния ум, той е обърнал поглед навътре в себе си, а когато живее предимно с личния си ум, той има отношение към другите хора. Този човек се интересува какво мислят другите за него. Като напише една книга, той непрестанно мисли какво ще кажат другите за него - специално критиците. За такъв човек не би имало и личен живот, ако нямаше общество.

Индивидуалният ум и живот са по-дълбоки от личния. Хората с личен ум нямат приятели, а само много познати, а тези с индивидуалния ум имат и задържат за дълго време приятелството.

Ученикът не трябва да се смущава от мнението на другите. Той трябва внимателно да ги изслушва, но да не отбива струята на своята мисловна енергия от своя път.

Когато всички тези шест вида деятельности на ума работят едновременно у човека, той е напълно нормален и с пълноценна мисловност.

Групата около Учителя потъна в мълчание, което продължи няколко минути. Никой не искаше да напусне това място, където като из кристален извор бликаше спокойно живото слово на мъдростта. Всички очакваха да чуят от любознателния и по-дързък ученик нов въпрос.

Ученикът: Чул съм от Вас, че у човека има много възможности за издигане в духовно отношение, но те са още неизползвани напълно от хората в наше време. Искане ми се да зная до каква степен може да се издигне човек на нашата земя. Коя е най-високата точка, която може да се нарече връх на съвършенството при условията на земния живот?

Учителят: Точката на духовен възход, до която може да достигне един съзнателен човек, зависи от степента на неговото смирение. Това е закон и може да се изрази с точните средства на науката, с които се изразяват законите.

Ако обикновеното натурално или нека го наречем пасивно състояние на един човек изобразим с една хоризонтална права и ако условно областта на смирение е онази плоскост под хоризонталната черта, а възходът на духа е над нея, тогава според синусовия закон амплитудата на смирение (надолу) ще бъде равна на амплитудата на възхода (нагоре). От това следва, че колкото е по-голямо смирение, толкова ще бъде по-голям и възходът на духа.

За да се разбере това още по-добре, ще ви дам едно друго обяснение, което може да превърнете в малко, но много полезно упражнение. Опитайте се да заживеете за известно време със съзнанието на едно малко на вид незначително същество. Постарайте се да разберете неговия живот и неговите нужди. Ако то ви се струва дребно, дори недостойно за човешкото ви звание, тогава отговорете ми как така един ангел - такова висше същество от невидимия свят, който е свършил своята еволюция, идва да ръководи развитието на човека? Не се ли смаява съзнателно той до човешките нужди толкова, колкото вие бихте се смалили, ако слезете до нивото на една малка „божа кравичка“?

Препоръчвам ви да направите този опит тогава, когато сте намислили да извършите според вашето разбиране и вашата мярка ня-

кое „велико дело“.

Ученикът: Защо е нужен този опит?

Учителят: Защото ако човек не може да слезе до положението на една „божа кравичка“, той не може да се издигне до положението на един ангел.

И друго нещо - добави Учителят след кратко мълчание - не само смиреннието, което е необходимо над всичко, но и трудолюбието, както и постоянството трябва да станат неизменни спътници на ученика при работата му над себе си, за да постигне нещо.

Ученикът: Вие често сте приказвали за ума, чувствата и волята. Тези три думи подсказват троичната природа на духовния живот на човека. Но кое от тях е най-стихийното начало? Според мен чувствата са най-могъщият двигател в живота. Поне за мен е така.

Учителят: Когато отсъства регулаторът на разума, чувствата заробват човека. Това заробване е най-опасно, когато чувствата са негативни.

Ученикът: Не е ли по-добре човек да стане индиферентен и да отминава всичко без вълнение?

Учителят: Ще сгрешите, ако мислите, че индиферентните хора са силни и мъдри. Индиферентността не е никакво качество. Божествената мъдрост не препоръчва индиферентността. Не, от хората и специално от учениците не се изисква индиферентност, но нещо друго, което е по-високо от индиферентността. То е търпението. В индиферентността няма никакъв подвиг. Подвиг извършва този, който не е индиферентен и проявява търпение. Развитие има само тогава, когато човек след известни упражнения и усилия успее да преодолява някакво препятствие. Цялата еволюция на човека, дори до едно предполагаемо съвършенство, представлява непрекъснато преодоляване на препятствия, които идат както отвън, така и отвътре.

Разговор трети

Разговорите между Учителя и неговите ученици се превърнаха в прекрасна традиция, която учениците поддържаха с голямо желание. И този ден беше един от онези хубави пролетни дни, които се заредиха през тази година и в които трептеше радост, излъчвана от всяко цветче на цъфналата ябълка, от всяко облаче по синия купол на небето и от зънкането на пробудените за работа пчели.

Този път разговорът се поде от Учителя, който още с идването си показва, че носи една мисъл, която бе приготвил като хляб за гладните деца. Като седна на определеното си място, той заговори.

Учителят: В живота на човека неминуемо идват както положителни, така и отрицателни състояния. Всичко това става, за да се изработи у него ценното качество търпение. Всеки трябва да научи изкуството да търпи, докато едно отрицателно състояние у него се смени с положително. Това става по един незабележим естествен начин. Може да го споходи скръб, плач, страдание и дори унижения, но те трябва да се понасят. Как ще постъпи един обикновен човек е друг въпрос, но ученикът в такива случаи трябва да каже: Днес аз страдам и скърбя, унижен съм, но това показва, че съм дежурен. Поставен съм на пост да повдигна с рамото си малко от мъката на човешкия род. Утре може да ме сменят и друг ще дойде на моето място. Само който може така да рече и така да постъпи, е ученик.

Добре е да се знае, че търпението, което можем да наречем еликсир на душата, се постига трудно, защото то изисква както воля, така и жертва.

Ученикът: Много често се запитвам докъде стига възможността на човека да опознае не само природата, но и човешката душа. С други думи каква част от Великото знание за Бога, природата и човека би могла да стане достояние на човешкия разум?

Учителят: Степента на знанията, които човек може да получи в своя живот на земята, зависи от много неща. Има хора, за които не е достъпно дори това знание, което поначало е достъпно за всеки обикновен човек. Те не могат да го възприемат, защото не са се постарали да развият своя ум и са изостанали в своето развитие. Една от главните причини за тази изостаналост е това, че те не притежават

онази вътрешна чистота, която е необходима за развитието на ума. Колкото да ви се види чудно, но трябва да знаете, че за развитието на ума е потребна вътрешна чистота в мисли, в чувства, в намерения и постъпки.

Знанието, което днешните хора имат за света, за природата и живота, знанието за душата и безсмъртието ѝ, са съвсем повърхностни. Те дори не са никакви знания, а повечето догадки.

В такова положение се намират и голяма част от вярващите религиозни хора, а и много от тези, които се наричат окултисти. Ако запитам някого от тези „знаещите“ преди колко време са излезли от своя Божествен дом, ще кажат, че това е неизвестно. А колко от тях имат известия от баща си, от майка си, те вместо отговор ще повдигнат рамене. Единственото, което ще отговорят, е, че вярват в Господа. Кой се ползува от такова вярване?

Ако седите в стаята си и вярвате, че вън има слънце, а не излизате да ви огрее то, какво ще ви ползува вашата вяра в слънцето? Ако се затворите в една изба и като учен изчислявате силата на слънчевата светлина по данни, които сте получили теоретически или ако пресметнете дължината на вълната от някой район на спектъра, какво ще ви ползува това? Вярно е, че това знание обогатява науката, но то представя само натрупване на факти. Тези факти са променили само външния облик на съвременната наука, но не са променили човека. Знание е това, което получаваме от непосредственото съприкосновение с истините в живота и сме възприели благотворното им влияние, като се освобождаваме от неблагоприятното влияние на редицата заблуждения, които съществуват в нас и вън от нас.

Какво обаче се наблюдава в живота? Младите хора остаряват преждевременно, защото у тях се заражда желание да растат бързо. Те бързат да вземат участие в политическия живот, да станат избиратели, после депутати, а най-после министри. А други млади, които са тръгнали в духовния път, бързат да блеснат с някаква ученост и си внушават, че са съвършени. Това последното крие голяма опасност, тъй като недостатъчно укрепналия в своите добродетели млад човек се изявява като наставник и учител. Него скоро ще го обхване голямо разочарование, защото още немошен се натоварва с тежка задача.

Ето в какво се състои липсата на вътрешната чистота, за която споменах.

Помислете си как човек, който има мозък с тегло само един и половина килограма, иска да знае всичко? При това в този мозък не са разработени всички потенциални възможности. Може ли такъв

мисловен апарат да обхване вселената? А знаете ли каква е мисловната възможност на едно същество от ангелската йерархия? По своето качество, изразено във възможности за възприемане и висока ритмичност и дълбочина, тази възможност е толкова голяма, колкото мисловната мощ на мозъците на човечеството от цялата планета. Какво ще бъде положението на такъв един самонадеян ученик, ако се сравни с такова същество?

Не се обезсърчавайте от тези думи, но не губете мярка за това, което е изобщо човекът на земята.

Ученикът: Като е така, ще си позволя да Ви запitam, Учителю, кое е най-ценното у човека? Ние знаем, че всеки човек има ум, чувства и воля. Но все пак над тях има нещо друго, защото не всеки ум е съвършен, не всички чувства са кристално чисти, не всяка воля е добротворна. Кое е това, което стои над тях?

Учителят: Направо отговарям - душата?

Има сили в този свят, които могат да превърнат въглена в диамант и диаманта във въглен. Такова алхимично превръщане е рядко, но на физическия свят - възможно. Но що се отнася до човешката душа, имайте предвид, че никоя сила в света не може да превърне душата, която е най-съвършеният диамант, във въглен. Душата остава за вечни времена един скъпоценен камък на небесното царство, защото душата е произлязла от Божественото дихание. Това считайте за неотменим закон. При това не забравяйте, че душата не може да се опорочи. Тя е всякога чиста. Това ви казвам, за да не се обезсърчавате. Щом дойде у вас някакво противоречие, кажете: Моята душа е чиста! Аз може да съм се окалял временно, но душата ми е чиста.

Някога човек постъпва разумно, някога неразумно. Това обаче не се отнася до душата му.

Разговор четвърти

На този разговор групата ученици чуха много полезни разяснения, които поставят в голяма светлина въпросите за живота на човека като отделна единица и като член в обществото.

Ученикът: В последно време като по-нов елемент в живота се забелязва стремежа към обща колективна работа. Интересува ме особено много това, дали при колектива се губи отчасти или съвсем изчезва индивидуалността. Какво бихте ми казали по това?

Учителят: Вярно е това, че се появява желание за колективен живот и работа, но вие не знаете един скрит закон, според който човек и в колективната работа запазва своята индивидуалност, тъй като той ще заеме в общата работа този дял, който му е определен предварително от съдбата.

Запомнете: индивидуалната работа има отношение към индивида. Чрез нея той изгражда себе си, но истинската работа на човека е безкористното дело, посветено на Бога. В общата работа хората имат възможност да изглаждат някои грапавини и да се опознаят по-добре. Добре е, когато ученикът е готов да върши съзнателно и точно двата вида работа.

Добре е, когато понякога хората биват принудени да се събират на едно и също място дори само затова, че имат възможност да научат някои на вид прости неща като учтивостта, която прави човека готов да изслушва другия така, както той би желал да бъде изслушан. Освен това тази обстановка е подходяща за взаимното опознаване като монади.

Знайно е, че хората не са еднакви. Тези, които живеят по скалисти места, са подобни на скалите, а жителите на южните склонове на планините са съвсем други. Сложен комплекс от влияния е всеки човешки индивид. Това човек най-добре може да научи при съвместния живот и работа.

Когато се събирате за някакво общо дело, на пръв поглед ви се струва, че сте еднакви, но постепенно изпъкват различията, които ви изненадват. Някои ще се изият като разумни и скромни люде, а други с големи претенции й кандидати за високи служби и звания. Други пък, както и на друго място се каза, се считат годни да станат

учители, без да знаят, че за всяко столетие разумната и жива природа е определила само няколко високи длъжности. Знаете ли, че за да се роди един светия, потребно е неговото появяване да бъде подготвено от двама гениални хора. А за да се роди един учител, неговото идване в света трябва да бъде предшествувано от десет светии.

„Да се живее по Бога“ казват често верующите хора. Но те разбират това по свой начин и дори някои от тях мислят, че да живееш по Бога ще рече да извършиш необикновени дела. Всъщност някои много малки на вид дела, на които те дори не обръщат внимание, влизат като главна съставка на това, което се нарича „живеене по Бога“. Услужливият, благородният и внимателният човек дори само с тези свои качества живее по Бога. Тук аз искам да обърна вниманието ви върху едно качество, което за съжаление липсва в достатъчно количество у българина. То е взаимното почитание. Българите притежават много добри качества, но имат един недъг, който много пречи за духовното им развитие. Това е липсата на почитание един към друг.

Моите дългогодишни изследвания показват, че и религиозното чувство у българина е слабо развито. А без това чувство трудно се създава благороден човек. Забелязвам, че такова нещо има и у вас - учениците на Божественото учение. Откажете се да се съединявате с този родов атавизъм. Във връзка с този недъг е и привычката да се изнася навън всичко онова, което се доверява като на приятел. Такъв, който изнася интимните неща на приятелите си, сам ще спъне своя живот. Зачитайте святостта на човешката душа и който се освободи от посочения преди минутка недостатък, той вече „живее по Бога“.

Ако искате да узнаете една от най-прекрасните добродетели в живота си, внимавайте добре в това, което ще ви кажа: ако имате един приятел, постарайте се да откриете у него една добра черта. Дори когато си спомняте за него, пак си спомнете за тази хубава страна на неговия характер и я дръжте в ума си. Този ваш приятел ще ви обикне още повече, защото по невидим път вие му прашате хубави влияния. Ако не мислите за хубавите черти в характера му, между него и вас ще се яви едно хладно и пусто пространство. Вън от този закон не могат да съществуват правилни отношения между хората.

Приложете това правило и ще се уверите в абсолютната му безпогрешност. И ако в себе си откриете нещо в характера си, което ви харесва, запазете го и без да приказвате за него, поддържайте го и живеете с хората с тая тайна добродетел.

Духовният човек трябва да има мярка. Той не бива да си внуша-

ва, че не го бива за нищо, но същевременно не бива да култивира никакви безпочвени самонадеяности. Законът за отношенията при себепознаването е следният.

Ако някой каже: Аз мога да направя всичко, той казва една трета от истината. Ако каже: Аз и всички добри хора можем да направим всичко, той казва две трети от истината. Най-после ако каже: Аз, всички добри хора и Бог с нас можем да направим всичко, казва три трети, или цялата истина. Под всички добри хора трябва да се подразбира всичките добри хора, които живеят на земята, включително и тези земни жители, които са заминали за другия свят. Ние не бива да ги изключваме от нашата мисъл и от вярата си, че те могат да участвуват в общите добри дела, и от нашата любов.

Ако някой поет, художник, музикант или какъвто и да е творчески човек реши да работи за доброто и светлината, както и за възхода на хората, тогава всички поети, художници и музиканти на земята и в другия свят му помагат.

Ученикът: Защо настъпват понякога такива резки промени в нашето съзнание? Кое е вярното наше състояние, щом като то е така променливо? Понякога човек мисли за себе си, че е много добър, разумен и благороден, а друг път има обратното самочувствие.

Учителят: Ето защо трябва да познавате законите на физическия свят. Това знание ще ви помогне да не се смущавате и от промените в съзнанието ви. Физическият свят ще ви научи на това изкуство.

Ако прочетете някакъв автор - философ, който с логически доводи се мъчи да докаже, че всичко в този свят е плод на човешкото въображение и че освен човека не съществува нищо друго, редно е да се запитате как този философ е получил уверение за правотата на своята философия? Ако бихте могли да проследите пътя на тези автори, ще се уверите, че нито един от тях не е сигурен в това, което доказва.

Всичките крайни отрицания в света са създадени от разочаровани хора. Разочарованият, оскърбеният, отровеният от някои несподруки човек, пише и говори за своя песимизъм, тъй като не познава закона за причините и последствията, по силата на който закон са дошли неговите разочарования.

Ученикът: Ние виждаме в света много противоречия, борби и разочарования. Кой ще ги премахне? Така ли ще живее светът?

Учителят: Ще отговоря на вашия въпрос с една аналогия, която вземам от съвременната наука. Законите на механиката учат, че за да се постави в покой една раздвижена система, необходимо е някак-

ва енергия отвън, която да възстанови равновесното положение. Една вълна може да бъде укротена с енергията на друга вълна, която действа в противна посока на първата. От това следва, че за равновесието и мира на човешкото общество е необходима намесата на външна енергия. От това следва, че миротворците, доброжелателните и любещите хора, които възстановяват мира и равновесието на света, не са ленивци, а най-активни работници в доброто. Хората погрешно смятат, че добрите люде са пасивни и бездейни наблюдатели на живота. Това не е истина. Те най-много работят, но тяхното дело няма външен ефект. Омиротворяването, хармонията е разумен творчески процес. Само много умни, любящи люде, които изразходват голяма вътрешна енергия, могат да донесат мира.

Ако човек няма мир в себе си, той не може да го възстанови отвън. Така трябва да се разбират думите на Христа, Който каза: „Моя мир ви давам!“

Скръбта и радостта са необходими за растенето на човешката душа. Скръбта идва от земята, а радостта - от Слънцето. Доброто обаче се изявява на земята. Щом скърбите, земните енергии преобладават у вас. Небето допуска скръбта и страданията. Те не унищожават човека, а внасят у него мекота и добрина. Затова разумната творческа природа работи понякога с тези земни енергии. Чрез тях човек научава закона за трансформирането им.

Ученикът: Какво следва да правим, когато не сме в състояние да се справим с упоритата и недоброжелателна воля на тези, които ни заобикалят. Нали нашето време не е време на отшелничество?

Учителят: Ученикът, влязъл в Божествената школа, често преживява големи бури, тъй като той е заобиколен с хора, които имат най-често противоположни възгледи на неговите. Между тези хора се срещат такива, у които възниква желание да задушат и да убият светлите стремежи на душата му. „Ти си глупав, странен и ненужен за обществото с твоите възгледи“ - ще му кажат те. Ако ученикът се поддаде на тези техни влияния и внушения, ще помрачи и ще убие вярата си в Бога.

Нещо повече. Може да настъпи ден, когато ученикът може да бъде изгонен от обществото. Ако няма къде да отиде, той ще се откача и ще размишлява да се самоубие или ще се отдаде на разврат. Точно в такива моменти трябва да пази най-ревниво връзките си с Бога.

Тогава той ще трябва да каже: „Този свят е направен заради мен.“

Докато вярва в Бога, никой не може да го изключи. Може държавата, в която живее, да го изгони, да го изключи от своите пода-

ници, може да се случи и други народи да не го приемат, но и това няма никакво значение. Той ще търси непрестанно и ще намери народ, който ще го приеме.

Ученикът не бива да се свързва само с едно място. Най-добре за него е там, където хората са склонни да приемат великите Божествени идеи.

Ученикът: Може ли ученикът да се учи сам при всички условия на живота? До каква степен условията влияят за духовното развитие?

Учителят: Когато сме на тъмно, не можем да четем. Дали всички сме толкова невежи? Запалим ли свещта, почваме да четем. Дали толкова бързо научаваме това изкуство? Дали само светлината ни дава възможност да четем? Светлината е условие, но ние, преди да се запали свещта, знаехме вече буквите, сричките, думите и изреченията. Светлината ни даде възможност да изживим изкуството на четенето.

Който иска, да познае истината.

Така е и с човека. Той носи в себе си едно скрито, неизявено знание, но то се нуждае от светлина, която ще му даде възможност да се изяви.

Това ново състояние на търсещия се постига с учител и се нарича просветление.

Ученикът: Ние сме още млади и затова трудно проумяваме истината.

Учителят: Не мислете, че като остареете, ще станете по-умни. Човек трябва да бъде умен при всяка възраст. Ако като млади не посадите семенцето на доброто, на разумното и възвишеното, как очаквате то да даде плод на старини? Запомнете: утре ще стане това, което е станало днес. Когато учителите казват, че нещо ще стане в бъдеще, трябва да се разбира, че то е станало вече днес.

Окултните сили на доброто действуват веднага.

Разговор пети

И този разговор се състоя на поляната. Времето бе приятно хладничко, но личеше, че може да дойде и малък дъжд. Ученикът, който повеждаше разговорите, зададе въпрос.

Ученикът: Дали еволюцията на човека, тръгнал съзнателно в духовния път, е произволен процес за всекиго или има етапи, които е задължително да се постигнат и преминат?

Учителят: Развитието на всяка монада е процес индивидуален, но въпреки това ще трябва да се стигне до етапи, които по-рано или по-късно ще трябва да се изживеят. Тези етапи или степени на развитието отговарят на известни символни образи както в отделните религии, така и в библейските и евангелските разкази.

Най-напред всеки ще стигне до своя „Арарат“. То значи едно пристанище за възхождащата душа, тъй като ние сме още в „потопа“ и затова трябва да намерим планината, където ще се спасим от бушуващите води. Следващият етап е планината „Мория“, където ще пренесем жертвата на Бога. На трето място идва „Синай“, а там е даден Божият закон, който всеки трябва да научи. Четвъртата фаза е планината „Тавор“, където стана преображението на Господа. И ние трябва да се преобразим - да се родим отново в дух и истина. Това е новият човек, преобразен от великото посвещение. Най-последва идва „Голгота“ - великата жертва, при която става осъществяването на това, което се крие в Христовите думи, че „който загуби живота си, той ще намери истинския живот“.

Ученикът: Щом като нашият живот протича при обкръжение, съвсем чуждо на идеалите ни като духовни хора, как трябва да постъпваме с хората и с порядките на съвременността?

Учителят: Ще живеете в света, но няма да се свързвате с него. Единственото важно нещо е това - да изпълните обещанието, което сте дали пред Бога. Наблюдавайте живота и ще се уверите, че всеки, който се осмели да охули Божието име, ще го съдят. Всички ще познаят, че има жив Господ, Който въздава всекому според делата. Ако пък и ние, които искаме да живеем в любов, мъдрост и истина, а виждаме само пороците на другите, тогава къде е нашата светлина?

Ученикът: Как да познаем нивото, до което е достигнал чове-

кът, с когото имаме работа?

Учителят: Това е деликатен въпрос. Вярно е, че има различие между хората, но ето по какъв начин може да направите грешка: представете си, че има един, който носи скъпоценен камък на пръстена си, но преди това е работил в градината и е оцапал камъка, а другият, който има също такъв пръстен, не го е окалял. Вие давате на камъните различна оценка, но стойността им е еднаква. Тук под камък трябва да разбираме дарованието, което Бог е дал всекиму.

Ученикът: Бива ли човек да скърби, щом знае, че всичко на света е предварително определено?

Учителят: Онези, които са минали през скръбта, имат по-красиви лица от другите, които никога не са познали що е скръб. В лицата на първите има мекота.

Ученикът: Коя е най-главната промяна у човека, който е познал любовта и живее в нея?

Учителят: Такъв човек не вижда грешките на другите. Каквото и да говори и върши този, когото той е възлюбил, той вижда у него само хубавото.

Ученикът: Добре ли е да пазим някаква тайна?

Учителят: От хората можете да пазите тайна, но пред Господа изповядайте всичко.

Ученикът: Един от трудните въпроси на нашето съвремие е възпитанието на децата. По това се говори много, пишат се книги, правят се събрания, конференции, международни симпозиуми, но все още имаме невъзпитани деца.

Учителят: При възпитанието на децата не трябва да си служим с отвлечени мисли и идеи. Като пръв метод за малките добре е да се даде на детето да преброи семките в резен диня или да преброи колко листенца има венчето на дадено цвете. Ако детето е вече на възраст да наблюдава и да говори, нека направи едно устно описание на цветето и да се опита да го нарисува.

Говорете на децата да не хващат птичките, да не ги замерват с прашки, да не развалят гнездата им и да не чупят яйцата. Кажете им, че като късат крилата на пеперудите или крачката на насекомите, те усещат болка. Учете малките деца да поливат цветята в саксиите и им покажете разликата между цвете, което не е поливано 4-5 дни, и такова, което е поливано редовно. Тези методи постепенно, но сигурно влияят върху характера на децата.

Ученикът: Учителю, разкажете ни нещо за нашата планета. Може би тя е най-хубавата от всички в слънчевата система. Нали Христос дойде на земята, като я предпочете пред другите планети?

Учителят: Земята е хубава. Устроена е по законите на разумната природа. Тя има всичко, но тя не е за човека. Човекът е пришелец на нея. За него тя е "плачевна юдол". Тази земя е покрита с плач и сълзи. Милиарди същества са плакали. Ако вие мислите, че ще изградите вашето щастие на тази земя, лъжете се.

Всеки носи своята съдба, а Бог определя за всекиго това, което е по закона на вечната правда.

Най-главното за вас сега е послушанието, което е плод на любовта.

Разговор шести

Разговорът започна в оня предпаден час, когато Учителят правеше своята малка разходка из поляната. Денят бе лъчезарен и от разцъфналите дървета лъчеше омайваща белота. Когато Учителят дойде и седна на скамейката в навеса, около него се събраха десетина от учениците, жадни да ЧУЯТ мъдрите и освобождаващи от всякакви противоречия слова на Учителя.

Ученикът: Какво ще ни кажете, Учителю, за четирите основни елементи, или същности, с които според окултната наука е изграден светът. Тях някои автори наричат с думата „стихии“. По-конкретно на кои от познатите химически елементи отговарят те, тъй като тези четири същности не бива да се разбират буквално, а се считат като основа на темпераментите и натурите.

Учителят: На огъня отговаря кислородът, на водата - водородът, на въздуха - азотът, на земята - въглеродът. Когато се каже огън, вода, въздух, земя, трябва да се разбират градивните елементи, както и основните свойства на кислорода, водорода, азота и въглерода.

У хората на нашата земя често се забелязва недостиг, а други път излишък на някои от посочените елементи. Когато у някого кръвообращението не става правилно, в кръвта на този човек се намира въглерод във вид на въглероден двуокис и я прави „нечиста“. Това „замърсяване“ на кръвта не може да се установи експериментално и затова медиците отричат, че може да се живее с нечиста кръв. Противоречието тук е само привидно, защото чуждите замърсяващи кръвта вещества са във формата на флуиди, които не може да се отделят и да се видят от изследователя.

Когато електричните и магнетичните енергии у някой не текат правилно, в нервната система се натрупва излишък от азот. Тогава се явява „подпушване“ и човекът често заспива. При работа или при разговор той бива винаги нападан от едно сънно състояние. Ето защо всеки трябва да следи процесите в своя организъм и със съответни средства да регулира тяхното правилно протичане.

Четирите основни елементи, за които повдигате въпрос, играят голяма роля и за начина, по който се представя на вниманието ни

всеки човек. В зависимост от преобладаващите в него елементи той може да бъде активен, бърз, нетърпелив, а друг - бавен, флегматичен, дори отегчаващ. Човек е най-приятен, когато е естествен и не позира. Какъвто и да е, той е търпим, тъй като неговото държане се определя от взаимодействието на съществуващите у него елементи. Естественото държане на човека е неговото най-хубаво украшение.

За пример ако някой направи един поклон съвсем естествено и спонтанно, никой не може да го имитира. Самобитните постъпки не се повтарят. Те не може да се имитират. Имитацията, както и всяко изкуствено държане отблъскват.

Подражанието е позволено само в случая, когато един човек иска да усвои дадено изкуство, но дарбата у него не извира отвътре. Този, който иска да стане музикант и не е роден музикант, трябва да се стреми да достигне нещо от родения музикант, като следи неговата работа. Това нещо е широко прието в живота. Много хора са станали музиканти, без да са родени такива, ако следват методите, наставленията и работата на един голям музикант.

Много е важно човек да работи с вродените си самобитни качества. Той трябва да разработва малките си таланти, за да дойде до изява на големите си дарби. Естественото държане, постоянството и усърдната работа трябва да бъдат неизменните спътници на този, който гони висините на духа.

Учениците, които живеят със съзнанието, че са стъпили на пътя, който води към съвършенство, не бива да бъдат готовани. Те трябва да полагат усилия сами да решават трудните задачи. Често ръководителите им съзнателно отбягват да разрешават техните затруднения, за да ги отучат от леност.

Необходимо е да ви изясня и това, че великите учители и адепти знаят същността във всички неща, но не създават теории. Ако питате един от учителите какво има на слънцето, той макар и да знае какво има там, няма да ви разправя, а ще ви каже: Аз ще ви науча как човек може да проникне със своето съзнание там и когато усвоите добре това изкуство, сам ще видите това, което ви интересува.

Едно от най-необходимите качества, което трябва да научите при тази работа, е концентрирането. С това могъщо средство помъчете се да отстраните от себе си всички кармични недъзи. Ако успеете да сторите това, волята ви ще заякне. Тъкмо затова са дадени тези недъзи, за да бъдат отстранявани със собствено усилие. Постарайте се да поставите всичко у вас в хармония.

Ученикът: Колкото повече истини научаваме от живота, толко-

ва по-сложен ни се вижда той. Понякога идат моменти, когато ученикът не знае кога греши и кога постъпва правилно. Дори идат моменти, когато го обхваща песимизъм.

Учителят: За песимизма ще ви дам един пример. Понякога вие приличате на тези гуляйджии, които събират приятелите си на пишно угощение, при което прахосват всичките си средства. Гуляят свършва, веселието отминава, а устроителят на това веселие, останал без пари, гладува цяла седмица. Това е един от най-характерните начини за идване до онова състояние, което наричате песимизъм. Учениците на тази земя понякога приличат на онези синове на богати родители, които са изпратени в странство да следват някоя наука. Бащата праща средства, но те купуват ненужни неща и опразват своите кесии. Тогава започват да пишат жални писма на родителите си, в които разказват за своето тежко състояние, за своя песимизъм.

Ученикът: Коя е причината, че много от замислените и проектирани в живота ни неща не се сбъдват?

Учителят: Две неща са, които пречат. Едното е немарливостта, а другото отлагането. Но вие трябва да правите разлика между тях. Немарливият казва: „И без това може“, а оня, който отлага, казва: „Сега съм много зает, но като свърша работата си, тогава ще го направя.“ Не е позволено на ученика да има нито един от тези недостатъци. Щом се отнася до Божествените неща, трябва да се жертвува всичко.

Едно допълнително пояснение: ако в един момент дойде в ума ви една светла, възходяща мисъл, запишете я веднага, защото ако отложите това за друг път, ще я забравите. Ако сънувате хубав сън и ако ви е направил силно впечатление, запишете си го. Хрумне ли ви да отправите някому хубава светла и полезна мисъл, не се бавете. Помислете за вашия приятел. Може би той сега има нужда от вас.

Също ако ви дойде на ума да извършите едно добро дело, не казвайте, че ще го извършите, когато имате време, защото никога няма да го изпълните. Времето за изпълнение е тогава, когато сте помислили да го направите.

Случва се някога човек да извърши постъпка, която както за хората, така и за самия него, изглежда неочаквана. Не е чудно идеята за тази постъпка да се е зародила в ума на някой негов праядо. Тя се е предавала в родовете, докато се е намерил един, който я осъществява почти несъзнателно. За да не ставате жертва на такива неща, особено ако са недоброкачествени, трябва да проверите хрумванията си и да се противопоставите на такива, които са в противоречие с вашите разбираня.

Ученикът: Как да си обясним това, че понякога настъпват дни, когато човек губи всякакво разположение за работа? Не е уморен, не чувства никакво телесно неразположение, но охотата за работа е изчезнала.

Учителят: Много често такива състояния идват по пътя на внушението. Но в такъв случай ученикът може да направи едно самовнушение. Нека каже веднъж, два, три или няколко пъти, че ще работи. Ако не дойде желание за работа, нека повтори това самовнушение много пъти и тогава ще почне да работи с охота. Доброто самовнушение създава един мощен импулс.

Когато станете сутрин, кажете следното: Аз няма да се боря със себе си, но ще бъда в хармония със себе си. Аз няма да бъда в противоречие с природата, но ще бъда в хармония с природата. Аз няма да бъда в противоречие с Бога, но ще бъда в хармония с Бога.

Щом губите кураж, вие сте в земното, в човешкото начало. Щом чувствувате подем и ентузиазъм, вие сте в Божествен свят, който винаги вдъхновява и дава както сили, така и безстрашие. Друг път се боите от съдбата. Що е съдба? Тя е кармичен закон. Не съществува друга съдба освен изправяне на нарушените закони на живота.

Ученикът: Има ли случаи, когато хората, тръгнали в духовния път, да са изпитали разочарование поради това, че този път е стръмен и изисква добродетелен живот и са пожелали да се върнат в живота на обикновените люде, който им се струва по-лек и по-реален?

Учителят: Вероятно е някои от хората, които са тръгнали в духовния път, да очакват, че по този път бързо ще добият големи облаги и ще си наредят живота така, както желаят и очакват. Така мислят дори и някои, които са в окултната школа. Това е голямо заблуждение. Ще знаете, че в духовната школа вие идвате да научите как се живее разумно.

Знанието, което придобивате, ще ви помогне да разберете както науката, така и всичко в живота много по-добре и с по-голяма яснота. Ще придобиете качество, което ще ви помогне да разберете истински неща и да не ги смесвате със заблудите.

Трябва да знаете, че учителите, които просвещават човечеството, не позволяват на учените хора, както и на напредналите ученици на тайната наука да придобият много знания, защото при сегашното положение на човечеството тези знания няма да пренесат много блестящи резултати. Те не могат да понесат високата честота на тези истини. Затова потребно е да се изучават предимно външните белези на явленията, а по-късно тяхната същност.

На вас казвам: За съкровените и възвишени неща ще говорим

само с умни, учени, издигнати и духовни хора. С глупавите хора ще говорите за обикновени, всекидневни неща - за лук, за чесън, за пари, за женитби и разводи, за съдебни процеси, за полици, за менюто в катадневие.

Не хабете напразно това, което сте научили и което трябва да положите като основа на живота си. Понякога казвате неподходящи неща на някакъв ваш събеседник, но веднага разбирате, че той не ви разбира. Това ви ядосва, но и вие не сте разбрали кому приказвате.

След пауза от няколко минути Учителят продължи.

Всички вие трябва да знаете, че морето, през което минавате, ще ви изненада с бури. От първия до последния ден на живота си ще минавате през „кризи“. Едни повече, а други по-малко, но всички ще минете през тях. Аз ги наричам „морални бури“. Когато ви посети нещо по-сериозничко в живота, кажете: Това е „морална буря“. Умният ще намери място, което е по на завет и ще премине по-лесно през бурята. В такъв случай интуицията, която е добре да развивате в себе си, ще ви предупреждава за настъпването на „бурята“, както метеорологията предупреждава за настъпващите промени във времето.

Най-важно от всичко е да не скъсате с източника на вашия живот. Не късайте връзката си с възвишеното.

Пазете се от прекомерни вълнения, защото развълнуваното сърце пречи на човешкия дух да види своя образ.

Разговор седми

Днешният ден бе дъждовен. Групата ученици се бяха събрали под хубавия навес и заградили своя Учител, слушаха неговите мъдри думи и тихия ромон на пролетния дъжд.

Ученикът: Веднъж Вие казахте, че хората си служат с два вида говор: мек и остър. Кой говор е за предпочитане?

Учителят: Естествено е всеки да каже, че предпочита мекия говор, но и в този случай има нещо много относително. Когато говорим някому отблизо, ще му говорим тихо, а тихият говор е сам по себе си мек. Но трябва ли да кажем нещо отдалеч, тогава тихият говор е неуместен. Говориш ли отблизо, употреби мекия говор, но казваш ли нещо отдалече, употреби силния (острия) говор.

Понякога може да стане грешка в оценката на отношенията между хората, ако се съди по говора. Може да прецените като мек и нежен нечий говор, без той да е такъв, защото този, който ти говори, е духовно далече от теб. Други път някой остър говор може да ти се стори недружелюбен, но той само изглежда такъв, защото този, който ти говори, е духовно близо до теб.

Има хора, които ни обичат. Те са честни, откровени, истинни, мислят ни доброто и ни предупреждават за някои опасности. Този техен говор може да ни се види недружелюбен, което е грешка.

И в говора на природата има такива нюанси в силата и слабостта. Тази е причината, че някои поети оценяват природата като мека, нежна, гальовна, а друг път при други обстоятелства, я намират страшна.

Природата при всички случаи е безпогрешна и неизменна.

Ученикът: За всичките ли наши постъпки сме отговорни? Няма ли такива в живота ни, за които не отговаряме?

Учителят: Има много неща, които на пръв поглед ни се струват случайни, но в скрития и още непознат за човека разум на природата те са строго определени. Когато ралото на орача, който минава през някой мравуняк, развали мравуняка, за мравките е съвсем неизвестна причината за това бедствие. Само онзи, който оре, знае защо и как е станало това. Ако се съберат всички философи на този мравуняк и почнат да разискват по случката, те няма да дойдат до ника-

къв извод. Само разумният човек, който се е заел да оре, знае как да обясни това неочаквано явление.

И много случки в живота на хората, които не могат да се обяснят, имат свои разумни причини, известни само на висшите същества. Един ден в далечното бъдеще те ще станат ясни за всеки човек.

Не бързайте с вашите заключения дори и тогава, когато правите преценка кое е добро и кое - зло. В човешкия живот неминуемо има падения и ставания. Това е закон в растежа и на децата. Всяко падане има и своята добра страна. Веднъж един занаятчия, като тръгнал за работата си, подхлъзнал се и си изкълчил крака. Един негов приятел, който минавал наблизко, го взел, качил го на коня си, за да го заведе при някакъв лечител, който знаел да поправи изкълчено и счупено. Из пътя конят се подплашил от едни катунари, които дрънкали с тенекии, хукнал встрани от пътя и хвърлил на земята занаятчията с изкълчения крак. „Не ми ли стигаше първата беда - рекъл си той - та сега и втора?" Когато обаче се опитал да стане, разбрал, че изкълченият крак се изправил.

Това, че конят е хвърлил човека, е едно привидно зло, тъй като кракът се оправил. Затова, ако в живота си срещнете някакво препятствие, което ще изправи „изкълчения" крак, не роптайте.

Материализмът, който е окачествен от много хора и философи като едно зло, все пак играе една положителна роля в живота. Той изчиства много от паяжината, оставена от времето на схоластиката и грубото суеверие. Той сам ще стане причина хората да придобият едно ново съзнание, чрез което ще бъдат изтълкувани правилно фактите и явленията, от които материалистическата наука прави ново суеверие и нов фанатизъм.

Ето защо истинският духовен човек не бива и не може да бъде спял и фанатичен последовател на някоя научна теория.

Ученикът: Кои желания на ученика заслужават да бъдат реализирани и дали е възможно и полезно всякога това?

Учителят: Желанията не са произволни. Те се импулсират от някакъв център. Понякога не от един, а от няколко центрове. Във всички случаи желанията трябва да бъдат изпращани най-напред в свръхсъзнанието. Висшите разумни същества, които се занимават с живота на човека, чието желание разглеждат, решават дали това желание трябва да се осъществи и ако е редно то да намери осъществяване, пращат го в подсъзнанието, откъдето индивидът черпи сили за реализацията му. След това пътят на това желание е насочен към съзнанието.

Този процес се извършва циклично в така нареченото „Божест-

вено колело" на реализиране желанията.

Всеки човек, който е разумен и има търпение, може да реализира желанията си. Ако за пример някой пожелае да стане музикант, той проектира своя копнеж в свръхсъзнанието, откъдето той отива в подсъзнанието. Там са натрупани много опитности и неподозирани възможности. Там, в подсъзнанието може да се появи идея този човек да иде на концерт, в обстановката на който той ще се вдъхнови и ще получи силен подтик за работа в сферата на музиката. Съзнанието след това ще го реализира с разумност и търпение, а самосъзнанието един вид ще санкционира, че това желание да стане музикант е красиво и Божествено желание за развитието му и накрая ще се яви и радостта.

Ученикът: На много места засегнахме въпроса за доброто и злото, но все пак много хора се лутат в лабиринта на тяхната относителност. Може ли да се конкретизират тези понятия?

Учителят: Доброто има между другото това преимущество пред злото, че може да се направи във всички светове. Престъпникът не може да направи зло в другия свят. Теренът за извършване на зло е само на физическия свят. Затова един добър човек е равен на хиляда зли хора. Ако хиляда зли хора направят хиляда злини, добрият човек с едно добро унищожава хилядата злини.

Силата на злото е в неговото количество, а силата на доброто е в неговата интензивност.

Ученикът: Какво трябва да бъде поведението на ученика, когато го обвинят в несправедливост?

Учителят: Ученикът и всеки умен и честен човек бива затварян в затвор само за истината. Позорно е за всекиго да отиде в затвора за пари. Ученикът трябва да каже: Само за истината мога да остана в затвора.

И когато бият някого за истината, нека да мълчи. Той не бива да се защитава, защото самата истина ще го защити. Онзи, който те е ударил за истината, след време сам ще дойде да ти се извини и ще ти стане приятел.

Духовните хора искат да прекарат живота си леко. Това е невъзможно. Ще знаете, че за всичко, което сте научили от духовната школа, сте отговорни. Знанието прави човека отговорен. С увеличаване на знанието ви расте вашата отговорност.

Ученикът: Този, който е тръгнал в духовния път и работи за своето съзнателно издигане, трябва ли да изостави другата си работа?

Учителят: Това би значело леност. Аз не искам да ангажирате всичкото си време за това, което ви говоря. То да влезе в състава на

вашия живот и дейност. Никой не може да ви забрани да се занимавате с изкуство. Поезията и музиката не са земни неща. Те принадлежат на един по-висок свят.

Ученикът: Във Вашето слово се срещат мисли, че любовта и качествата, които придобива човек, трябва да станат действени. Нали Христос е казал, че свещта не се поставя на скрито, а трябва да свети.

Учителят: Това е тъй, но за да се осведомите по-добре за това, което питате, необходимо е да направя един по-щателен анализ върху екзекутивните качества на човека. Три от тия екзекутивни способности са: твърдост, смелост, изпълнителност. Това са трите съставки на волята. Графически и те могат да се изобразят със страници на равностраничен триъгълник, ако те и трите имат еднаква абсолютна стойност.

Какъв вид има твърдостта у даден индивид. Ако разумът не е поставен в действие, такъв човек е упорит и нелогично своенравен. Той държи на своето мнение, без да е ясно защо прави това. Не отстъпва само заради „неотстъпването“.

Има също така упоритата твърдост, която се отличава от посочената по това, че на този човек са засегнати личните чувства. Тази твърдост е продукт на себелюбие и култ към собствената личност.

На трето място твърдостта може да се прояви в човека, който защитава своите убеждения. Тази твърдост е от по-високо качество, макар понякога да прави впечатление на фанатичност.

И така трите варианта на твърдостта са: физическа вродена, несъзнателна твърдост, на второ място чувствена (емоционална) твърдост и най-после идейна твърдост.

Предстои да разгледаме смелостта и нейните прояви и варианти. Смелият човек е високо морален образец. Неговата смелост не идва от принуждение, а от вътрешен подтик. Известно е, че качеството на една смела постъпка е в зависимост и от ръста, и от духовното развитие на този, който я проявява. Един смел човек може да се втурне сред опасността, за да спаси някого, но със същата смелост друг може да направи поражение. И в двата случая подтикът идва от самия човек, от решението, което е взел той.

Има смели люде, които обаче не са достатъчно твърди. Смелостта е по-краткотрайна, дори мигновена проява, а твърдостта притежава продължителност. Както не винаги твърдият е смел, така и смелият не винаги е твърд. Твърдият може да чака затворен дълго време в една крепост. Смелият не винаги притежава това качество.

Една илюстрация за тези състояния може да бъде и някакъв при-

мер от природата. Водата, която слиза от високата планина по някакъв наклон или улей, има голям ефект, но тя не проявява своя смелост, защото тя е принудена да направи това поради земната гравитация. И онази вода, която се изкачва нагоре поради някакво налягане, също не проявява смелост, тъй като външни сили я принуждават да прави това.

Смелият човек черпи сили и подтик от себе си. Той обаче не винаги е деен и изпълнителен. За да изяви своята смелост, той трябва да има убеждение и разум.

Човек трябва да бъде смел, но да знае защо. Нека бъде и твърд, но да знае защо. Същото се отнася и за изпълнителността. Следователно и смелостта, и твърдостта, и изпълнителността трябва да бъдат в услуга на едно убеждение, на една идеяност.

Описаните по-горе сили или качества имат своето място и значение във физическия свят. Всяко същество, което слиза на земята, трябва да се въоръжи с тях.

При работа с тези сили често у човека се явява и едно друго качество, което придружава описаните ексекутивни качества. Това качество, по-право - сила е разрушителността - най-грубата сила, която действа у човека. Тази сила се храни от грозната трапеза на жестокостта. Разрушителността убива физически и морално.

Всички състояния у човека се отразяват на неговото физическо естество. Така например ноктите могат да бъдат едно прекрасно огледало на тези състояния. В продължение на 180 дни, през които ноктите се сменят, всичко се хроникира върху тях. За този, който може да чете по ноктите, всичко за даден индивид е ясно като бял ден.

Ученикът: Кое негативно качество у човека пречи да се приложи на дело това знание, което получаваме от Словото?

Учителят: Страхът! Ако разгледаме страха също така по-подробно, ще установим, че има три категории страх. Страх физически, страх на чувствата и на ума и на трето място - морален страх.

Морално страхливият се бои да не сгреша в нещо от своите принципи. Той анализира постъпките си, за да се убеди, че не е направил нещо, което ще му попречи да влезе в Царството Божие. Страхливият умствено и емоционално се безпокои, че идеите му за умственото му и емоционалното му развитие не ще се сбъднат, а физически страхливият е като заек, който бяга от сянката си.

В животинското царство страхът има място, но за човека, който е тръгнал по Божествения Път, страхът се явява като ненужна спънка. Трябва да правите разлика между благоразумие и страх. Благо-

разумието не бива де се превръща в страх, но страхът да се превръща в благоразумие.

Човек може да знае много закони, но тези закони ще имат за него сила, когато направи с тях един малък опит.

Един пример: може у вас да се породи обезсърчение. Ще знаете, че е мисъл, дошла някъде отвън. Вие не сте я родили. Човешкият мозък е градина, в която всеки може да посади един плевел. Изхвърлете го! Не се поддавайте на външни внушения. Човек трябва да има на своя страна най-първо Бога, после природата, след нея - всички добри хора, а най-после себе си.

Разговор осми

След една пауза от десетина дни групата ученици отново се събраха на блесналата от утринното слънце поляна. Паневритмията бе изиграна и голяма част от хората се бяха разотишли. Останаха свободните от задължения ученици заедно с любознателния и най-свободен в разговорите с Учителя.

Ученикът: Известно ми е, Учителю, че въпросът, който се породи в моя ум, е дори неуместен. За него не може да се говори така, както за обикновените неща в живота, но все пак ще ви помоля да ни поговорите за Безграничното, Великото, Единственото, което се нарича Причина или Бог.

Ако някой би задал на мене такъв въпрос, аз бих му казал, че Великата Реалност, или Бог не се поддава нито на определението, нито на доказателствата. Но забелязал съм, когато Вие говорите за Бога, ние макар и много малко с нашите възможности, но все пак сме близо до Него.

Учителят: Думата Бог се разбира по най-различен начин и хората дават на тази дума най-различно съдържание. Вярно е това, че не съществува определение за Вечното, Всемогъщото, Безграничното, но може да се каже и това, че Бог във философския смисъл на думата значи мислене. Да вярва човек в Бога, то ще рече да мисли. Само човек, който мисли, може да вярва в Бога. Но вие ще кажете, че много от тези, които не вярват в съществуването на Бога, също мислят. Това обаче не е истина, защото туй, което считат за мисъл, не е никаква мисъл, а само пълзене по повърхността на явленията, без да се влезе в дълбочината, където са причините в двигателите на явленията, които са частица от проявата на Мировия Дух.

Има грамадна разлика между мисълта на един просветен ум и мисълта на оня, който живее в духовна тъмнина. Първият вижда зад преградите на възприятията, а онзи, който има интуиция и просветление, ще бъде отведен с тези си качества до причините и същността на всичко, което става. Онези мислители, които не са озарени от духовно просветление, се разхождат дори гневно от стена до стена и не знаят какво има в този триизмерен затвор на вещественния свят.

Много от философите на материализма считат, че мисълта за

Бога спъва изобщо правилния мисловен процес, а истината е, че тъкмо тази мисъл подтиква духовния развой.

Хората си съставят най-различни представи за Бога и това никой не може да спре, тъй като нашият триизмерен свят ни предлага своите форми, без които трудно можем да мислим. Божествената същност с безбройните си измерения е чужда за триизмерния ни разум, но в едно малко, нищожно на вид творение на природата можем да видим чудния разум на живата природа; в някоя също малка на вид, но благородна и самоотвержена постъпка - величието на доброто, на Любовта и Бога.

Бог се съдържа в малките неща така, както и многовековният дъб се съдържа в жълъда. Вие държите в ръка този жълъд, но не подозирате, че носите в потенциално състояние един многовековен живот.

Знайте, че няма по-голямо нещо от Бога, но същевременно няма и по-малка и по-скромна форма от тази, в която може да се скрие Той. Не подценявайте малките неща. Научете се да ги преценявате по скритите им възможности. Една малка кибритена клечка може да направи огромен пожар.

Ученикът: Вярно ли е, че животът се ражда от Любовта?

Учителят: Това е една велика истина, но известно ли ви е, че животът и любовта са различни и че Любовта - майката на живота, остава вечна и неизменна Божествена същност, а животът е подложен на множество процеси и промени. В живота има и съграждане, и разрушение. В Любовта няма тези два процеса. Тя е всякога градивна, чиста и възвишена. Ако допуснем, че Любовта и живота са едно и също нещо как бихме обяснили противоречията в живота? Няма ли да сгрешим, ако припишем противоречие и в любовта?

В любовта няма никакво противоречие.

Това, което казах за Любовта, отнася се и за Мъдростта. Мъдростта е нещо повече от знанието, което хората придобиват в живота. В знанието има и грешки, и заблуждения. Съществуват противоречиви и отричащи се една с друга теории, но мъдростта е една и неизменна. Тя е над теорията и хипотезите. Те може да се нарекат стъпала към Мъдростта, която е над всяко знание. Мъдростта се извлича от знанията и проблясва само в една пробудена душа!

Същата абсолютна и безкрайна чистота, липса на каквито и да е ограничения притежава Истината. Истината ражда свободата, но в свободата, която имат хората на тази земя, съществуват и ограничения.

В Истината няма никакви ограничения!

Тогава бихме могли да си зададем следните въпроси: Можем ли да живеем без любов? Можем, но без любов животът ни ще бъде пълен със страдания.

Можем ли да живеем без мъдрост? Да, можем, но без мъдростта знанията ни ще бъдат такива, че не ще ни предпазят да вършим глупави неща.

А без истина можем ли да живеем? Да, можем, но без истината ще имаме такава свобода, която не ще се отличава от кое и да е друго робство.

Ето защо, когато някой от учениците се индивидуализира толкова много и в гордата си самонадеяност отрече Любавта, Мъдростта и Истината, не трябва да роптае, когато дойдат неминуемите резултати, тъй като самият той ги е предизвикал. Когато го налетят неприятности, трябва да каже: В положение съм, защото отрекох трите велики основи на живота.

Настъпи за няколко минути тишина. Всеки размишляваше за нещо във връзка с това, което каза Учителят.

Ученикът: Аз ще Ви помоля от името на братята, с които приказвах преди два дни. Ние искаме да ни зададете една тема, която всеки ще развие по начин, който той намира за най-добър. Но искаме темата да бъде във връзка с това, което най-напред трябва да развием и което според Вас липсва на нас, младите.

Учителят: Пишете за търпението.

Разговор девети

Този разговор бе определен за прочитане на резюмето, което учениците обещаха да направят, след като през седмицата бяха занесли на Учителя седем теми. След като Учителят бе прочел темите, върна ги на ученика, който отиде да се осведоми за следващия разговор и който бе натоварен да направи резюмето.

Ученикът: За да направя резюмето, което ми поръчахте, аз прочетох Вашата беседа, озаглавена „Преди Авраама“, отпечатана в тома „Делата Божи“ през 1940 г. Началото на беседата е на страница 340. Там прочетох следния стих от Евангелието на Йоан, глава 8, ст. 58, който гласи: „Истина, истина ви казвам: Преди да бъде Авраам, аз съм“.

В същата беседа на стр. 352 намерих следните редове, които вземам като мото на резюмето за търпението:

„Който има търпение, ще чака и ще придобие нещо. Който няма търпение, ще изгуби и това, което има. Разумният свят има свой план, който за нищо и за никого няма да измени. Казано е в Писанието: Който търпи, спасен ще бъде.“

Нека кажа предварително, че колкото и да се съобразявах с темите на братята, моето резюме е построено предимно върху тези Ваши думи.

Като каза това, ученикът се изправи, извади от джоба написаните листове и зачака.

Учителят: Четете!

Ученикът (чете): Много знаменателно е това, че и през целия си живот мнозина от хората не успяват да разкрият същинското съдържание на някои думи и често употребявани понятия. Така е често и с понятието „търпение“, за което толкова много слушаме и толкова често произнасяме. Имало е дни и минути в живота ни, когато думата търпение за нас е значела мъдрост, а други път нечий гневен глас е насищал с обида, като е казвал, че търпението е овчедушие или липса на достойнство.

За едни тази дума е узрял плод на мъдростта, а за други - робско подчинение.

Явленията в природата се подчиняват на известен ритъм. Те след-

ват стъпките на времето, което, макар и да не тече еднакво в различни системи, все то е, което дава ритъма на живота. За нашия свят, в който ние сме избрали за една единица време денонощието, както и поделенията му до най-малките интервали, някои явления ни се струват много бързо развиващи се, а други се развиват едва забележимо. Когато чакаме, казал един от древните философи, времето едва се придвижва, а когато се наслаждаваме, то профучава като подплашен кон.

Всеки от нас би могъл да се запита защо един живот, зачен в утробата на майката, се явява на бял свят за три, друг за пет, а за човека - за девет месеци? На този въпрос никой не отговаря, защото не познава плановите, разпоредбите и законите на природата, които закони се дават независимо и категорично от един свят, наречен „свят на причините“. Щом е така, тогава има ли тук място за нечие търпение, което би искало да съкрати този природен процес?

Търпението като идея, като сила и като закон в света на причините, може да се приложи във всяко нещо. То е границата между миналото и бъдещето. По средата сме ние и единствената ни възможност е търпението. Днешният бърз и динамичен свят и човекът в него може да ни дадат съвет да потърсим начин да ускорим хода на времето, като притеглим бъдещето по-скоро при нас. Хората могат да решат и да направят с някоя и друга година по-рано някакъв научен институт, но тези, които ще работят или евентуално ще откриват някои истини от областта на науката, трябва да ги изчакаме да израснат като творци, за което се иска време, което не можем да съкратим. Има реорганизатори на обществена арена, които може да обявят с декрет една нова система на живот, но хората винаги ще изостават в своето развитие и голяма част от тях ще се явят негодни за тази система поради наслоени не само от живота и наследствеността елементи, но и поради някакви съвсем ирационални причини, които ни карат да се учудваме защо трима братя или три сестри в едно семейство, родени и расли при еднакви условия, са съвсем различни във всяко отношение.

Както и да се засилват творците на натуралистическата наука със своето отричане, не могат да не се съгласят, че има фактори съвсем неизвестни, ирационални, които не принадлежат на нашия, а на един друг порядък. Ние не можем да предизвикаме тяхната изгодна за нас намеса с нищо друго освен със смирение и търпение. Дързостта на самонадеяните не ще промени поведението на тези фактори, защото те са по-силни от всяка воля. Една промяна в съдбата в добър смисъл може да се очаква само тогава, когато ръководителите

на човешката съдба открият вложени в банката на чистия, правия и добродетелен живот много неизчерпани капитали. На такава неочаквана и спасяваща промяна могат да разчитат такива, които са живяли по принципа, изразен в една народна поговорка, която казва: „Направи добро, пък го хвърли в морето“.

Нетърпението е липса на мъдрост. Това е така, защото мъдрият знае, че въвн от неговия свят съществува в една или друга форма един друг свят, в който събитията стават преди да са станали при нас. Мъдрият знае, че всяко нещо идва на своето време и каквато и да е промяна на този порядък е въвн от възможностите на човека.

Редът и последователността на събитията в живота на човека и обществото можем да оприличим на реда и последователността на природните закони. Има определено време, за което дадено небесно тяло извършва една пълна обиколка по своята орбита. И ако земните жители пожелаят да изследват това тяло, трябва да го изчакат да дойде в едно изгодно за нас положение, например в едно „противосъстояние“, когато това е най-удобно поради най-голямата му близост до земята.

И за човека отделно, и за обществото са отредени цикли в развитието, които отделната личност или обществото трябва да изминат, за да стигнат до онова състояние, когато вече можем да ги считаме за културни. А имат ли вече духовна култура, те вече са отговорни за всичко, което вършат, тъй като заедно със знанието расте и отговорността.

На човека е дадена по начало свобода, дори и ангелите не се намесват, когато ние по свобода вършим всичко в своя живот. Делата ни може да са добри или лоши, но свободата, с която сме напуснали дома на нашия Небесен Баща, си остава. Но извършени вече, нашите дела са подготвили пътеката за бъдните времена. Последиците - добри или лоши, са неминуеми.

Както е невъзможно да променим реда на природните явления, така е невъзможно да променим законната последователност на явленията в духовния живот, където причините и техните последствия имат свои „орбити“ и свое време за изминаването им. В съзнанието на духовния човек трябва да се затвърди аксиомата, че никой друг, а самите ние сме автори на този порядък, който хората наричат съдба. Търпеливият ще узнае времето за всяко нещо и няма да влошава положението си, тъй като търпеливият е мъдър, и мъдрият е търпелив. Ако нетърпеливият направи нови грешки в ходовете на своите постъпки, той ще натрупа нови неприятни последици и положение то му, като настъпи момент за някоя стара ликвидация, ще бъде мно-

го по-лошо отколкото преди. Така трябва да се разбират думите: „Който има търпение, ще чака и ще придобие нещо, а който няма търпение, ще загуби и това, което има." Крайно време е - казва Учителят - хората да променят живота си, да променят своите разбирания, вярвания и целия порядък на своето земно съществуване.

Реши ли човек да живее по законите на Божествения порядък, трябва да наблюдава живота и да се учи от него. При това точно и съвестно наблюдение, ако са отпаднали предубежденията и унаследеният фанатизъм, той ще разбере, че всеки се ражда на определено време физически и на определено време духовно. Учителят е казал, че човек се ражда на земята два пъти. За духовното раждане Христос казва: „Ако не се родите изново от вода и Дух, не можете да влезете в Царството Божие."

Търпението е благородното качество на силните. Слабите натури нямат търпение. Затова е казано, че търпеливият е по-силен от този, който превзема градове и крепости. Бог, Който е сътворил света, е не само търпелив, но дълготърпелив. Яростта, с която някои желаят да се покажат силни, е най-безпогрешното доказателство за тяхната неустойчивост. Яростта трае „от ден до пладне", бързо се превръща в унижителна подчиненост, която довежда човека до обезличаване. Истински търпеливият човек е вътрешно свободен и безкомпромисен. Той расте в дух и истина и изчаква победата, разчитайки на развитието, което ще донесе пробуждане от съня на всички привидности.

Народите неведнъж са били свидетели, че всички ония, които са проповядвали с ярост насилническите доктрини, са се превръщали в жалки изпълнители на чужда воля. Така е било някога, така е сега, така ще бъде и занапред.

Творческият човек е човекът на търпението. Той се учи, наблюдава, синтезира и изгражда своите творби с нови оригинални образци. Лишеният от търпение рови, отрича, руши и комбинира, критикува и се изявява като ликвидатор на създадени вече неща. Той класифицира плодовете на човешката култура и от свое набързо сформирано гледище отделя „полезното" от „неполезното".

Нетърпеливият никога няма време да се учи, а винаги намира време да учи другите. Той създава норми и категории, вкарва истините в графи и непрестанно, безполезно и досадно новаторствува. Тъй като нетърпеливият е винаги повърхностен, той се изказва по всички въпроси, без да е вникнал в нито един от тях. Преценява литературата, изобразителното изкуство, музиката и науките. Нетърпеливите тълкуват по свой начин законите на природата, кастрят

клоните от дървото на познанието, докато това дърво стане удобна гола върлина, удобна за тяхната размисъл.

Лишените от търпение приличат на онези жени, които нищо не вършат, а само преустройват наредбата на своя дом. Те прехвърлят спалнята във всекидневната, всекидневната обявяват за хол, а за всекидневна определят кухнята, защото била удобна. Принудителният им „нов ред“ не внася в тоя дом никакъв нов живот, а само объркване и хаос.

Търпеливият организира себе си, а нетърпеливият - обществото. Всички тирани, които историята е отбелязала в страниците си, се явяват като носители на идеи за „ново човечество“, за някакъв „нов ред“ и за „окончателно оправяне на света“.

Срещнете ли човек, който никога не е признал, че е сгрешил, човек, който не се е вгледал в нито една черта на своя характер, а непрекъснато коригира човешкото общество, бягайте от него. Мрачният дух, когото Творецът изгони от небето, сега е приел формата на организатор и спасител на света. Той търси последователи, за да извърши своето мрачно дело, а истинският спасител на човешката душа никога не говори за обществото, никога не създаде организация, а каза: „Дойдох да прибера своите“, а на друго място казва: „Не вие Мене, но аз вас избрах“.

Хората могат и бива да се сдружават, за да си помагат при извършването на ред неща от земен материален характер. Те могат да построят задружно голяма сграда, едно шосе, едно пристанище. Те могат да се сдружават и да улесняват живота си, но никога да не отнемат свободата един другиму. Но ако такова общество е построено по закона на принудата, то няма да успее.

Търпеливите, които са и мъдри, знаят това.

Учениците продължаваха да мълчат, макар че този, който четеше резюмето прибра и последния лист.

Учителят стана, не каза нищо, но в очите му имаше усмивката на възрастен човек, който слуша разказа на свое обичано дете. Повдигна ръка, поздрави и отмина.

Разговор десети

На следващата среща учениците очакваха, че Учителят ще каже нещо повече върху прочетеното резюме, но той не подхвана такъв разговор. Той знаеше, че това са опитите на тези, които правят първите си стъпки в света на мъдростта. Те бяха заели доста материали от неговите беседи, макар че си бяха позволили и доста критични бележки и дори малки остротии, свойствени на всяка младост. Неведнъж Учителят бе казвал, че нито строгото отричане, нито големите похвали ползват човека, когато трябва да се оцени известно творчество.

След няколко минути Учителят наруши мълчанието.

Учителят: Пътят на ученика е едно строго самоопределение. Щом то е вече извършено в съзнанието му, той не трябва само да показва убежденията си, а да остане твърд като диамант на своето становище.

Щом тръгналият по свещения път е прав, всички външни условия ще се смекчат и пътят му ще бъде открит. Под самоопределение се разбира не само устояване на идеите за пет, десет или петнадесет години, след което да започне някакво разкапване, но самоопределение неизменно и вечно. В убеждението на ученика трябва да се съдържат стремежите от изминатия път във вековете, който път да е едно и също с пътя, по който сега върви той.

Трябва да се знае, че при сегашния развой на човечеството за всеки от учениците ще се яви поне една мъчнотия, тя е кармическа и всеки ученик трябва да има морален гръбнак, за да не се върне назад. Ще знаете и това, че най-често мъчнотията идва като резултат на непослушание. Затова никога не се отделяйте от основното и ръководно начало в живота си.

Работете върху добродетелите. Всяко качество, необходимо за развитието на ученика, е един учебен предмет. Търпението, за което писахте, благоразумието, честността може да се изучават като науки. Ще държите изпит по честност, както се държи изпит по геометрия. Една от най-благородните черти, които трябва да развият хора-

та, особено българите, е взаимното уважение.

От вас се изисква геройство. Насърчавайте се и бъдете като онзи лодкар, който не прави сметка дали ще срещне една малка или голяма вълна в своя път през морето, но гребе устойчиво и смело. Само така ще стигнете брега, а брегът е една нова, светла, възвишена култура, която никога не бива да изчезва от съзнанието ви. Когато станете сутрин, запитайте се: Каква част от работата трябва да свърша днес за идването на тази култура?

С тези думи завърши срещата през този ден.

Разговор единадесети

Този път разговорът откри ученикът, който винаги задаваше въпросите. Той не се уговаряше всякога с братята и сестрите какви въпроси да зададе, но случваше се така, че задаваните от него въпроси винаги бяха интересни и жизнено важни за останалите от групата. А отговорите на Учителя - истинска храна за душите им.

Ученикът: Защо е необходимо за човека, след като живее известно време на земята, да отиде в другите светове? Не е ли възможен един непрекъснат жизнен процес, който да се извършва на едно място - да речем на земята или на коя да е планета, ако върху нея съществуват условия за живот.

Учителят: Когато животът в една област замира, всъщност той не изчезва, а се трансформира от едно състояние в друго. Това, което хората наричат смърт в едно отношение, в друго отношение е обстановка за нов живот. Човек има двояко съзнание: физическо и духовно. При физическото, или обикновеното съзнание разбиранията за живота са едни, при духовното - други.

Хората на земята мислят, че устройват живота си по пътя на физическото му разбиране. Щом е така, тогава как се яви животът на земята? Къде беше това човечество преди петдесет милиона години? Къде бяха растителността и животните? И човекът, и животните, и растенията дойдоха отнякъде. В окултната наука е казано, че в света има течения, които идват от различни слънчеви системи. Така се населяват планетите, така се образуват и формите на живота. Всички ние сме свързани с тези закони дотогава, докогато ще бъдем освободени от всяка привързаност към дадена слънчева система, за да излезем от нея.

Учениците трябва да държат в мисълта си това, че е необходимо да бъдат в съгласие със законите на битието и че всичко, което става, е разумно. Дори когато се спъне и падне, да знае, че пак е в съгласие с нещо, което е необходимо. Зная за учени и философи, които е години са се блъскали върху даден проблем, но се е случвало да паднат по невнимание и при това разтърсване са се раждали отговорите на неразрешените въпроси.

От една и съща беда духовният човек, който е придобил мъдрост,

ще извлече една поука, а невежият ще каже: „Все на мене ли ще се случват такива работи.“

Всичко зависи от духовната култура на човека.

На тези, които обичат да преминават набързо и без размисъл през явленията на природата, като казват, че всичко е случайно и е създадено без ничия премъдрост, поставям следните въпроси:

1. Как ще обяснят това, че клетките по кожата на повече млекопитаещи произвеждат косми, а клетките на птиците - пера?

2. По какъв начин перата на птиците получават най-чудновати краски и то по определени места и най-различни за отделните видове птици. Кой художник е работил моделите?

3. Пеперудите, които живеят само едно лято, са облечени в най-великолепни дрехи. Крилата им са украсени с различни орнаменти и посипани с много нежен пращец. Защо е това? За какво е потребна тази красота само за едно лято?

Колко е щедра природата при раздаване на прелести!

За всички поставени въпроси, както и за още много други, естествениците нямат отговор. Учените хора имат в това отношение повече сдържаност и смирение пред неразрешимите загадки, а полуинтелигентните, дочули оттук-оттам по нещо, са по-дръзки и по-самонадеяни. Но духът на вселената, Творецът на единството в космоса е дълготърпелив и благ. Той чака с безмерно и снизходително търпение да преминем през всички заблуди и илюзии и да проумеем истината сами. Тогава чак ще станем граждани на Неговото Царство.

Ученикът: Има ли Божия промисъл?

Учителят: Често учениците на окултната наука изпадат в противоречия и в опасности, в каквито не изпадат дори светските люде. Разликата между едните и другите е в това, че някои от учениците и верующите не действуват, за да поправят създаденото неблагоприятно положение, а казват: „Бог ще ни избави!“, „Има Божия промисъл“.

Че Бог избавя и че има промисъл, това е истина, но човек не трябва да чака в бездействие. Понякога светските хора, които не вярват в Божията промисъл, действуват по свой почин и в тази своя активност налучкват методи и оправят положението. В това отношение заради активността им заслужават похвала, стига тази активност да е насочена за добро.

Учениците и верующите трябва да знаят, че Божията промисъл почива на разумни закони и те ще бъдат покровителствувани само ако спазват тези закони.

Ученикът: Нали всеки човек има или вродени, или в последствие придобити отрицателни черти и навици. Какво трябва да прави

с тях? Да ги оставим ли, като не им обръщаме внимание, или да се борим с тях?

Учителят: Когато някой осъзнае, че притежава такива отрицателни особености в себе си, нека не се занимава с това, че трябва да оправя света, а да обърне поглед към себе си. Когато веднъж един виден физиономист разкрил на Сократ всичките му недъзи, Сократ не ги отрекъл и добавил: „Аз бях наистина такъв, какъвто ме описахте, но сега със силата на своя ум, сърце и воля, изправих всички криви у мен неща и станах друг човек.“

Това е една от най-хубавите черти на Сократа.

Ученикът: Има ли човек възможности и сили да направи всичко необходимо за развитието си, или някои неща са непостижими?

Учителят: Възможностите на съществата, наредени по дългата стълба на развитието, са различни. Зависи от мястото, което заемат тези същества. Като се започне от микроба и се дойде до човека в земния живот, а след това се мине в световите на ангелите и архангелите, това са все еволюиращи същества с най-различни възможности. Както е вярно твърдението, че едно по-нисшестоящо от човека същество не може да направи това, което прави човек, така е вярно твърдението, че това, което е вън от възможностите на човека, е възможно за съществата над него. Затова, когато сте затруднени да направите това, което е необходимо дори и след всички положени усилия, обърнете се за помощ към тези, които могат да го направят.

Ученикът: Кое е онова у нас, на което трябва да разчитаме?

Учителят: Неизменното. Всеки трябва да го намери в себе си. То е в неговата същност, която остава като основа в живота му. И ако всичко у човека се влияе и се мени, това зърно, тази неугасваща светлинка остава непроменена. Тази светла точка в съзнанието не се влияе нито от страданията, нито от славата, нито пък от гнева или от блясъка на златото. Това неизменно начало не се придобива. То е вложено от Бога в душата на човека.

Ученикът: Знанията, които ни дава съвременната наука, макар и много интересни и доста обширни, не са в състояние да ни помогнат в някои трудни моменти. Защо още няма в тази наука онова, с което можем да отстраним песимизма, отчаянието и неверието?

Учителят: Науката, която сега се изучава в университетите, с подготовка за една друга велика наука на бъдещето. Сегашната наука представлява тухличките, които ще влязат в изграждането на онова здание, което ще представлява бъдещата наука. Знанията, които човечеството получава в продължение на един човешки живот, макар той да е и едно столетие, ще се поставят в един котел да се сварят и синтезират. Количеството есенция, получена като синтез от тези зна-

ния, ще може да се събере в едно мускалче не по-голямо от тези, в които се поставя гюлово масло.

Фазата, в която се развива съвременният живот, е фаза на осигуряване яденето и пиенето. Разбира се, че не е възможно да се живее без ядене, но лошото е, че освен за него, не се полагат никакви други грижи. Селянинът казва: Ще изорем, ще посеем, ще ожънем нивите, ще напълним хамбарите и ще се осигурим. Но за храната на душата все още няма такава грижа, както грижата за стомаха.

Да поживеем - казват хората. Но това „да поживеем" е само закона на храненето. А какво следва след това „поживяване", никой не задава и никой не отговаря на този въпрос.

Ученикът: Дали така бързо протича животът в другите светове, както протича той на земята?

Учителят: В духовната наука се твърди, че това, което душата преживява на земята през милиони години, може да се премине в една година, а целият земен живот на един човек в духовния свят може да се изживее в едно мигновение.

Този свят, в който са възможни тези неща, е свят, вън от времето и пространството. В духовния свят мерните единици са съвсем други.

Всичко това, което говорим, ще изглежда невероятно за човека, незапознат с духовните въпроси. За хората на нашето време е невъзможно да мислят извън времето и пространството.

Ученикът: Коя е причината съвременните хора в една все още значителна част да се отнасят с недоверие към истините, които се извяват в окултната наука?

Учителят: Ако имате едно стъкло, в което трябва да налеете някаква скъпоценна течност, това стъкло не трябва да има никаква пукнатина. Хората, които се съмняват в истините на Божествената наука, са стъкленици, по които има пукнатини. Така са устроени техните съзнания. От такива стъкленици всичко изтича. Друго нещо представлява човекът, който има вяра. Той отива при обилния извор със здраво шише, налива го и от него нищо не изтича.

За осъществяването на една идея, е потребен обилния извор на вярата. Съмнението е като облак, който затуля светлината, която идва отгоре.

Известна доза съмнение е породил анализът в науката, но след този анализ е необходим синтез. Каква полза от това, ако някой успее да разглоби един часовник и ако след това не може да го сглоби.

Науката се изгражда и с едното, и с другото, но онова, което остава в съзнанието като неизменна истина, то е резултат от синтеза на отделните части от едно явление.

Разговорът привърши с тези обяснения.

Разговор дванадесети

Още с идването си Учителят заговори, сякаш това, което трябваше да каже, беше продължение на неговата мисъл, с която бе тръгнал към групата ученици.

Учителят: Най-голямата задача на човека в живота е да намери истинския си път. Тогава чак той ще осмисли своето съществуване.

При този разговор ученикът много сполучливо задаваше въпросите, с което разговорът се превърна в цяла беседа, като за разлика от другите беседи тази беше прекъсвана с въпроси, около които се създадоха отделните пасажии.

Ученикът: Вие казахте, че е потребно всеки да намери своя истински път. Това е така, щом го казвате, но хората търсят само материално благополучие? Щом е така, щом като личните интереси ръководят човека, тогава не е ли ясно, че живеем в епоха, когато е спънат духовният развой?

Учителят погледна напред, където между клоните и борове при източната страна на изгревската поляна трептяха като огромни бели звезди пролуците, през които надничаше доста извисеното вече слънце, и заговори спокойно:

Учителят: Това би било така, както казваш, но в човешката душа живее един често несъзнателен подтик, който пази душите на много хора от пълно потъване в бездната на материята и в измамната сянка на илюзиите.

Всички от групата очакваха с голямо внимание да чуят изясненията, които Учителят щеше да даде.

- Колкото и да се стараят хората да убедят себе си и другите - продължи той, - че смисълът на живота се крие единствено в материалното благополучие, те не могат да скрият дори пред собственото си самонаблюдение, че най-голямото в целия им живот е бил някакъв по-рано или по-късно осъзнат подтик. За да стане човек последовател на някакво учение, доктрина, философия, подтиктът е дошъл отвътре. Нека проверят себе си тези, които са убедени материалиста, за да разберат, че не е само литературата, която са прочели, не само външните въздействия, които са получили, са причина да

поемат този път.

Решителният момент да тръгнат в една или друга посока е дошъл отвътре. Ако не беше така, те биха възприели и всяко друго външно въздействие и биха изповядвали всякакви други идеи. Ако това е вярно за човека, който няма никакво отношение към реалността на духа, колко по-вярно е то за тези, които признават съществуването на една първопричина. За да се убедим във всичката стойност и значение на вътрешния подтик, нека си зададем въпроса:

Кога хората на тази земя са по-нешастни? Дали когато загубят външното си богатство или когато загубят вътрешната си увереност. При външна загуба и при запазен вътрешен ентусиазъм всичко полесно се оправя. По-тежко е, когато изчезне вярата в това, което е станало за тях идеал. Тогава животът се обезсмисля.

Има хора, у които този процес става много бързо. Една несполука, едно затруднение в живота може да бъде причина за разочарование и катастрофа. Хората от тази категория не познават закона за смяната на противоположните състояния, които са необходими за развитието.

Ученикът: Какви са тези смени?

Учителят: Животът на земята е такъв. Ако двама души се явят на конкурс, единият ще спечели и ще се радва, а другият ще скърби. И чрез радостта и чрез скърбите човек придобива нещо за своето развитие. Има хора, които са живели повърхностно. Те никога не са познали скръбта и са станали лекомислени и малко празни. Когато човек е изцапан, той се измива с вода, но водата става нечиста. След това по закона за вечния кръговрат водата се изчиства, а човекът може пак да се измърси. Има на този свят красиви, но има и грозни хора. Вие не знаете причината нито на красотата, нито на грозотата. Има случаи, когато грозотата става хубост, а красотата може да донесе нещастие.

Светът е пълен с привидни неща. Нищо от това, което се губи и което могат да ви отнемат, не е ваша собственост. Ваша собственост е само това, с което се раждате и което след всички промени при всички условия остава у вас. Ако в живота си човек успее да стане учен, тази ученост е присадка в неговия живот. Присадката не е основно качество на дървото. Щом тя се отчупи, дървото проявява своето първоначално естество.

Един учен вследствие на някакво произшествие или заболяване може да загуби своето знание. У него тогава остават неговите вродени качества. Има случаи, когато вследствие на натрупвания в кръвоносните съдове големи учени, световни капацитети са загубвали

своите знания - присадената си стойност и са проявили изненадващо първични, груби, дори отблъскващи неща. Много неща от живота и цивилизацията - от обрядите и стикецията, са такива присадки. Те не са постоянни елементи на човешкото аз.

Ученикът: Кое е по-важно да развием в своя живот? Колцина от учените и прочути хора в обществото се занимават със своето аз? Нали целият живот на тези, които са се посветили на науката, протича само в усъвършенствуване на специалността?

Учителят: Да, така е. За по-голяма част от тези, които се занимават с наука, грижите са все около това да се получават все повече знания. Това е и похвално, но от много голямо значение е човек в процеса на своето развитие да се стреми да развие своите основни вродени качества. Това всъщност е духовното развитие. Вниманието върху усъвършенствуването на първичното, вроденото не трябва да е по-малко, отколкото е усърдието за развитие и усъвършенствуване на присадката. Човек не бива да е доволен от това, което е, а да се стреми към по-високите стъпала на духовния прогрес.

Волът не трябва да е доволен от своите рога, конят - от своите копита. Как например изглежда за човека доволството на едно прасе? То е унизително, дори отвратително доволство. Така за други по-високи светове изглежда нашето състояние в гъстата материя, така изглежда нашата алчност и нашата похотливост за един поглед от-високо, за един поглед от световите на напредналите същества.

Когато човек напусне този свят, тогава чак ще види ясно състоянието, в което се е намирал на земята. Имало е случаи, когато душите на някои починали са наблюдавали с неудоволствие излишните и суетни почести, както и пресилената надгробна реч, произнесена над мъртвия труп, защото разбрали огромната разлика между този шумен церемониал и истинското състояние на душата.

В Свещеното писание се казва на едно място: „Пълен с благодат и истина“. Човек все трябва да е пълен с нещо. С какво? Някои ще кажат със знание, със сила, с известност или богатство. Как изглежда човекът, пълен само със знание? Той прилича на енциклопедия, на справочна книга или на библиотечен шкаф. Това е човек без душа - горделив и хладен. Човекът, пълен само със сила ще прилича на бомба, която всеки момент може да експлодира. Пълен ли с само с богатство, заради което хората ще му оказват лицемерно почитание, той ще представлява едно нищо, облечено в преходно и смешно великолепие.

Тогава какво значи да си пълен с благодат и истина? То означава да си създал вътрешна връзка с Бога. А какво повече човек може

ла пожелае? Такъв, който е осъществил такава, има всичко, това е най-голямата пълнота и най-възвишеното щастие, за което може да помечтаем. Човек, който има връзка с Бога, живее в любов, а любовта, която изпълва живота ни, е вече самото щастие. То се съдържа в нея.

Когато хората слушат да се говори за любовта, разбират различни неща. Необходимо следователно е да се разберем за каква любов става дума. Има любов, която прилича на пукната стомна, водата от нея изтича и свършва. Има любов, която може да се уподоби на здрава стомна, но и тя се изпива. Любовта, за която става дума, прилича на извор с преизобилно бликаща вода, която като слиза надолу в долините на живота, напоява всичко да расте и да даде плод.

Никой обаче не трябва да прави упрек на другите заради това как с познал любовта. Трябва да знаем, че животът на земята е сериозен и труден. Земята е сурово училище и хората непрекъснато се намират на изпит. Да не бъдем самонадеяни, а да уповаваме на Бога.

Познати са случаите, когато в мисълта и убеждението на хора, посветени или посветили живота си на Бога и стигнали до високи върхове на своето развитие, са станали големи пертурбации и огъвания. Големите учени са напускали света на своята наука, увлечени от примката на някоя земна красота. Имало е случаи, когато и светии са съкращавали времето на своето призвание, за да се отдадат на увлечение по мярнала им се пред очите земна хубост.

На земята има ангели, които се разхождат из пътищата като изискани господа, забравили отдавна задачата, с която са дошли на земята. Затова не бързайте да се произнасяте за процеси, които не са завършени. Вие още не сте в състояние да знаете причините за това, което става, нито пък как ще се развият нещата занапред.

Ние често грешим, когато се стараем да дадем точна преценка за това кой е добър и кой е лош. Вие не знаете дори коя от вашите постъпки е добра. Някога направите нещо, което считате за лошо и се чудите защо след него идва второ лошо. Може да се случи да направите добро и да последва лошо. Доброто трябва да се различава добре. Някога дадете пари на беден човек, а той се напие и извърши престъпление. Така са неизяснени постъпките на хората, че понякога вие казвате на добрия, че е лош и обратното. Ето защо ще ви дам едно правило. Запомнете го! Правете добро на такъв, у когото живее Бог.

Луцифер някога бе решил да се състезава с Бога, но той и досега не може да се върне на небето.

Всяко нещо, извършено против Божията воля, е лишено от бла-

годаг и истина. Такова нещо завършва с катастрофа. Тя не иде от това, че Бог е жесток, но защото пътят на тъмнина води неминуемо до нея.

На това много ученикът, който използва краткия интервал млчание, отново зададе въпрос.

Ученикът: Учителю, ние понякога сме затруднени да отговорим на възражения като например следното: Какво направиха християнските народи през двадесет столетия? Нали вървяха по учението на Христа?

Учителят се обърна към запитващия и подчертано, с известна строгост в гласа отговори.

Учителят: Народите, които са живели в омраза и воини, не са вървели по Христовия път. В това отношение трябва да бъдем абсолютни и да не се самоизмамваме. Тези народи, които са СЛУЖИЛИ на друг Бог, който ги е учил да вършат престъпления, а не на оня Бог. Когато Христос наричаше моя Отец, не може да се нарекат християнски. Христовото учение е още в зародиш в съзнанието на хората. То още не е приложено.

Бог, за Когато ни говори Христос. Гои никога не е променил Своето отношение към човека. Той винаги се притичва на помощ към оня, който Го е призовал с всичката си душа, сърце и ум. Той ще му изпрати утешител. Под утешител ние разбираме светящия човек. Когато ни посети такъв човек, всичко става ясно и разбрано. Противоречията изчезват и ние заживяваме в хармонията на Всемира. Чувствате ли някой да казва, че е тъмно в съзнанието МУ, ще знаете, че светящият човек го е напуснал. Страшна е тъмнината, когато отсъства човекът, който носи светлина. Ако вие сте в близост с един от тези Божи служители, в съзнанието ви не ще проникне отрицателна мисъл, чувствата ви ще бъдат от много виеш порядък и от душата ви ще изчезне всякакъв страх.

И друго нещо трябва да научите. Често в Писанието се споменава думата благодат. Под това понятие трябва да имате правилно разбиране. Благодатта не е за ленивците, които чакат всичко да падне наготово в ръцете им. Небето и да е определило нещо, което трябва да получите, вие трябва да направите усилие, за да го извоювате по заслуга. На ленивия никои не ще турне в ръцете това, което МУ е потребно. Ако някъде ти откажат да ти дадат това, което си поискал, тогава опитай се още на двадесет и девет места, докато го получиш.

Ученикът: Ще рече, че все пак всичко зависи от нас. Благодатта не е подарък, който може да получи както заслужилият, така и незаслужилият.

Учителят: Така е. Благодатта и истината са у самия човек. Ако успеем да излезем от пътя на илюзиите и примамките па този свят - примамки, които ни лишават от възможностите да виждаме всичко в яснота, пие ще пробудим заспалите сили в себе си, които сили са най-големият наш дар. В човека чака много голяма и неподозирана сила, която стои неизползувана. Пробуди ли се тази могъща сила, неразбраното става разбрано и привидно непостижимото става постижимо. Ето как благодатта е вътре в самия човек.

Ученикът, след като поразмисли нещо, запита:

- Защо някои хора, които не живеят по изискванията на Божествения закон и са познати като алчни, честолюбиви, дори нечисти в своите сделки, все още живеят добре и са поне привидно задоволени във всяко отношение?

Учителят леко присви вежди, после вдигна глава и с ведър поглед, в който блестеше светлината на една усмивка, каза:

- Не се радвайте на онова „добро“, което е постигнато по нечестните пътища. То с привидно и много кратко щастие. Може хората да не вярват, но проверена истина е, че от богатство, придобито по нечестен начин, никога не може да се очаква добро. Спечеленото с чест има друга валутна стойност. Монетата, която си спечелил по закона на правдата, ще ти донесе много повече добрини, отколкото монетата със същата стойност, спечелена чрез измама. Всяка монета излязла без позволение и без добра воля от кесията, се връща обратно. Бог излива Своето благословение и Своята благодат на тези, които не ходят по пътищата на нечестивите.

Ако ти си взел по нечестен път част от труда на някого, това, което си спечелил, няма да ти донесе благословение. То не попада в Божията благодат.

Хората на земята често повтарят пословицата: „Човек за човека е вълк“. Тази пословица с резултат на един процес в природата, за който сега не ще приказвам. На този въпрос може да се даде светлина само ако се върнем назад в живота, когато се е случило нещо много дисхармонично.

Дълбоки са причините защо вълкът с станал вълк, мечката - мечка, змията - змия. Това с все пак разбрано, по защо казвате човек за човека с вълк? Има следователно между хората един остатък от онези далечни дисхармонични процеси. Вълк е тоя, който изяда човека, змия е оня, който като се увие около някого, троши костите му. А каква е задачата на човека? Да надвие тези зверове в себе си и да въздигне това, което с характерно и достойно за човешкото пиво на развитие, което па популярен език се нарича „човещина“.

Човекът, който е получил благодатта на висши сили, не се отличава от другите с никакъв блясък. Той живее незабелязано, но присъствието му носи мир и радост. Той е като извор, който безшумно блика и напоява всичко около себе си. Той е познал Божията любов, пред която всички наслади и богатства и всичката слава на земята изглеждат дребни и суетни неща. Той е придобил най-високото звание - Син Божий, което се дава на такъв, който непрестанно живее в любовта на Бога.

За да има между хората и дори между учениците на различните школи, общества и църкви нееднакво разбиране на думата благодат, причината се крие в това, че хората влагат в нея различно съдържание.

За един човек, който счита яденето и пиенето за най-блаженого състояние, благодатта за него е пълната трапеза. За славолюбивия благодатта е славата, а за трети някоя друга земна наслада.

Благодатта обаче не е нито едно от тези състояния. Благодатта е непозната радост, изворите на която се намират в Царството на Божия Дух. Благодатта не освобождава от страданията, но прави човека годен да ги понася съзнателно, а дори и с радост. Най-надареният е небесна благодат е Христос, който страда най-мъченически на кръста. Христос обаче знаеше защо става всичко това и не се разколеба в пътя си. Мнозина ще се запитат: „Къде с благодатта, щом трябва да си носим кръста?“ Благодатта е в това, че когато поемем съзнателно и с любов своя кръст, ние ще имаме възможност да познаем истината, а истината ще ни направи свободни.

Благодатта е в това, че небето ще ни включи като свои поданици и душите ни ще се възвисят до места, до които не бихме стигнали по пътя на себичното земно щастие.

Не е достатъчно само това дали сме вярващи и се обявяваме официално за такива. Не е до вярването, но до възможностите да се получават плодовете на една вяра, която може да промени живота. Вярването, че на планината има един обилен извор, не е достатъчно, Човек трябва да иде до този извор да утоли своята жажда. Вярването в съществуването на плодната градина не те ползува. Трябва да отидеш при нея и да вкусиш от нейното преизобилие.

Ние искаме да създадем нов тип на верующ човек. Той трябва да може да промени своето тяло, своя ум, сърце и воля. Новият човек трябва да се откаже от всякакво насилие, от всяка лъжа и користолюбие. Стане ли това, чак тогава ще дойде спасението, за което се приказва толкова много. То не ще дойде отвън, а от Бога. Който е вътре в човека. Един вътрешен преврат трябва да стане в хората, за

ла минат от смърт към живот.

Къде е Господ? - Така се запитвате вие. Нашият отговор е. не Той е навсякъде и никъде. Пол дилемата „навсякъде“ ние разбираме цялото пространство и всички измерения на всички светове. Под "ни-къде" разбираме, че не е на определено място. И за Христос има спор. Как ще дойде Христос, откъде ще дойде? Има едни. които казват, че Христос живее в тази или онази страна. Не. Христос ще дойде като светлина. Той ще говори чрез всичките хора. които са разтворили сърцата си и душите си за Него. Търсете Христа в себе си. Търсете благодатта и истината и не се занимавайте с това. че има добри и лоши хора по света. Всеки е на своето място. И мъчнотиите, и противоречията са на своето място. Те са задачи, разрешението на които ще ни помогне да познаем Бога в себе си.

На земята има състояния на ад и рай. Кога сме в рая? Когато живеем с Бога в себе си. А кога е ад? Адът са нашите страдания, които идат неминуемо от неправилното себепознаване.

Древните философи са казали: "Познай себе си". В тази повеля не е казано кое себе да познаем. Да познаваш Божественото себе и да му скужиш е рай. А да познаеш себето. ограничено в материалния свят. води в ада. Това. дето земята е покрита с кости. кръв. сълзи и безчестия, е пак от неправилното себепознаване. Истинското себепознаване се крие в думите: "Това е живот вечен, да познаем Тебе. Единнаго. Истиннаго Бога Исуса Христа. Когато Си проводил на земята."

Истинското себепознаване е да познаеш в себе си Господа на Любвта. Само този. който е познал себе си по този начин, се е истински познал. Само такъв знае що е благодат и истина.

С тези думи щеше да завърши разговорът на слънчевата полянка, но изведнъж прокопаха дошли от запад едри капки и един облак се носеше зад тях.

Ученикът: Да идем в салона. Учителю! - каза той с енергичен, но все пак молящ глас.

Учителят, който видя голямото желание на учениците да продължат разговора, усмихна се и бързо се запъти към салона. Групата го настигна бързо.

Разговорът премина на закрито, защото пролетният дъжд вече приятно ръмеше над полянката. На естрадата беше също много уютно за разговор.

Учителят: Виждате ли този дъжд? Той е дар от живата разумна природа за всички твари на земята - най-напред растенията, а след това всички останали същества, които получават храна от растител-

ното царство. Небето е щедър извор на всички блага за живота. Освен слънчева енергия, определена за планетата, всички твари поотделно получават своя дял енергия. Птичките знаят това. Затова преди изгрев слънце застават по клоните и чакат мига на изгрева, за да приемат своя дял.

От това, че получаваме даром живота и силите, които го поддържат, следва, че всяко придобито нещо ни подтиква да помогнем и на онези, които се нуждаят от нашата помощ.

Този закон е валиден и за напредналите същества.

Ученикът: При един разговор с приятели дочух да се говори, че най-великата добродетел е честността. Така ли е?

Учителят: Честността е качество, което трябва да притежава всеки човек. Не само за тия, които се наричат ученици и вървят съзнателно в духовния път, но и за всички люде тя с първото качество. Що се отнася до ученика, неговата честност трябва да го вдъхнови смело и открито да говори на своя учител.

Най-напред човек трябва да бъде честен пред себе си. Елементите на честността са справедливост и благородство. Без тези два елемента честност не съществува. Честността е качество, което не зависи от положението, което човек заема в живота. И да си слуга, и да си цар, богат или беден, трябва да изразяваш честността по един и същи начин. Честният човек прилича на дреха, която колкото и да я перете, не прави водата мътна.

Честният човек плаща своите задължения.

Има един закон в духовния свят, според който, ако имате задължение от десет милиона лева, невидимият свят е готов да го изплати, но дълга ви от пет лева трябва сами да си изплатите. Невидимият свят прощава големите грешки, но малките - никога!

Честният човек не е жесток. В това отношение за понятието честност духовният свят е уточнил други мерки. За пример ловците и риболовците там не се считат за честни.

Ученикът: Учителю, тъй като разбрах, че сте зает с друга работа, която Ви очаква след няколко минути, ще Ви помоля макар и накратко да ни кажете що е това хармония?

Учителят: Хармония се получава при среща на двама приятели, когато всеки от тях вижда у другия най-добрите черти на неговия характер.

Като каза това, Учителят стана, погледна за минутка станалите на крака ученици, вдигна ръка за поздрав и се оттегли. Учениците не успяха да кажат нищо като благодарност, защото тя се четеше в очите им.

Мисли за любовта

Любовта с една от същностите на Безначалния, на Великия Творец. Тя е, която ни извади от небитието, тя е, която ще ни възвърне към разтворените обятия на небето и любящото сърце на Бога.

В много от окултните мисли на древността пътят на посвещение е бил път на знание и мъдрост, на посвещение в Любовта или, както го наричат, посвещение в Христа. Затова школата на Учителя на Бялото Братство в България е школа, която може да се нарече школа на Любовта.

Една велика задача предстои на всеки роден в света, за да не бъдат раждането му, животът МУ и неговата смърт напразни. Тази задача е да разбере любовта, която е родила и движи целия свят. Може ли да постигнем това, ние сме се вече запътили към нашия преблаг, търпелив и чуден Баща. Който ни чака с любов и за Който Христос казва: "Аз и Отец едно сме."

Учителят Беинса Дуно избира коравата целина на българския народ за своя земна родина, защото по тази земя сякаш най-добре се страда, защото в миналото ТУК е имало духовни школи, като се почне е Орфей в древността и се привърши с богомилите в Средновековието. Макар и корав, а понякога дори суров, черноземът на този народ, който е под влиянието на Козирога, крие в себе си едно последно зърно, което небето ще изчака да поникне и даде плод.

Не съществува друга тема, която е заангажирала вниманието на всички творци във философията и изкуството, както темата за любовта. Тя е основният мотив в световната литература. Любовта е движила развитието на всички изобразителни изкуства, както и на музиката. Развитието на човечеството като цяло и това на отделния индивид се извършва заради една любов. Любовта обаче, за която се говори в тази книга, не е същата, която ние хората сведохме до баналните ѝ форми на нашето всекидневие. Светлината, в която ни се представя тя за първи път ТУК, осветява живота по нов начин. Тя има неизмерими граници, обхваща вселената, преминава през всички светове, тържествува в човешката душа и се изразява като първична воля за битие.

Любовта, която трябва да познаем

Има само един единствен път към съвършенство, достъпен за всички същества в цялата вселена - това е пътят на любовта. По този път най-лесно ще го постигнат, а съвършенството е цел на битието. Произнесе ли някой някъде думата любов, той, който я чуе, трябва да знае, че тази свещена дума значи доближаване до Бога. Всички останали пътища към Него са осянати с опасности и най-главно никой друг път, освен този на любовта не ни предпазва от най-страшната опасност - гордостта.

Велико нещо е да проумеее какво е любов. Любовта е свещена сила. Тя е създала и крепи живота. От нея се е родила вселената, тя е майката на всичко, тя е, която ще ни повика отново в чудесното, неизразимо с човешки думи Царство, из което някога излязохме. Затова не винаги можем да наречем с думата любов ония трепети, които често вълнуват повърхността на човешкото естество. Това още не е любовта, за която се говори тук. Това е състояние на земното битие, чрез което Бог изпитва хората.

Непробудени от дълбокия измамен сън на илюзиите, хората мислят, че за любов говорят слаби, сантиментални, неборчески души. Напротив, любовта е могъща сила. Ние не можем да преминем живота си, без да се докоснем до нея. Ние живеем за любовта, която произлиза от него - Великия Универсален Дух. умираме за тази любов и възкръсваме пак за нея. Говоря ви за любов, казва Учителят, която лекува всички рани и ако човечеството живее още в недъзи, размирици и войни, това показва, че още не е разбрало тази Божествена сила. Ако би я разбрало, тя би го излекувала от всички страдания.

„И скръбта ни ще се превърне в радост“. Тези думи от Свещеното Слово крият в себе си казаното по-горе.

Напразни, суетни и жалки са всички усилия в живота ни, ако не познаваме Любовта. И като умрем, любовта ще ни направи безсмъртни, защото смъртта не може да достигне дотам, където стига любовта.

Колкото и да се напрягате да разберете любовта умозрително, не

ще смогнете да я затворите във вашата мисъл и да я облечете във вашите понятия. Много заблуди могат да покрият онова, което искате да кажете за нея, множество погрешни образи и смешни суеверия може да изплетат мрежа във вашия разум. Знайте, че любовта е по-велика от всичко, което ще измислите. Понятията от вашия катадневен живот не покриват нито едно от нейните качества. Знайте само едно, че тя е над всичко, ражда живота и управлява световите от мравките до великите йерархии на ангелския свят.

Как може човек да познае Бога и да долови нещо от безкрайната Му същност? Това не е по силите на човешкия разум. Единственото, което е възможно, е да Го любим. Какво можете да познаете от Великата Разумна Причина, ако не сте в пътя на любовта - единственият за вас достъпен път? Чрез любовта вие сте в процеса на развитието, превъзмогнали застоя на небитието. Вие помните онова място, където Христос - въплътената в човешки образ Божествена любов, каза: „Аз Съм Пътя, Истината и Живота“.

Всеки, който иска да придобие любовта - Божествената Любов, за която говорим, трябва да извърши един вътрешен подвиг. Подвигът се състои в това да прости на ония, които не Го обичат и Му причиняват пакости. Не може ли да извърши този доста труден, но спасителен героизъм, той трябва да знае, че още нищо не е постигнал в познаването на Любовта. Никаква наука, никаква магия, никаква школа, никакви заклинания и формули не могат да му помогнат. Ето как Любовта - най-достъпният път за възхождане на душата, идва, след като е възможно осъществяването на тази вътрешна победа.

Понякога чуваме да се казва: Оня, който ме обичаше, не ме обича вече. Такова нещо е непонятно за Божествената любов. Тя никога не отминава. Ако има такова явление, Любовта, която си е отишла, не е любовта, за която говорим тук.

Не казвайте, че няма какво да обичате. Като минете покрай някой извор, цвете или плодно дърво, спрете се за малко и потърсете хубавото, което е вложено в тях. Във всяко нещо има красота и смисъл. Очите на този, който люби, гледат иначе. Той вижда хубавото у човека и дори във всички зверове. Любовта обвива всичко в светлина и освобождава човека от всякакъв предразсъдък и страх. Направете опит. Почнете да се грижите за някое растение. Наторявайте го и го поливайте. Самото цвете ще ви покаже колко голяма е вашата любов.

В любовта няма съмнение и противоречие. В нея всичко е ясно и

категорично. Ако има спорове между верующите дори от една и съща религия, това показва, че те сами още не са в светлината на любовта, която изключва противоречията. Не казвам, че спорът е нещо лошо, но в Христовата, сиреч в Божията любов той става излишен.

Няма никакво значение каква служба заемаш и каква роля играеш върху арената на живота. Може да си свещеник, военен, писател, учител, философ или държавник. Може да си обикновен работник или занаятчия, поставиш ли любовта като основа на твоя живот, това, което ще направиш, ще бъде благословено. Носиш ли любовта в себе си и лук да режеш, ще бъдеш по-ценен, отколкото да си възпитаник на най-големия университет, но да вършиш работата си без любов. Безлюбисто е ад.

Небето ще допусне да се изредят на сцената всички теории, учения, доктрини, режими и философски течения. Идват ли те без любов, ще се провалят. Времето ще ги отнесе и човечеството ще ги забрави. Ще останат пораженията им, които други трябва да поправят. Ако управляват богатите, силните и първенците без любов, светът ще стане свят на мъченик. Управляват ли бедните, нисшите и гладните без любов, с нищо не ще подобрят света. Той пак ще си остане ад, защото ад е онова място, от което отсъствува любовта.

*

Чешмата, която ти дава вода, дошла от преизобилието на планината, не дава своята вода. И в този случай любовта на Бога към теб се проявява чрез материалната форма, чрез водата, която утолява твоята жажда. Материалното битие е Божествена идея. Храната, която приемаме, е драговолна жертва на природата, направена от любов.

Когато някой махне ключа от петолинието, цигуларят не може да свири правилно. Ключът, който осмисля петолинието на живота и без който замлъква цигулката и на най-добрия цигулар, се нарича любов.

Чувал съм да казват: „О, аз загубих първата си любов"! Казват това свещеници, учители, философи, майки и бащи. Но в тези думи е скрито едно заблуждение, тъй като любовта не може да бъде нито „първа", нито „втора". Ако някой говори за първата си любов, това ще рече, че е имал и втора. А щом е имал втора, той не е имал и първа.

Любовта е една и неделима. Тя е вечна. Всъщност любовта би трябвало да бъде постоянното състояние на човешката душа, но хо-

рата са се намесили грубо със своите себични чувства и са се опитали да коригират нещо от свещените закони на природата.

Любовта, за която приказваме тук, ще бъде необходима на всеки човек да премине от царството на смъртта в царството на безсмъртието. Прекосявайки този океан, корабът, с който ще пътуваме, неминуемо ще се люлее, но любовта ще ни даде сили и устойчивост да разрешим задачата.

Хората не подозират, нито пък могат да си представят как ще изглежда земята, ако всички люде биха zalюбили Бога.

Няма да се намери рай, който би съперничил с една такава земя.

За Бога не мога да дам никакво определение, говори Учителят, освен следните слова: Любов без промяна, знание без погрешки, свобода без ограничения. Не познавате ли Бога по този начин, вероятно е да изпаднете в суеверие и фанатизъм.

Измежду така наречените духовни хора има такива, леността на които е измислила всевъзможни пътища за бързо отиване към така нареченото „спасение“. Ние обичаме Бога - казват те. - Не е ли това достатъчно, за да се уверим, че сме изпълнили всичко, което е необходимо за нашето спасение?

Наистина няма нищо по-лесно от това, да кажеш, че обичаш Бога, но работата е там, че това най-лесно трябва да се предшества от по-трудното - да обичаш ближния си, а след това от подвига да обичаш и враговете си.

И така, най-лесното - да обичаш Бога, е възможно, когато извършиш най-трудното - да обикнеш ближния си и своите врагове.

*

Когато човек направи любовта едничък закон в живота си, той е влезъл в най-хубавата църква. Той става толерантен към всички религии и всички църкви, но чак сега разбира онова, което по-рано не е разбираал в църквата.

Формите, образите, тайнствата и каноните се осмислят само от Божията любов.

*

А какво съдържание влагате вие в понятието „порок“? Ако ме запитате какво е порок, аз ще ви отговоря така: Порок е всеки плод на безлюбието. Ако в една постъпка има истинска непритворна и безкористна любов, тази любов ще отбие петната на всяко дело.

Какво е небе? Трудно е да се разбере небето, ако трябва да бъде изяснено със свършеното познание на тия, които го населяват. За нас, хората, които живеем на земята, има един по-лесен път:

Небе е онова място на земята, където хората живеят в любов и разум. Останалото се нарича ад.

*

Гамата на сегашния човешки живот е миньорна. Хората дълго живяха в нея. Те я научиха много добре и станаха специалисти.

Иде ред, когато човекът трябва да разбере мажорната гама. Никой не я познава, защото цялата съвременна култура не е вкусила нито един от плодовете на Божествената любов.

Като казвам мажорна гама, не трябва да разбирате буквално мажорната гама в музиката. Това е само сравнение. Мажорната гама на любовта е нещо съвсем друго. Във величествения ѝ строеж изчезва всяка скръб, колебание и тъмнина. Нейните мелодии разгъват красотата и безкрая на света, които хората всякога са търсили в миньорните тонове на скръбта.

Само този, който влезе в мажорната гама, ще разбере думите, които казвам.

*

Обичаш ли ме? - Ето един въпрос, който може да се нарече механически и който хората не бива да задават. Да питаш някого „Обичаш ли ме?“, то е все едно да питаш запалената свещ: „Ти светиш ли?“ Щом виждаш буквите при запалената свещ, тя ти свети.

Това, което свети, не говори. Това, което люби, не говори. Не задавайте механически въпроси и не предизвиквайте механически отговори.

Има семейства, членовете на които живеят в разбирателство, заради светлината, която има един от тях. Случи ли се тоя един да напусне семейството, веднага настъпва дисхармония и пълен мрак.

Има народи, които са живели заради любовта на един човек. Всичкият ентусиазъм, енергията и сплотеността са изхождали от него. Той е свалил от висините на Духа един Божествен дар. Отиде ли си този един в този народ, настъпва безлюбие и мрак.

Имаш ли любов, не бой се от външните сътресения. Не ще се поклатят твоите устои. В безлюбието си вече в опасност.

*

Не питайте как да служите на Бога. Дори когато помогнеш на една мравка, паднала във водата, да излезе навън, ти вече почваш да служиш на Бога. Не считай, че ще понижиш своето достойнство, ако направиш това.

*

Когато ме запитате защо човек греши, аз отговарям: Защото Бог обича човека и го е оставил свободен.

Когато ме запитат, защо човек прави добро, аз отговарям: Защото Бог обича човека и го е оставил свободен.

Не е лошо това, че хората се влюбват един в друг. Лошото се появява тогава, когато започнат да се обсебват и да се ограничават дори до степента на истинско робство. Остави човека, когото обичаш, сам да не пожелае да се отдели от теб. Остави любовта, която се ражда от свободата, сама да избере и да си наложи игото, което е най-приятното иго.

Апостол Павел казва за Христа: „Твоето иго ми е сладко“.

Човекът, който живее в Божията любов, не може да спре и да каже, че вече нищо и никого не люби.

Ще може ли реката Мисисипи, тръгнала по своя път, да спре и да каже отведнъж, че от този момент ~~т~~ няма да тече?

Ще ви открия една тайна от духовните тайни. На пръв поглед тя е известна, но никой още не е проникнал в дълбочините ѝ и не знае вътрешния ѝ динамизъм. Тази тайна е следната:

Никой човек не може да стане велик, ако хората не го обичат. Никой учен не може да стане велик, ако учениците му не го обичат. Никой държавник не може да стане велик, ако народът само се бои от него, а не го обича.

*

Когато ви посети някое страдание, вие не казвайте, че в света няма любов и че небето ви е изоставило. Не, това страдание е пръстът на цигуларя, който притиска струната на определено място по грифа на цигулката, за да изтръгне от вас определения тон в симфонията на живота.

*

Който люби, той гори в огнището, а ония, които той обича, седят наоколо и приемат тази животворна топлина.

Ще дойде ден, в който и тия, които са били обичани, ще влезат в огнището на любовта, за да дадат топлина и живот на други.

Това ще рече да те обикнат и ~~да~~ обикнеш.

Колко пъти лицата на хората ви се виждат неприветливи, колко пъти светът край вас ви се струва недружелюбен! Има дни и часове, когато животът ви се обезсмисля. Тъмни часове на отчаяние ви спождават.

Ако в такива часове може да събудите у себе си любов към Бога, лицата на всички хора край вас ще станат красиви и приветливи. Светът край вас ще ви се види дружелюбен и свой. А мъката ви ще се превърне в радост.

Когато са млади, хората казват, че е рано да заобичат Бога, тъй като ги увличат примамките на този свят. Така захласнати в играта на илюзията, те остаряват и тогава казват, че е вече късно, защото са уморени и очакват смъртта.

Еретик е оня, който не люби Бога. Само любещият Бога е правоверен.

И днес още живеят християни, които вярват в Бога и в Христа, но когато стане нужда, поставят щикове на своите пушки, обръщат дулата на картечниците и оръжията срещу своите братя и пушат унищожителен огън върху градове и села.

Ако се молиш на Бога без любов, ще заприличаш на онези досадни просяци, които просят с ожесточение и затова нищо не получават.

★

По какво се отличава Христовата правда от правдата на Вехтия Завет?

Отговорът на този въпрос е даден в текст на Евангелието, където се казва, че работниците, които са дошли в единадесетия час, са получили такава заплата, каквато получават тези, които са дошли сутринта.

★

Ако перото на поета разделя и ожесточава хората, а мотиката на земеделеца ги приближава братски, за предпочитане е мотиката пред перото.

★

Ако училището, в което се учиш, те отдалечава от Бога, това училище не принадлежи на светлината, а на мрака.

Да воюваме, без да убиваме!

Закони

В света съществуват закони, които ученикът на Божествената наука трябва да познава и съблюдава.

Любовта, за която дадохме по-горе някои избрани от Учителя мисли и сентенции, е път към постижение на великата цел на ученичеството. Но в настоящия свят, както и в цялото битие има закони, които мъдрият трябва да познава, защото тези закони са стълбовете, върху които са положени основите и хармонията на света.

Между многото закони, които Учителят е дал, тук цитираме тези, които подбрахме пак из неговото слово.

Към всички закони си позволихме да дадем и някои пояснения. Тези пояснения ще послужат за по-правилното разбиране на законите. Защото и те са съставени пак от идеи и мисли, взети от неговото слово.

1. Закон: Никой човек не може и не бива да се произнася за погрешките на хората, докато не познава истината.

Пояснение: Какво значи това? Коя е истината. Какво е истината? Най-често хората не могат да направят разлика между истина и факт. Да докажеш достоверността на един факт е едно, а да кажеш истината е съвсем друго. Нашите наблюдения върху протичащия край нас живот са повърхностни. Най-често те са явления, на които не знаем причините. Зад явленията са скрити причините, които от духовно гледище са дори по-реални от самите явления. Ако не беше така, причините не биха предизвикали явленията.

Понятието „истина“ е много по-дълбока духовна категория. На въпроса „Що е истина“?, който Пилат зададе на Исуса, Исус не отговори. Той знаеше, че съзнанието на римлянина от Понтия не ще може да го разбере, тъй като Пилат познава само законите на своята държава. Той не беше освободен от тях, а Исус преди това беше казал: „Истината ще ви направи свободни.“

Ако анализираме този израз, ще дойдем, ако не до същината, то поне до предверието на въпроса за истината. Истината се свързва със свободата. Свободен е онзи човек, който сам може да освобожда-

ва другите чрез своята мъдрост. Ако някой от вас каже някому един факт, който е достоверен, но това казване не освобождава от съзнанието на човека редица заблуди и илюзии, този факт още не е истината. Истината сме казали само тогава, когато нашите думи внесат светлина в съзнанието на тогава, на когото говорим, и той вече е напълно освободен от всички противоречия и от всяка тъмнина.

Истината познава този, който е проследил едно явление в причинния, умствения, астралния и физическия свят, и е вече наясно, защо то се е случило по такъв начин.

Ако ние изречем думи, които помагат на човека да забрави всички свои тревоги, съмнения и омраза, ако го освободим от тровещите го съмнения и той заживее нов живот в светлина и ако той познае Великото Творческо Начало, тогава сме казали истината. Ако само посочим грешката на нашите ближни, а не сме в състояние да ги научим как да поправят тези грешки, ние не им казваме истината.

Ето защо Учителят е формулирал този първи закон така, че ние да бъдем внимателни, когато изричаме думи на осъждане спрямо нашите близки, тъй като не сме в състояние да надникнем в причината на дадена постъпка.

2. Закон: Неправилното деяние спрямо себе си е грешка.

Но неправилното деяние спрямо цялото е престъпление.

Пояснение: Човек, както е известно, притежава освен личен, но и обществен живот. Ако с някакво деяние някой човек внесе дисхармония в своя личен живот, това деяние ние го наричаме погрешка. Но всяко действие, което внася дисхармония в цялото, ние го наричаме престъпление.

3. Закон: Страхливият няма любов.

Пояснение: Всяка смелост в живота на човека произтича от някаква любов. Само любещият е окрилен и той знае, че всяко нещо, направено за любовта и всяка сторена за нея жертва е свята и угодна на Великия Творчески Дух на небето.

4. Закон: Реалното е това, което никога не се изменя и не се заличава.

Пояснение: В света на сенките говорим за реалност. Ние не знаем колко сме далече от реалността, ако още не сме научили различаването ѝ. Държим в ръцете си вещи, които имат временна стойност, а ги наричаме реалност, а истинската реалност, която е в нас, отричаме.

Душите ни жадуват за безсмъртие. А ние го търсим сред смъртните изяви на веществото, което има кратко съществуване.

- Да бъдем реалисти - казват съвременните философи, без да се

съобразяват, че реално е това, което никога не се изменя.

5. Закон: Щом нещо се отрича, то съществува.

Пояснение: Човек не може да отрече нищото. То не понася отрицание, щом като не съществува. Човек може да отрече само това, което е. Нашето отрицание при това не променя нещата. То е само немошта ни да проникнем в света на онова, което отричаме.

6. Закон: Всеки носи последствията на своята свобода.

Пояснение: Разумното Начало е дало на човека свобода. Той може да избира своя път в лабиринта на живота. Никой никому не пречи не само да мисли по някакъв начин, но да извърши това, което е намислил. Но тъй като светът почива и се развива по законите на Твореца, човек, който подбира по свобода своя път, не е свободен от закона, който той или зачита, или нарушава. Зачитането на закона носи благоприятни последици, а нарушението му или неговото пренебрегване носи обратни резултати.

7. Закон: Материализмът няма да даде нищо на света.

Когато една култура загуби своя идеализъм и стане напълно материалистическа, тя е осъдена на смърт. Когато една религия загуби своя идеализъм и стане материалистическа, тя е осъдена на смърт. Когато едно учение изгуби своя идеализъм и стане материалистическо, то е осъдено на смърт.

Пояснение: Материализмът, който е създаден като антитеза на истинската наука в живота, човека и вселената и който улеснява духовно невежите да разбират живота, е същевременно бариера, която е поставена да бъде премината от напредващия и творчески дух на новата епоха. Тази бариера е поставена за упражнения, но бариерата никога не е била цел.

8. Закон: Всяка форма в науката и изкуството е необходима, за да се изрази чрез нея някакво съдържание, а всяко съдържание е необходимо, за да се изрази смисълът на самия живот.

Пояснение: Абстракционизмът може да има само частично влияние върху изкуството, за да внесе известен психологизъм и малка загадка за този, който го възприема. Пълният абстракционизъм, който съвсем е изгонил формата, е вече вън от изкуството.

9. Закон: В действията на човека не трябва да има замисъл и съображение, както и пресметливост, за да добие чрез тях нещо материално.

Пояснение: Хората най-често дават, защото знаят, че ще получат. Такава постъпка е елементарна и банална правда. Любовта пренебрегва тази правда и дава не само повече от това, което ще получи, но дава и без оглед на каквото и да е получаване.

Това е законът на изобилието, наречен опуленс.

10. Закон: На човека не е позволено да отнема ничий живот. Животът с нищо не се изкупува.

Пояснение: Най-великото нещо, на което никой никога не може да намери равноценността, е животът. Всеки живот произлиза от Бога и затова никой досега не е успял да повтори великото дело на Твореца да създаде живот. Не само, че не е по силата на смъртния човек да стори това, но не е позволено да узнае и тайната, която отделя мъртвата от живота природа.

Ето защо на човека не е позволено да отнема ничий живот. Дори и тогава, когато ние умъртвяваме растения, за да се храним, тъй като това е неизбежно поради факта, че единствени растенията произвеждат белтъчни вещества, пак трябва да се отплатим за този дар, като получената от растителния свят енергия превръщаме в достойни дела.

Това, което е позволено за животното, което няма още индивидуализирано съзнание, не е позволено за човека. Ако животните се самоизяждат, това за човека е най-страшното престъпление. Като имаме предвид всичко това, може да си представим как изглежда за висшите същества животът на нашата планета.

Някои хора казват, че и да убият някого, ще изкупят постъпката си с други „благородни“ дела. Не, законът е категоричен: животът с нищо не се изкупува.

11. Закон: Изплати ли човек големия си дълг, той ще изплати и малките си дългове.

Пояснение: Щом човек е наясно по големите въпроси за Бога, за развитието, за съдбата и за безсмъртието на душата, всички останали по-дребни въпроси, които възникват от неразбирането на големия въпрос, се разрешават от само себе си.

12. Закон: Човек не може да се учи, докато не обича нещо или някого.

Пояснение: На този свят не може да се извърши нищо добро и полезно, без човек да има импулс и вдъхновение. Най-често великите творения са се появявали на земята като резултат на една голяма любов.

13. Закон: Не е позволено на човека да измъчва тялото си.

Пояснение: Йогизмът е дал доста солидни знания на хората. Той е доктрина на разума, волята и строгия живот. Много са вариантите на това източно праарийско учение, но някои от тези варианти са получили доста големи отклонения от основната задача на учението. Един от тях варианти е да се гледа на тялото като инструмент

на духа, което всъщност е истина, но такъв инструмент, който трябва да бъде не само напълно във властта на волята, но и да бъде приучен към понасяне на физически несгоди и страдания. Немалко са привържениците на това схващане, които поставят съзнателно своето тяло на най-различни мъчения: глад, физически болки, мъчителни пози, понасяне на несгодите, които причиняват остри металически предмети, и други такива самоизтезания.

Западният окултизъм, включително Бялото Братство, което е част от Великото Всемирно Братство, не споделят тези методи за духовно издигане. Тъй като западният окултизъм във всички свои разклонения върви по Христовото Слово, последователите му считат за погрешно всяко варварско отношение към тялото, което ни е дадено от природата като съвършен и прекрасен инструмент. В устройството и функциите на тялото е вложена великата и още неразкрита премъдрост на живата природа. Има случаи, когато някои от школите на западния окултизъм препоръчват за известно време глада, но само като средство за лекуване.

14. Закон: Не съществуват сили, които могат да попречат на човека да направи едно добро дело.

Пояснение: Някои хора, които са тръгнали в духовния път, често се оплакват, че в страната, където живеят, липсва свобода. Вярно е, че липсата на свобода за духовно подвизаване в широк смисъл на думата гнети човека, но за най-главното - вътрешната работа на ученика, винаги и при всички условия има свобода. Всеки и във всяко положение може да се моли. Никому не е забранено да каже на своя приятел една топла насърчителна дума, никому не е забранено да обича ближния си.

15. Закон: В богатството, спечелено по бърз начин, действуват силите на злото, а в богатството, спечелено с честен труд, действуват силите на доброто.

Пояснение: Бързото забогатяване прилича на хазарт. Това, което идва при нас като резултат на ловкост или на хитра комбинация, с която изпреварваме своите противници в търговската или борсовата игра, не носи благословието на честно положение труд.

Времето бързо доказва това.

16. Закон: Колкото повече ограничаваш някого, толкова повече ограничаваш себе си.

Пояснение: Не може свободен човек да лишава други от свобода. Свободата, която даваш на ближния си, отговаря на свободата, която ти имаш. Почнеш ли да ограничаваш свободата на другите, ти вече си стеснил своето съзнание и си се ограничил.

Бог, Който има безкрайната свобода, е дал такава свобода и на човека. Ограничението, което човек е получил, след като е злоупотребил с тази свобода, идва от закона за каузалността, а не от отмъстителността на Бога. Бог не отмъщава, защото е Любов. Онова, което изглежда като отмъщение, е нарушеното равновесие в света на абсолютната правда, което законът възстановява.

И тъй мярката на твоята лична свобода е свободата, която ти даваш на другите.

17. Закон: Щом хората те обичат, те те повдигат.

Пояснение: Само обичта на околните може да ти даде кураж и сила в един момент, в който трябва да извършиш едно сериозно дело. Не прекъсвайте връзките си с добрите хора. Те са невидимите източници, от които получавате сила в най-сериозните моменти на своя живот.

Какво става с растението, лишено от слънчевата светлина?

18. Закон: Добрият е винаги силен.

Пояснение: Ние коригираме понятието сила. Това, което най-често се нарича сила, винаги прикрива слабостта. Злите, отмъстителните, жестоките никога не са силни. Вгледайте се внимателно в това, което се случва в живота и ще разберете, че тираните са жестоки от страх. Истински силен е само добрият човек.

19. Закон: Дето има спор, истина няма да се яви.

Пояснение: Няма по-безполезно нещо от това, което наричат спор. Има ли така нареченото „щракане на идеи“, тогава истината е побягнала на астрономическо разстояние от това щракане. Напразно в надпреварването с думи и с ловки софизми ще чакаме появата на истината.

20. Закон: Не отлагай определените за свършване работи, защото с това ти спираш развитието на своя ум.

Пояснение: В процесите на мисленето съществува известен порядък. Някои неща не могат да изпреварят стоящите пред тях. Ако нещо е решено да се извърши, а извършването се отлага, отлагат се и следващите след него мисловни процеси. В приемането на новите идеи съществува известен порядък.

21. Закон: Само благодарният подлежи на развитие.

Пояснение: Благодарността е много ценно качество. Благодарният предизвиква щедростта и благоговението на всекиго. Благодарният е разтворил душата си като цвят, който получава любовта на слънцето. На благодарния всеки помага. Благодарният най-добре се учи и най-бързо расте.

22. Закон: За всяко добро дело се изисква една малка жертва.

Пояснение: Ние нямаме друга мярка, с която бихме могли да измерим добрината на хората, освен големината на жертвата, която те правят, когато искат да ни сторят някакво добро. Ако мислиш, че можеш да направиш някому нещо добро, без да жертвуваш нещо от себе си, ти не си на прав път.

23. Закон: Ако унищожим враговете си тук, на физическото поле, те влизат в нас.

Пояснение: Липсата на духовна просвета е причина за многото злини и нещастията, които съпътствуват живота на човека. Ако знаехме колко фатални са последиците на някои наши постъпки, ние бихме съблюдавали на всяка крачка горния закон.

Онзи, който е успял да унищожи враговете си на този свят с насилие, те стават невидими и още по-жестоко си отмъщават, защото са вече в самия него.

Вгледайте се по-внимателно в живота и ще се уверите в това.

24. Закон: На ученика е забранено да приема робството.

Пояснение: Ученикът, тръгнал в духовния път, може да живее при неблагоприятни и ограничени условия, но не и да се подчинява на робството. Не може робска психика да бъде жител на безкрайното и свободно царство на Духа. Свободният човек не бива да бъде роб и на своите деца. Да обичаш и да си готов да направиш всяка жертва е едно, а да си роб е друго.

25. Закон: Никой никого не може да владее.

Пояснение: Може да владееш земи, държавни богатства и цели континенти и всичко, което е земно и материално, но една привидно скромна и незначителна човешка единица ти не може да владееш.

Човекът не може да бъде завладян, защото носи жива безсмъртна душа.

26. Закон: Човек не може да стане богат, ако не е щедър.

Пояснение: Има една скрита причина, която прави хората да припечелват богатство. Не става дума за онова забогатяване чрез насилие и грабеж, нито чрез коварни хитрини, а за придобиване богатство чрез щедрост. Това е окултен закон. Щедрият никога не осиромашава.

27. Закон: Гордостта и тщеславието счупват осите на ума и сърцето.

Пояснение: Спомена се и на друго място, че гордостта се счита като един от основните и най-стари грехове, който е предизвикал падането. Гордостта има отношение към ума. Когато човек си помисли и заживее с мисълта, че знае много, той подготвя своето падение, тъй като знанията, които е придобил, не са негови и той става

техен незаконен притежател. Тогава живата природа се заема да възстанови истинското положение и такъв човек става непоносим със своето високомерие. Хората го намразват и вместо да се приближават към него, те го отбягват. Нещо се счупва в неговия ум и той почва да повтаря едни и същи неща и стига до баналността. Защо това става така? Защото горделивият изтласква прииждащите към него нови знания. С горделивия трудно се съжителства.

Тщеславният пък е много словоохотлив и всичко прави да насочи разговорите и вниманието на хората към себе си. Тщеславие-то има повече емоционален самонаслаждаващ се елемент, който много лесно проличава и който изморява околните.

Тщеславният е пуснал в сърцето си не Божествения дух на смирен-ието, а един легион суети.

28. Закон: Не говори много, за да те разберат.

Пояснение: Ако говориш на хората много, те загубват способността да те разбират. Не се изхажбай с много говорене и не преси-щай хората с думи, които вече не могат да влезат в съзнанието им.

29. Закон: Един човешки живот е недостатъчен, за да извършим цялата си работа.

Пояснение: Прераждането на душата или вечното съществуване на нашето безсмъртно начало, е необходимост, за да се убедим, че живеем в един разумен свят, тъй като, ако живеем само един живот, много малко нещо научаваме. Съществуването ни е безсмислено, а дори и оскърбително. Бог няма да създаде един свят толкова сложен и толкова хармоничен заради безсмисленото ни съществуване.

Неизбродна и неуловима е Неговата премъдрост!

30. Закон: Има три вида хора: глупави, умни и мъдри.

Глупавият непрекъснато се занимава с миналото, умният се стреми да прочете в бъдещето, а мъдрият живее и нарежда настоящето.

Законът не се нуждае от пояснение.

31. Закон: В живота няма равенство.

Пояснение: Най-погрешната и най-утопичната идея на земята е идеята за равенството. Има само едно равенство - равенството пред Бога. То е, че всички сме излезли от Бога, макар да сме стигнали до различно ниво в своето развитие.

Ако съществуваше равенство в най-широк смисъл, не би имало нито явления, нито развитие. Това би могло да се илюстрира с редица примери в природата, от които ще стане ясно колко грозна, мъртва и безнадеждна картина би представлявал светът, ако имаше такова равенство.

32. Закон: Доброто и злото не се променят.

Пояснение: В света не съществуват сили, които могат да направят злото добро и обратно. И ако някой човек се е променил и от „лош“ е станал „добър“, това не значи, че злото се е превърнало в добро, но че човекът с изоставил пътя на злото и е тръгнал по пътя на доброто.

Човекът може да се мени, но „злото“ и „доброто“ като сили и същности остават постоянни и изпълняват предназначението си в еволюцията.

33. Закон: Божественото семенце расте при страданието.

34. Закон: Този, който обича, може да си причини страдание, но не зло.

35. Закон: Само великите люде умеят да се радват на малките неща в живота.

36. Закон: Никой не може да избегне кармичните последици.

Едно писмо на Учителя

Имал съм случаи да чуя неведнъж по желание на наши приятели да се състави текст, който да съдържа в най-сбита и най-ясна форма смисъла, съдържанието и формата на учението, което донесе Учителят и което ние наричаме учението на Бялото Братство.

Веднъж, когато разглеждах един автентичен препис от писма на Учителя до някои приятели, намерих следващия по-долу текст, който е и съдържанието на едно писмо на Учителя. Този текст ни улеснява при търсенето на сбито, синтезирано определение на учението и ни освобождава от грижата да търсим друго, тъй като сам Учителят дава най-ясно определение за същността на учението си:

Ето и самото писмо:

До всички приятели,

Изворите трябва да извира, реките да текат, а човекът да мисли, разсъждава и върши волята на своя Небесен Баща. Неговата Воля да му бъде закон. Волята Божия, Словото Божие - цел в него самия. Много листа ще окапят, много черупки ще се смъкнат, докато душата достигне своето съвършенство.

Господ да ви упътва и води със Своя Дух. Да ви показва вътре във вас, що е доброто и правото пред Него самия.

Аз ви предадох едно учение на Христа, учение на живота, не на буквата. Учение не на сектантство, а учение на мъдрост и любов, което може да обнови целокупния живот.

Господ, за Когото ви говоря, е жив в цялата природа, действа във всички същества. Той говори вътре във всяко сърце.

Аз държа учението Му, върша Волята Му, слушам Духа Му и радостта ми е в Неговото живо слово.

Какво благо би било за хората, ако разбираха Божия език и се мислеха, че са братя, а не врагове! Да споделях своите скърби и своите радости! Близко е часът - ще прозвучи небесният глас. Имайте мир и търпение. Той ще уреди добре. Ще възкреси, ще оживи и ще бъде едно стадо и един пастир на живота.

Благословението на Христовия Баща отгоре да почине върху всички, които призовават Неговото Име на всяко място и време.

Варна, 26 август 1917 година

П. К. Дънов

*Учителят Беинса Дуно с писателя Георги Томалевски - автор
съставител на тази книга, на Седемте езера в Рила*

Съдържание

Бележки за читателя.....	5
Уводни думи.....	7
Родопското село Устово.....	11
Вуйко Йоргаки Зебилев.....	18
От Устово до Варна. Четиримата младежи.....	21
На път в морето.....	29
Изпитанието. Бурята.....	32
Необикновената среща в църквата „Свети Димитрий“.....	35
Към нова съдба. Чорбаджи Атанас Георгиев.....	44
Село Хатърджа.....	52
Свещеник Константин Дъновски и гърците.....	59
Писмо, написано от свещеник Константин А. Дъновски до сестра М. Казакова.....	68
Момчето Петър.....	69
Средното евангелско училище в Свищов.....	74
Учител в село Хотанца.....	76
Заминаване и следване в Америка.....	79
Отново в България.....	85
Времето около първия събор на Братството.....	96
Първият събор на Бялото Братство.....	102
Пътят до Варна. Съборът. Изненадата.....	104
Годините от 1909 до 1915.....	109
За словото на Учителя и за някои принципи на учението.....	113
Да звучиш добре.....	126
Беседа за силите.....	130
Наблюдавайте и се учете.....	134
За Живата природа.....	136
Теменужките.....	140

Някои основни истини.....	143
Един ден от летуването на рилските езера.....	154
Учителят и учението на Бялото Братство във впечатленията и спомените на неговите слушатели.....	159
Музиката.....	169
Учителят за музиката.....	173
Цигулката.....	179
Пансвритмия.....	183
Проблемът за здравето.....	193
Някои основни философски категории в светлината на учението на Бялото Братство.....	198
Учителят за Христа.....	203
Учителят за себе си.....	209
Защо Учителят отказва амвона в Ямбол и участието си в Теософската ложа?.....	214
Един разговор с Т. П. и приказка за летния дворец.....	219
Появата на учителите.....	227
Още за духовния образ на Беинса Дуно.....	229
Откровенията в „Завета на цветните лъчи на светлината". . . .	232
Необикновени прояви	233
Из дневника на сестра Е. И.....	235
Случка на фронта - разказ на брат Г. Р.....	240
Петолевката.....	244
Без лъжа.....	245
Из спомените на сестра М. П.....	248
Как намерих пътя до него (Разказ по неписан спомен на сестра Василка Иванова.....	251
За окултната школа и за декември 1944 година.....	264
Разговори с учителя	
Разговор първи.....	267
Разговор втори.....	273
Разговор трети.....	282
Разговор четвърти.....	285
Разговор пети.....	290
Разговор шести.....	293
Разговор седми.....	298
Разговор осми.....	304

Разговор девети.....	307
Разговор десети.....	312
Разговор единадесети.....	314
Разговор дванадесети.....	318
Мисли за любовта.....	327
Любовта, която трябва да познаем.....	328
Закони.....	335
Едно писмо на Учителя.....	344

Георги Томалевски

Учителят Беинса Дуно
(първо издание)

Редактор *Вихра Рускова*

Художник *Войтек Барановски*

Художник-редактор *Диана Тодорова*

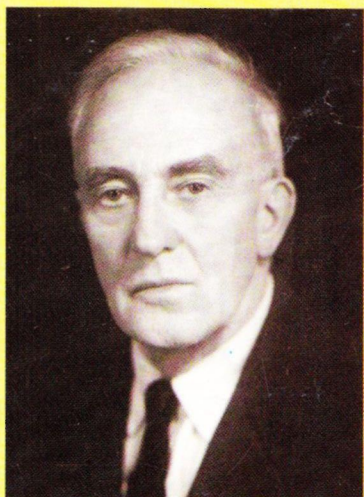
Компютърно оформление *Галина Благоева*

Формат 70/100/16. Печатни коли 22

Цена 4200 лв.

Издателска къща „Алфа-Дар“, София

Печат СД „Е + 3 - Зинченко-Арабаджиева“

1897 - 1988

Георги Томалевски е роден В гр. Крушово, Битолско на 16.IX. 1897 г. В семейството на родолюбиви българи, взели участие в Илинденското въстание през 1903 г. Той остави на българската литература множество белетристични творби. В жанровото разнообразие на творчеството му водещо място заема есето. С първичната сила и чистота на идеите си писателят Г. Томалевски се откроява като водеща фигура особено с есета, които самият той определи като „научни с литературен вкус“.

Природата е в центъра на неговото творчество, но задълбочено и философско е и вглеждането му в човека, в неговия душевен мир и духовно израстване.

През 1927 г. е отпечатана първата му студия-есе „Душата на Македония“. Следват „Псалми за живия Бог“, „Човек, природа и Бог“, „Сигнали“, „Всекидневните чудеса“, „Слънце след буря“, „През зеницата на есето“ и др. Радетел е на идеята за изграждането на Общество на българските писатели есеисти.

През 1922 г. се запознава с Учителя Беинса Дуно, приема неговото учение и се приобщава към Бялото Братство. Особен интерес във връзка с това представляват все още непубликуваните му романи „Един съвременен Одисей“, „Един от учениците“, „Богомил Еремиев“, „Русенската комуна“, „Ачларската комуна“ и няколко сборника с есета. Той е един от основателите на списание „Житно зърно“ през 1924 г.

Многогранна и богата е личността на писателя и публициста с безкомпромисна честност, духовна вглъбеност и винаги бликащ свеж хумор. Но над всичко това стои човекът с християнско милосърдие, който остави трайна дия в нашата духовна култура.

Р. Томалевска

